

Helyi Esélyegyenlőségi Program

**Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület
Önkormányzata**

2023-2028

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	3
Bevezetés	3
A település bemutatása	4
Értékeink, küldetésünk	9
Célok.....	9
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)	13
1. Jogszabályi háttér bemutatása	13
2. Stratégiai környezet bemutatása.....	14
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	17
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység.....	65
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	103
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	117
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	139
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása.....	153
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	156
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	157
1. A HEP IT részletei	157
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	157
Jövőképünk.....	158
Az intézkedési területek részletes kifejtése <i>(kitöltése javasolt, opcionális)</i>	159
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	160
3. Megvalósítás	165
3.1 A megvalósítás előkészítése.....	165
3.2 A megvalósítás folyamata	165
3.3 Monitoring és visszacsatolás	168
3.4 Nyilvánosság.....	168
3.6 Érvényesülés, módosítás	169
4. Elfogadás módja és dátuma.....	170

Bevezetés

Magyarország Alaptörvénye kimondja, hogy minden embernek veleszületett joga van az élethez és az emberi méltósághoz, amelyektől senkit sem lehet önkényesen megfosztani. Magyarország biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politika vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési és egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül. Az Alaptörvény értelmében az emberek bármilyen hátrányos megkülönböztetése szigorúan büntetendő.

Az esélyegyenlőség a társadalom minden tagja számára fontos, alapvető érték. Elérendő cél, hogy megkülönböztetés nélkül mindenkinek esélye legyen a munkavállalásra, a jó minőségű szociális és egészségügyi ellátásra, a lakhatási, oktatási és képzési szolgáltatások elérésére, igénybevételére függetlenül attól, hogy nő vagy férfi, egészséges vagy fogyatékkal élő, milyen a vallási vagy világnézeti meggyőződése, származása vagy anyagi helyzete.

Az egyenlő bánásmód követelményeinek érvényesülése és az esélyegyenlőség előmozdítása az Európai Unió és a hazai társadalom elvárása. Az Országgyűlés elismerte minden ember jogát ahhoz, hogy egyenlő méltóságú személyként élhessen, hogy hatékony jogvédelmet biztosítson a hátrányos megkülönböztetést elszenvedők számára, valamint kinyilvánította, hogy az esélyegyenlőség előmozdítása elsősorban állami feladat.

Az Alaptörvény idevonatkozó rendelkezésére, Magyarország nemzetközi kötelezettségeire és az európai közösségi jog vívmányaira tekintettel az Országgyűlés megalkotta az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényt.

E törvény célja, hogy az élet valamennyi területén megelőzze a hátrányos megkülönböztetést és elősegítse az egyes társadalmi csoportok tagjainak esélyegyenlőségét, az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítését.

A 2003. évi CXXV. törvény 31. § (1) és (2) bekezdéseinek értelmében a települési Önkormányzat helyi esélyegyenlőségi programot fogad el, amelyben elemzi a településen élő hátrányos helyzetű társadalmi csoportok – különös tekintettel a nők, a mélyszegénységben élők, a romák, a fogyatékkal élő személyek, valamint a gyermekek és idősek csoportjára – oktatási, lakhatási, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális helyzetét. A helyzetelemzésen alapuló intézkedési tervben meg kell határozni ezen csoportok esélyegyenlőségét elősegítő célokat és a feltárt problémák kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 2021.06.30-án módosított 321/2011.(XII.27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához”

c. dokumentum szerint átdolgozva Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Általános helyzetkép

Belváros története

A Belváros, illetve a régi Pest alapja a 11. század elején keletkezett, kereskedőtelepülés volt. Középkori fejlődésének csúcspontját Mátyás király uralkodása alatt, a 15. században érte el. A várost ekkor még városfal vette körül, melybe három kapun (a Váci, a Kecskeméti és a Hatvani kapun) keresztül lehetett bejutni. A török uralom alatt (1541–1686) a város majdnem teljes egészében elpusztult, de Buda visszafoglalása után Pest is rohamos fejlődésnek indult. Ekkor létesültek különböző települések a városfalon kívül (Teréz-, József-, Ferenc-, Lipótváros), és ennek következménye lett a városfal lebontása, illetve a Belváros elnevezés használata. 1838-ban hatalmas árvíz pusztított Pesten, mely jelentős károkat okozott a Belvárosban is.

Budapest 1873-ban született meg Pest, Buda és Óbuda egyesítésével. Ezután épült a Belvároshoz közvetlenül kapcsolódó Szabadság és Erzsébet híd, ekkor alakult ki a Duna-korzó is.

Az egyesített várost eredetileg tíz kerületre osztották, melyek közül a Belváros a IV., a Duna és a Váci út között a Belváros határától egészen Újpest határáig nyúló Lipótváros pedig az V. sorszámot kapta. Az V. kerület északi határa 1930-tól a Dráva utca lett, az ezen túli rész az új XIII. kerülethez került. 1950-ben a Szent István körüttől északra fekvő Újlipótvárost is a XIII. kerülethez csatolták, az addig a IV. kerületet képező Belvárost viszont az V. kerülethez, így alakultak ki mai határai.

Belváros-Lipótváros elhelyezkedése

Budapest V. kerülete a „főváros szíve”, sok tekintetben Budapest, illetve Magyarország közigazgatási, hivatali, kereskedelmi és turisztikai központja.

Területe 2,59 km². Északról a XIII. kerület, keletről a VI., VII., VIII. kerület, délről a IX. kerület, nyugatról a Duna folyó, illetve azáltal a XI., az I. és a II. kerület határolja. Az V. kerület 1950 óta Budapest két városrészét foglalja magába: a Deák Ferenc utcától északra a Lipótváros, attól délre pedig a Belváros, Pest történelmi városmagja található.

Az V. kerületben több jelentős közlekedési csomópont található. A Deák téren fut össze két metrójárat, az M2-es és M3-as, valamint a millenniumi földalatti vasútvonal, több buszjárat és villamos vonal. Négy Duna-híd biztosítja a kerület kapcsolatát a túlparti budai részekhez, ezeken

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

villamosok, illetve autóbuszok is közlekednek. Villamosok járnak a kerület határain is, a Duna partot követő 2-es villamos akár „városnéző” járatnak is tekinthető, hasonló célra használhatjuk a 15-ös buszt is. A Vigadó téri hajóállomás a belföldi kirándulóforgalom és a hajós városnézések központja. A Nemzetközi Hajóállomásról indulnak a pozsonyi és bécsi szárnyashajók. A Kálvin tér az M3-as és M4-es metróvonal csomópontja. 2023. év tavaszán befejeződött az M3 metró teljeskörű felújítása, mely öt évig tartott.

A kerületnek mind több utcáját alakítják át sétálóutcává, és kerékpárral is biztonságosan lehet közlekedni.

Gazdasági helyzetkép

A Belváros igen jelentős gazdasági potenciállal rendelkezik mindenekelőtt a szolgáltató szektornak köszönhetően (kereskedelem, üzleti és lakossági szolgáltatás, turisztikai-idegenforgalmi szolgáltatások, továbbá a hivatali és oktatási-képzési, kulturális intézményi ellátás). A legutóbbi években nagyobb szabású beruházásokat főként az elit kereskedelmi központok, a luxus apartmanok és kisebb léptékű szálláshelyek hajtottak végre, ezek többnyire a Vörösmarty tér, a József nádor tér és a Petőfi Sándor utca térségére és a Lipótváros frekventáltabb központi területeire koncentrálnak.

A Főváros V. kerületének centrális jelentősége térbeli elhelyezkedése és funkciógazdagsága folytán is megkérdőjelezhetetlen, mivel a területén igen jelentős számban vannak magasan kvalifikált munkaerőt foglalkoztató intézmények.

A törvényhozás, igazságszolgáltatás és végrehajtás legfelsőbb szintű intézményei immár tradicionálisan a kerületben találhatóak, s a tudomány, az oktatás, a kultúra, valamint a pénzügy számos patinás intézményének is itt található a központja.

A Belváros-Lipótváros különösen sokat köszönhet páratlanul attraktív fekvésének is, ami főként a vendéglátás, a turisztikai iparág szempontjából kulcsfontosságú.

Társadalmi demográfiai környezet

Belváros-Lipótváros a főváros egyik legkisebb területű és lélekszámú kerülete. A Belváros és környezete központi üzleti negyedé alakulása és lakófunkciójának visszaszorulása következtében az V. kerület lakosságának száma folyamatosan csökken.

1980-ban még 50 120 lakosa volt Belváros-Lipótvárosnak, mely szám 1990-re 6 180 fővel csökkent. A következő tíz év alatt 10 932 főt veszített el a település, majd 2010-ben 6 769 fő volt a népességfogyás. Ezt követően a lakosságszám csökkenése lelassult, de 1980-tól napjainkig a lakosság száma így is megfeleződött.

Az alábbi táblázatok a lakónépesség számának alakulását tartalmazzák 2015 és 2020 év között korcsoportos és férfi-nő arány megoszlásban. (A lakónépesség az adott területen lakóhellyel rendelkező, és másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma.)

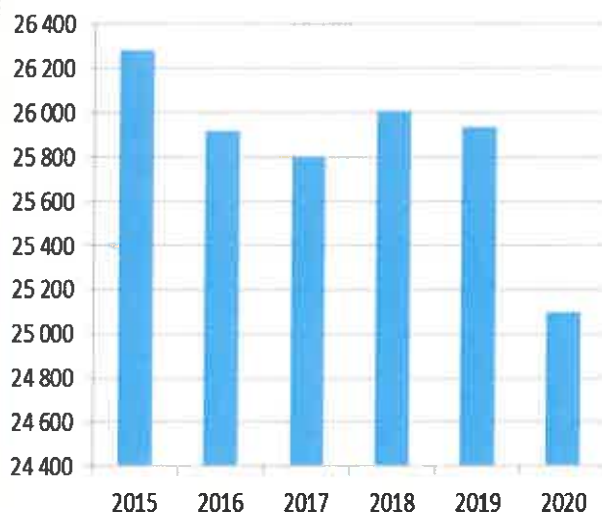
Az adatokat az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TEIR) adatbázisa szolgáltatta.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

Év	Fő (TS 001)	Változás
2015	26 284	bázis év
2016	25 917	98,60%
2017	25 803	99,56%
2018	26 013	100,81%
2019	25 937	99,71%
2020	25 097	96,76%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Lakónépesség

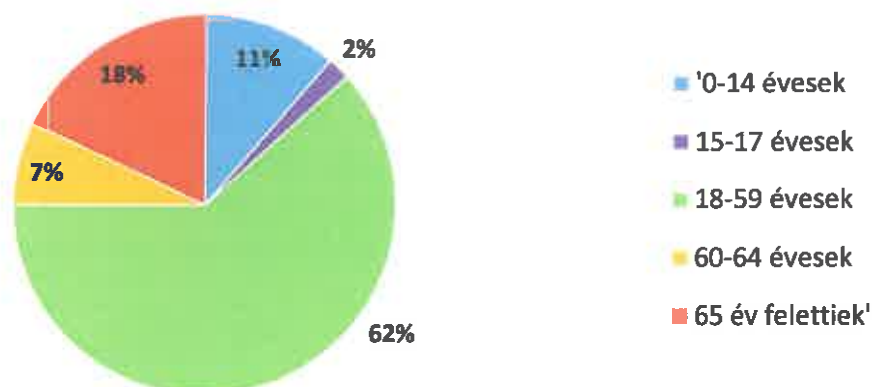
Az V. kerület lakónépességének száma 2021-ben 24 911 fő, 2022-ben 24 845 fő. A Visual Regiszter 2023. március 2-ai állapota szerint 2023-ban a lakónépesség száma 23 196 fő. A kerület állandó lakosainak száma 2023. évben 23 943 fő. (Állandó népesség az adott területen lakóhellyel rendelkező személyek száma.) Tartózkodási hellyel 2 082 fő rendelkezik a kerületben.

2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2018)

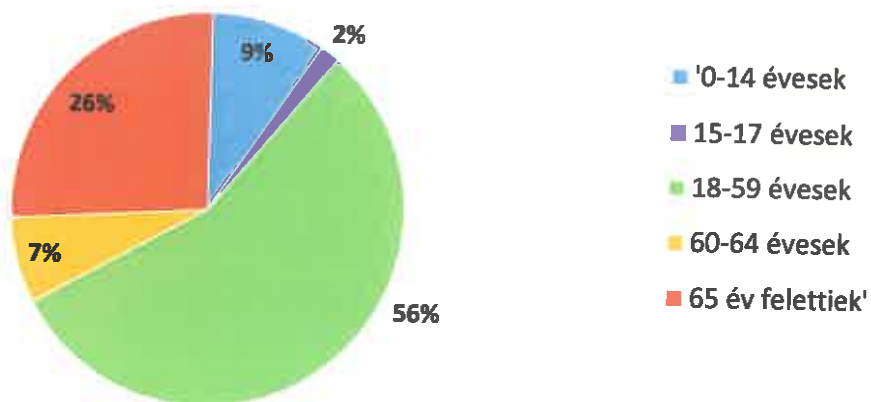
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	12428	13600	26028	47,75%	52,25%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			582	2,24%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	1405	1284	2689	5,40%	4,93%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	240	219	459	0,92%	0,84%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	7684	7602	15286	29,52%	29,21%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	871	964	1835	3,35%	3,70%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	2228	3531	5759	8,56%	13,57%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Állandó népesség - férfiak életkori megoszlása

Állandó népesség - nők életkori megoszlása

A fenti táblázatból látható, hogy az aktív korú lakosság nők és férfiak arányában a férfiak száma magasabb, azonban ez az arányszám a 65 év feletti esetében már megfordul, és a 65 év feletti arányszámokat tekintve már a nők száma a meghatározó.

A korcsoportos összetételt vizsgálva jól látszik, hogy a 14 év alattiak aránya alacsony a lakosságon belül, 10,3 %. Az idősebb korosztályok, a 60 év feletti aránya a település népességén belül folyamatosan növekszik, 29,1 %. Ezek az adatok jól mutatják, hogy Belváros-Lipótváros lakosságát előregedés jellemzi.

A népesség idősödésének egyik gyakran használt mérőszáma az öregedési index, amely a 14 éves és ennél fiatalabb népességre jutó idősök (65 évesek és annál idősebbek) arányát mutatja.

Az öregedési index a népesség korösszetétele változásának és az előregedés folyamatának legfontosabb indikátora, amelynek a demográfiai jövő szempontjából van kiemelt jelentősége. Demográfiai történelmünk során az idősokorúak száma és aránya először 2005-ben haladta meg a gyermekkorúakét. A 2010-es évek elején még 110 körül volt az öregedési index mértéke, 2017-ben a fővárosi öregedési index 146,6 volt, vagyis száz gyermekre 147 idősokorú jutott. Belváros-Lipótvárosban ez a szám 211,8 volt.

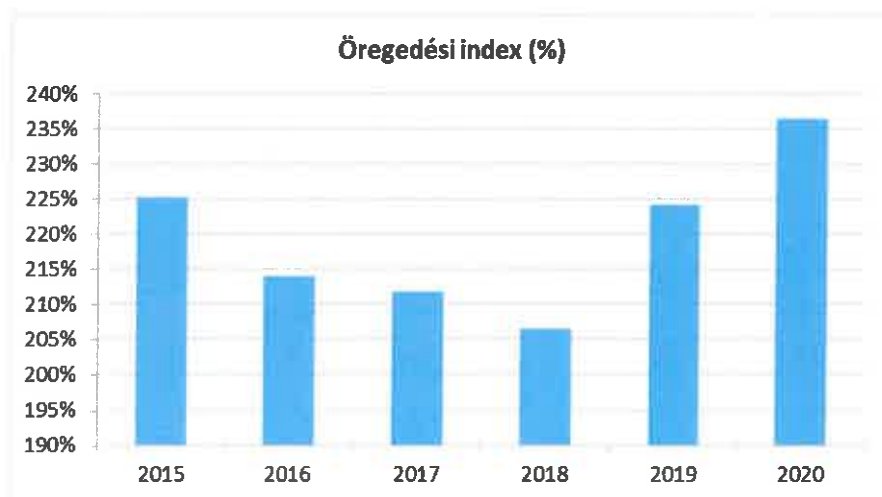
A jelenleg vizsgált időszak azt mutatja a kerületi adatok alapján, hogy az V. kerület továbbra is előregedő, 2020. évben 233, 2021. évben már 236 idősokorú jut száz gyermekre. Ez egyrészt mutatja azt is, hogy a kerületben jó az egészségügyi és a szociális ellátórendszer, több állampolgár ér el magas kort, főleg a nők körében. Ugyanakkor az adatok alapján érzékelhető az is, hogy továbbra is gyors ütemben nő az idősök aránya, amiben kulcs szerepe van az alacsony születésszámnak is.

Születések száma a kerületben												
2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
231	208	145	127	153	162	139	145	99	104	75	86	57

1. számú táblázat, forrás: BLESZ adatbázisa

3. számú táblázat - Öregedési index			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2015	5 770	2 562	225,21%
2016	5 649	2 639	214,06%
2017	5 678	2 680	211,87%
2018	5 759	2 789	206,49%
2019	5 890	2 627	224,21%
2020	5 946	2 515	236,42%

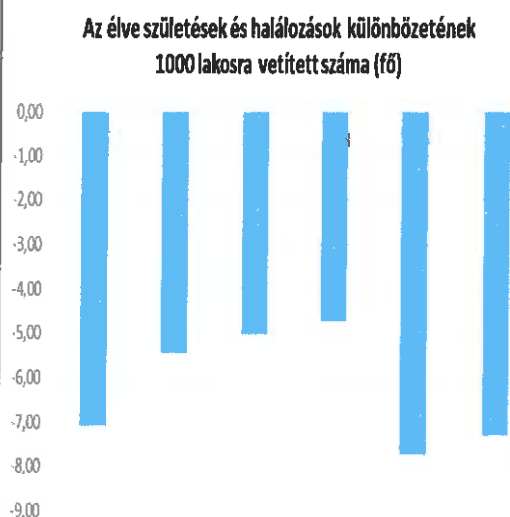
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Mindezt tovább erősíti a természetes szaporodás grafikonja. A népesség alakulását többek között a születések és halálozások száma és ezek egyenlege szabja meg. Ez az ún. természetes szaporodás, amely az élveszületések és a halálozások különbsége. A következő táblázatból jól látszik, hogy Belváros-Lipótvárosban a halálozások száma jóval meghaladja az élveszületéseket. Ebben az esetben nem természetes szaporodásról, hanem természetes fogyásról van szó (a mutató negatív előjelű).

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbségének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2015	-7,08
2016	-5,44
2017	-4,99
2018	-4,71
2019	-7,72
2020	-7,29

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

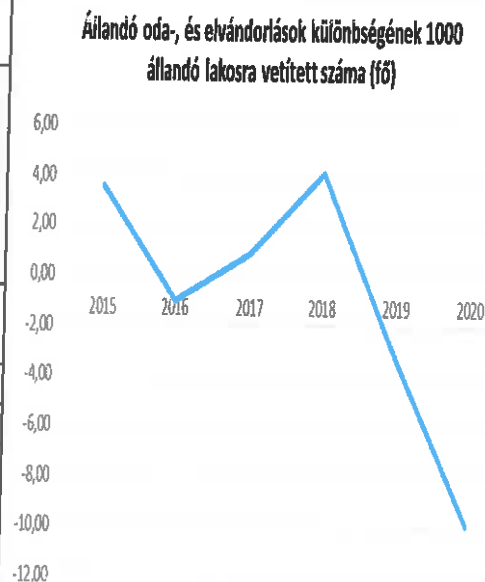

A belföldi vándorlások egyenlege az adott település vonzerejét tükrözi. A következő táblázatból megfigyelhető, hogy Belváros-Lipótváros tekintetében 2019-től az elvándorlás a jellemző.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2015	3,54
2016	-1,00
2017	0,85
2018	4,09
2019	-3,23
2020	-9,88

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A fenti adatok tükrében összegzésként elmondható, hogy Belváros-Lipótvárosban a lakosságszám csökkenésével párhuzamosan a lakosság összetételében történt változások – alacsony népszaporulat, fiatal generáció kis létszáma, idősök arányának növekedése – továbbra is meghatározóak.

Az esélyegyenlőség szempontjából ez úgy értelmezhető, hogy előregedő település esetén az idősök számára nyújtott ellátások, szolgáltatások bővítésére továbbra is szükség van. Ugyanakkor a fiatalok, gyermekes családok kerületbe vonzásának érdekében szükséges a kerületben eddig történt fejlesztések folytatása, hogy Belváros-Lipótváros mindinkább vonzó lakóhellyé váljon számukra. Továbbá a kerületben élő gyermeket nevelő családok esélyegyenlőségének biztosítása érdekében szintén nyitva áll a lehetőség a gyermekvédelmi ellátórendszer továbbfejlesztése előtt.

Értékeink, küldetésünk

Az esélyegyenlőség a társadalom számára fontos érték, melynek megléte elősegíti, hogy mindenkinek esélye legyen hozzájutni a jó minőségű szolgáltatásokhoz az élet minden területén függetlenül attól, hogy nő vagy férfi, egészséges vagy fogyatékossgal él, milyen a származása vagy az anyagi helyzete.

Belváros-Lipótváros Önkormányzat e dokumentum által is deklarált legfontosabb küldetése az esélyegyenlőség biztosítása a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok számára, a hátrányos megkülönböztetés megszüntetése és az összetartó szolidáris társadalom megerősítése.

Célok

Az esélyegyenlőség érvényesítése nem pusztán követelmény, hanem az önkormányzatoknak is hosszú távú érdeke. A program célja, hogy Belváros-Lipótváros minden lakója számára elérhetővé

tegye a közszolgáltatásokat, biztosítsa különösen a hátrányos helyzetű polgárok számára a jog- és esélyegyenlőséget az élet minden területén: a fizikai és kulturális környezetben, a lakhatás és közlekedési eszközök vonatkozásában, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatás, a munkavállalás, valamint a társadalmi élet, sport, kultúra és szabadidős tevékenységek területén egyaránt.

Belváros-Lipótváros Önkormányzat Esélyegyenlőségi Programjának célja a 2003. évi CXXV. törvény előírásainak figyelembevételével, a helyi viszonyokhoz igazodó, a hátrányos helyzetben élő állampolgárokat segítő, támogató feladatok megszervezése, ütemezése, az eddig jól bevált hagyományok megerősítésével és megtartásával.

Az esélyegyenlőségi programnak a kerület területén élő hátrányos helyzetű csoportokra kell irányulnia, akik számára a sikeres élet és társadalmi integráció esélye a helyi közösséget célzó fejlesztések és beruházások ellenére korlátozott marad a hátrányaikat kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedések nélkül.

Belváros-Lipótvárosban az esélyegyenlőségi intézkedések hátrányos társadalmi csoportjai – a jogszabályi keretekhez igazodva – a romák, a gyermekek, a nők, az idősek és a fogyatékkal élők.

Az esélyegyenlőségi program elkészítésének kiindulópontja a helyzet megismerése, a problémák feltárása.

A helyzetelemzés célja annak megállapítása, hogy a kerületben élő hátrányos helyzetű társadalmi csoportok a teljes lakossághoz viszonyítva milyen jövedelmi, foglalkoztatási, képzettségi, szociális, lakhatási, területi mutatókkal rendelkeznek, és ezek alapján a kerület milyen esélyegyenlőségi problémákkal küzd.

A helyzetelemzés alapján készített esélyegyenlőségi program célja olyan intézkedések tervezése, amelyek a helyzetértékelésben felvetett problémákra megoldásokat nyújtanak.

Az esélyegyenlőségi programnak kiemelt figyelmet kell fordítania:

- az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítésére a helyi önkormányzat döntéshozatalában, illetve az általa fenntartott vagy támogatott intézményekben, és az önkormányzat által ellenőrzött szolgáltatások körében,
- a megfelelő pénzügyi- és természetbeni juttatásokhoz valamint a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítására,
- a nevelés, oktatás területén a szegregáció megelőzésére,
- a közszolgáltatásokhoz, valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítására,
- a munkaerő-piaci szegregáció visszaszorítására, a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányainak csökkentésére, foglalkoztatási esélyeik javítására,
- a hátrányos helyzetű csoportok tagjai részvételének elősegítésére a döntéshozatalban, a közügyek irányításában.

Az esélyegyenlőség biztosításával összefüggő alapelvek:

- Megkülönböztetés tilalma, egyenlő bánásmód elve
- Az emberi méltóság tiszteletben tartása
- Szolidaritás
- Méltányosság és rugalmas ellátás

A végrehajthatóság érdekében a tervezett intézkedések lehetséges forrásait is be kell mutatni. Továbbá az Önkormányzatnak gondoskodnia szükséges az esélyegyenlőségi program és az egyéb fejlesztési tervek, koncepciók összhangjáról.

A helyi esélyegyenlőségi programot öt évre kell tervezni. Időarányos megvalósulását, illetve a helyzetelemzésben feltártak esetleges megváltozását két évente át kell tekinteni, és felül kell vizsgálni.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:
az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
a diszkriminációmentességet,
szegregációmentességet,
a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (Belső-Pesti Tankerületi Központtal).

A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük.

A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és 2021.06.30-i módosítása
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. tv. (továbbiakban Eatv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Önkormányzat Képviselő-testületének

- 7/2023.(III.2.) önkormányzati rendelete a szociális juttatások rendszeréről
- 6/2023.(III.2.) önkormányzati rendelete a gyermekvédelmi ellátásokról
- 17/2019.(VI.26.) önkormányzati rendelete a belvárosi útravaló támogatásról
- 5/2022.(III.10.) önkormányzati rendelete a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátásokról és a fizetendő térítési díjakról
- 21/2012.(IV.19.) önkormányzati rendelete a bölcsődei szolgáltatás nem magyar állampolgár által történő igénybeviteléről

- 32/2020.(XII.17.) önkormányzati rendelete a tulajdonában álló lakások lakbérének mértékéről és a lakbértámogatásról
- 5/2023.(III.2.) önkormányzati rendelete az önkormányzat tulajdonában álló lakások bérbeadásának feltételeiről
- 20/2006.(IV.18.) önkormányzati rendelete az életjáradéki szerződés keretén belül nyújtott szolgáltatás feltételeiről
- 5/2017.(III.09.) önkormányzati rendelete az V. kerület közigazgatási területén működő egészségügyi alapellátás körzeteinek meghatározásáról
- 9/2019.(V.2.) önkormányzati rendelete a CT és MR diagnosztikai szolgáltatás költségeinek átvállalásáról

A helyi rendeletek célja a törvényi előírásokon túl, hogy Belváros-Lipótvárosban olyan támogatási és szolgáltatási rendszer működjön, mely a hátrányos helyzetből adódó hatások enyhítésére szolgálnak. Az Önkormányzat képviselő-testülete a rendeletalkotási tevékenysége során az esélyegyenlőségi szempontokat is érvényre juttatja.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült a **Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030** (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait.

Új Roma Stratégia (2019-2030)

Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)

„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)

Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)

Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)

Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózás politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült **Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció** is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Belváros-Lipótváros V. kerületi Önkormányzat programjai, koncepciói saját területükre vonatkozóan határozzák meg az esélyegyenlőséget előmozdító célokat és intézkedéseket.

A szociális ellátórendszer működéséről, feladatairól *Belváros-Lipótváros Önkormányzatának Szolgáltatástervezési Koncepciója* rendelkezik. A koncepció tartalmát Belváros-Lipótváros Önkormányzat Képviselő-testülete fogadja el és kétévente felülvizsgálja, aktualizálja.

Belváros-Lipótváros Integrált Településfejlesztési Stratégiájának célja, hogy megfogalmazza az V. kerület hosszú távú jövőképét és ahhoz igazítsa középtávú fejlesztési céljait.

Belváros Lipótváros Önkormányzat Képviselő-testülete 2015 tavaszán fogadta el a 2015-2019-es időszakra vonatkozó *Gazdasági Programot*, amely a kerület fejlesztési céljait és működési irányait tartalmazta. A Gazdasági Program 2020. évben ismét elfogadásra került, a dokumentum a 2020-2024-es időszakra vonatkozóan fogalmazza meg a kerület jövőképét.

Belváros-Lipótváros Önkormányzat képviselő-testülete 2012. december 5-én 293/2012.(XII.05.) számú határozatával döntött az *Idősügyi Jelzőrendszer* kiépítéséről a kerületben. Létrehozta a „Segítő Kezek az Aktív Évekért” Közhasznú Nonprofit Kft-t.

A képviselő-testület 2017. június 22-én fogadta el a *Belvárosi Ifjúsági Koncepciót*, melynek célja, hogy a biztos alapokon nyugvó, jól átgondolt fejlesztések mentén még élhetőbbé tegye a felnövekvő ifjúság számára a belvárost.

Az *önkormányzati intézmények* a fenntartó Önkormányzat képviselő-testülete által elfogadott *szakmai programjai és szervezeti szabályzatai*.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Belváros-Lipótváros helyzetét alapvetően meghatározza, hogy a főváros központi részén, Magyarország legfejlettebb régiójának közepén fekszik. Ebből adódik, hogy országos és nemzetközi kapcsolatai kiválóak, illetve számos szektor számára központi funkciót tölt be.

Belváros-Lipótváros V. kerületi Önkormányzat helyi esélyegyenlőségi programjának illeszkednie kell a Fővárosi Önkormányzat és a kerületi önkormányzatok HEP-jéhez, hiszen számos esetben adódhat együttműködési lehetőség különböző projektek megvalósítása kapcsán.

Belváros a lakásgazdálkodás és a gyermekvédelmi ellátás területén együttműködik a Fővárosi Önkormányzattal, illetve a VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzattal. Belváros-Lipótváros a tulajdonában álló Vadász utcai nyugdíjasházban bérlőkijelölési jogot biztosít 35 nyugdíjasházi lakás tekintetében a Fővárosi Önkormányzat részére. Az V. kerület részére Józsefváros Önkormányzatának intézménye nyújtja ellátási szerződés keretén belül a gyermekek átmeneti otthona szolgáltatást.

Önkormányzatunk a Belső-Pesti Tankerületi Központtal kötött szerződés alapján biztosítja a fenntartásában lévő óvodák tekintetében, a szakértői bizottság által megállapítottan sajátos nevelési igényű gyermekek részére gyógypedagógiai illetve konduktori feladatok biztosítását.

Az Önkormányzat szintén ellátási szerződés alapján, de önként vállalt feladatként biztosítja a családok átmeneti otthona szolgáltatást az S.O.S. Krízis Alapítvánnyal együttműködve, a hajléktalanellátás tekintetében pedig az Oltalom Karitatív Egyesülettel kötött megállapodás alapján.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A Programban szereplő táblázatok a 2/2012.(VI.5.) EMMI rendelet 1. számú melléklete szerinti, egységesen rendelkezésre álló, szabályozott tartalommal kerültek feldolgozásra. A helyzetértékelés főként a Központi Statisztikai Hivatal, Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TEIR), a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság, a Magyar Államkincstár, a Budapest Főváros Kormányhivatala Munkaügyi Központ részéről kapott adatok, összesítések elemzésén, az önkormányzati, intézményei és egyéb adatbázisokban fellelhető statisztikai adatokon alapul.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Mélyszegénységen azt a jelenséget értjük, amikor valaki tartósan a létminimum szintje alatt, alapvető javakat és közszolgáltatásokat nélkülözve él, és kevés esélye van arra, hogy ebből a helyzetből önerőből kilépjen. A benne élőket jelentős hátrányok sújtják az élet szinte minden – az oktatás, a foglalkoztatás, a lakhatás és az egészségügy – területén.

A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, gyermekszegénység, de a szegénységben, mélyszegénységben élők számát leggyakrabban jövedelmi szegénységgel mérik.

A közhiedelemmel ellentétben a legmagasabb szegénységi kockázatú életkori csoportot nem a nyugdíjasok, hanem a gyermekek alkotják. Ennek egyik oka, hogy a szegényebb háztartásokban az átlagosnál nagyobb a gyermekek száma, illetve a több kisgyermeket nevelő családokban az anya nincs jövedelemszerző helyzetben, így ezek a háztartások kisebb jövedelemmel rendelkeznek.

A mélyszegénység fogalmát gyakran azonosítják a cigánysággal, a többségük azonban nem él mélyszegénységben. A romák szegénysége nagyrészt alacsonyabb iskolázottságuknak tudható be, részben annak, hogy nagyobb számban élnek leszakadt térségekben, illetve az őket sújtó társadalmi előítélet, diszkrimináció is szerepet játszik.

A mélyszegénységből való kitörés rendkívül nehéz, mondhatni lehetetlen. A helyzetüket az is rontja, hogy rendkívüli elszigeteltségben élnek mind társadalmilag, mind gazdaságilag. Ebben nagy szerepe van az infrastruktúra fejletlenségének.

A mélyszegénységben élő családok többségének alacsony az iskolázottsága, ami jelentős mértékben korlátozza a munkaerő-piaci elhelyezkedést. Emellett nehezen férnek hozzá az alapvető szolgáltatásokhoz, amelyek munkavégzési képességük (bölcsőde, óvoda, családsegítés) vagy egészségi állapotuk javítását (rendelőintézet, gyógyszerár) szolgálnák, mert jellemzően kisebb településeken laknak. Az alacsony iskolai végzettség nagy szerepet játszik a szegénység átörökítésében, mivel az előbb említett szolgáltatások hiánya visszaveti a kisgyermekkorai fejlődést, amely nagyban meghatározza a gyermek további iskolai előmenetelét, ezáltal pedig a jövőbeni munkaerő-piaci esélyeit is, ami a szegénységből való kiutat jelenthetné.

Ezekben a településeken az alapvető cél az együtt jelentkező területi és társadalmi hátrányok következményeinek, a szegénység mélyülésének, újratermelődésének és területi terjedésének mérséklése, továbbá a mélyszegénységben élők integrációjának előmozdítása azzal az eszközzel, amelyet a szociális és közösségi munka, a lakosság aktív részvételén alapuló tervezés együtt nyújthat.

Belváros-Lipótváros nem tartozik a mélyszegénységgel érintett országrészek, települések közé.

Az V. kerületben élő romák létszámára vonatkozóan továbbra sem áll pontos adat a rendelkezésünkre. A 2022. évi népszámlálás adatai még nem kerültek közzétételre, a 2011. évi népszámlálás során 238 fő vallotta magát romának Belváros-Lipótvárosban. A 2019. évi nemzetiségi önkormányzati választás alkalmával a névjegyzékben szereplő roma nemzetiségű

választópolgárok száma 284 fő volt. Ez a szám nagyságrendileg megközelítően helyes adatnak minősül, erre következtethetünk az Önkormányzat által a Roma Nemzetiségi Önkormányzatnak nyújtott természetbeni ellátások számából is. Fontos megemlíteni, hogy a kerületben a Roma Önkormányzat mellett további 9 nemzetiségi önkormányzat is működik (bolgár, görög, horvát, lengyel, német, örmény, román, szlovák, szerb).

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

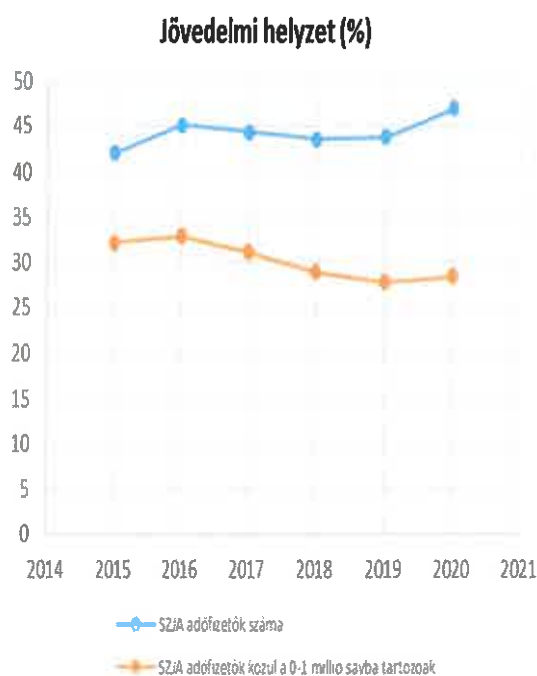
A családok, háztartások életkörülményeit elsősorban a havi nettó állandó jövedelem nagysága határozza meg. Az egy főre jutó jövedelmet nagymértékben befolyásolja, hogy az együtt élő családtagok közül hányan tartoznak a keresők és hányan az eltartottak közé. Ezen belül az eltartottak életkora, egészségi állapota is meghatározó. A továbbtanulás és a képzések fontosságának előtérbe kerülésével egyre nagyobb számban maradnak eltartottak a 18 év feletti gyermekek is.

Az V. kerületben élők jellemzően saját tulajdonú lakásaikban laknak, az önkormányzati lakásban élők száma alacsony, tekintettel a csekély számú önkormányzati bérlakásra. A piaci alapon, a magánforgalomban lakást bérlők száma nem meghatározó.

Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik az önkormányzat által nyújtott pénzbeli és természetbeni juttatások rendszeréből. Belváros-Lipótváros Önkormányzat a kötelező ellátásokon túl számos egyéb, önként vállalt támogatást nyújt a kerületben élő rászorulóknak részére.

Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az állandó népesség %-ában (TS 060)
2015	42,10	32,20
2016	45,20	32,90
2017	44,40	31,10
2018	43,60	28,90
2019	43,80	27,80
2020	47,00	28,40

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A családok, háztartások életkörülményeit elsősorban a havi nettó állandó jövedelem nagysága határozza meg. Az V. kerületben élők tekintetében erre vonatkozó részletes adatokkal a nyugellátásban részesülők tekintetében rendelkezünk, amely a 6.1 pontban kerül majd elemzésre.

A fenti táblázat az aktív korú, SZJA adófizetők számának változásával szemlélteti a kerületi lakosság jövedelmi helyzetének alakulását. Jól látható, hogy az adófizetők száma 2019-től emelkedik, 2020. évben az állandó népesség 47 %-a, 2021. évben 48,4 %-a adófizető. A 0-1 millió

forintos jövedelemsávba tartozók száma csökkenő tendenciát mutat, 2021. évben 26,04 %, ami azt jelenti, hogy az alacsony jövedelemmel rendelkezők száma csökken a kerületben.

A kerület lakosságának jövedelmi, vagyoni helyzete jól szemléltethető a gépjármű adó fizetésére kötelezett adóalanyok számával is, amelyet az alábbi táblázat tartalmaz.

Év	Gépjármű adó fizetésére kötelezett adóalanyok száma
2018	n.a.
2019	9 326
2020	9 511

2.. számú táblázat, forrás: önkormányzati adatbázis

Az fenti adatokból látható, hogy a gépjármű adó fizetésére kötelezett adóalanyok száma növekedett, amelyből levonható az a következtetés, hogy az V. kerületi lakosság jövedelmi, vagyoni helyzete folyamatosan pozitív irányban változik. A nyugellátásból élők tekintetében is ugyanez a tendencia figyelhető meg. Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része továbbra is az Önkormányzat által nyújtott pénzügyi ellátások és természetbeni juttatások rendszeréből származik.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP-ben elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ft.) és a MötV-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

A fővárosban nyilvántartott álláskeresők száma (januári adatok) 2016-ban 30 282 fő, 2017-ben 20 304 fő, 2018-ban 17 350 fő, 2019-ben 14 832 fő volt.

2020-ban az álláskeresők száma egyik hónapról a másikra hirtelen megemelkedett, márciusban 15 813 fő, júniusban 29 528 fő, szeptemberben 29 548 fő, decemberben 26 674 fő regisztrált álláskeresőt tartottak nyilván. A 2020 márciusában hazánkat is elérő covid 19 vírus okozta világjárvány következtében ezrek veszítették el munkahelyüket és váltak álláskeresőkké.

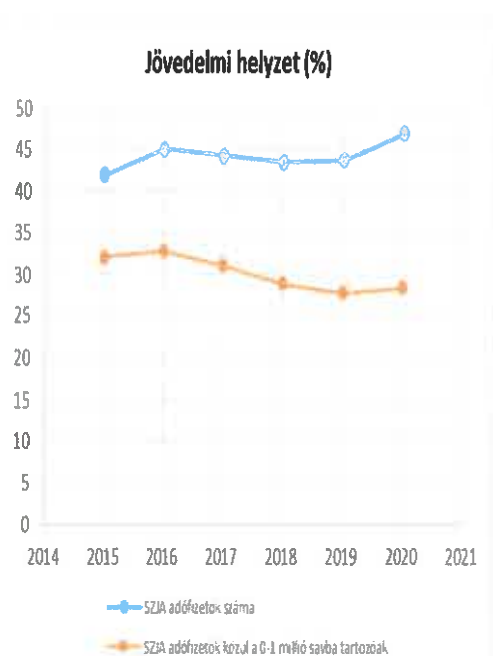
Az V. kerületi adatokat vizsgálva a regisztrált álláskeresők száma a fővárosi adatokhoz hasonlóan alakult. A korábbi években Belváros-Lipótvárosban a regisztrált álláskeresők aránya a főváros átlagához képest jónak mondható volt, és az előző évek adataihoz viszonyítva számuk csökkenő tendenciát mutatott. Az alábbi adattábla alapján 2016-ban 157 fő, 2017-ben 122 fő, 2018-ban 114 fő, 2019-ben 124 fő, 2020-ban 327 fő, 2021-ben 191 fő nyilvántartott álláskereső volt az V. kerületben. A 2020-as adat jelzi, hogy a világjárvány következtében kialakult munkanélküliség a kerület lakóit is érintette, az álláskeresők száma nőtt.

Az alábbi táblázat alapján, a 2015-2020 közötti időszak adatait figyelembe véve a nemek szerinti összetételt vizsgálva megállapítható, hogy a női álláskeresők aránya magasabb.

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint

Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2015	1,81%	2,00%	1,91%
2016	0,84%	0,94%	0,89%
2017	0,65%	0,74%	0,70%
2018	0,58%	0,72%	0,65%
2019	0,58%	0,85%	0,72%
2020	1,70%	2,12%	1,91%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

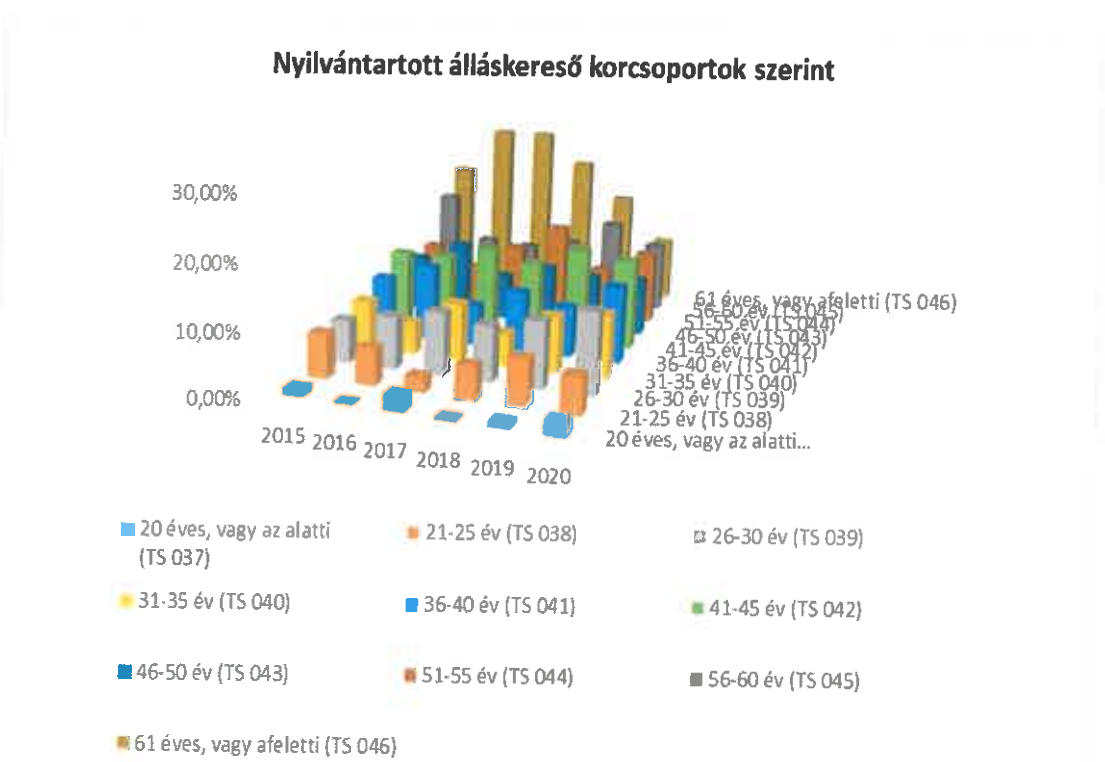
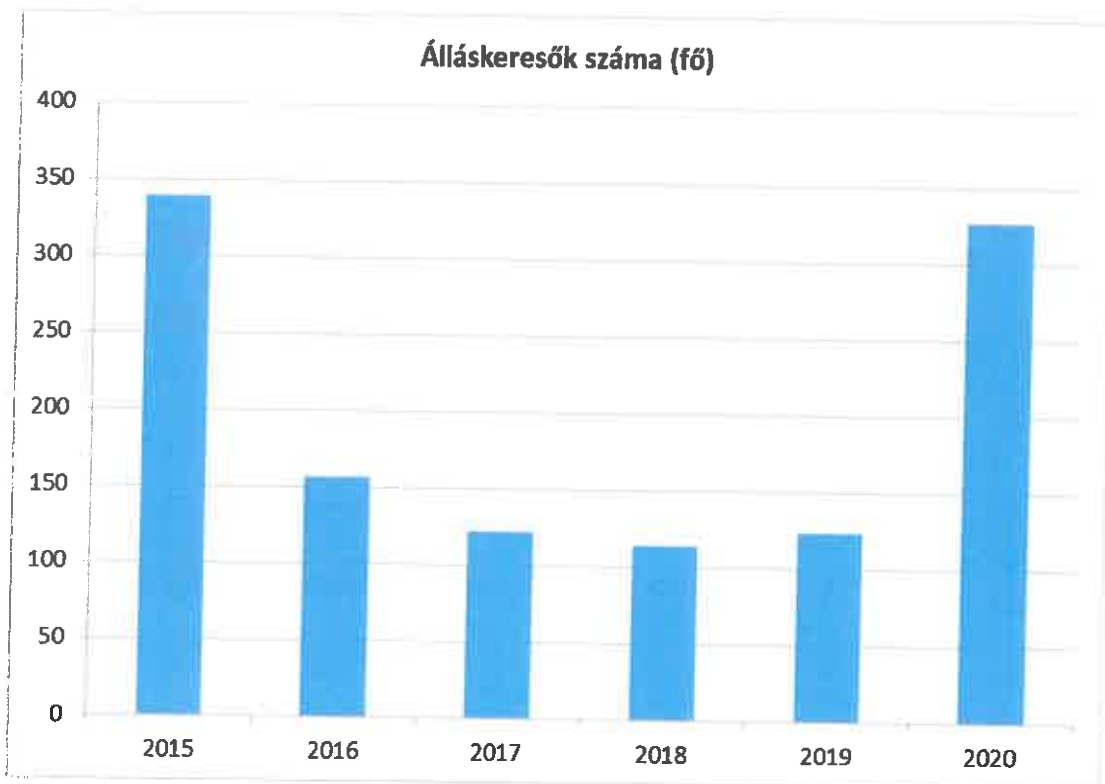

2021-ben a nyilvántartott álláskereső férfiak aránya 1,07 %, a nők aránya 1,2 %.

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint

Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Fő összesen		340	157	122	114	124
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	4,00	0,00	3,00	0,00	1,00	7,00
	%	1,18%	0,00%	2,46%	0,00%	0,81%	2,14%
21-25 év (TS 038)	Fő	24,00	9,00	3,00	6,00	9,00	19,00
	%	7,06%	5,73%	2,46%	5,26%	7,26%	5,81%
26-30 év (TS 039)	Fő	23,00	13,00	12,00	10,00	13,00	42,00
	%	6,76%	8,28%	9,84%	8,77%	10,48%	12,84%
31-35 év (TS 040)	Fő	26,00	8,00	11,00	6,00	11,00	33,00
	%	7,65%	5,10%	9,02%	5,26%	8,87%	10,09%
36-40 év (TS 041)	Fő	32,00	19,00	8,00	11,00	10,00	40,00
	%	9,41%	12,10%	6,56%	9,65%	8,06%	12,23%
41-45 év (TS 042)	Fő	40,00	19,00	17,00	14,00	19,00	47,00
	%	11,76%	12,10%	13,93%	12,28%	15,32%	14,37%
46-50 év (TS 043)	Fő	31,00	19,00	9,00	11,00	11,00	30,00
	%	9,12%	12,10%	7,38%	9,65%	8,87%	9,17%
51-55 év (TS 044)	Fő	32,00	10,00	13,00	17,00	10,00	38,00
	%	9,41%	6,37%	10,66%	14,91%	8,06%	11,62%
56-60 év (TS 045)	Fő	58,00	15,00	11,00	12,00	18,00	37,00
	%	17,06%	9,55%	9,02%	10,53%	14,52%	11,31%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	70,00	45,00	35,00	27,00	22,00	34,00
	%	20,59%	28,66%	28,69%	23,68%	17,74%	10,40%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

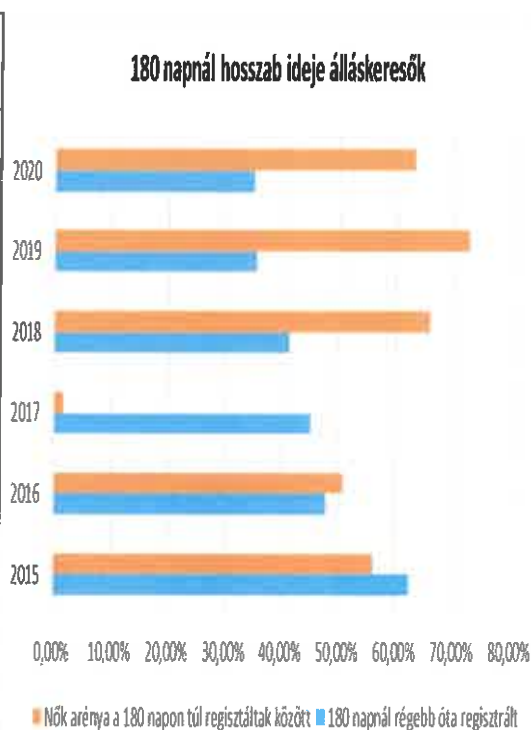
A korcsoportos megoszlást vizsgálva megállapítható, hogy a regisztrált álláskeresők körében az 55 év és e feletti aránya továbbra is magas.

Az alábbi táblázat alapján, a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők száma a 2015-2020 közötti időszakban folyamatosan csökken, ez az arány 2021-ben viszont 57,07 %, amelynek oka szintén a koronavírus okozta világjárvány hatásában keresendő. Ebben az időszakban viszont a nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül csökkent, 2021-ben 54,13 % volt.

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2015	62,40%	56,10%
2016	47,80%	50,70%
2017	45,10%	1,80%
2018	41,20%	66,00%
2019	35,50%	72,70%
2020	34,90%	63,20%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

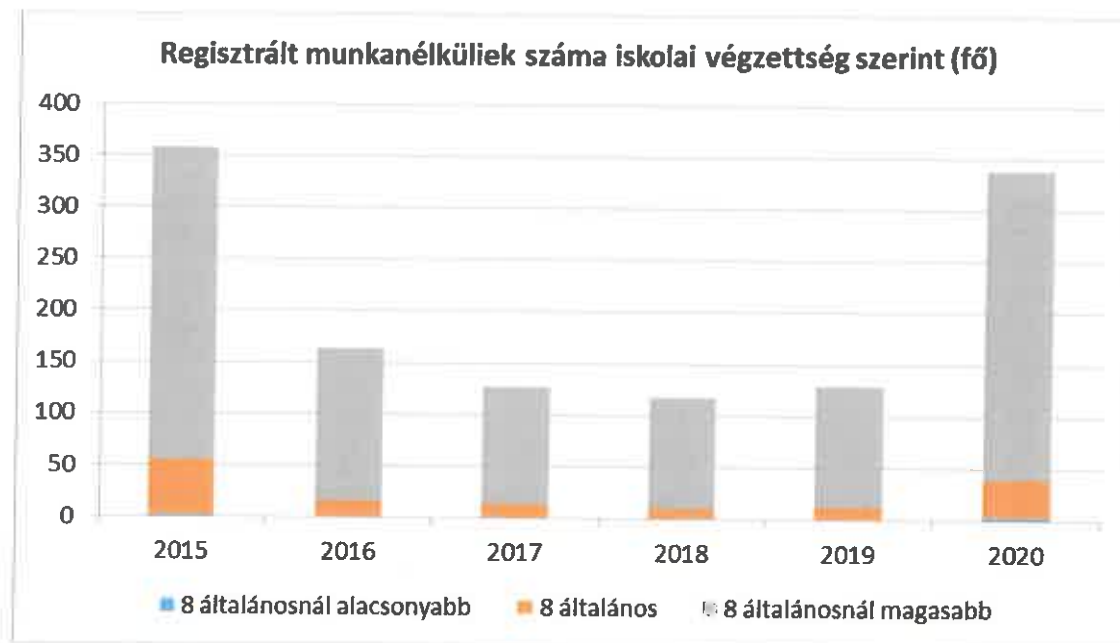
b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága;

A foglalkoztatottság és az iskolai végzettség közötti összefüggéseket vizsgálva elmondhatjuk, hogy kerületünkben a munkahelyüket elvesztők közül nagyobb mértékben érintettek a 8 általános iskolai végzettségnél magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők, vagyis az álláskeresők összetétele eltér az általános magyarországi viszonylattól, ahol az álláskeresők közül elsősorban a romák, a 8 általánosnál alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők, illetve a területi koncentráció szerinti munkanélküliség jellemző. A kerületi jellemzőkre tekintettel lett a célcsoportja az önkormányzati tulajdonú Segítő Kezek az Aktív Évekért Közhasznú Nonprofit Kft. által szervezett állásbörzéknek a felsőfokú végzettséggel, illetve szakképzettséggel rendelkező álláskeresők.

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint

Év	Regisztrált munkanélküliek /nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2015	358	2	0,56%	53	14,80%	303	84,64%
2016	163	1	0,61%	15	9,20%	147	90,18%
2017	127	0	0,00%	14	11,02%	113	88,98%
2018	117	0	0,00%	10	8,55%	107	91,45%
2019	130	0	0,00%	13	10,00%	117	90,00%
2020	338	3	0,89%	37	10,95%	298	88,17%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

A közfoglalkoztatás, más néven közmunkaprogram speciális munkaviszony, amely azt próbálja elősegíteni, hogy a munkaerő-piacról valamilyen okból kiszorult álláskereső vissza-, illetve bekerüljenek az elsődleges munkaerő-piacra.

A közcélú foglalkoztatást a szociális törvény 1999. évi módosítása során a 2000. évtől vezették be. Bevezetésének célja a rendszeres szociális segélyre jogosultak átmeneti munkába vonása volt. A segélyrendszer későbbi átalakításai (2009-től rendelkezésre állási támogatás, majd bérpótló juttatás, illetve foglalkoztatást helyettesítő támogatás) során megmaradt az a feltétel, hogy a segélyezettnek közmunkát kell végeznie.

A „klasszikus” közfoglalkoztatást a 2008-ban meghirdetett „Út a munkához” program indította el. A közcélú munka megszervezése a települési önkormányzat feladata lett. 2010. december 31-én a központi költségvetésből finanszírozott „Út a munkához” program lezárult, ezzel egy időben megszűnt valamennyi közcélú dolgozó munkaszerződése.

2011. január 1-től a korábbi három közfoglalkoztatási forma (közhasznú munka, közmunkaprogram és közcélú munka) megszűnt és azt az „egységes közfoglalkoztatás rendszere” váltotta fel, és egyetlen egységes keretbe foglalta a Nemzeti Közfoglalkoztatási Program, amely az ország bármely pontján azonos elvek alapján a Munkaerő-piaci Alapból biztosított munkalehetőséget az aktív korú szociálisan rászoruló emberek számára. A közfoglalkoztatás támogatását pályázati eljárás útján biztosították, igénylése a Munkaügyi Központ területileg illetékes kirendeltségén keresztül történt. 2011. szeptember 1. napján hatályba lépett a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény, amely létrehozta a közfoglalkoztatás új rendszerét.

A 2012. év volt az első olyan év, amikor a közfoglalkoztatásról szóló 2011. évi CVI. törvény egész évben következetesen alkalmazásra került. Januártól decemberig az új törvényben foglaltaknak megfelelően, azonos feltételekkel dolgoztak a közfoglalkoztatottak:

- közfoglalkoztatási jogviszonyra irányuló szerződés alapján,
- 319/2011. (XII.27.) Kormányrendeletben meghatározott közfoglalkoztatási bérért, illetve

- közfoglalkoztatási garantált bérért,
- hónapos turnusokban, napi 6 órás munkaidőben,
- heti elszámolási és bérfizetési rendben.

Az V. kerület legnagyobb közfoglalkoztatója az Önkormányzat Egyesített Szociális Intézménye (a továbbiakban: ESZI) volt. A közfoglalkoztatás szervezése, a közfoglalkoztatotti pályázat benyújtása kiemelt feladata volt az intézménynek, amelynek során szorosan együttműködött Budapest Főváros Kormányhivatal Munkaügyi Központ területileg illetékes kirendeltségével. Ennek keretében rendszeresen részt vettek a szakmai fórumokon, állásbörzéken.

Az ESZI 2012-ben új szolgáltatásként álláskeresési tréninget indított, amellyel kettős problémára igyekeztek választ adni. Egyrészt célként tűzték ki, hogy az interaktív oktatáson résztvevő álláskeresők kitörjenek a munkanélküliség-segélyezés-közmunka háromszögből és a nyílt munkaerő-piacon helyezkedjenek el. Másrészt, hogy a kerületünkben élők minél nagyobb hányada segély helyett elsősorban munkából éljen.

A 2013. évben számos változás történt a kerületi közfoglalkoztatásban, többek között újdonságnak számított, hogy év elején és év végén is lehetőség volt áthúzódó téli közfoglalkoztatás szervezésére, melynek folytán többen vehettek részt a közfoglalkoztatásban és jutottak jövedelemhez a téli hónapokban.

Annak érdekében, hogy a közfoglalkoztatásból kikerülők ne a segélyezésbe kerüljenek vissza, hanem minél hamarabb találjanak munkát a nyílt munkaerő-piacon, az ESZI a VII. és VIII. kerülettel közösen részt vett a Munkaügyi Központ „*Közcéhlútból a nyílt piacra*” elnevezésű kísérleti projektjében. A projekt keretében minden közfoglalkoztatási turnus végén 3 napos intenzív álláskeresési tréningre került sor. A tréning eredményeképpen a nyílt munkaerő-piacon elhelyezkedő ügyfelek száma 30 %-kal emelkedett 2013-ban.

Az ESZI által szervezett Álláskereső klub a rendszeres szociális segélyben részesülőknek kötelező együttműködést jelentett. Az álláskeresőknek szervezett klubjellegű foglalkozás az egyik legelterjedtebb csoportos segítségi forma. Az álláskereső klub segítségével nem csak internetezési és telefonálási lehetőséghez jutottak a kliensek (sokaknak kizárólag a klubban nyílt erre lehetősége), hanem a sorstársakkal való rendszeres találkozás révén rengeteg hasznos információt is szerezhetnek, amit aztán a munkakeresés során hasznosíthattak. A klub keretében az internetről, valamint a különböző újságokból származó hirdetésekből összeállított „álláskeresési” fallal is igyekeztek segíteni az ügyfeleket.

2014. évben lényeges változás nem történt a kerületi közfoglalkoztatásban, tovább folytatódtak a korábbi években elindított programok. Ismét lehetőség volt áthúzódó téli közfoglalkoztatás megszervezésére. Ebben az évben második alkalommal került megrendezésre ez a nagyszabású Állásbörze és Munkáltatói Fórum, a TÁMOP 1.1.4. „*Munkaerő-piaci program a hátrányos helyzetű álláskeresők foglalkoztatásáért a Közép-magyarországi Régióban*” elnevezésű kiemelt projekt keretében, a Budapest Főváros Kormányhivatala VIII. kerületi Munkaügyi Kirendeltsége és Egyesített Szociális Intézmény közös szervezésében Belváros–Lipótváros Önkormányzatának támogatásával. Az állásbörze célcsoportjai: diplomások, középfokú, szakképzettség nélküli munkavállalók, valamint tartós, és megváltozott munkaképességű munkavállalók, álláskeresők voltak.

2014. október 1-től az Önkormányzat által létrehozott **Segítő Kezek az Aktív Évekért Közhasznú Nonprofit Kft.** is **bekapcsolódott a közfoglalkoztatásba**, ettől az időponttól működtetik Időslátogató Programjukat, mely ezt megelőzően az ESZI-hez tartozott. A program öt fő státusszal kezdte meg működését, azzal a törekvéssel, hogy a Belvárosban élő szépkorúak a lehető

leghosszabb ideig megszokott lakókörnyezetükben élhessenek. Az időslátogatók által végzett tevékenységek: társalgás, felolvasás, közös séta, vásárlás, orvoshoz való kísérés...stb. A program kiemelt célja az időskori magány enyhítése volt, azonban a közfoglalkoztatott munkatársak munkájuk révén szintén a helyi közösség hasznos, értékes tagjainak érezhették magukat.

A szociális törvény 2015. március 1-jei módosításával az állam és az önkormányzatok közötti feladat-megosztás a szociális ellátások biztosítása területén átalakult. A jogszabályváltozás a helyi Önkormányzat hatásköréből kivonta, és a Járási Hivatalhoz rendelte az álláskeresőkre részére folyósítható foglalkoztatást helyettesítő támogatás megállapítását. Ezzel egyidejűleg több méltányossági kategória megszűnt az aktív korúak ellátásával kapcsolatban, így az ország minden településén azonos elvek alapján történik az ellátás megállapítása.

A legfontosabb változások, melyek közvetlenül is érintették a közfoglalkoztatásba bevonható álláskeresőket:

- Az aktív kor az öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig tart. A korábbi, rá irányadó nyugdíjkorhatárt öt éven belül betöltő személy részére megállítható rendszeres szociális segély megszűnt, helyette foglalkoztatást helyettesítő támogatást állapított meg a Járási Hivatal, annak az álláskeresőnek, aki vállalta a rendszeres együttműködést a Munkaügyi Központ Foglalkoztatási Osztályával. Ezek az emberek életkoruk miatt kevés eséllyel pályázhattak a nyílt munkaerő-piacon, sokkal inkább számíthattak határozott idejű közfoglalkoztatási jogviszonyra.
- Egészségkárosodottnak az a személy minősül, aki legalább 50 %-os mértékű egészségkárosodást szenvedett, vagy akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján nem haladja meg az 50 %-os mértéket, vagy aki vakok személyi járadékát kapja, vagy fogyatékosági támogatásban részesül. A korábban helyi rendelet alapján megállapított egészségkárosodottak rendszeres szociális segélye a fentiek értelmében megszűnt, helyette megváltozott munkaképességű álláskeresőként regisztrálhattak az ügyfelek, és szintén foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosultak. Ők egészségi állapotuk miatt vannak hátrányos helyzetben a nyílt munkaerő-piacon.

A 2015-ös év kiemelt céljai között szerepelt a halmozottan hátrányban lévő, foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők közfoglalkoztatása. A bevont személyek életkoruk, alacsony iskolázottságuk vagy elavult szakmájuk miatt igen nagy hátrányban indulnak a versengő munkaerő-piacon. Ebben a folyamatban fontos mérföldkövet jelentett a belépés a közfoglalkoztatásba, majd onnan történő tovább segítségük a nyílt munkaerő-piacra. Bár a résztvevők elhelyezkedési esélyei szűkösek voltak, a 2015. évben az országos átlagnál (13,3 %) sokkal jobb, 20,4 %-os elhelyezkedési arányt sikerült felmutatni.

2015-ben eddig nem tapasztalt új kihívásként jelentkezett, hogy az 50 éven felüliek aránya a kerületi közfoglalkoztatásban messze meghaladta mind az országos, mind a budapesti átlagot.

50 év felettek aránya a közfoglalkoztatásban	
Országos arány	25,7 %
Budapesti arány	37,8 %
V. kerületi arány	55,1 %

3. számú táblázat, forrás: ESZI adatbázisa

A 2016. évben az ESZI közfoglalkoztatási koncepciójában változás nem történt, tovább folytatódtak a korábbi években jól bevált programok. Lényegi változások a munkaerő-piaci környezetben következtek be, melyeket az újonnan bevezetett célzott támogatások még inkább felerősítettek.

A kormányzat célul tűzte ki, hogy új, korábban inaktív célcsoportokat vonjon be a közfoglalkoztatásba, ezzel egyidejűleg növelje a közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerő-piacra továbblépők arányát. Mindez rögzítésre került Magyarország Konvergencia Programjában is. A célok elérése érdekében egy új jogintézmény került bevezetésre. 2016. január 1-én lépett hatályba a közfoglalkoztatottak elhelyezkedési juttatásáról szóló 328/2015.(XI.10.) Kormányrendelet. A támogatás a közfoglalkoztatottat ösztönözte a versenyszférában történő elhelyezkedésre oly módon, hogy a közfoglalkoztatási jogviszony időtartamának lejártát megelőzően történő elhelyezkedése esetén, az aktív korúak foglalkoztatást helyettesítő támogatásával megegyező összegű elhelyezkedési juttatásban részesült.

A 2016-os évet az előzővel összehasonlítva tovább emelkedett, 64 %-ra az 50 éven felüliek aránya a kerületi közfoglalkoztatásban, ez jóval meghaladta az országos (25 %) és a fővárosi (38 %) átlagot. A tapasztalatok alapján az 50 év feletti utolsó lehetőségként és nem átmeneti megoldásként tekintenek a közfoglalkoztatásra. Hiába van még 5-10-15 évük a nyugdíjig, nincs sem erejük, sem motivációjuk a továbblépésre. Alacsony iskolai végzettségük miatt a nyílt munkaerő-piacon csak fizikai munkát tudnának vállalni, amit viszont egészségi állapotuk nem tesz lehetővé. Számukra az, hogy a lakóhelyük közelében dolgozhatnak egy elfogadó, támogató környezetben, ahol figyelembe veszik a teljesítő képességüket, sokkal többet jelent, mint a versenyszférában elérhető magasabb bér. A közfoglalkoztatási bért a segély összegével hasonlítják össze, és kiszámítható, biztonságos, bejelentett munkahelyként értékelik a közfoglalkoztatást. Ez magyarázza, hogy ebből a korosztályból miért nem sikerült rávezetni senkit arra, hogy új szakmát tanuljon. A 2016. évi közfoglalkoztatáshoz nem társultak képzések úgy, mint a korábbi években, a Kormányhivatal Foglalkoztatási Osztályának sem az 50-60 éves korosztály a kiemelt célcsoportja képzési szempontból. Támogatott képzésbe bekerülni csak a határozott célkitűzésekkel, erős motivációval rendelkező álláskeresőknél van esélye, és ez nem jellemző az 50 év felettiekre.

A 2017. évben újabb kormányzati intézkedések történtek a közfoglalkoztatás területén annak érdekében, hogy további célcsoportokat vonjanak be a közfoglalkoztatásba, új Kormányhatározat született 2017. március 20-án: 1139/2017.(III.20.) az egyes munkaerő-piaci intézkedésekről.

A kormányzati intézkedés értelmében a közfoglalkoztatottak elsődleges munkaerő-piaci elhelyezkedését ösztönözni szükséges, ezért lehetőséget kívánnak teremteni a közfoglalkoztatottak piaci alapú munkavállalására. A 25 év alatti személyt csak akkor lehetett bevonni a közfoglalkoztatási programokba, ha az Ifjúsági Garancia Rendszer nem kínál számukra egyéb reális lehetőséget. A szakképzettséggel rendelkező álláskeresőt, és azokat, akik várhatóan képesek önállóan elhelyezkedni, csak akkor lehetett közfoglalkoztatási program keretében alkalmazni, ha a hivatal közvetítési kísérlete három alkalommal sikertelen volt, 3 hónapig nem tudott a hivatal az álláskereső számára megfelelő elsődleges munkaerő-piaci munkahelyet felajánlani. A versenyszférában kialakult munkaerőhiányra figyelemmel, a közfoglalkoztatási programokban részt vevők havi átlagos maximális létszámát 2020-ig folyamatosan 150 ezer főre kellett csökkenteni.

Az új irányelvek hatására 2017-ben visszaesett a közfoglalkoztatottak száma. A résztvevők 60 %-át a kerületi közfoglalkoztatásban továbbra is az 50 éven felüliek tették ki.

A 2018. évben az ESZI közfoglalkoztatási koncepcióját a nyílt munkaerő-piacon jelentkező munkaerőhiány és az ennek kezelésére hozott 1952/2017. (XII. 13.) számú Kormányhatározat „a közfoglalkoztatás 2018. évi céljairól és a közfoglalkoztatás szempontjából kiemelt települések meghatározásáról” alapozta meg.

A Kormány a közfoglalkoztatás 2018. évi céljaiként

- az elsődleges munkaerőpiacon elhelyezhető álláskeresők közfoglalkoztatásból kilépésének ösztönzését;
- a Start-munkaprogram folytatását, hosszabb időtartamú foglalkoztatási lehetőség biztosítását az alacsony iskolai végzettségű és a nyílt munkaerőpiacon elhelyezkedni nem tudó álláskeresők számára;
- az elsődleges munkaerőpiacról kiszorultak, különösen a munkaerőpiacon halmozottan hátrányban lévő, foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő, illetve álláskeresési vagy szociális ellátásra nem jogosult álláskeresők, az alacsony iskolai végzettségűek, a tartósan munka nélkül lévők (kiemelten a megváltozott munkaképességűek, a hajléktalanok, az elismert menekültek és oltalmazott jogállásúak, a roma nemzetiségű álláskeresők,) foglalkoztatásának és foglalkoztathatóságának növelését;
- a közfoglalkoztatással érintettek munkaerő-piaci (re)integrációjához leginkább szükséges és megfelelő, személyre szabott munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz és képzésekhez való minél szélesebb körben való hozzáférést;
- az értékteremtő, hasznos, helyi sajátosságokon alapuló, a település önfenntartását elősegítő programok támogatását;
- a természeti és épített környezet védelmét, a kulturális örökség elemeinek megóvását, karbantartását;
- a lakónépesség komfortérzetének javítása érdekében a rendezett közösségi terek kialakítását, a szociális ellátáshoz kapcsolódó kezdeményezések támogatását a közfoglalkoztatás biztosításával, helyi szociális igényekhez kapcsolódó fejlesztések támogatásával;
- a roma lakosság lakhatásának, társadalmi integrációjának elősegítését;
- a büntetés-végrehajtási intézetekből szabadultak társadalmi beilleszkedésének elősegítését;
- a bel- és külterületi közutak, önkormányzati kerékpárutak karbantartását és tisztántartását;
- a parlagnyí elleni védekezés megvalósítását az állami és önkormányzati fenntartású földterületeken;
- a területi munkaerő-piaci különbségek kiegyenlítését, valamint a közfoglalkoztatás során szerzett jövedelem által a közfoglalkoztatásban részt vevők korábbi életminőségének javítását;

határozta meg, hangsúlyozva, hogy a közfoglalkoztatás alapvető célja, a munkaképes személyek felkészítése a munka világára, a munkaszocializáció elősegítése, a leszakadó társadalmi rétegek foglalkoztatása, ezért az álláskeresők számára a közfoglalkoztatásban való részvétel nem lehet cél, csupán egy eszköz, a valódi felemelkedést és biztos megélhetést nyújtó piaci alapú munkavállaláshoz.

A fenti célok megvalósítása érdekében a Kormány szűkítette a közfoglalkoztatásba bevonható álláskeresők körét, különös tekintettel azokra, akik a korábbi években már dolgoztak ebben a formában.

Ezen szigorítások és a versenyszférában fokozódó munkaerőhiány következtében drasztikusan visszaesett a közfoglalkoztatottak száma. Az érettségizetteket és a 40 év alatti korosztályt teljes egészében elszívta a versenyszféra, mindenkinek sikerült valamilyen munkát találni. Csak az

alacsony iskolai végzettségű, az elavult szakmával rendelkező vagy az egészségügyi állapota miatt megváltozott munkaképességűnek számító álláskeresők maradtak a közfoglalkoztatásban.

A 2017-os évvel összehasonlítva 53 évre nőtt a közfoglalkoztatásban résztvevők átlag életkora, és kiemelkedő volt a nyugdíj előtt állók aránya a kerületi közfoglalkoztatásban.

2019-ben az intézmény közfoglalkoztatási koncepcióját a nyílt munkaerő-piacon jelentkező munkaerőhiány és az ennek kezelésére hozott 1497/2018.(X.12.) számú Kormányhatározat „*a közfoglalkoztatással összefüggő egyes kérdésekről*” alapozta meg.

A Konvergencia Programban lefektetett irányelvek – amelyek a közfoglalkoztatottak létszámának fokozatos csökkentését írták elő – egységes megvalósulása érdekében a Belügyminisztérium felügyelete alatt új informatikai rendszer került bevezetésre: a Közfoglalkoztatási Támogatások Keretrendszere. A támogatási kérelmeket ebben a rendszerben kellett benyújtani, és a kiközvetített közfoglalkoztatottak adatait is itt kellett rögzíteni.

A 2020-2021. évi pályázat benyújtására a koronavírus miatt elrendelt korlátozások életbelépése előtt került sor 2020 februárjában, amikor még a munkaerő túlkínálat volt a jellemző. A pályázat elbírálásánál a Konvergencia Program irányelveit a közfoglalkoztatottak létszámának fokozatos csökkentéséről, valamint a nyílt munkaerő-piac igényeit vette alapul a Kormányhivatal Foglalkoztatási Osztálya, ezért mindösszesen csak annak a 2 főnek a tovább foglalkoztatását engedélyezte, akik az előző támogatási időszak végén megmaradtak.

Újabb álláskereső kiközvetítésére nem került sor a 2020-as évben, mivel a Foglalkoztatási Osztály igyekezett minimálisra csökkenteni a személyes ügyintézését. Tájékoztatásuk szerint, az V. kerületi regisztrált álláskeresők száma nem növekedett jelentősen, mert a náluk jelentkező ügyfelek túlnyomó többsége nem volt jogosult semmilyen ellátásra, ezért nem vállalták az együttműködést. Miután a megítélt létszámkeretet nem tudta feltölteni a Foglalkoztatási Osztály, a 2020 júniusában induló 6 hónapos közfoglalkoztatási turnusra az informatikai Keretrendszer nem engedett pályázatot benyújtani.

A Közfoglalkoztatási Törvény rendelkezése szerint, közfoglalkoztatott csak olyan munkakörben dolgozhat, amelynek ellátása nem közalkalmazotti jogviszonyhoz kötött. E törvényi korlátozás miatt a közfoglalkoztatottak csak olyan kiegészítő munkakörökben dolgozhatnak, amelyek nem igényelnek szakképzettséget (takarító, portás, szociális segítő). A veszélyhelyzet alatt az intézmények jogszabályi szabályozás miatt, online működtek, ezért átmenetileg ezekben a kiegészítő munkakörökben az intézmény nem tudott 8 órás foglalkoztatást biztosítani.

A 2021. február 8. napjától Magyarország egész területére érvényes veszélyhelyzet kihirdetéséről és a veszélyhelyzeti intézkedések hatálybalépéséről szóló 27/2021.(I.29.) Kormányrendelettel kapcsolatban a Belügyminisztérium állásfoglalást tett közzé a közfoglalkoztatási jogviszonyt érintő kérdésekben. 2021. február 1-től a korábbi közfoglalkoztatott dolgozót – aki időközben megszerezte a diplomáját – közalkalmazottként foglalkoztathatják tovább, ezért az ESZI számára a Belügyminisztériumi állásfoglalásból az új közfoglalkoztatási jogviszonyra irányuló szerződésre vonatkozó alábbi szabályok voltak az irányadók.

Foglalkoztathatósági szakvélemény hiánya:

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény szerint a munkavállaló csak olyan munkára és akkor alkalmazható, ha a munkára egészségügyileg alkalmasnak bizonyult. A közfoglalkoztatottak esetében a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről szóló 33/1998.(VI.24.) NM rendelet szerint a foglalkoztathatóság

szakvéleményezésének kell megelőznie a munkába állást, ezért érvényes foglalkoztathatósági szakvélemény nélkül nem lehet az álláskeresőket közfoglalkoztatásba vonni.

Közfoglalkoztatottak otthoni munkavégzése:

A Munka törvénykönyve az otthoni munkavégzésnek két formáját nevesíti: a távmunka végzést és a bedolgozói jogviszonyt. A Közfoglalkoztatási törvény 2. § (5) bekezdés *a)* pont *ap)* és *aq)* alpontja ugyanakkor mindkettő alkalmazását kizárja, ezért a kormányhivatal nem járulhat hozzá olyan hatósági szerződés támogatásához, amelyben a feladat ellátásának helyszíne a közfoglalkoztatottak lakóhelye.

A fentiekből következik, hogy a veszélyhelyzet fennállása alatt új közfoglalkoztatottak felvételére az intézményen kívül álló okból nem volt lehetőség. Az álláskereső foglalkozás-egészségügyi orvosi vizsgálata az EMMI Egészségügyi Szakmai Kollégium Foglalkozás-orvostan Tagozatának módosított eljárásrendje szerint halaszthatónak minősült, így azt a veszélyhelyzet megszüntetését követő legkésőbb 90 napon belül kell elvégezni, a közfoglalkoztatottak otthoni munkavégzését pedig a Közfoglalkoztatási törvény kizárta.

A közfoglalkoztatás szerepe a hátrányos helyzetű álláskeresők esélyegyenlőségének biztosításában évek óta fokozatosan csökken. A közfoglalkoztatás aktiválási rátája a közfoglalkoztatásnak, mint foglalkoztatáspolitikai eszköznek, mint az álláskeresőket aktivizáló támogatásnak a súlyát mutatja meg egy adott térségben a nyilvántartott álláskereső és a közfoglalkoztatottak együttes számához képest. A mutató azt fejezi ki, hogy a közfoglalkoztatás célcsoportját jelentő álláskereső mekkora százalékát aktivizálta a közfoglalkoztatás. Ez az aktivitási ráta Budapest V. kerületében a Közfoglalkoztatási Kormányzati Portál adatai alapján évek óta gyakorlatilag nulla százalék.

Közfoglalkoztatottak átlagos létszáma (Egyén lakcíme szerinti területi besorolás)									
a BUDAPEST 05. KERÜLETI járásban									
VÁRMEGYE TELEPÜLÉS -IDŐSZAK	Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás	Országos közfoglalkoztatás	Járási mintaprogramok összesen	Közfoglalkoztatottak összesen, fő	Közfoglalkoztatási mutató, %	Nyilvántartott álláskereső száma, fő	Tartós álláskeresők száma, fő	FHT-ben részesülő álláskereső száma fő	Nyilvántartott álláskereső relatív mutatója, %
Budapest 05. ker.									
2019	4	2	0	6	0,0	110	25	18	0,6
2020	2	2	0	4	0,0	216	34	19	1,2
2021	2	3	0	5	0,0	238	50	33	1,4
2022	2	1	0	3	0,0	161	68	23	0,9

4. számú táblázat, forrás: ESZI adatbázisa

Az okok között több tényező együttes hatását kell keresni:

- A közfoglalkoztatásba bevonható álláskeresők – foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők – relatív alacsony száma.
- A közfoglalkoztatásban elérhető jövedelem gyakorlatilag fele a nyílt munkaerőpiacon kötelező legkisebb minimálbérnek.
- Közfoglalkoztatásban kizárólag a Kormányhivatal Foglalkoztatási Osztálya által kiközvetített álláskereső vehet részt. Mivel a Közfoglalkoztatási Törvény úgy rendelkezik, hogy legalább 3 munkahelyet fel kell ajánlani a nyílt munkaerő-piacról a közfoglalkoztatás előtt, így az esetek túlnyomó többségében már a kiközvetítésre sem kerül sor, mert az álláskereső elfogadja valamelyik sokkal magasabb bért kínáló munkahelyet.
- A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat szakemberei megerősítik, hogy aki képes a 8 órás munkaidőt végig dolgozni, az el is tud helyezkedni a nyílt munkaerő-piacon. A gondozásukban lévő álláskeresők vagy fizikai, vagy mentális egészségi állapotuk miatt, vagy egyéb szocializációs okok miatt nem alkalmasak a munkavégzésre még a közfoglalkoztatás keretein belül sem.

Az Egyesített Szociális Intézmény a lehetőséget mindezek ellenére biztosítja, minden évben benyújtják pályázatukat a Budapest Főváros Kormányhivatala VIII. kerületi Hivatal Foglalkoztatási Osztályára. A 2022-ben januártól augusztusig alkalmazott 1 fő közfoglalkoztatott idegenvezetői végzettséggel rendelkezett, ezért szabadidős programszervező munkakörben dolgozott a Vadász utcai Nyugdíjasházban. Munkáját sikeresnek ítélték, az általa szervezett programok nagyon népszerűek voltak az idősek körében. Mind a szabadtéri tematikus séták, városnézések, múzeum látogatások, mind a házon belül megrendezett vetélkedők, felolvasások, társasjátékok sok érdeklődőt vonzottak. Mindez hozzájárult az idősek mentális egészségének és fizikai aktivitásának megőrzéséhez. A határozott idejű szerződés lejárta után megbízásos jogviszonyban dolgozik tovább az intézményben.

A korábban az Egyesített Szociális Intézmény szervezésében tartott álláskeresési tréningre nincs igény az ellátottak körében, mivel a családsegítő dolgozók segítségével állást pályáznak, segítséget nyújtanak ezen kívül önéletrajz és motivációs levélírással is. A Motiváció Alapítvánnyal együttműködve segítséget tudnak nyújtani a megváltozott munkaképességű ellátottaknak az elhelyezkedésben. Az OKJ képzés átalakításával a szakképzések nappali rendszerű képzéssé alakításával nehézkessé vált a munkamelletti tanulás az ellátottak körében. A Munkaügyi Hivatal által szervezett képzések szervezése folyamatban van.

A kerület másik közfoglalkoztatója, a Segítő Kezek az Aktív Évekért Közhasznú Nonprofit Kft. a 2019-2023-as időszakban is munkalehetőséget biztosított az álláskeresőknek a Budapest Főváros Kormányhivatalával kötött hatósági szerződések alapján. Az időslátogatásban dolgozó közfoglalkoztatottak esetében a cél, hogy mihamarabb visszakerülhessenek az elsődleges munkaerőpiacra.

A munkavégzésük során amellyel, hogy közvetlen segítséget nyújtanak az idős embereknek, olyan tapasztalatokat, ismereteket szereznek, amelyeknek köszönhetően később nagyobb eséllyel helyezkednek el a nyílt munkaerőpiacon.

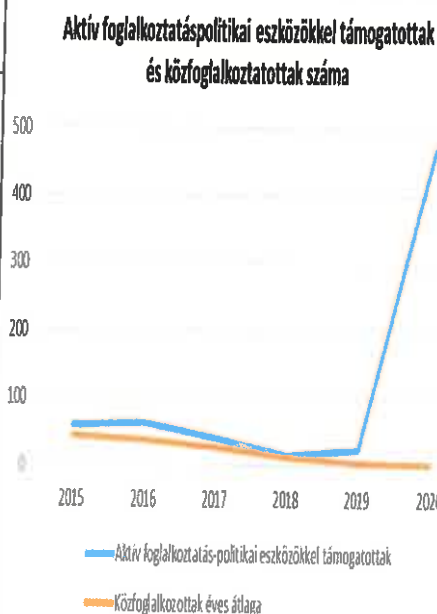
A Segítő Kezek Kft. nagy hangsúlyt fektet a közfoglalkoztatott kollégák képzésére is, ennek keretében 2021-ben időstügyi referens tanfolyam elvégzésére is lehetőségük nyílt, az idősek érdekében történő feladatellátást pedig szakmai mentorálással végezhetik, ezáltal bővül a gyakorlati

tudásuk. Mindezek mellett kiemelt figyelmet fordítanak az informatikai ismeretek bővítésére is. Jelenleg 2 fő közfoglalkoztatott 100 százalékos állami bértámogatással segíti a munkát az időszügi programban.

Az alábbi táblázat a közfoglalkoztatottak számának alakulását mutatja az elmúlt években. Az adatokból jól látható a közfoglalkoztatottak számának jelentős csökkenése, amelynek okai a fentiekben részletesen kifejtésre kerültek.

Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2015	60	44
2016	64	37
2017	42	28
2018	18	13
2019	25	6
2020	469	4

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

- d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;

Közlekedési szempontból az V. kerület elhelyezkedése rendkívül előnyös, több jelentős közlekedési csomópont található a kerületben. Három metrójáráttal, a kisköfalatti vasúttal, villamos- és autóbuszjáratokkal és gépjárművel is jól megközelíthető, de kerékpárúttjai kiépítése miatt kerékpárral is biztonságos a közlekedés. A kerületben több Bubi-állomás is található. A megfelelő közlekedési viszonyoknak köszönhetően a munkavállalók könnyen megközelíthetik munkahelyüket, így a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélye mobilitási szempontból ideális.

A Belváros központi elhelyezkedéséből adódóan jelentős gazdasági potenciállal rendelkezik főként a szolgáltató szektornak köszönhetően. A kereskedelmi központok, irodaházak, szállodák, éttermek, továbbá a központi hivatalok, oktatási és kulturális intézmények számos munkalehetőséget nyújtanak. A turisztikai-idegenforgalmi szolgáltatások jelentős bevételt biztosítanak a kerületben beruházók, illetve a szálláshely- vagy egyéb szolgáltatást nyújtó vállalkozók számára.

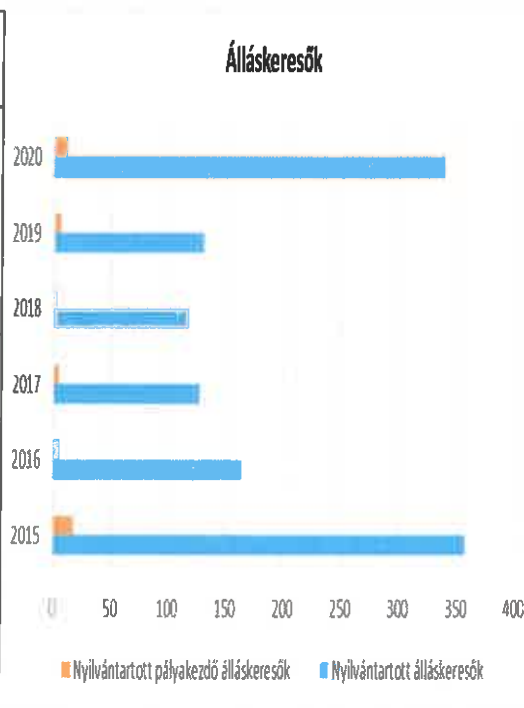
- e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;

A kerületben a fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerő-piacra való átmenetet megkönnyítő programok jelenleg nincsenek. A fiatalok foglalkoztatottságának növelésére, hogy minél kevesebb időt töltsenek munkanélküliségben, inaktivitásban vagy tanulás nélkül országos

programok indultak (pl.: Ifjúsági Garancia Rendszer), melybe a Kormányhivatalok Foglalkoztatási Főosztályán keresztül lehetett bekapcsolódni. Ezen kívül a kerületben számos közép- és felsőfokú oktatási intézmény található, amelyek lehetőséget biztosítanak szakképzettség megszerzésére.

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2015	358	18
2016	163	6
2017	127	5
2018	117	3
2019	130	6
2020	338	11

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

A Belvárosban felnőttképzés és a közfoglalkoztatáson, valamint az ESZI által biztosított az előzőekben már ismertetett különböző szolgáltatások, mint munkaerő-piaci szolgáltatások léteznek. Ezeket országos és regionális szinten a Kormányhivatalok biztosítják, a képzések szervezése a Munkaügyi Központon keresztül történik. Felnőttképzésre, esti gimnázium elvégzésére és érettségi bizonyítvány megszerzésére a szomszédos kerületek gimnáziumaiban, szakképző iskoláiban a lehetőség biztosított.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása;

Az Önkormányzat a munkanélküliek és a rászorulóknak helyzetét folyamatosan figyelemmel kíséri és az Egyesített Szociális Intézményen keresztül a lehetőségeknek megfelelően a közfoglalkoztatás keretein belül biztosít munkalehetőséget. A Segítő Kezek az Aktív Évekért Közhasznú Nonprofit Kft. szintén végez közfoglalkoztatási tevékenységet.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

A foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolható az 50 éven felüli, illetve nyugdíj előtt álló korosztály, a gyermekvállalást követően a munkaerő-piacra visszatérő nők, a megváltozott munkaképességű és fogyatékkal élő személyek, valamint a pályakezdő fiatalok.

Az Önkormányzat kiemelt figyelmet fordít minden olyan bejelentésnek, amelyek a kerületi foglalkoztatás esetében negatív diszkrimináció előfordulását mutatnák, azonban az elmúlt években az Önkormányzat nem tapasztalt a kerületi foglalkoztatás terén hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó problémát.

i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei.

Az ESZI az Álláskereső klub keretein belül biztosította az álláskeresők részére a számítógépes felhasználói oktatás ingyenes igénybevételének lehetőségét, mivel tapasztalataik alapján a legnagyobb gátat a munkakeresésben a számítógépes ismeretek hiánya okozza.

A számítógépes oktatás népszerű az idősek klubjainak tagjai körében is, akik örömmel fedezik fel a technika ezen lehetőségeit. Az Önkormányzat és a Segítő Kezek Kft. által szervezett és koordinált infokommunikációs projekt keretében az V. kerület idős lakosai részére 2019-ben egy intenzív számítógépes oktatás került megszervezésre közel 120 fő bevonásával, melyet nagyon sikeresnek ítélték a résztvevők.

A 2022. évi népszámlálás eredményeinek megismerését követően feltérképeződhet az V. kerületi lakosság digitális ismereteinek mértéke.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

A 2013. január 1-jével a fővárosi és megyei kormányhivatalok járási (fővárosi kerületi) hivatalainak létrehozásával elindult helyi és területi közigazgatási rendszer teljes szervezeti megújítása 2014-ben a támogatási rendszer átalakításával tovább folytatódott. A pénzbeli és természetbeni ellátások rendszerében 2015. évben további jelentős átalakítások történtek.

- Az átalakítás során az állam és az önkormányzat támogatással kapcsolatos feladatai élesen elválasztásra kerültek:
  - ☐ egységesedtek a támogatással kapcsolatos hatáskörök,
  - módosult a szociális törvény alapján kötelezően biztosítandó ellátások köre,
  - bővült az önkormányzatok mozgásteret az általuk nyújtott ellátások meghatározásában.
- Átalakult a finanszírozás rendszere.

A támogatási rendszer 2015. március 1-jei átalakításával az állam és az önkormányzatok közötti feladatmegosztás a szociális ellátások biztosítása területén átalakult.

A törvényi változások alapján a korábban jegyzői hatáskörben lévő aktív korúak ellátásának megállapítása a járási hivatal hatáskörébe került. Ezen ellátás keretén belül kétféle ellátástípus állapítható meg:

- foglalkoztatást helyettesítő támogatás és
- egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás.

Az újonnan a járási hivatalok hatáskörébe kerülő aktív korúak ellátásán túl továbbra is a járási hivatalok hatáskörébe tartozik:

- kiemelt ápolási díj
- emelt összegű ápolási díj
- az időskorúak járadéka,
- az alanyi és normatív jogcímen megállapított közgyógyellátás, valamint
- az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság.

A felsorolt ellátások állami felelősségi körben nyújtott és 100 %-ban központi költségvetési forrásból kifizetett szociális ellátások.

2015. március 1-jétől az Szt.-ből hatályon kívül helyezésre került a lakásfenntartási támogatásra, adósságkezelési szolgáltatásra, méltányossági közgyógyellátásra, illetve a méltányossági ápolási díjra vonatkozó szabályozás.

Az önkormányzatok által biztosított ellátás neve 2015. március 1-jétől egységesen **települési támogatás**. E támogatás keretében az önkormányzatok az általuk támogatandónak ítélt, rendeletükben szabályozott élethelyzetekre nyújthatnak ellátást.

Az önkormányzati segély is átalakult: a rendkívüli élethelyzetre tekintettel is a települési támogatás keretében nyújtható támogatás rendkívüli települési támogatás néven.

Az Szt. a települési támogatás tekintetében csak keretszabályozást tartalmaz, teljes mértékben az önkormányzat mérlegelési jogkörébe adja, annak eldöntését, hogy milyen célra, milyen jogosultsági feltételekkel, milyen összegű támogatást nyújt.

Települési támogatás keretében nyújtható támogatás különösen

- a) lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez
- b) a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére,
- c) a gyógyszer-kiadások viseléséhez,
- d) lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek részére.

Az Szt. alapján az önkormányzat egyetlen kötelezettsége, hogy a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint az időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek részére rendkívüli települési támogatást biztosítson.

Belváros-Lipótváros V. kerület Önkormányzatának Képviselő-testülete 2015 februárjában elfogadta az új szabályozási rendszert tartalmazó szociális juttatások rendszeréről szóló 3/2015.(II.3.) számú önkormányzati rendeletét, amely a 2023. március 3-án hatályba lépett 7/2023.(III.2.) önkormányzati rendelet megalkotásáig volt hatályban.

Az Önkormányzat a Képviselő-testület döntése alapján települési támogatás keretében jelenleg

- lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez *lakhatási támogatást*,
- a gyógyszerkiadások viseléséhez *gyógyszertámogatást*,
- a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek részére *hátralékkezelési támogatást*,

rendkívüli települési támogatás keretében

- halálesetre tekintettel *temetési támogatást*,
- válsághelyzetben lévő várandós anya gyermekének megtartása, a gyermek fogadásának előkészítése, a nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartás biztosítása, a gyermek családba való visszakerülésének elősegítése érdekében, valamint elemi kár esetén *krízistámogatást*,
- önhibán kívüli átmeneti létfenntartási gondok enyhítése céljából *eseti támogatást*

nyújt.

Mindezen túl az Önkormányzat önként vállalt feladat keretében egyéb támogatásokat állapíthat meg a rendeletben meghatározott jogosultsági feltétel alapján.

Az alábbi táblázat összefoglalóan tartalmazza a szociális törvényhez kapcsolódó, Önkormányzat által nyújtott kötelező és önként vállalt pénzbeli és természetbeni szociális ellátásokat.

Kötelező feladatok	
Települési támogatás	
➤ lakhatási támogatás	
➤ gyógyszer-támogatás	
➤ hátralekkelési támogatás	
Rendkívüli települési támogatás	
➤ temetési támogatás	
➤ krízistámogatás	
➤ eseti támogatás	
Köztemetés	
Önként vállalt feladatok	
Létfenntartási támogatás	
Jövedelempótló támogatás	
Lakás-karbantartási támogatás	
Fűtési szezonban történő időszaki támogatás	
Támogatás idősek világnapjára	
Kedvezményes élelmiszervásárlási jogosultság	
Időskori tüdőgyulladás elleni védőoltás költségeinek átvállalása	
Belvárosi kismamabérlet támogatás	
Ápolási támogatás	

Egyéb természetbeni juttatások:

- alma akció/almalé akció
- húsvéti ajándék sonka kártya
- húsvéti csomag
- muskátli osztás
- füzetcsomag akció
- kedvezményes burgonyavásár
- karácsonyi csomag
- kedvezményes fenyőfavásár, ajándék szaloncukorral

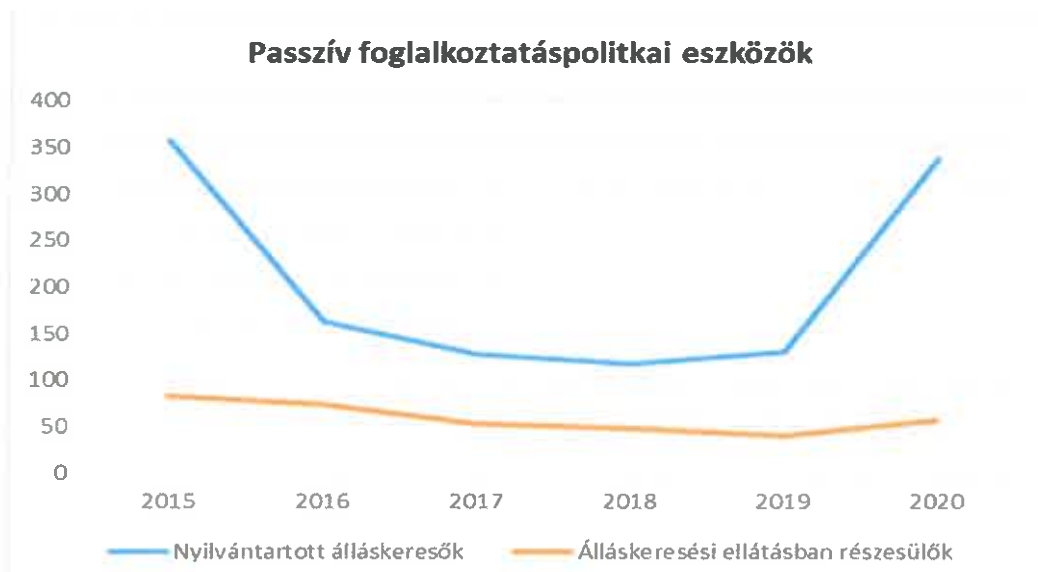
Az Önkormányzat kiemelt figyelmet fordít a gyermekek és a gyermeket nevelő családok támogatására, amelyet a gyermekvédelmi ellátásokról szóló 6/2023.(III.3.) önkormányzati rendelet szabályoz. Az e rendelet alapján nyújtott ellátások a 4. fejezetben kerülnek bemutatásra.

2019. évben a képviselő-testület két új rendelet megalkotásáról is döntött. Május hónapban megalkotta a CT és MR diagnosztikai szolgáltatás költségeinek átvállalásáról szóló 9/2019.(V.2.) önkormányzati rendeletet. A rendelet célja, hogy az V. kerületi lakosok, az Önkormányzat és az önkormányzati intézményekben dolgozók számára egészségük megőrzése, illetve annak lehetőség szerinti helyreállítása érdekében segítséget nyújtson a Belváros-Lipótváros Egészségügyi Szolgálat által működtetett CT és MR diagnosztikai szolgáltatás költségeinek átvállalásával.

2019. július 1-jén hatályba lépett a belvárosi útravaló támogatásról szóló 17/2019.(VI.26.) önkormányzati rendelet, amely az V. kerületi fiatalok önálló életkezdéséhez nyújt támogatást.

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I.				
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresési ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2015	358	1,99%	82	22,91%
2016	163	0,92%	73	44,79%
2017	127	0,73%	53	41,73%
2018	117	0,67%	47	40,17%
2019	130	0,75%	40	30,77%
2020	338	2,03%	56	16,57%

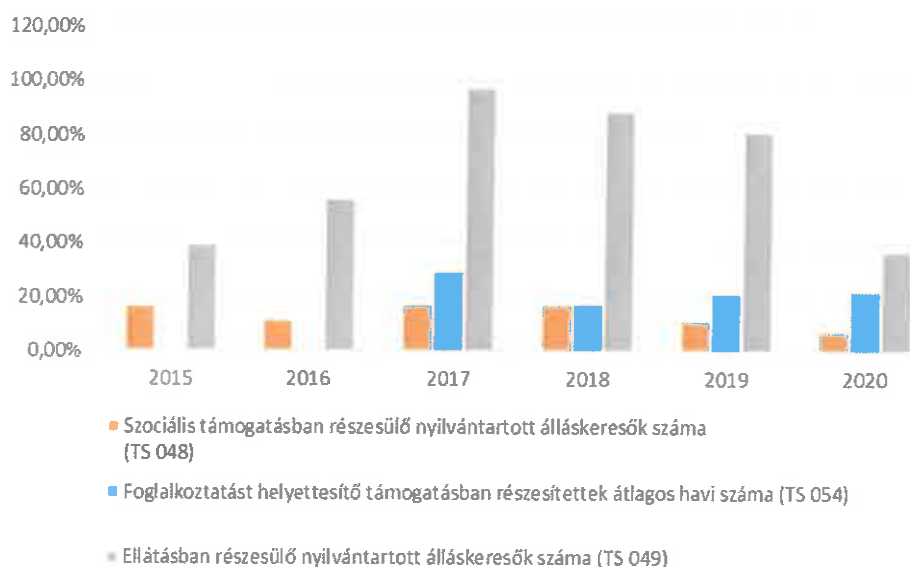
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.						
Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2015	60	16,76%	0	0,00%	142	39,66%
2016	19	11,66%	0	0,00%	92	56,44%
2017	22	17,32%	30	29,70%	124	97,64%
2018	20	17,09%	18	17,70%	104	88,89%
2019	15	11,54%	22	21,70%	106	81,54%
2020	26	7,69%	23	22,50%	125	36,98%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Passzív foglalkoztatás-politikai eszközkel támogatottak száma a 15-64 év közötti népesség arányában II. (%)

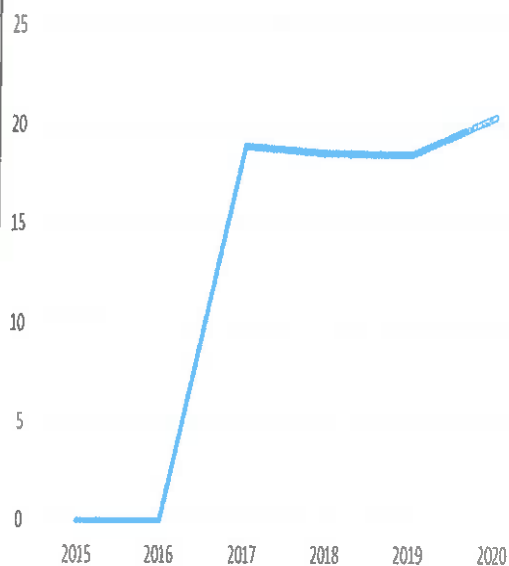

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás

Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2015	0
2016	0
2017	19
2018	19
2019	19
2020	20

Forrás: TeIR, KSH

Eü. károsodási és gyf. támogatásban részesülők

A kötelező feladatokon túl az Önkormányzat által önként vállalt feladatok széles palettája mutatja azt a törekvést, hogy Belváros-Lipótváros kiemelt figyelmet fordít a kerületben a szociális ellátásokra, valamint felelősséget vállal a belvárosban lakók életminőségének javításáért.

2015. március 1. napját követően az állam a helyi szociális feladatok ellátására a központi költségvetésből azon önkormányzatok számára biztosít támogatást, ahol az egy főre jutó adóerő-képesség nem haladja meg a 32.000.-Ft-ot.

Belváros-Lipótváros V. kerületi Önkormányzat a pénzbeli és természetbeni ellátásokat nyújtó szociális ellátó rendszerét teljes egészében saját forrásból biztosítja.

Év	Egy főre jutó adóerő-képesség (Ft/fő)
2016	37 087
2017	38 184
2018	42 207
2019	44 068
2020	47 851
2021	50 380
2022	52 360

5. számú táblázat, forrás: önkormányzati adatbázisa

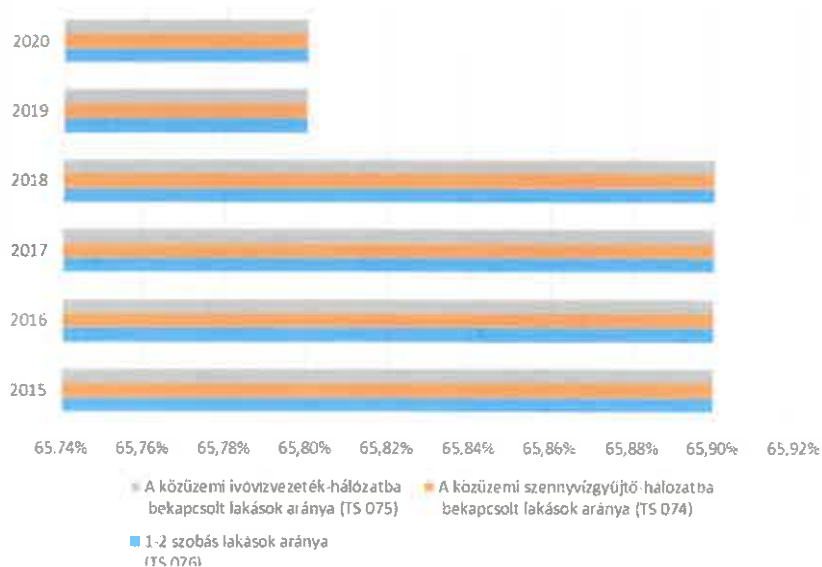
3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány						
Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2015	19737	43	2	65,90%	65,90%	65,90%
2016	19740	3	0	65,90%	65,90%	65,90%
2017	19774	34	2	65,90%	65,90%	65,90%
2018	19794	32	2	65,90%	65,90%	65,90%
2019	19801	7	0	65,80%	65,80%	65,80%
2020	19813	12	1	65,80%	65,80%	65,80%

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

Lakásállomány és minősége

A családok és egyének helyzetét erősen befolyásolják lakhatási lehetőségeik, ezért a lakhatási körülmények, a lakáshoz jutás feltételeinek vizsgálata fontos az esélyegyenlőség szempontjából.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 9. pontja értelmében, a helyi önkormányzat feladatai közé tartozik a lakás és helyiséggazdálkodás. Az Önkormányzat tulajdonában álló lakásállománnyal történő gazdálkodás a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Lt.), valamint az Önkormányzat Képviselő-testülete által alkotott, vonatkozó önkormányzati rendeletek szabályrendszere alapján történik. A szabályozás kiterjed többek között a bérbeadás, az elidegenítés, illetve a lakbérfizetés feltételeire.

a) bérlakás-állomány

A rendszerváltást követő időszakban az V. kerület lakásállománya a lakáselidegenítés miatt jelentősen lecsökkent. A lakásprivatizáció során a bérlakás-állomány döntő hányada értékesítésre került, sokan éltek lakásuk megvásárlásának lehetőségével. Ma már a lakásállomány 97 %-a van a kerület lakosainak tulajdonában.

Az önkormányzati bérlakások nagyarányú privatizációja következményeként a bérlakás-állomány minimálisra csökkent, mely szűkítette az Önkormányzat lakásgazdálkodási mozgásterének lehetőségeit és a szociálisan rászorultak lakáshoz jutási esélyeit. Ugyanakkor a megvásárolt lakások eladása felgyorsította az V. kerületben a lakófunkció visszaszorulását is.

Az önkormányzati tulajdonú lakások számának alakulása Belváros-Lipótvárosban

Év	Önkormányzati lakásállomány összesen	Nem lakható lakás	Bérleti jogviszonnyal rendelkező lakás
2015	1198	n.a.	1198
2016	1094	56	953
2017	1047	106	894
2018	1017	130	830
2019	1035	55	822
2020	1028	36	821
2021	1025	29	825
2022	1024	29	825

6. számú táblázat, forrás: önkormányzati adatbázisa

Jelenleg az Önkormányzat tulajdonában 1 027 db lakás van, amelyből 142 lakás a Vadász utcai Nyugdíjasházban található.

A lakások elidegenítése során az Önkormányzat továbbra is szem előtt tartja azt a célkitűzést, miszerint az önkormányzati lakások száma nem csökkenhet 1 000 alá, illetve az Önkormányzatnak rendelkeznie kell 100 %-ban saját tulajdonú lakóépületekkel is.

Jelenleg 8 db 100 %-ban önkormányzati tulajdonú lakóépület van a kerületben: Bástya u. 25., Magyar u. 16., Molnár u. 31., Nádor u. 18., Nyáry Pál u. 8., Piarista u. 2., Nagysándor J. u. 2. (átmeneti lakások), Vadász u. 11-13. (nyugdíjasház).

Az Önkormányzat feladata, hogy továbbra is segítséget nyújtson azok számára, akik saját erőből képtelenek lakhatásukat megoldani. Az egyre csökkenő szociális bérlakás-állomány azonban nem fedi le a rászoruló lakásigényét. A bérlakásállomány növelésének egyik lehetséges módja a nehezen hasznosítható, üres nem lakás céljára szolgáló helyiségek lakásprogramba történő bevonása, valamint a műemlék ingatlanok eladásánál kedvező négyzetméter ár esetén a törvényben biztosított elővásárlási joggal való élés, illetve további életjáradéki szerződések megkötése.

A „*lakásért életjáradék*” program, keretében jelenleg 22 életjáradéki szerződéssel rendelkezik Önkormányzatunk. Az elmúlt két év során 2 lakás üresedett meg, vált bérbe adhatóvá.

b) szociális lakhatás

Az önkormányzati lakások bérbeadását, a bérbeadás jogcímeit az önkormányzat tulajdonában álló lakások bérbeadásának feltételeiről szóló 5/2023.(III.2.) önkormányzati rendelet szabályozza. Az Önkormányzat képviselő-testülete minden évben meghatározza, hogy az adott évben az üres és várhatóan megüresedő lakások közül a rendeletben meghatározott bérbeadási jogcímek alapján bérbeadásra milyen arányban kerülhet sor. Szociális lakás bérbeadására pályázat útján vagy méltányosságból pályázaton kívül van lehetőség. Önkormányzatunk a szociális lakásokat rendeltetésszerű állapotban adja bérbe. Tekintettel arra, hogy az önkormányzati üres-lakásállomány teljes felújításra szoruló lakásokból áll, szociális lakáspályázat kiírására az utóbbi években nem volt lehetőség.

Szociális lakás bérbeadása pályázaton kívül egyedi méltányosság alapján történt, 2016. évben 3, 2017. évben 3, 2018. évben 3 és 2019. évben 1 lakás került ilyen módon bérbeadásra.

Szociális alapon jelenleg 35 lakás van bérbe adva. Ezek a bérlők öt éves határozott időre szóló bérleti szerződéssel rendelkeznek. Ezen időszak alatt esetükben a fizetendő szociális lakbér nem változik. Ennél többen jogosultak szociális lakbér fizetésére, a határozatlan időre szóló bérleti szerződéssel rendelkező bérlők – kivéve a piaci vagy költségelven bérbeadott lakások bérlői – esetében a lakbér mértéke a lakbér-felülvizsgálat eredményeképpen változhat.

Önkormányzatunk tulajdonában áll a Bp. V., Vadász u. 11-13. szám alatt, egy **142 lakásos nyugdíjsház**, melyből a Fővárosi Önkormányzat 35 lakás esetében rendelkezik bérlőkijelölési joggal. A nyugdíjsházi bérlők szociális bérleti díj fizetésére jogosultak.

A nyugdíjsház tekintetében – a beköltözhető üres lakások függvényében – folyamatos a bérbeadás. 2016. évben 4, 2017. évben 11, 2018. évben 14, 2019. évben 10, 2020. évben 1, 2021. évben 7, 2022. évben 9 nyugdíjsházi lakás bérbeadására került sor.

2020-ban a pandémia miatti veszélyhelyzetre tekintettel – a nyugdíjsházi lakók védelme érdekében – a polgármester látogatási és beköltözési tilalmat rendelt el a nyugdíjsházban, ezt tükrözi a 2020. évi bérbeadási szám adata.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Kerületünkben egyéb lakáscélra használt nem lakás célú ingatlan nincs.

e) lakhatást segítő támogatások

Az Önkormányzat által nyújtott lakásfenntartással kapcsolatos támogatások a szociális juttatások rendszeréről szóló 7/2023.(III.2.) önkormányzati rendeletben kerültek szabályozásra. A lakbértámogatás feltételeit a 32/2020.(XII.17.) önkormányzati rendelet tartalmazza.

A lakásfenntartási költségek viseléséhez nyújtott szociális ellátások, támogatások:

- települési támogatás keretében nyújtott lakhatási támogatás
- fűtési szezonban történő időszaki támogatás
- lakás-karbantartási támogatás
- lakbértámogatás

A települési támogatás keretében nyújtott *lakhatási támogatás* a szociálisan rászorult személyeknek az általuk lakott lakás vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség rendszeres fenntartási költségeinek viseléséhez nyújt segítséget.

Az Önkormányzat a lakhatási támogatást továbbra is természetbeni szociális ellátás formájában nyújtja. A támogatás folyósítása a szolgáltató részére történik, annak összegét a jogosult számlájában a szolgáltató írja jóvá.

A jövedelmek, illetve a nyugellátás összegének évről-évre történő emelkedése miatt e támogatási formát egyre kevesebben tudták igénybe venni, jellemzően jövedelemhatár túllépés miatt, emiatt 2021. évben indokolttá vált a támogatás esetében a jövedelmi értékhatárok megemelése. Az egy háztartásban élők esetén az egy főre eső jövedelem az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb (jelenleg szociális vetítési alap) összegének 250 %-ról (71.250.-Ft/fő) 350 %-ra (99.750.-Ft/fő), egyedül élő esetén 300 %-ról (85.500.-Ft) 400 %-ra (114.000.-Ft) nőtt.

További módosításként a lakhatási támogatás összege 3 000.-Ft-ról 6 000.-Ft-ra emelkedett.

Lakhatási támogatás formájában települési támogatásban részesülők száma a kerületben

Év	Ellátásban részesülők száma (fő)	Esetszám	Az ellátásra fordított összeg (E forint)
2016	90	854	2 565
2017	72	679	2 037
2018	54	492	1 476
2019	39	371	1 113
2020	36	340	1 020
2021	29	263	789
2022	26	218	1 308

7. számú táblázat, forrás: önkormányzati adatbázis

A *fűtési szezonban nyújtott időszaki támogatást* az Önkormányzat a téli hónapokban – novembertől márciusig – megnövekedett fűtési kiadások enyhítésére a nyugdíjban és nyugdíjszerű ellátásban részesülő kérelmezők részére nyújtja a rendeletben megállapított jogosultsági feltételek fennállása esetén

2019. évben a fűtési szezonban történő időszaki támogatás szabályozása két ízben is módosításra került. Júniusban a képviselő-testület döntött a támogatást igénybe vevő jogosulti kör kibővítéséről a fogyatékosági támogatásban, ápolási díjban, ápolási támogatásban, egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban, jövedelempótló támogatásban részesülők, valamint a három vagy több gyermeket nevelő családok részére. Továbbá a támogatás összege is megemelésre került 20 %-kal, egyszemélyes háztartás esetén, havi 14.000.-Ft-ról 16.800.-Ft-ra, több személyes háztartás esetén 8.400.-Ft-ról 10.080.-Ft-ra.

A decemberi rendeletmódosítás méltányossági lehetőséget épített be a rendeletbe, azon kérelmezők részére, akiknek esetében a rendeletben meghatározott jogosultsági feltételek fennállnak, de egy

főre eső jövedelmük a rendeletben meghatározott jövedelmi értékhatárt meghaladja, feltéve, hogy az általuk lakott V. kerületi lakás fenntartásának elismert havi költsége a háztartás összjövedelmének 15 %-át eléri vagy meghaladja.

A fűtési szezonban történő időszakos támogatásban részesülők száma a kerületben

Év	Ellátásban részesülők száma (fő)	Esetszám	Az ellátásra fordított összeg (E forint)
2016	3 922	15 415	175 302
2017	3 610	14 250	162 596
2018	3 356	16 517	189 554
2019	3 198	14 497	179 075
2020	3 007	13 651	188 051
2021	2 716	12 169	168 149
2022	2 432	10 591	147 636

A fűtési szezonban történő időszakos támogatásban részesülő nagycsaládos igénylők száma

Év	Ellátásban részesülők száma (fő)	Az ellátásra fordított összeg (E forint)
2019	45	887
2020	53	2 249
2021	46	2 028
2022	47	1 784

8-9. számú táblázat, forrás: önkormányzati adatbázis

Az Önkormányzat lakás-karbantartási támogatást nyújt a fűtőberendezés, tűzhely, melegvíz előállító berendezés, kád, mosdó, falikút, mosogató, WC, csaptelep javítása, felújítása, cseréje, elektromos hálózat javítása, cseréje, beázás, csőrepedés után kőműves és hidegburkolási munkálatok elvégzéséhez.

A lakás-karbantartási támogatás összege legfeljebb 80.000.-Ft. A lakásban felmerülő karbantartási munkát önkormányzati tulajdonú lakás esetén a Belváros-Lipótváros Városüzemeltető Kft. is elvégezheti, ebben az esetben a támogatás összege közvetlenül a kft. részére kerül átutalásra.

Lakás-karbantartási támogatásban részesülők száma a kerületben

Év	Ellátásban részesülők száma (fő)	Esetszám	Az ellátásra fordított összeg (E forint)
2016	13	13	977
2017	16	16	1 144
2018	12	12	923
2019	10	10	747
2020	16	16	1 172
2021	3	3	240
2022	17	17	1 311

10. számú táblázat, forrás: önkormányzati adatbázis

A szociális alapon bérbeadott lakások bérlői részére az Önkormányzat rendeletében szabályozottan *lakbértámogatást* biztosít, mely 10, illetve 20 %-os kedvezményt jelent a lakbér összegéből.

Lakbértámogatásban részesülők száma a kerületben

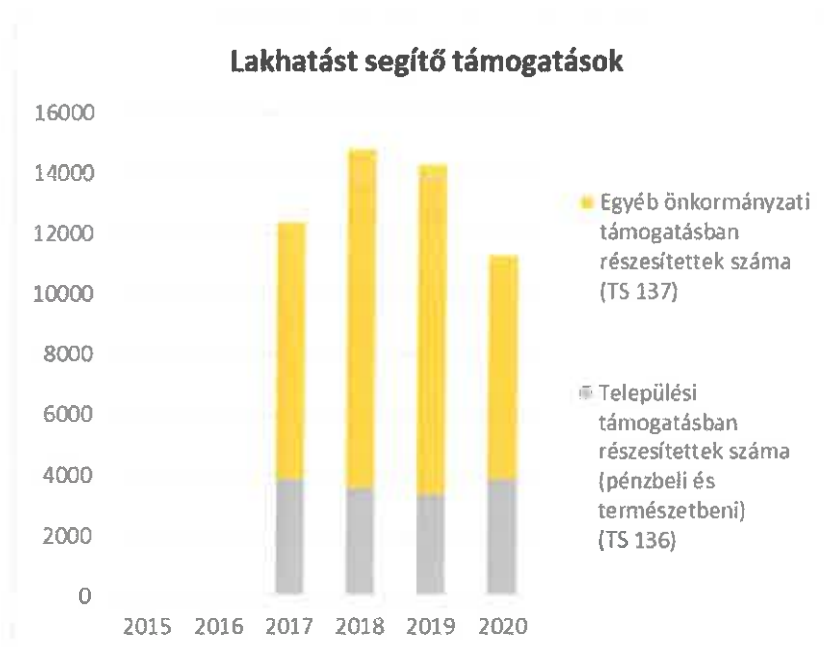
Év	Ellátásban részesülők száma (fő)
2016	25
2017	15
2018	9
2019	6
2020	5
2021	4
2022	2

11. számú táblázat, forrás: önkormányzati adatbázis

Az adatokból kitűnik, hogy a fenti támogatásokat igénybe vevők száma kis mértékben, de évről-évre csökken, ennek oka a kerületi lakosság jövedelmi helyzetének kedvező irányba történő változása. Ennek folytán a jövedelmek, illetve a nyugdíjak emelkedésével a korábbi támogatottak egy része kiesik a támogatotti körből.

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2015	0	0
2016	0	0
2017	3855	8538
2018	3553	11262
2019	3371	10909
2020	3853	7393

Forrás: TeIR, KSH Tstar

e) eladósodottság

A kerületi lakosokat érintő devizahiteles adóssággal rendelkezők számáról nincs adatunk, de tudomásunk van róla, hogy a Belvárosi Család- és Gyermekjóléti Központ több alkalommal nyújtott jogi segítséget a Nemzeti Eszközkezelő Zrt-vel való kapcsolatfelvételhez, illetve a Családok Átmeneti Otthonában történő elhelyezéshez.

Önkormányzatunk a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 51. § alapján, önként vállalt feladatként ellátási szerződés keretében biztosítja a családok átmeneti otthona gyermekjóléti alapellátás, gyermekek átmeneti gondozása elhelyezési formát. A feladatellátást a 2018. szeptember 24-én kelt szerződés szerint 2018. október 1-től az S.O.S. Krízis Alapítvány biztosítja.

A Családok Átmeneti Otthonában olyan kerületi családok elhelyezése oldható meg, akik lakhatási lehetőségüket elvesztik, és lakhatásuk más módon nem biztosítható. Elhelyezésükre családi körülményeik alapján a Belvárosi Család- és Gyermekjóléti Központ tesz javaslatot.

A családok lakhatásának stabillá tétele érdekében az Önkormányzat a települési támogatás rendszerén belül – a megszűnt adósságkezelési szolgáltatás által nyújtott ellátást pótolva – *hátralékkezelési támogatás* nyújt, azon szociálisan rászorult személyek számára, akik lakhatással kapcsolatos kiadásaikhoz kapcsolódó hátralékot halmoztak fel.

A hátralékkezelési támogatás közös költség hátralékhoz, valamint az épület- és fűtésekszerúsítéssel járó külön költség hátralékhoz, lakbérhátralékhoz, illetve közüzemi (vezetékes gáz-, áram-, távhőszolgáltatási, víz és csatornahasználati, szemétszállítási, több lakást tartalmazó lakó épületeknél háztömböknél központi fűtési díj) tartozás rendezéséhez nyújtható.

A hátralékkezelési támogatás mértéke nem haladhatja meg a kezelendő hátralék 75 %-át és összege legfeljebb százötvenezer forint. A támogatás egy összegben vagy legfeljebb 12 havi részletekben nyújtható, a hátralékkal rendelkező személy vállalatától függően.

A hátralékkezelési támogatás összegét az Egészségügyi és Szociális Bizottság állapítja meg az egyedi helyzetek, így különösen az adós fizetőképessége, jövedelmi, vagyoni helyzete figyelembevételével.

Az Önkormányzat a hátralékkezeléssel kapcsolatos egyes feladatait a Belvárosi Család- és Gyermekjóléti Központ útján látja el.

Az alábbi diagram a hátralékrendezés ügyében az intézményhez forduló ügyfelek hátralékait szemlélteti a tartozás fajtája szerint 2019. évben. Ezen jól látszik, hogy az ügyfelek a kikapcsolható szolgáltatásokat igyekeznek kifizetni.

TARTOZÁS SZERINTI MEGOSZLÁS

12. számú táblázat/diagram, forrás: ESZI adatbázis

Hátralékkezelési támogatás formájában települési támogatásban részesülők száma a kerületben

Év	Ellátásban részesülők száma (fő)	Esetszám	Az ellátásra fordított összeg (E forint)
2016	7	7	918
2017	8	8	929
2018	4	4	425
2019	1	1	107
2020	3	3	297
2021	1	1	147
2022	1	1	111

12. számú táblázat, forrás: önkormányzati adatbázis

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Belváros-Lipótvárosban központi elhelyezkedése okán minden közmű (víz, csatorna, áram, gáz, telefon) rendelkezésre áll. Emellett az internet szolgáltatás is biztosított több szolgáltató jelenlétével. A helyi kötelező közszolgáltatási feladatok megszervezése, a humán szolgáltatások, a szociális és gyermekjóléti ellátások, a település üzemeltetési feladatai, a közterületek tisztántartása is biztosítva van. A közszolgáltatások a kerületi állampolgárok számára elérhetőek, megfelelő színvonalon működnek és minden jogos igényt kielégítenek. A közösségi közlekedéshez való hozzáférés a kerületben akadály nélküli.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

- a) *a telep, /szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, a közösségi közlekedés, és a munkába jutás egyéb lehetőségei, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői);*
- b) *a telepen, /szegregátumokban élők általános jellemzői és társadalmi problémák szempontjából főbb mutatói: életkori megoszlás, iskolai végzettség, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya;*
- c) *a szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai.*

Belváros-Lipótvárosban telepen vagy szegregátumban élők nincsenek, ezért ilyen jellegű társadalmi problémákkal és veszélyeztetett területtel a helyi esélyegyenlőségi programban nem kell foglalkozni.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény alapján elő kell segíteni az egyén és ezáltal a lakosság egészségi állapotának javulását, az egészséget befolyásoló feltétel- és eszközrendszer, valamint az annak kialakításában közreműködők feladatainak meghatározásával. A lakosság számára az esélyegyenlőségének megteremtéséhez az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférést biztosítani kell.

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Az Eütv. 152. §-a részletezi az egészségügyi alapellátás körébe tartozó helyi önkormányzati feladatokat.

Ennek megfelelően az egészségügyi alapellátás része:

- háziiorvosi, házi gyermekorvosi ellátás,
- fogorvosi alapellátás,
- alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátás,
- védőnői ellátás,
- iskola-egészségügyi ellátás.

Mindezen túlmenően az Önkormányzat biztosítja a járóbeteg-szakellátást is a kerületben, amelyet a Képviselő-testület a 9/2013.(I.17.) határozata alapján 2013. április 30-át követően is biztosít a kerület lakossága számára.

Az Önkormányzat Képviselő-testülete 2017. március hónapban alkotta meg az V. kerület közigazgatási területén működő egészségügyi alapellátás körzeteinek meghatározásáról szóló 5/2017.(III.9.) önkormányzati rendeletét.

Az Önkormányzat a felnőtt lakosság alapellátását tizenhat háziiorvosi körzetben, három telephelyen, a 0-14 éves korú lakosság alapellátását négy házi gyermekorvosi körzetben, egy telephelyen biztosítja. A háziiorvosi alapellátáshoz és a házi gyermekorvosi ellátáshoz kapcsolódó ügyeleti alapellátást 24 órában közreműködői szerződéssel, két telephelyen látja el.

A felnőtt lakosság fogászati alapellátását tizenkét fogorvos, egy telephelyen, tizenkét körzetben, a gyermek fogászati ellátást négy fogorvos, két telephelyen, négy körzetben biztosítja. A fogászati

alapellátáshoz kapcsolódó felnőtt és gyermek fogászati ügyeleti alapellátás a Semmelweis Egyetem Fogászati és Szájsebészeti Oktató Intézete által biztosított.

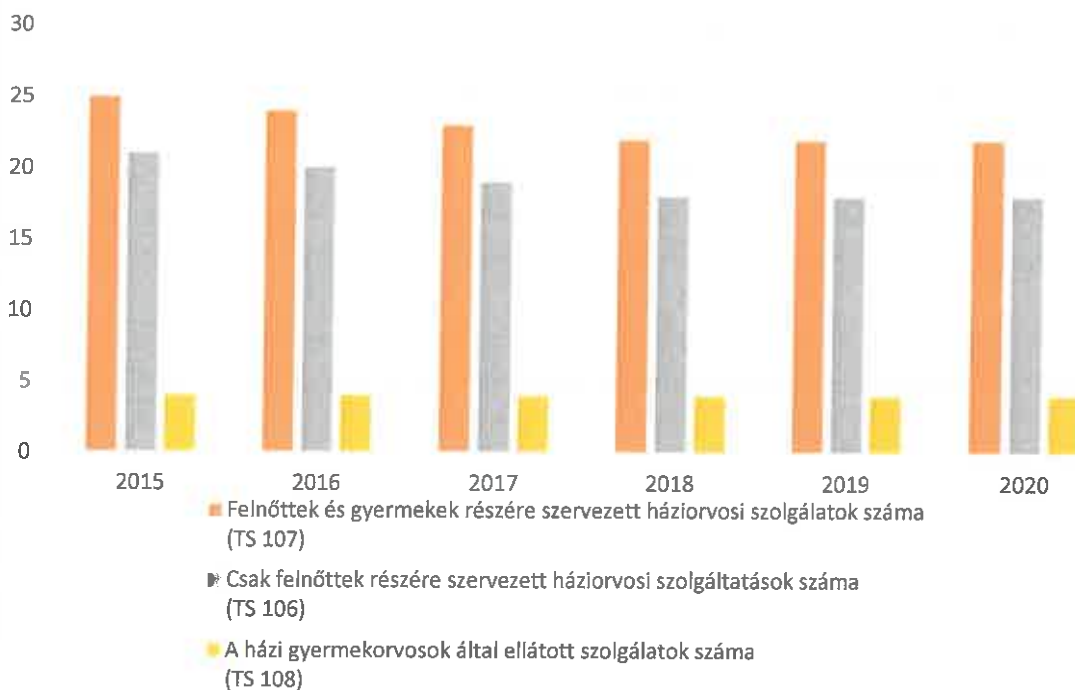
A felnőtt háziorvosi körzetekre kiterjedő 0-24 órás sürgősségi ügyeletet az Inter-Ambulance Egészségügyi és Szolgáltató Zrt. biztosítja kerületi telephellyel, ellátási szerződés keretében 2018. június 1-től. A gyermek háziorvosi ügyelete a XIII. kerület Révész utcában kerül ellátásra, szintén feladatellátási szerződés keretében.

A 0-18 éves korú lakosság területi védőnői ellátását négy védőnő, négy körzetben egy telephelyen látja el. Az Önkormányzat az iskolai-egészségügyi ellátást – mely iskolaorvos és védőnő együttes szolgáltatásából áll, amelyet fogorvos és fogászati asszisztens közreműködésével látnak el - három iskolaorvossal, öt védőnővel, négy gyermekorvossal és két gyermek fogorvossal biztosítja.

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és flókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közfogyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2015	25	21	4	n.a.	0	0
2016	24	20	4	n.a.	0	0
2017	23	19	4	n.a.	268	48
2018	22	18	4	n.a.	332	49
2019	22	18	4	n.a.	335	32
2020	22	18	4	n.a.	271	26

Forrás: TeIR, KSH Tstár

Egészségügyi ellátás

A Belváros-Lipótváros Egészségügyi Szolgálat (a továbbiakban: BLESZ) Hercegprímás utcai rendelőintézetében a járóbeteg-szakellátás minden területe megtalálható. Az intézmény jelenlegi épülete 1999-től működik, az épület a folyamatos karbantartásoknak köszönhetően megbízhatóan

üzemel. Az intézmény technikai felszereltsége nemzetközi viszonylatban kiemelkedő, az orvosok munkáját digitális röntgengépek, modern ultrahang berendezések, több száz vizsgálat elvégzésére szolgáló laboratóriumi műszerek, korszerű, a legújabb technológiával felszerelt sebészeti műtő (egynapos sebészet), komputeres elemzéssel egybekötött EKG, a fájdalom enyhítésére szolgáló fizioterápiás berendezések, valamint egy külön kialakított gyógymedence segíti.

Belváros Önkormányzata továbbra is kiemelten támogatja az V. kerületben élők egészségmegőrzését, valamint jelentősen hozzájárul a helyi egészségügyi ellátás szakmai színvonalának segítéséhez.

2018-ban a képviselő-testület 7/2018.(I.18.) B-L.Ö. határozatával döntött a CT és MR vizsgálati lehetőség kerületi lakosok számára történő biztosításáról egészségük megőrzése, illetve annak lehetőség szerinti helyreállítása érdekében. Ezáltal a lakosság közvetlenül a kerületben jut hozzá a mai kor technikájának megfelelő CT és MR vizsgálatokhoz.

A Képviselő-testület 2019. május hónapban elfogadta a CT és MR diagnosztikai szolgáltatás költségeinek átvállalásáról szóló 9/2019.(V.2.) önkormányzati rendeletét, mellyel többek között döntött évente egy CT és egy MR vizsgálat térítésmentes biztosításáról a kerületi lakosok és az Önkormányzat, valamint intézményeiben dolgozók részére.

A vizsgálatok elvégzése 2019. május 27. napjától biztosított a kerületi lakosok részére, a CT vizsgálatok a BLESZ Hercegprímás utcai szakrendelőjében, az MR vizsgálatok a szakrendelő szomszédságában lévő Szabadság téren található Bank Centerben történnek.

A megvalósulás szakmai előnyei az alábbiak:

- lényegében várakozási (előjegyzési) idő kivárása nélkül kerül sor a beteg diagnosztikai vizsgálatára, amelynek eredménye után rövidebb idő elteltével kezdhető meg a terápia,
- a beutalást végző orvos a diagnosztikus vizsgálatot végző orvossal/személlyzettel közvetlen közelségben van, így a szakmai konzíliumok racionalitása a beteg javát szolgálja,
- elérhető földrajzi közelségbe került a kerületi lakosok számára az egészségügyi csúcstechnológia.

A CT és MR hozzáféréseinek biztosításával teljeskörűvé vált Belvárosban a képalkotó diagnosztikai vizsgálatok (röntgen, mammográfia és ultrahang) elérése a kerületi lakosok számára.

2018. december hónapban a 2007-től testületi határozat alapján biztosított tüdőgyulladás elleni védőoltás költségei átvállalásának szabályozása került beépítésre a szociális juttatások rendszeréről szóló önkormányzati rendeletbe. A korábbi testületi döntés alapján a védőoltás költségének 50 %-át, a rendeleti szabályozás alapján, ezt követően a védőoltás teljes költségét átvállalta az Önkormányzat.

Ugyanebben az évben Belváros-Lipótváros Egészségügyi Szolgálat **Budapestért Díjban** részesült a budapesti járóbeteg-ellátás területén kiemelkedő szakmai tudással és technikai felszereltséggel húsz éven át végzett gyógyító és egészségmegőrző tevékenységéért.

2020. évben a BLESZ a főváros egészségügyi alapellátás és járóbeteg-szakellátás fejlesztésének az *Egészséges Budapest Program* keretében történő megvalósításával kapcsolatos egyes feladatairól szóló 1041/2020.(II.17.) számú Kormányhatározat alapján, az alábbi fejlesztésekre kapott központi költségvetési támogatást.

Diagnosztika:

Megnevezés	Felhasználási terület	db
Ultrahang diagnosztikai berendezés	Nőgyógyászat	1
UH készülék a kardiológiára	Kardiológia	2
Komplett szemészeti diagnosztikai munkahely	Szemészet	1
Fül-orr-gégészeti kezelőegység	Fül-orr-gégészet	2
Audiológiai kabin	Fül-orr-gégészet	1
Terheléses és nyugalmi EKG-rendszer, ergométerrel	Kardiológia	2
Video-kolposzkóp	Nőgyógyászat	1
CRP mérő	Gyermekorvos	2
Doppler UH	Háziorvosok	8

Terápia:

Megnevezés	Felhasználási terület	db
Altatógép	Műtő (Egy Napos Sebészet)	1
Elektroterápiás készülékek	Fizioterápia	1
Orthopédiai műtői eszközpark fejlesztése (arthroszkópia, térd, váll)	Műtő (Egy Napos Sebészet)	1
Lökéshullám-terápiás készülék	Reumatológia	1
Széndioxid lézer készülék	Műtő (Egy Napos Sebészet)	1
Mobil univerzális műtőasztal	Műtő (Egy Napos Sebészet)	2
PUVA UV készülék	Bőrgyógyászat	1
Laser Safe	Bőrgyógyászat	1

Sterilizálás

Megnevezés	Felhasználási terület	db
H2O2 plazmasterilizátor	Műtő (Egy Napos Sebészet)	1
Autokláv	Központi sterilizáló	2
Asztali gyorssterilizáló berendezés	Műtő (Egy Napos Sebészet)	1

Egyéb mobíliák:

Megnevezés	Felhasználási terület	db
Gyermekorvosi rendelőbe eszközcsere: Hűtőszekrény oltóanyagok (2 db), nyomtató (2 db), fax gép (1 db), számítógép (4 db), bútorzat cseréje	Akadémia u. 8.	1

Gépjármű:

Megnevezés	Felhasználási terület	db
Elektromos autó (furgon)	BLESZ	1

2021. évben folytatódott a BLESZ orvostechnikai eszközeinek és eszközparkjának a fejlesztése, amelyre az *Egészséges Budapest Program* biztosított forrást.

A koronavírus járvány megelőzésében nagy jelentőségű volt a levegő fertőtlenítése, ebből a célból plazmatechnológiát alkalmazó légfertőtlenítő készülékekkel bővült a BLESZ eszközparka.

Az Egynapos Sebészeti Műtőben a steril eszközök részére új, rozsdamentes beépített tároló bútorzat létesítésével a régi, 22 éves, elhasznált, korszerűtlen fa alapanyagú beépített szekrények kerültek lecserélésre.

A Bőrgyógyászaton a diagnosztika minőségének, színvonalának emelése érdekében speciális mikroszkóp, valamint FotoFinder, UV-fésű, dermatoszkóp, Crypromaxi beszerzése történt.

A Fizioterápián a korszerű, modern kezelések körébe tartozó elektromos masszázsfotel beszerzésnek köszönhetően a régi, korszerűtlen, gyakran meghibásodó eszközt került lecserélésre.

A Kardiológián defibrillátort, sürgősségi táskát, 24 órás ABPM eszközt, kézi dopplert, photoplethizmográfot, testmagasságmérőt, BMI analizátortort szereztek be.

Az Ortopédiai rendelőben a vérnyomásmérő cseréje, a Radiológiai szakrendelőnkben a régi UH készülék lecserélésével, egy új, nagyteljesítményű UH készülék beszerzése történt.

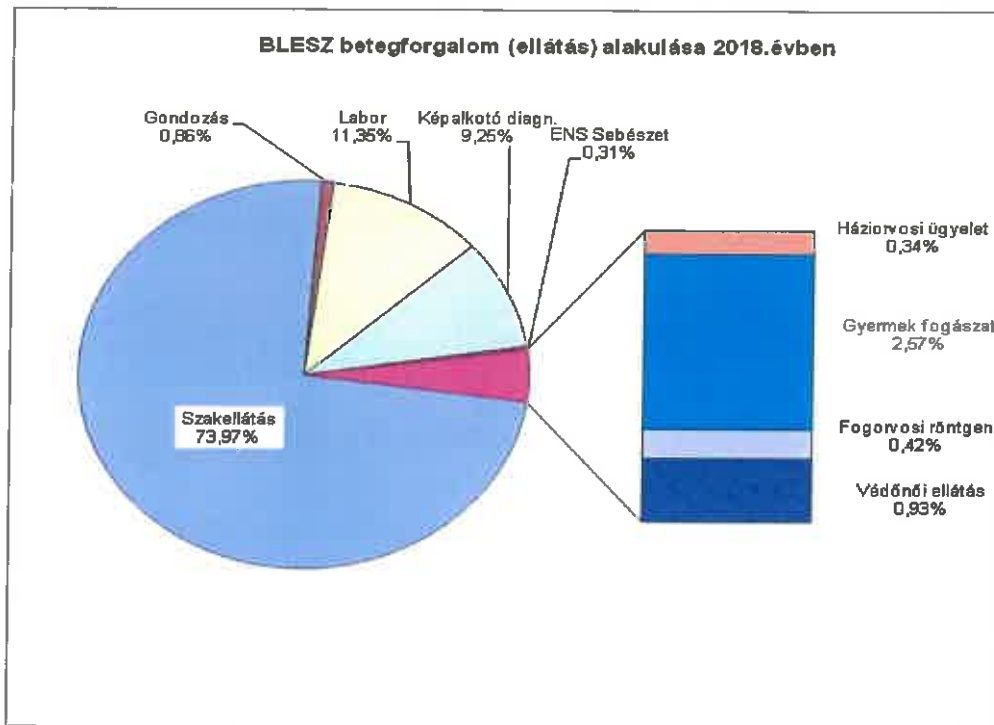
A Szemészeti szakrendelő műszerparkjának korszerűsítése is a gyors és hatékony vizsgálatok biztosítását szolgálja.

Az Urológiai rendelőben a vizsgálóasztal lecserélése a betegkomfortot növeli. A cisztoszkóp beszerzésével egy régi, mára nem teljesen korszerű eszközt tudtak lecserélni.

A gyermekfogászatok, a felnőtt háziorvosi rendelők, a védőnői szolgálat és az iskolaorvosi ellátás eszközei is korszerűsítésre kerültek.

Az alábbi táblázat a BLESZ betegforgalmi, ellátási adatait tartalmazza 2018. évben:

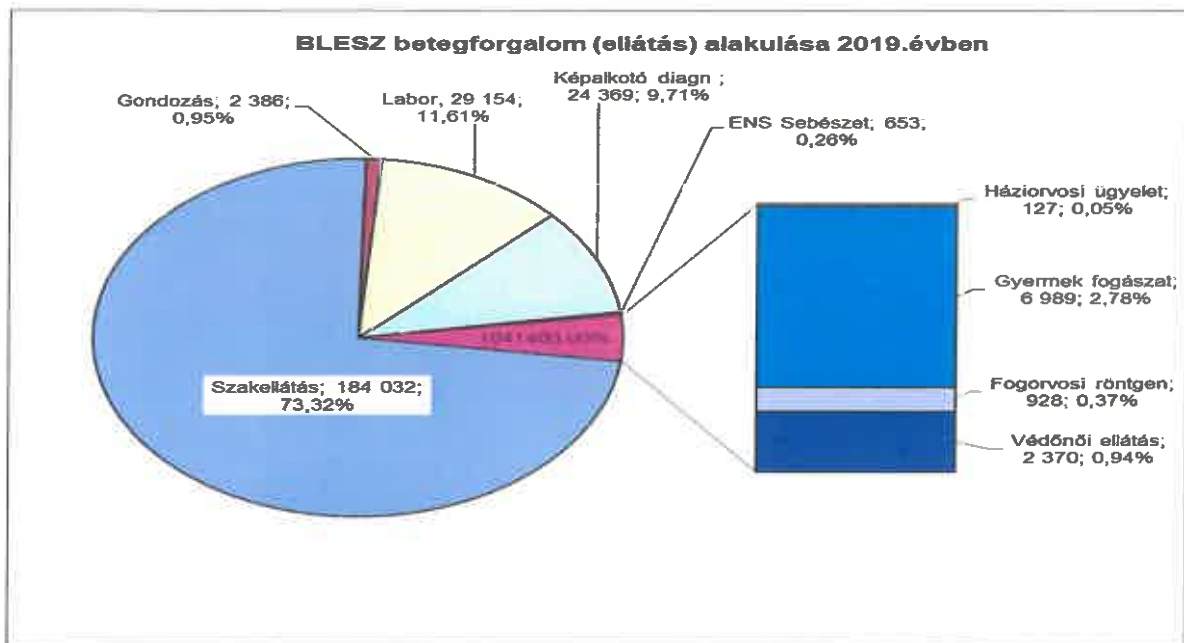
Védőnői ellátás	2 450
*Háziorvosi felnőtt ügyeleti ellátás	726
Háziorvosi gyermek ügyeleti ellátás	176
Háziorvosi ügyelet együtt	902
Gyermek fogászat	6 772
Fogorvosi röntgen	1 108
Fogorvosi ellátás együtt	7 880
Járóbetegek gyógyító szakellátása	194 803
Járóbetegek gyógyító gondozása	2 252
Labordiagnosztika	29 892
Képalkotó diagnosztika	24 353
Járóbeteg-szakellátás együtt	251 300
ENS Sebészet	175
ENS Nőgyógyászat	49
ENS Fül-orr-gégészet	28
ENS Szemészet	416
ENS Ortopédia	150
ENS (Egynapos sebészeti ellátás) együtt	818
Intézményi összes előfordulás	263 350

13-14. számú táblázat, forrás: BLESZ adatbázisa

A BLESZ betegforgalmi, ellátási adatai 2019. évben:

Védőnői ellátás	2 370
Háziorvosi gyermek ügyeleti ellátás	127
Gyermek fogászat	6 989
Fogorvosi röntgen	928
Fogorvosi ellátás együtt	7 917
Járóbeteg gyógyító szakellátása	184 032
Járóbeteg gyógyító gondozása	2 386
Labordiagnosztika	29 154
Képkalkotó diagnosztika	24 369
Járóbeteg-szakellátás együtt	239 941
ENS Sebészet	118
ENS Nőgyógyászat	32
ENS Fül-orr-gégészet	26
ENS Szemészet	390
ENS Ortopédia	87
ENS (Egynapos sebészeti ellátás) együtt	653
Intézményi összes előfordulás	251 008

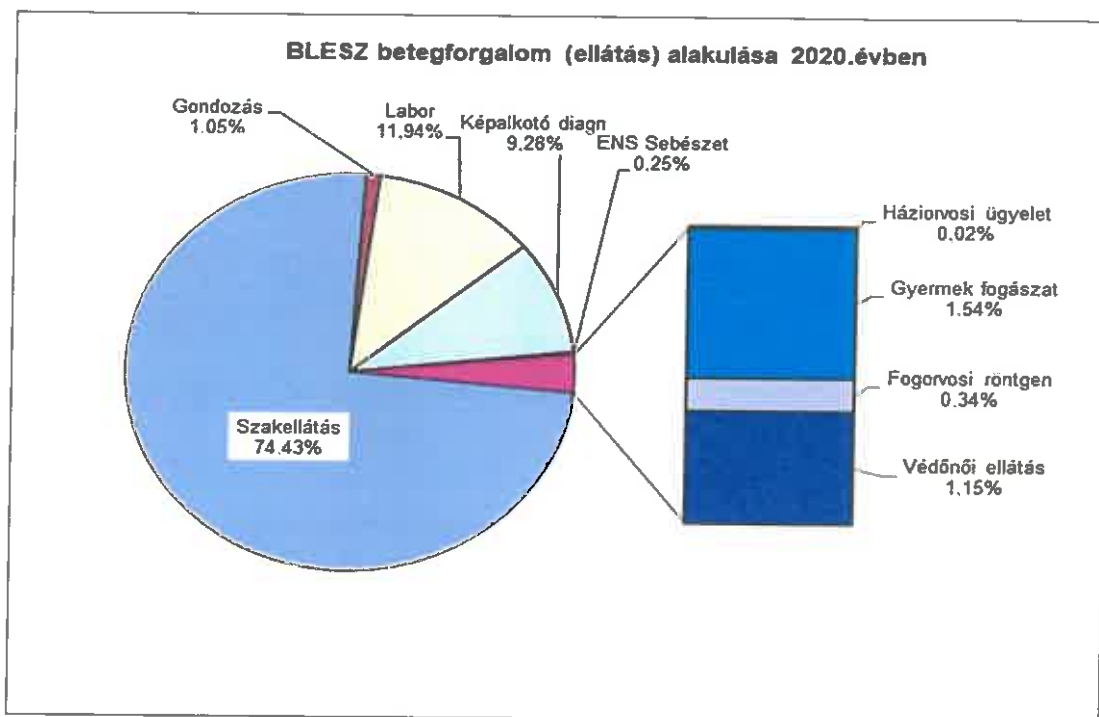

15-16. számú táblázat, forrás: BLESZ adatbázisa

A BLESZ a pandémia időszakában is megtett mindent annak érdekében, hogy az V. kerületi lakosok egészségügyi ellátásokhoz való hozzáférése biztosított legyen. A védőoltások rendelkezésre állását követően oltópontként is ellátta feladatát. A kerületben két helyen, a Belgrád rakparti Idősek Klubjában és a Balassi Bálin utcai Idősek Klubjában a háziorvosok kérésének eleget téve oltóhelyeket alakított ki, ezzel is megkönnyítve a kerületi lakosok oltáshoz való hozzájutását. Továbbá az önkormányzatnál dolgozó köztisztviselők a háziorvosok számára, az adminisztrációs terhet enyhítése érdekében segítséget nyújtottak.

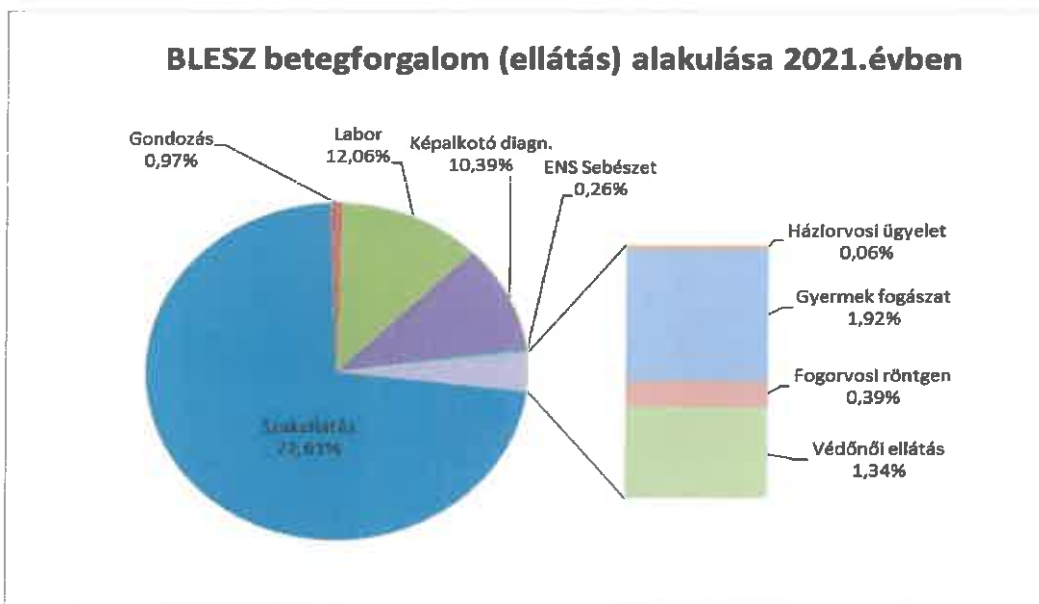
Az alábbi táblázatok a BLESZ betegforgalmi, ellátási adatait tartalmazzák 2020. és 2021. évben:

Védőnői ellátás	2 110
Háziorvosi gyermek ügyeleti ellátás	43
Gyermek fogászat	2 817
Fogorvosi röntgen	618
Fogorvosi ellátás együtt	3 435
Járóbeteg gyógyító szakellátása	136 253
Járóbeteg gyógyító gondozása	1 931
Labordiagnosztika	21 849
Képződiagnosztika	16 979
Járóbeteg-szakellátás együtt	177 012
ENS Sebészet	29
ENS Nőgyógyászat	26
ENS Fül-orr-gégész	19
ENS Szemészet	280
ENS Ortopédia	98
ENS (Egynapos sebészeti ellátás) együtt	452
Intézményi összes előfordulás	183 052

17-18. számú táblázat, forrás: BLESZ adatbázisa

Védőnői ellátás	2 400
Háziorvosi gyermek ügyeleti ellátás	102
Gyermek fogászat	3 439
Fogorvosi röntgen	697
Fogorvosi ellátás együtt	4 136
Járóbeteg gyógyító szakellátása	129 885
Járóbeteg gyógyító gondozása	1 735
Labordiagnosztika	21 572
Képkalkotó diagnosztika	18 582
Járóbeteg-szakellátás együtt	171 774
ENS Sebészet	29
ENS Nőgyógyászat	26
ENS Fül-orr-gégész	22
ENS Szemészet	281
ENS Ortopédia	100
ENS (Egynapos sebészeti ellátás) együtt	458
Intézményi összes előfordulás	178 870

19-20. számú táblázat, forrás: BLESZ adatbázisa

Az egészségügyi szolgálati jogviszonyról szóló 2020. évi C. törvény alapján a BLESZ munkavállalóinak közalkalmazotti jogviszonya 2021.03.01. nappal a törvény erejénél fogva átalakult egészségügyi szolgálati jogviszonnyá.

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkorai kötelező szűrésekhez) való hozzájárás

A korszerű védőnői módszertan szerint végzett védőnői szűrővizsgálatok elvégzéséhez szükséges szűrőeszközök jelentős része rendelkezésre áll.

2017. évben kiadásra került a „Szakmai, gyakorlati iránymutatás a területi védőnő gyermekvédelmi feladatainak ellátásához, különös tekintettel a korai észlelésre, jelzésre és az együttműködésre” című iránymutatás, amely rendelkezik a korszerű védőnői szűrővizsgálatok és a szülői kérdőívek alkalmazásáról. Az új szűrési módszert 2017. szeptember 1-től kötelezően alkalmazzák a területi védőnők.

A védőnői szűrővizsgálatok részletes módszertanát, a 0-7 éves gyermek fejlődésének nyomon követését a Gyermek-alapellátási Útmutató szakmai ajánlás tartalmazza, amelynek megfelelő alkalmazásához a szükséges eszközök beszerzése megtörtént. A rendszeres használatban elhasználódó eszközök pótlása folyamatos.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzájárás

Azokat a gyerekeket akiknek a fejlődése eltér a vele azonos korúakétól és a védőnők kiszűrnek a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat V. kerületi tagintézményébe irányítják a védőnők. Az ő programjukban szerepel gyógypedagógia fejlesztés, tanácsadás és terápiás szolgáltatás.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Önkormányzatunk 2018 márciusában szerződött a Junior Zrt.-vel a gyermekétkeztetés ellátására. A vállalat ennek megfelelően biztosítja az Egyesített Bölcsődétől a négy óvodán át, az ugyancsak négy általános iskoláig bezárólag a közétkeztetést. Ez megközelítőleg 2 200 fő napi étkeztetésének

biztosítását jelenti. Az étkeztetés a bölcsődei korosztály részére napi négyszeri (reggeli, tízórai, ebéd, uzsonna), a többiek részére napi háromszori ellátást jelent az igénybe vevők befizetései alapján. Igény szerint allergénmentes étkeztetés is biztosított.

A felnőtt lakosság számára az étkeztetés az ESZI öt telephelyén történik. Három telephelyen helyben fogyasztással és elvitellel, egy telephelyen kiszállítással, illetve a Gondozóházban helyben fogyasztással történik. Az étkezést közétkeztetési szerződés keretében 2021.02.01-től új néven szintén a Prizma Junior Zrt. biztosítja, napi három/négy (reggeli, ebéd, uzsonna, vacsora) alkalommal, diétás és normál A, B menü választékkal. Az étlapok, illetve az összeállított étrendek elkészítése a korszerű táplálkozási szabályoknak megfelelően, a vonatkozó 37/2014.(IV.30.) EMMI rendelet előírásainak maradéktalan betartásával történik, mind a normál, mind a diétás étkeztetés esetén.

Az étkeztetés során a gyermekek/tanulók visszajelzései is figyelembe vételre kerülnek, és ezen felül félévente elégedettség vizsgálat végzését vállalta a szolgáltató.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

A sportoláshoz és a sportprogramokhoz való hozzáférés a helyi lehetőségek tekintetében a kerület minden lakója számára biztosított. A legfiatalabb korosztálynak és szüleiknek a **modern, minőségi játszóterek**, a tizenéveseknek a **fitnesz-parkok**, az extrém sportolási lehetőséget nyújtó gördeszkapályák, az idősebb korosztálynak a zöldfelületű **csendes parkok** nyújtanak lehetőséget mozgásra, kikapcsolódásra. A kültéri sportolási lehetőségek mellett igény van fedett sportintézményre is. A Vadász u. 30. szám alatt létesült **Belvárosi Sportközpont** a szabadidő és a versenysportok kedvelőinek egyaránt lehetőséget biztosít kedvelt sportáguk gyakorlására. A kialakításra kerülő wellness-részleg és a telken talált termálvíz hatása segíti a látogatók egészségének megőrzését, mely által a prevenció és a rehabilitáció együttesen kap teret.

2020. évben alakult meg a **Belvárosi Szabadidő Sportegyesület**, azzal a céllal, hogy az V. kerületben élőkkel megszerettesse a mozgást, illetve megmozgassa az itt élőket. 2021-ben nagy sikerű futóversenyt szerveztek az Olimpia parkban, és már második éve, hogy a V30 Sportközponttal közösen szerveznek táboroztatást a kerületi gyerekek számára. Az egyesület a kerületben élő, állandó lakcímmel rendelkező gyermekek számára egyszeri 15 000 forintos támogatást nyújtott a tábor díjából. A Szemere Bertalan Általános Iskolát pingpongasztal vásárlásával támogatták. 2022-ben megnyílt a Belváros **első futópályája** az Olimpia parkban, ahol 2023-ban megrendezték az első belvárosi Sportnapot.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az Önkormányzat a szociálisan rászorultak részére a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátásokat a fenntartásában működő Egyesített Szociális Intézmény által biztosítja.

Az Önkormányzat által biztosított szociális alapszolgáltatások formái:

- étkeztetés
- házi segítségnyújtás
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás
- közösségi ellátás
- családsegítés
- nappali ellátás
- utcai szociális munka

- nappali melegedő
- támogató szolgáltatás

Az Önkormányzat által biztosított szakosított ellátás formái:

- Időskorúak Gondozóháza
- éjjeli menedékhely

A szociális szolgáltatásokat továbbra is a Szt. alapján – kötelező jelleggel – lakosságszám figyelembevételével kell biztosítani az Önkormányzatnak.

A következő tábla mutatja a kötelező és önként vállalt feladatokat.

Szociális szolgáltatások	
Kötelező feladatok	Önként vállalt feladatok
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Étkeztetés ➤ Házi segítségnyújtás ➤ Családsegítés ➤ Nappali ellátás 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Közösségi ellátás ➤ Utcai szociális munka ➤ Nappali melegedő ➤ Támogató Szolgáltatás ➤ Időskorúak Gondozóháza ➤ Éjjeli menedékhely
Állami feladat:	➤ Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

Az ESZI a szerteágazó feladatok ellátása okán több telephelyet működtet. A telephelyek biztosítják a szociális alapszolgáltatásokat és a szakosított ellátást a szociálisan rászorulóknak részére.

2019. évben a képviselő-testület döntése alapján az Egyesített Szociális Intézmény új telephellyel bővült. A Balassi Bálint utca 9-11. szám alatti 441 m² helyiségcsoportba kerül áthelyezésre a Falk Miksa utcai Idősek Klubja, amely az évek során korszerűtlenné vált. A kialakításra kerülő új klub akadálymentes, mind a klubtagok igényeinek, mind a jogszabályi előírásoknak eleget tesz.

Az ESZI így immár, az alábbi öt telephelyen nyújt szolgáltatásokat:

Kossuth Lajos utcai Szolgáltató Központ (1053 Budapest, Kossuth Lajos u. 3.)

- étkeztetés házhoz szállítással
- házi segítségnyújtás
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

Ellátási terület Belváros-Lipótváros közigazgatási területe.

Balassi Bálint utcai Idősek Klubja (1055 Budapest, Balassi Bálint u. 9-11.)

- étkeztetés helyben és elvitellel
- nappali ellátás – idősek klubja (120 férőhellyel)

Ellátási területe: elsősorban a Szent István körút – Nyugati tér – Bajcsy-Zsilinszky út – József Attila utca – Duna által határolt terület.

Belgrád rakparti Idősek Klubja (1056 Budapest, Belgrád rkp. 27.)

- étkeztetés helyben és elvitellel
- nappali ellátás – idősek klubja (160 férőhellyel)

Ellátási területe: elsősorban a Deák Ferenc tér – József Nádor tér – Károly körút – Múzeum körút – Vámház körút – Duna által határolt terület.

Vadász utcai Idősek Klubja (1054 Budapest, Vadász u. 11-13.)

- étkeztetés helyben és elvitellel
- házi segítségnyújtás
- 24 órás ügyelet- önként vállalt feladat
- nappali ellátás – idősek klubja (100 férőhellyel)

Ellátási területe: elsősorban a Nyugdíjasházi lakók köre.

Falk Miksa utcai telephely (1055 Budapest, Falk Miksa u. 28.)

- közösségi pszichiátriai ellátás
- óvodai és iskolai szociális segítő munka

Az Önkormányzat 1992 óta önként vállalt feladatként biztosítja a **szakosított idősellátást** a kerület idősei számára bentlakásos formában. Az ellátás átmeneti jelleggel, egy évig vehető igénybe, mely szükség esetén további egy évvel meghosszabbítható. A gondozóházi ellátást elsősorban azok az egyedülálló kerületi nyugdíjasok veszik igénybe, akiknek az egészségi állapotában hirtelen következik be változás, és nincs családjuk vagy családjuk sem gondozásukat, sem felügyeletüket nem tudja vállalni.

Az **Időskorúak Gondozóháza** jelenleg 15 fő engedélyezett férőhellyel, folyamatos kihasználtság mellett üzemel.

Az éjjeli menedékhelyet az Önkormányzat önként vállalt feladatként az Oltalom Karitatív Egyesülettel kötött ellátási szerződés keretében biztosítja az arra rászorulóknak részére.

g) drogprevenációs szolgáltatások;

Belváros-Lipótváros Önkormányzat Képviselő-testülete deklarálta, hogy a Nemzeti Drogellenes Stratégiával egyetért, és ezzel összhangban **Kábítószerügyi Egyeztető Fórum** (a továbbiakban: KEF) létrehozásáról döntött. A feladatot az Egyesített Szociális Intézményhez delegálta.

2016. szeptember 13-án megalakult Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Kábítószerügyi Egyeztető Fórum, azaz az V. kerületi KEF.

A Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok helyi szintű szakmai konzultációs munkacsoportok, melyeket többek között a helyi önkormányzatok elkötelezettsége és a kábítószer-probléma kezelését célzó szakmai összefogás hívott létre.

A KEF-ek feladata, hogy a drogproblémák visszaszorítása érdekében összehangolják a megelőzésben szerepet játszó intézmények munkáját, illetve helyi stratégiát dolgozzanak ki a kábítószer-probléma visszaszorításáért.

Az V. kerületi KEF célja, hogy a kerületben működő szociális és egészségügyi, oktatási, civil és egyházi, valamint rendészeti szervezetek részére nyújtson közös platformot, hogy hatékonyabban tudjon kiállni az egészséges életmód mellett. A KEF népszerűsíteni szeretné azokat a közösségi élményeket és programokat, melyek alternatívát jelenthetnek a kábítószer okozta élvezetekkel szemben.

2017 áprilisában lezajlott az első **Belvárosi Egészségtúra**, 120 fő kerületi iskolás részére 9 helyszínes akadályverseny került megrendezésre, ahol a résztvevők játékos feladatok során ismerkedhettek meg a drogprevenáció egyes részterületeivel és a témában jártas szakértőkkel, szervezetekkel. 2017. november 28-án a Belvárosi Kábítószerügyi Egyeztető Fórum drogprevenációs konferenciát tartott a kerületi iskoláknak, a szociális és egészségügyi dolgozóknak, a BRFK képviselőinek és más kerületi KEF-eknek az Aranytíz Kultúrházban.

A konferencia témája a különböző függőségek megelőzéséről szóló programok szerepe a kerületi oktatási intézményekben. A program társadalmi hasznossága a belvárosi és budapesti szinten tevékenységet végző érintettek közötti személyes kapcsolat ápolása, fejlesztése volt, valamint az előadások alkalmával bemutatott jó gyakorlatok és módszerek egymásnak történő átadása.

A rendezvény alkalmával a **Belvárosi KEF** és a **Józsefvárosi KEF** ünnepélyes keretek között **együttműködési megállapodást** kötött. A megállapodás a jövőbeni kölcsönös együttműködésre, rendszeresített együttes ülésekre és közösen szervezendő drog prevenciós programok és képzések szervezésére vonatkozik.

Az előző évi sikeres rendezvény után hasonló tartalommal tartották meg 2018. november 23-án a II. Belvárosi Egészségnapot. Ezen a rendezvényen megközelítőleg már 80-100 diák vett részt.

A pedagógusok, a diákok, illetve a szülők részéről érkezett pozitív visszajelzések alapján a KEF úgy döntött, hogy minél több diák részére szeretné a programot kiterjeszteni, így négy általános iskolában (Hild József Általános Iskola, Szemere Bertalan Általános Iskola, Szent István Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola, Váci Utcai Ének-zenei Általános Iskola) minden 8. osztályos tanuló számára került 2019. év tavaszán megszervezésre a III. Belvárosi Egészségnap.

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Az Önkormányzattal szemben a közszolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményeinek megsértése miatt szankció megállapítására nem került sor.

i) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül.

Önkormányzatunk biztosítja az eddig nyújtott természetbeni szociális ellátásokat többek között a célcsoport szerinti rászorulóknak és a roma lakosság részére. Így minden évben megrendezésre kerül az almaosztás (ami 2020-ban és idén a pandémia miatt almalé formájában került kiosztásra környezettudatos csomagolásban), a tavaszi virágosztás, az őszi kedvezményes burgonyavásár és az év végén a kedvezményes fenyőfavásár. Az Önkormányzat a 65 év feletti részére igény esetén házhozszállítást biztosított.

Az Önkormányzat a Belváros-Lipótváros Roma Nemzetiségi Önkormányzat részére minden évben a tavaszi virágosztás során 100 muskátlit, az őszi kedvezményes burgonyavásár alkalmával 100 zsák burgonyát biztosít kedvezményes áron, valamint 100 mikuláscsomagot, illetve húsvéti és karácsonyi csomagot. Az Önkormányzat a nemzetiségi önkormányzatok részére nyújtott támogatásokon felül a Roma Nemzetiségi Önkormányzat részére működési költségek fedezése és programok szervezése címén anyagi támogatást is nyújt.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

A közösségi élet színterei sokfélék lehetnek, ilyenek a lakóközösségek, az idős klubok, a munkahelyek, önkormányzati intézmények, a vallási, politikai szervezetek, egyesületek, civil szervezetek, valamint mindezekon túl olyan közösségi színterek, ahol a településen élő állampolgárok és csoportjaik lehetőséget kapnak a különböző szabadidős, kulturális, illetve egyéb közösségi tevékenységek gyakorlására.

a) *közösségi élet színterei, fórumai;*

Az Möt. rendelkezései alapján, az önkormányzati feladat- és hatáskörök gyakorlása a képviselő-testületet illetik meg. Belváros-Lipótváros Önkormányzat képviselő-testület tagjainak száma 15 fő. A képviselő-testület éves munkaterv szerint ülésezik, valamint évente egy alkalommal nyilvános ülés keretében közmeghallgatást tart. A kerület lakossága a hirdetőtáblára kifüggesztett meghívóból és az önkormányzati honlapról értesülhet az ülések időpontjáról és napirendi pontjairól. Évente több alkalommal kerül sor a kerületi lakosok részére tematikus fórumok megszervezésére, melyek egy adott témakör köré szerveződnek a témában érintett kerületi lakosság számára.

A koronavírus okozta világjárvány a képviselő-testület működésére is hatással volt, ugyanis a kormány 2020. és 2021. évben több alkalommal is veszélyhelyzetet hirdetett ki, amely különleges jogrend a képviselő-testület feladat- és hatáskörét a polgármesterre ruházta. Ebben a helyzetben sem a képviselő-testület, sem a bizottságok ülésének Möt. szerinti összehívására nem volt lehetőség, a képviselő-testület valamennyi hatáskörét a polgármester gyakorolta.

Fentiekre tekintettel 2020. évben közmeghallgatás megtartására nem volt lehetőség. A vonatkozó jogszabályok alapján, annak azonban nem volt akadálya, hogy a kerület lakosai írásban éljenek a kérdésfeltevés és a javaslattétel jogával, amely kerületünkben meg is valósult. Azok a lakosok, akik éltek ezen jogaikkal írásban kaptak választ feltett kérdéseikre, javaslataikra.

A helyi közéleti szerep növekedésének ösztönzésére a helyi média szolgál. A kéthetente megjelenő kerületi újság, a **Mai Belváros** eljut az állampolgárokhoz, a kerületi vállalkozásokhoz, intézményekhez. A kerületi kábeltévé, a **City tv** folyamatosan beszámol a Belvárosban történekről, széles körű tájékoztatást biztosítva a helyi lakosság számára.

Az V. kerületben központi jellegénél fogva számos lehetőség van a tartalmas és igényes művelődésre, kikapcsolódásra, melynek egyik színtere az **Aranytíz Kultúrház**, ahol az állandó programok mellett színvonalas színházi előadások, könnyű- és komolyzenei koncertek, kiállítások is helyet kapnak.

2017-ben nyitotta meg kapuját a **Belvárosi Közösségi Tér**, amely az önkormányzati tulajdonú Segítő Kezek az Aktív Évekért Közhasznú Nonprofit Kft. keretében működik. A Belvárosi Közösségi Tér az V. kerületben élők közösségi színtereként funkcionál. Ingyenesen látogatható rendszeres szolgáltatásaival és programjaival a gyermeket váró párokat, a kisgyermeket nevelő szülőket és gyermekeiket, a fiatal felnőtteket, az idős lakosságot és a magasabb iskolai végzettségű álláskeresőket szólítja meg 0-99 éves korig. A Belvárosi Közösségi Tér olyan komplex, egymásra épülő szolgáltatáscsomagot ajánl a kerületben élő családoknak, amelynek a kellemes időtöltés és a közösségi programokon felül elsődleges célja, hogy védőhálóként, támogató háttérként szolgáljon a családok életében. Céljuk, hogy a Belvárosban élők otthon érezzék magukat a kerületben, ezzel is erősítve a belvárosi közösség összetartozását. A Belvárosi Közösségi Tér 2018-ban **Az Év Közösségi Tere Különdíj** elismerésben részesült.

A kerületben működő **Idősek Klubjai** szintén kedvelt helyszínei a közösségi életnek. Színes, változatos programkínálattal várják a nyugdíjasokat, teret kínálva a közösségépítésre.

A zárt terek mellett jelentősek a szabadtéri rendezvények is, mint a **Belvárosi Művészeti Napok**, a **Belvárosi Komolyzenei Napok**, továbbá a **Belvárosi Fesztivál**, amely Magyarország legnagyobb ingyenes zenei fesztiválja. A „Belfeszt” három napon keresztül 5 helyszínen várja az érdeklődőket.

A Segítő Kezek az Aktív Évekért Kft. 2015-től évente két alkalommal szervez egész napos családi rendezvényeket 3-6 000 fő részvételével. A szabadtéri rendezvények tavasszal „**Belvárosi Családi Piknik**” elnevezéssel az Olimpia parkban, „**Kortárs Gyermekirodalmi Játsszótér**” elnevezéssel a Károlyi kertben kerülnek megrendezésre. A programsorozat célja a családi együttlét és a szórakozás mellett, gyermekek számára is hasznos és fejlesztő programok kialakítása, valamint a kortárs művészet támogatása.

A Belvárosi Családi Piknik alkalmával, társrendezvényként 2016 óta a Vigyél Haza Alapítvánnyal együttműködésben kerül megrendezésre a **Belvárosi Kutyafesztivál**, ahol a kutyabarátokat és a kutyát örökbe fogadni kívánókat is várják.

Az Önkormányzat 2016. szeptember 8-án, az olvasás világnapján nyitotta meg a kerület első szabadtéri könyvtárát a Károlyi-kertben. A **közösségi könyvtár** arra szolgál, hogy az ott kihelyezett könyveket a parkban pihenők tartózkodásuk idejére „kikölcsönözzék”, vagyis amíg a parkban időznek olvasással tölthetik az idejüket. 2019-ben a közösségi könyvtár kiegészült egy Poket-zebkönyv automatával is. Ugyanebben az évben avatták fel a második szabadtéri könyvtárát a Honvéd téri parkban. Mivel a kezdeményezés nagy sikerű, tervben van további közösségi könyvtárak létesítése.

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2018)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsamok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
19	0	14906	11

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A kerületben működő **civil szervezetek** aktívak, és sokszínű tevékenységükkel hozzájárulnak Belváros fejlődéséhez. Az Önkormányzat pályázati lehetőségek biztosításával, rendszeres tájékoztatással és folyamatos párbeszéd fenntartásával segíti munkájukat. Számos civil szervezet önkéntes munkával és adományok közvetítésével enyhíti a hátrányos helyzetű családok mindennapjait.

Az Önkormányzat az egyes feladatok ellátása során együttműködik a helyi, nem önkormányzati fenntartású intézményekkel, civil szervezetekkel, az egyházakkal, a nemzetiségi önkormányzatokkal és egyéb szervezetekkel.

Az Önkormányzatnak számos **testvérvárosa** van, amelyekkel szoros kapcsolatot ápol. Rendszeresen részt vesz a különféle testvérvárosi rendezvényeken, illetve vendégül látja a testvérvárosok képviselőit. A testvérvárosok részére támogatást nyújt különféle fejlesztésekre, pl. Torockó és Énlaka részére Értékvédő Program támogatást nyújt, mely minden évben 10 millió forint összegben az önkormányzati költségvetésben szerepel.

b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások;

Önkormányzatunk számos program szervezésével biztosítja a közösségi együttélés megélésének lehetőségeit, ahol társadalmi, kulturális és etnikai hovatartozástól függetlenül vehetnek részt a lakosok és tölthetik el a szabad idejüket.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai;

Belváros területén a segítségnyújtás az önkormányzati intézmények és a civil szervezetek által végzett tevékenységek, önkéntes munkák, valamint magánemberek felelősségvállalásában is megmutatkozik. 2013-ban önkormányzati kezdeményezésként indult, de számos étterem, illetve vendéglátó egység csatlakozott a „**Több, mint ebéd**” programhoz, melynek keretében az V. kerületi vállalkozók a kerületben élő nagycsaládosok részére ingyenes hétvégi ebédmeghívást biztosítottak. A programban közel ötven nagycsalád vett részt. Egy neves ruhamárkát forgalmazó cég télikabátokat, de volt olyan helyi vállalkozó, aki karácsonykor halászlét ajánlott fel, mely adományok aztán az Egyesített Szociális Intézmény közreműködésével kerültek szétosztásra a rászorulóknak részére. A helyi közösségi szolidaritás egyik másik példája, hogy helyi iparosok önkéntes munkával minden évben egy kerületi óvoda kifestését végzik el. Kerületben működő cégek pl. Vigadó munkatársai is szépítették az önkormányzat intézményeit önkéntes munkában, csapatépítési céllal.

Az adománykezeléssel összefüggő feladatokat a kerületben elsősorban az Egyesített Szociális Intézmény szervezi. 2019-ben az anyagi problémákkal küzdő családok számára – önkormányzati döntés alapján – a gyermek háziorvos javaslatára Milupa 2 csecsemőtápszert osztottak szét igény szerint, amely 6 hónapos kortól 2 éves kori adható, 4 ügyszert részére, összesen 30 csomag tápszer került kiosztásra.

A Magyar Vöröskereszt V. kerületi Szervezete kéthavi rendszerességgel tartós élelmiszer csomagot közvetített ki (több mint 350 darabot éves szinten) a rászoruló belvárosiak részére. A decemberben szervezett osztás alkalmával karácsonyi ajándékot is átvehettek a családok, egyének.

2019 októberében az intézménnyel kapcsolatban álló 13 felnőtt és 23 gyermek vehetett részt egy családi nap keretében szervezett Elevenpark- RENO Udvari szabadidős programon, aminek anyagi fedezetét és a szervezését szintén a Vöröskereszt, mint a kerületben különösen aktív civil szereplő biztosította.

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat által gondozott gyermekek részére Mikulás ünnepség keretén belül 57 mikulás csomagot sikerült kiosztani. Az advent időszakában az Önkormányzat szervezésében 50 rászoruló gyermek vehetett át ajándécsomagot a kerület polgármesterétől a Szent István Bazilikánál tartott karácsonyi vásárban. Húsvétkor és karácsonykor, az Önkormányzat jóvoltából 160 db ünnepi csomag került kiosztásra a rászoruló kerületiek között.

2020-ban az adományozás, illetve azzal kapcsolatos szervezési munka a pandémiára tekintettel nagy körülményekkel történt.

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat a Magyar Vöröskereszt V. kerületi Szervezetének jóvoltából általánosan kéthavi rendszerességgel tartós élelmiszer csomagot közvetített ki (530 darabot éves szinten) a rászoruló belvárosiak részére.

2020 augusztusában az intézménnyel kapcsolatban álló 12 felnőtt és 25 gyermek vehetett részt egy családi nap keretében szervezett Palatinus Strandnapi szabadidős programon, aminek anyagi fedezetét az Önkormányzat biztosította.

A vírushelyzet okán a 2020-ban az intézmény eltekintett a csoportos, mikulásműsorral egybekötött ajándékosztás formájától. Összesen 79 gyermek részére osztottak ki csomagot, ebből 45 gyermek esetében a Család- és Gyermekjóléti Központ mikulása vitte házhoz az ajándékot, a fennmaradó esetekben az intézmény szociális munkásai adták át személyesen a csomagokat a gondozott gyermekeknek.

A húsvétkor és karácsonykor összesen 175 db ünnepi csomag került kiosztásra az intézménnyel kapcsolatban álló ügyfelek között.

2020-2021. év folyamán számos szervezet és magánember is jelentkezett Önkormányzatunknál és ajánlotta fel segítségét, önkéntes munkáját a járványhelyzettel összefüggő segítségnyújtás kapcsán.

d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei;

Hazánkban nem hangsúlyos probléma a nemzetiségek helyzete, tekintettel arra, hogy számarányuk a teljes lakossághoz képest nem számottevő, ugyanakkor államilag támogatott kisebbségi intézményrendszer áll rendelkezésükre és erős anyaországi kapcsolatokkal is rendelkeznek. A nemzetiségi önkormányzatokat alapvetően a központi költségvetés finanszírozza, ezt egészíti ki az önkormányzat működési támogatása. A roma önkormányzat kivételével a nemzetiségi önkormányzatok 2 500 000 forintot kapnak a működési költségeik fedezésére. Ezen kívül a képviselő-testület Emberi jogi, Nemzetiségi, Egyházügyi és Kulturális Bizottsága szintén támogatja a nemzetiségek pályázatait, programjait.

Belváros-Lipótváros Önkormányzata együttműködési megállapodást kötött mind a 10 helyi nemzetiségi önkormányzattal, amely alapján pénzeszközökkel, továbbá a szükséges tárgyi, technikai eszközökkel felszerelt helyiség biztosításával segíti a nemzetiségi önkormányzatok működését: a Bp. V., Vármegye u. 11-13. (bolgár, görög, horvát lengyel, román, szerb, szlovák), a Bp. V., Semmelweis u. 17. (örmény), a Bp. V., Károly krt. 12., 14. (német) és a Bp. V., Magyar u. 3. (roma) szám alatt, ingyenes használati szerződéssel és a rezsiköltségek átvállalásával.

Az alábbi felsorolás tartalmazza a nemzetiségi önkormányzatokat és a 2019. évi választásra nyilvántartásba vettek számát.

- Bolgár Nemzetiségi Önkormányzat – 15 fő
- Görög Nemzetiségi Önkormányzat – 49 fő
- Horvát Nemzetiségi Önkormányzat – 10 fő
- Lengyel Nemzetiségi Önkormányzat – 59 fő
- Német Nemzetiségi Önkormányzat – 59 fő
- Örmény Nemzetiségi Önkormányzat – 33 fő
- Roma Nemzetiségi Önkormányzat – 284 fő
- Román Nemzetiségi Önkormányzat – 24 fő
- Szerb Nemzetiségi Önkormányzat – 18 fő
- Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat – 13 fő

A nemzetiségi önkormányzatoknak szinte kivétel nélkül együttműködési megállapodása van az egyéb kerületi, illetve kerületen kívüli kulturális-, hagyományörző és társszervezetekkel.

Önkormányzatunk a lehetőségekhez mérten támogatja a nemzetiségi önkormányzatok kulturális és hagyományörző programjait, rendezvényeit, esélyegyenlőségük elősegítése és a nemzeti identitás erősítése érdekében.

A nemzetiségi önkormányzatok a kerületi rendezvényeken pl. a Belvárosi Fesztivál külön megjelenési lehetőséget kapnak, fellépéseikkel, programjaikkal színesítik a programkínálatot.

e) helyi lakossági önszerveződések.

„Pincefarm” a Veres Pálné u. 28. szám alatti társasházban. A ház egyik lakójának kezdeményezése alapján született a Pincefarm ötlete a pandémia idején, amikor felvetődött, hogy mit tudnának megtermelni a ház kihasználatlan pincéjében. Az ötlet megvalósításához az Önkormányzat társasházi pályázatán keresztül kaptak segítséget, amelynek eredménye egy fenntartható, friss zöldségekkel teli, közösséget teremtő pincehelyiség lett. A zöldségeket önműködő hidropóniás tornyok segítségével termesztik, melyek nagy előnye, hogy használatukkal föld nélkül, növényvédőszer-mentesen, víztakarékosan, kis helyiségekben is nevelhetők tápanyagban gazdag saláták, fűszernövények, zöldségek, gyümölcsök.

„Örökifjak Klubja”, a főként kerületi nyugdíjasok alkotta közösség tagjai aktív, cselekvő polgárai a Belvárosnak, akiknek fontos az itt élőkkel való ismertség kialakítása, a kerület ügyei iránti érdeklődés. Nyitottak a közös élményekre, legyen az akár kulturális, művészeti, ismeretterjesztő, egyéb. Észrevételeikkel segítik a kerület fejlődését, az Önkormányzat munkáját, amely elismeréseként 2023. évben „Jövő Városáért Díjban” részesültek.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A Roma Nemzetiségi Önkormányzat képviseli az V. kerületi roma lakosságot. Önkormányzatunk együttműködési megállapodás keretében biztosítja a nemzetiségi önkormányzat részére az önkormányzati működés személyi és tárgyi feltételeit. Működési hozzájárulásként 9 000 000 forint támogatást biztosít részükre, ezen kívül az Önkormányzat minden rendelkezésre álló eszközzel igyekszik a roma származású népesség esélyegyenlőségét biztosítani.

Az Önkormányzat a cigány kultúra ápolására is nagy hangsúlyt fektet. A roma művészek, alkotók számos megjelenési lehetőséget kapnak. Belváros-Lipótváros Önkormányzata 2009-ben alapította meg a **Belváros-Lipótváros Cigányzenekar Nonprofit Kft-t**. A társaság létrehozásának célja a közösségi kulturális hagyományok ápolása, művészeti alkotó munka végzése volt. Ennek keretében a cigányzenekar kulturális programok szervezésében és az azokon történő részvételével színesíti az V. kerület kulturális életét. Az Önkormányzat a cigányzenekar tevékenységét költségvetésében tervezetten támogatja.

A **Közéleti Roma Nők Egyesülete** 1995-ben alakult, közhasznúsági fokozatot 2002-ben nyert. Célja a roma nők közéleti szerepvállalásának növelése, a roma nőkkel szembeni előítéletek csökkentése, tehetségek felkarolása, harc a női és gyermek szegénység ellen. Pályázatok segítségével tudják céljaikat megvalósítani. Roma munkaerő-piaci információs hálózat működtetésével munkanélküliek százait helyezték vissza a munkaerő-piacra és irányították képzésre.

Jogvédő irodát is működtetnek, szorosan együtt működnek a Roma Nemzetiségi Önkormányzattal. A roma nőknél túl a roma lakosságra és állami gondozottakra is célzottan kiterjed az egyesület tevékenysége. Hazailag és nemzetközileg is az egyik legelismertebb roma szervezet.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Digitális írástudás hiánya akadályozza a munkanélküliek munkaerő-piacon történő elhelyezkedését.	Egyéb képzési lehetőségek feltérképezése a kerületi álláskeresőkre.
A helyi lakosság mentálhigiénés ellátása fejlesztésre szorul a kerületben tekintettel az ellátási igény növekedésére.	Mentálhigiénés, pszichológiai és pszichiátriai szolgáltatások bővítése, szélesebb körű elérésének biztosítása a kerületben élő gyermekek és felnőttek számára az Egyesített Szociális Intézmény, és a Belváros-Lipótváros Egészségügyi Szolgálat ellátási portfóliójában.
Hátrányok a különböző szolgáltatások igénybevétele kapcsán a szolgáltatások láthatósága, illetve a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésben.	Az Egyesített Szociális Intézmény honlapjának fejlesztése, új informatív, frissített tartalmakkal ellátott, akadálymentesített weboldal létrehozása az információáramlás és a szociális szolgáltatások láthatóságának javítása érdekében.

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

Az ezt megelőző évek adatait figyelembe véve (2010. évben 3 493 fő, 2011. évben 3 445 fő, 2012. évben 2 912 fő, 2013. évben 2 984 fő, 2014. évben 2 888 fő, 2015. évben 3 249 fő) megállapítható, hogy a kerületben a 18 év alatti népesség száma folyamatos csökkenő tendenciát mutat. 2012-ben már 3 000 fő alá csökken a gyermekek száma a Belvárosban. Változás 2015. évtől figyelhető meg, amikor ismét 3 000 fő fölé emelkedett a 0-18 éves korú lakosság száma, 2020. évtől azonban ismét csökkenés mutatkozik ebben a korosztályban.

A kerületi 18 év alatti lakónépesség száma korcsoportos megoszlásban

Év	Korcsoport				Összesen
	0-3	4-6	7-14	15-18	
2016	634	570	1 282	568	3 054
2017	629	558	1 325	599	3 111
2018	606	615	1 487	695	3 403
2019	543	590	1 462	712	3 307
2020	423	520	1 322	626	2 891
2021	619	519	1 385	748	2 883
2022	523	459	1 337	724	3 043

21. számú táblázat, forrás: Népszámítások nyilvántartó adatbázisa

A fenti táblázat adatait vizsgálva látható, hogy a korcsoportos megoszlásban főként a 0-3 évesek száma csökken, ami összefüggésben áll a születések számának csökkenésével.

4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	12 428	13 600	26 028	47,75%	52,25%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			582	2,24%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	1 405	1 284	2 689	5,40%	4,93%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	240	219	459	0,92%	0,84%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A helyi ellátórendszer továbbra is különféle támogatásokkal és szolgáltatásokkal ösztönzi a családokat a gyermekvállalásra, segíti őket a gyermekek nevelésében, megfelelő támogatások és szolgáltatások nyújtásával védelmet biztosít számukra.

A Belváros-Lipótváros V. kerületi Önkormányzat képviselő-testülete által nyújtott gyermekvédelmi ellátásokat jelenleg a 6/2023.(III.2.) önkormányzati rendelet szabályozza.

Belváros-Lipótváros Önkormányzat az alábbi pénzbeli és természetbeni ellátásokat, valamint gyermekjóléti alapellátásokat biztosítja a gyermeket nevelő személyek, családok számára.

A Gyvt. szerinti gyermekvédelmi ellátások

Kötelező feladatok

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

- rgyk-hoz kapcsolódó természetbeni támogatás és pénzbeli ellátás
- hátrányos helyzet(HH), halmozottan hátrányos helyzet (HHH) megállapítása

Gyermekétkeztetés

- intézményi gyermekétkeztetés
  - ingyenes
  - kedvezményes
- szünidei (őszi, téli, tavaszi, nyári) gyermekétkeztetés (HH/HHH gyermekeknek)

Önként vállalt feladatok

nevelési támogatás

tömegközlekedési támogatás

környezettudatos közlekedési eszköz vásárlásának támogatása

időszaki támogatás

szociális tanulmányi ösztöndíj

beiskolázási támogatás

karácsonyi támogatás

gyermekek védőoltás költségeinek átvállalása

életmentő adrenalin injekció költségeinek átvállalása

fiatalok helyi életkezdési támogatása

babaköszöntő csomag

mosható nadrágpelenka támogatás

belvárosi útravaló támogatás

nyári gyermekétkeztetés a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultaknak

Személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások

- gyermekjóléti szolgáltatás - Gyermekjóléti Szolgálat
  - Gyermekjóléti Központ
- gyermekek napközbeni ellátása
  - Bölcsőde
- gyermekek átmeneti gondozása
  - Gyermek Átmeneti Otthona
  - Családok Átmenti Otthona

Az Önkormányzat számára fontos, hogy a gyermek megszületésének pillanatától segítsen az esélyek javításában. Az egyenlőtlenségek leküzdésére és az esélyegyenlőség biztosítására tett egyik legfontosabb lépés a **fiatalok helyi életkezdési támogatása**, amely 2006. óta létező ellátás a kerületben. Az önként vállalt ellátás a 2005. december 31. napját követően született gyermekek életkezdési esélyeinek javítását célozta meg. A támogatás a gyermek születését követő 180 napon belül igényelhető a szülő vagy törvényes képviselő által a rendeletben szabályozott feltételek fennállása esetén, Start számlára történő utalással.

A támogatás első utalási összege 170.000.-Ft, a gyermek 7. évében, második utalási összegként 42.000.-Ft, és a gyermek 14. évében, harmadik utalási összegként szintén 42.000.-Ft. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részülő gyermek esetében a támogatás mértéke a 7. és 14. életévben a fenti összeg kétszerese, 84.000.-Ft.

Ezen felül a természetes személyek által történő befizetések esetén a befizetést követő év március 01. napjáig előterjesztett kérelem alapján a naptári évben befizetett összeg 10 %-ának megfelelő összeg, de legfeljebb 12.000.-Ft, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek esetén a naptári évben befizetett összeg 20 %-ának megfelelő összeg, de legfeljebb 24.000.-Ft.

A 2006. január elseje előtt született gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása érdekében az Önkormányzat 2019. július 1-jétől új önként vállalt ellátási formaként bevezette a fiatalok önálló életkezdésének támogatására a **belvárosi útravaló támogatást**.

A támogatásra azok a 2006. január 1. napját megelőzően született 18. életévüket betöltött fiatal felnőttek jogosultak 20. életévük betöltéséig, akik rendelkeznek a belvárosi útravaló támogatásról szóló 17/2019.(VI.26.) önkormányzati rendeletben meghatározott jövedelmi feltételekkel. A támogatás összege egyszeri 100.000.-Ft.

Az Önkormányzat képviselő-testülete 2016. májusi ülésén 75/2016.(V.12.) számú határozatával támogatta a kerületben a „**Belvárosi Babaprogram**” bevezetését, mely a pénzügyi ellátásként nyújtott fiatalok helyi életkezdési támogatása mellett természetbeni ellátásként nyújt segítséget a szülők részére az újszülöttekhez kapcsolódó kiadások enyhítése érdekében. A gyermekvédelmi ellátásokról szóló önkormányzati rendeletbe is beépítésre került a **babaköszöntő csomag**, mint új természetbeni ellátási forma.

Ugyanebben az évben alkotta meg a képviselő-testület 27/2016.(XI.22.) önkormányzati rendeletét a házasságkötés előtt álló párok megajándékozásáról. A rendelet célja a házasság intézményének támogatása a házasságra lépő jegyesek ajándékcsoaggal történő megajándékozásával. A **jegyescsomag** természetbeni juttatás, melyet a házasságkötési szándék bejelentésekor az anyakönyvvezető ad át a jegyespár részére.

Természetbeni juttatásként az Önkormányzat 2017. évben először, majd az ezt követő években szintén, a kerületi diákok részére a tanévkezdéshez ingyenesen biztosít **füzetcsomagot**, mellyel a kerületi családok részére nyújt támogatást a tanévkezdéssel járó kiadások csökkentése érdekében. A juttatás 2019-től kiegészült ajándék **poket zsebkönyv** nyújtásával is, amelyet a kerületben elhelyezett automatákból lehetett kiváltani.

A tanévkezdéshez kapcsolódó ellátási forma a **beiskolázási támogatás**, amelyet célzottan a szociálisan rászoruló családok részére nyújt az Önkormányzat, összege gyermekenként 21.375.-Ft, illetve a többek között tanévkezdéshez is biztosított **időszaki támogatás**, amelyet a kerületi

gyermeket nevelő családok vehetnek igénybe a rendeletben meghatározott jogosultsági feltételek fennállása esetén. Az évente három alkalommal nyújtott támogatás összege gyermekenként és jogosultsági időszakonként 10.000.-Ft.

A szegénységben vagy szegénység kockázatával élő gyermekek sajátos csoportját alkotják a tartós beteg és a fogyatékos gyermekek. A fogyatékos gyermeket nevelő családok helyzete az átlagosnál sokkal nehezebb, ez különösen a halmozottan fogyatékos gyermeket nevelő családok esetében figyelhető meg. Kerületünk többek között ezen családok gyermekeinek esélyjavítására vezette be a **nevelési támogatást**, mint rendszeres pénzbeli ellátást, ennek összege gyermekenként 5.000.-Ft/hó. Szintén a szociálisan rászoruló, hátrányos helyzetű családok részére nyújtott támogatás a **karácsonyi támogatás**, amely gyermekenként 15.000.-Ft, továbbá a **szociális tanulmányi ösztöndíj**, amelyet a legalább jó tanulmányi eredménnyel rendelkező tanulók vehetnek igénybe 23. éves korig. A felsőfokú oktatásban tanuló szociálisan rászoruló diákok a **Bursa Hungarica ösztöndíjra** pályázhatnak.

Az Önkormányzat a kerületi gyermekek és fiatal felnőtt tanulók részére a helyi tömegközlekedési eszközök igénybevételéhez a szorgalmi időszakra **tömegközlekedési támogatást** nyújt, amelynek összege a mindenkori helyi tömegközlekedési tanulóbérlet ára, jelenleg 3.450.-Ft/hó. A támogatást a középfokú tanulmányokat folytatók 23 éves, a felsőfokú tanulmányokat folytatók 25 éves korig vehetik igénybe. Ehhez kapcsolódó ellátási forma a 2021. évben bevezetésre került **környezettudatos közlekedési eszköz vásárlásának támogatása**, amellyel az Önkormányzat a tanulói jogviszonyban álló és a budapesti helyi menetrend szerinti közösségi közlekedési személyszállítást díjmentesen igénybe vevő gyermekek részére nyújt támogatást környezetkímélő közlekedési eszköz (kerékpár, elektromos kerékpár, roller, elektromos roller, görkorcsolya) vásárlásához. A támogatás összege gyermekenként 34.500.-Ft, amely egy tanévben egy alkalommal állapítható meg. E támogatás bevezetésével az Önkormányzat a környezettudatos közlekedést is elő kívánta segíteni.

A környezettudatos szemléletformálás elősegítése, a környezetért felelős, fenntartható életvitel biztosítása érdekében került bevezetésre 2021. január elsejétől a **mosható nadrágpelenka támogatás**, ezzel is hozzájárulva a gyermeket nevelő családok anyagi terheinek csökkentéséhez. A kerületben működő Védőnői Szolgálat tapasztalata alapján az elmúlt években egyre többen választották ezt a pelenkázási formát az eldobható, egyszerhasználatos pelenkák helyett. Az újszülött fogadásakor a mosható pelenka beszerzése nagyobb kiadást jelent ugyan, de a felmérések alapján, hosszú távon olcsóbb, mint az eldobható pelenkák használata. Főként a környezettudatos szülők választják ezt a lehetőséget, amellyel kisebb mértékben terhelik a környezetet. Az Önkormányzat ezzel az ellátási formával többek között elősegíti a környezetvédelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvényben meghatározott környezetvédelmi alapelvek teljesülését is.

Belváros-Lipótváros Önkormányzat az országban elsőként vállalta át a gyermekek nem kötelező **védőoltásának költségeit**. Ezek között is kiemelt kezdeményezésnek számított a human papillomavírus (HPV) okozta méhnyakrák elleni védőoltás költségeinek átvállalása, amelyet országos szinten elsőként a fiúgyermekek számára is biztosított. A gyermekbetegségek megelőzése és a gyermekek egészségének megőrzése érdekében kiemelten fontos az ellátás további biztosítása a kerület minden gyermeke részére. A kerületi tapasztalatok alapján a fővárosban és országosan is

több önkormányzat csatlakozott e kezdeményezéshez, mely főleg a méhnyakrák elleni küzdelem szempontjából követendő példa.

Az ellátási forma kiszélesítéseként az Önkormányzat képviselő-testülete 39/2022.(II.10.) számú határozatával döntött az önkormányzati fenntartásban, működtetésben álló gyermekintézmények részére történő **életmentő adrenalin injekció rendelkezésre állásának biztosításáról**, valamint a kerületi lakcímmel rendelkező gyermekek részére az injekcióhoz való hozzájutás lehetőségének megteremtéséről, a költségek önkormányzati átvállalásával, amely rendeleti szinten is szabályozásra került.

Az Önkormányzat Képviselő-testülete 2021. szeptember 16-ai ülésén döntött arról, hogy csatlakozik a **Vándorbölcső Mozgalomhoz**, amellyel a kerület a belvárosba érkező újszülötteket köszönti a közösségben.

A fentiekből kitűnik, hogy Belváros-Lipótváros Önkormányzat a kötelező feladatok mellett, számos önként vállalt feladatot lát el – ezen ellátások köre évről-évre bővül –, amely minden esetben a gyermekveszélyeztetettség kialakulásának megelőzését szolgálja.

2018. évben Önkormányzatunk az **UNICEF Gyermekbarát Település** elismerő címben részesült, valamint elnyerte a **Nagycsaládosok Országos Egyesületének (NOE) Családbarát Önkormányzat Díját**. A díjjal azokat az önkormányzatokat díjazták, akik kiemelkedően támogatják a családokat és a gyermekvállalást.

a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

A Gyvt. 5. § n) pontja alapján veszélyeztetettség: olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

A szakirodalom alapján veszélyeztetett gyermek az a gyermek, akinek a családjában vagy környezetében, ismétlődő vagy tartós fizikai, lelki bántalmazásnak, szexuális zaklatásnak, erőszaknak, elhanyagolásnak van kitéve és/vagy fejlődésében családja, közvetlen környezete károsan befolyásolja; testi vagy pszichés fejlődését ártalmas környezeti hatások, rossz interperszonális kapcsolatok akadályozzák, károsítják.

A veszélyeztetettség legtöbb esetben nem akut helyzet, hanem egy vagy több veszélyeztető folyamat következtében kialakult állapot. Akut vészhelyzet a gyermek vagy más személy által tanúsított magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amelyben a gyermek/várandós anya helyzete miatt azonnali intézkedés szükséges.

A gyermekvédelmi rendszer egyik legfontosabb feladata a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése, a jelzőrendszeri tagok – az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, a köznevelési intézmények, a rendőrség, az ügyészség, a bíróság, a pártfogó felügyelői szolgálat, az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek, a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása, az egyesületek, az alapítványok és az egyházi jogi személyek, a munkaügyi hatóság, a javítóintézet, a gyermekjogi képviselő, a gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal, az állam fenntartói feladatainak ellátására

a Kormány rendeletében kijelölt szerv – ennek érdekében kötelesek egymással együttműködni, és amennyiben szükséges, jelzést tenni a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltatónál vagy hatósági eljárást kezdeményezni.

A veszélyeztetettség tényezői:

- Anyagi tényezők: az elsődleges életszükségletek kielégítetlenek (pl: a táplálkozás hiánya, a gyermek nem megfelelő táplálása, egészségtelen zsúfolt lakáskörülmény, önálló fekhely hiánya, nem megfelelő ruházkodás, nem tudnak fűteni). Nem biztosítják a gyermek oktatásának támogatását.
- Erkölcsi tényezők: a környezet bűnöző, erkölcstelen életmódja; szexuális, vagy lelki bántalmazás, vagy ha a gyermek saját maga helyezkedik szembe a társadalmi normákkal.
- Egészségügyi tényezők: egészségtelen lakhatási körülmények; a gyermek fizikai bántalmazása; szülők tartós betegsége; fertőző betegségek a családban; a beteg gyermek nem megfelelő életmódja, kezelés elmulasztása, megtagadása.
- Nevelési tényezők: szülői elhanyagolás; a szülők nevelési következetlensége; kettős nevelése; a gyermekkel szembeni követelmények hiánya; illetve ennek ellenkezője, a túl magas mérce.

Veszélyeztetettség okai: szenvedélybetegség, fogyatékoság, bántalmazás, szülői elhanyagolás, család életvitele, családi konfliktus, magatartászavar, beilleszkedési nehézség, gyermeknevelési nehézség, anyagi probléma

A veszélyeztetettség megelőzése, megszüntetése érdekében a nevelési oktatási intézmények ellátják a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával kapcsolatos feladatokat, felderítik a gyermekek és tanulók fejlődését veszélyeztető okokat, törekszenek a pedagógiai eszközökkel való káros hatások megelőzésére és ellensúlyozására. Ennek során együttműködnek a gyermekjóléti szolgálattal és központtal, illetve a gyermek- és ifjúságvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

Az egészségügyi szolgáltatók feladataik ellátása során kiemelt figyelmet fordítanak a gyermekek egészségét veszélyeztető tényezők megelőzésére, felismerésére és megszüntetésére. Ennek érdekében együttműködnek a közoktatási, a szociális és családsegítő, valamint a gyermekek védelmét ellátó intézményekkel, személyekkel, és szükség esetén megfelelő intézkedést kezdeményeznek.

A rendőrség számára a gyermek veszélyeztetettségének meghatározása és az ezzel összefüggő intézkedéseket jogszabályok tartalmazzák.

Legfontosabb feladat a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése, a már kialakult veszélyeztetettség kezelése, a veszélyeztető okok, körülmények mielőbbi megszüntetése, annak érdekében, hogy a gyermekek megfelelő testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődése biztosítva legyen.

A gyermekekre irányuló közcselekvések:

- „Normális, szükséglet-orientált” cselekvés: az állam tiszteletben tartja a család autonómiáját. A család maga dönti el, hogy kér-e a támogatásból, és hogy azt miként használja fel.
- „Normális, probléma-orientált” cselekvés: azért nyújtanak közszolgáltatást, hogy a család a piaci viszonyoktól függetlenül hozzájuthasson a „szokványos” problémák kezelésére használt szolgáltatásokhoz. A szolgáltatás nem kötelező, az igénybevétel eldöntése és szervezése a

szülőre tartozik. A család autonómiáját érintetlenül hagyják, mert – általában – nem merül fel olyan aggály, hogy a szülői autonómia veszélyeknek tenné ki a gyermeket.

- „Kivételes, szükséglet-orientált” cselekvés: azért kerül sor a közszolgáltatásra, mert a társadalomban elfogadottá vált szempontok szerint minden gyermeknek feltétlenül részesülnie kell a szolgáltatásból. A szolgáltatás igénybevétele kötelező. A közoktatás és más, hasonló közszolgáltatások már áthatolnak a családi burkon, és a szülő rendelkezési jogainak mellőzésével közvetlenül irányulnak a gyermekekre. Egyébként azonban a család autonómiáját érintetlenül hagyják, hiszen a családdal „nincs baj”.
- „Kivételes, probléma-orientált” cselekvés: azért kerül sor a közcselekvésre, mert a felmerülő problémát összefüggésbe hozzák a szülő felróható magatartásával, devianciájával, vagy egyszerűen úgy tekintik, hogy a szülő nem jelent kellő garanciát a helyzet rendezésére. A család autonómiáját nem hagyják érintetlenül, hanem kötelezővé teszik a megoldás igénybevitelét vagy eltűrését, kontrollálják a család életét, esetleg megvonják a szülő jogait. A gyermek „különleges” problémáit kezelő megoldások keresztülhatolnak a családi burkon és közvetlenül a gyermekekre irányulnak. Így külön lehet mérlegelni a gyermek támogatásának, segítségének elveit, valamint a szülővel való bánásmód elveit.
- Beavatkozásra akkor kerül sor, ha:
  - a helyzet ártalmas a gyermek számára,
  - nem normálisnak minősül a probléma,
  - a probléma megoldása nem bízható a családra,
  - az állami kontroll és a család autonómiájának korlátozása szükségszerű.

2016-ban veszélyeztetett gyermekek száma: 183 fő

2017-ben veszélyeztetett gyermekek száma: 141 fő

2018-ban veszélyeztetett gyermekek száma: 141 fő

2019-ben veszélyeztetett gyermekek száma: 104 fő

2020-ban veszélyeztetett gyermekek száma: 84 fő

2021-ben veszélyeztetett gyermekek száma: 152 fő

2022-ben veszélyeztetett gyermekek száma: 180 fő

2016-ban a veszélyeztetettség okai: család életvitele, családi/kapcsolati konfliktus, bántalmazás, elhanyagolás, magatartászavar/teljesítményzavar, lelki/mentális/pszichiátriai betegség, egészségi probléma/egészségkárosodás, anyagi/megélhetési/lakhatási probléma.

2017-ben a veszélyeztetettség okai: család életvitele, családi/kapcsolati konfliktus, bántalmazás, elhanyagolás, gyermeknevelési nehézség, magatartászavar/teljesítményzavar, lelki/mentális/pszichiátriai betegség, egészségi probléma/egészségkárosodás, foglalkoztatással kapcsolatos probléma, anyagi/megélhetési/lakhatási probléma.

2018-ban a veszélyeztetettség okai: a család életvitele, nevelési, anyagi, lakhatási problémák, magatartás és/vagy viselkedészavar, bántalmazás, egészségi probléma/egészségkárosodás, szülői elhanyagolás.

2019-ben a veszélyeztetettség okai: családi-kapcsolati konfliktus, életvezetési, családon belüli bántalmazás/erőszak, gyermeknevelési, magatartás és/vagy viselkedészavar, megélhetési és lakhatási probléma.

2020-ban a veszélyeztetettség okai: a szülő család életvitele, családi konfliktusok, a gyermek fizikai elhanyagolása, magatartás és/vagy viselkedészavar, megélhetési és lakhatási probléma.

2021-ban a veszélyeztetettség okai: a szülő család életvitele, családi konfliktusok, a gyermek fizikai elhanyagolása, bántalmazása, magatartás és/vagy viselkedészavar, tanulási probléma, megélhetési és lakhatási probléma.

2022-ben a veszélyeztetettség okai: a szülő család életvitele, családi konfliktusok, nevelési probléma, a gyermek fizikai elhanyagolása, bántalmazása, magatartás és/vagy viselkedészavar, lakhatási problémák.

Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket védelembe veszi.

Védelembe vettek száma a kerületben

Év	Védelembe vettek száma (fő)
2016	21
2017	22
2018	30
2019	11
2020	25
2021	34
2022	51

22. számú táblázat, forrás: ESZI adatbázisa

Hátrányos helyzetű (HH) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, akinek az esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmozottan hátrányos helyzetű (HHH),

- az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében a fentiekben meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- a nevelésbe vett gyermek,

➤ az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt. A Gyvt. 6. § (1) bekezdése értelmében, a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek joga van ahhoz, hogy fokozott segítséget kapjon a fejlődését hátráltató körülmények leküzdéséhez és esélyeinek növeléséhez.

A Gyvt. 38. § (1a) bekezdése alapján, a gyermekjóléti alapellátás hozzájárul a gyermek hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetének feltárásához, és a gyermek szocializációs hátrányának csökkentésével annak leküzdéséhez.

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma a kerületben:

Év	HH (fő)	HHH (fő)
2016	35	-
2017	18	-
2018	6	-
2019	12	-
2020	11	-
2021	12	-
2022	7	3

23. számú táblázat, forrás: önkormányzati adatbázis

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek korcsoport szerinti megoszlása (2022. december 31-ei állapot)

Életkor	HH (fő)	HHH (fő)
0-2 év között	3	-
3-5 év között	2	-
6-13 év között	2	3
14-17 között	-	-
18 év felett	-	-

24. számú táblázat, forrás: önkormányzati adatbázis

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők

A Gyvt. alapján a **rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre** való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult a jogszabályban meghatározott ingyenes (bölcsődébe, óvodába jár, 1-8 évfolyam nappali tagozatán tanuló) vagy kedvezményes (1-8. évfolyamon felüli nappali rendszerű oktatásban részt vevő) intézményi gyermekétkeztetésnek, és ha megfelel a jogszabályban foglalt feltételeknek, a szünidei gyermekétkeztetésnek, a természetbeni támogatásnak, valamint egyéb kedvezményeknek az igénybevételére.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak száma a kerületben:

Év	Jogosultak száma (fő)
2016	170
2017	94
2018	66

2019	72
2020	50
2021	50
2022	28

2022. évben a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítása ügyében benyújtott elutasított kérelmek száma: 11.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítása ügyében benyújtott kérelmek elutasításának fő oka a jogszabályban meghatározott jövedelemhatár túllépése, néhány esetben a család vagyoni helyzete.

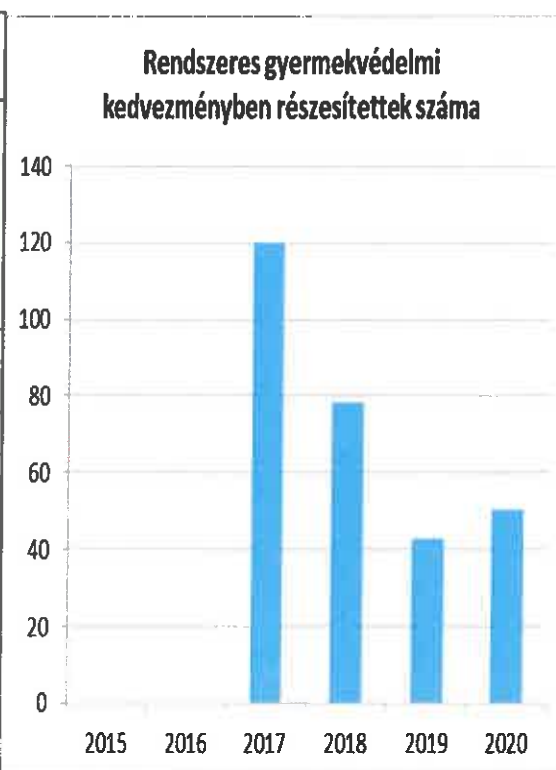
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak korcsoport szerinti megoszlása (2022. december 31-ei állapot)

Korcsoport	Jogosultak száma (fő)
0-2 év között	3
3-5 év között	3
6-13 év között	16
14-17 év között	5
18 év felett	1
Ebből pénzbeli ellátásra jogosult:	1

25-26. számú táblázat, forrás: önkormányzati adatbázis

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2015	0
2016	0
2017	120
2018	79
2019	43
2020	51

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Pénzbeli ellátás

2019. január 1-től – az Erzsébet-utalvány megszűnése okán – a korábban természetbeni ellátást pénzbeli támogatásként kapják a jogosultak:

- alapösszegű pénzbeli támogatás (rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek vagy saját jogán jogosult kérelmezők esetében): 6.000.- Ft/gyermek/alkalom
- emelt összegű pénzbeli támogatás (rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő és hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek vagy saját jogán jogosult kérelmezők esetében): 6.500.- Ft/gyermek/alkalom.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez kapcsolódó pénzbeli ellátásban részesülők száma az V. kerületben

Év	Ellátásban részesülők száma	Az ellátásra fordított összeg (E forint)
2019	39	529
2020	50	614
2021	32	636
2022	28	480

27. számú táblázat, forrás: önkormányzati adatbázis

Kiegészítő pénzbeli ellátás

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek gyámjával rendelt jogosult kiegészítő pénzbeli ellátásban részesül, melynek havi összege 2022. évben 6.270.-Ft/hó/gyermek, emellett évi két alkalommal 8.400.-Ft/gyermek összegű pótlék.

2019. és 2022. év között 1 fő részesült pénzbeli ellátásban, havonta 6.270.- Ft összegben, emellett évi két alkalommal 8.400.- Ft összegű pótlékban.

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete;

A települési önkormányzat – saját hatáskörében – olyan helyi juttatások megállapítására is jogosult, melyet törvény nem ír kötelező feladatként elő számára. Belváros-Lipótváros Önkormányzat a gyermekvédelmi ellátások körében számos önként vállalt feladatot teljesít.

A következő táblázat összefoglalóan tartalmazza az Önkormányzat által önként vállalt feladatként nyújtott ellátásokat, az igénybe vevők számát és az ellátásra fordított összegeket.

Ellátási forma	Év	Ellátásban részesülők száma (fő)	Az ellátásra fordított összeg (E forint)
nevelési támogatás	2016	133	11 985
	2017	98	8 315
	2018	66	5 635
	2019	53	4 210
	2020	35	2 775
	2021	28	2 370
	2022	17	1 775
tömegközlekedési támogatás	2016	747	26 051
	2017	666	22 646
	2018	477	20 648
	2019	456	16 632

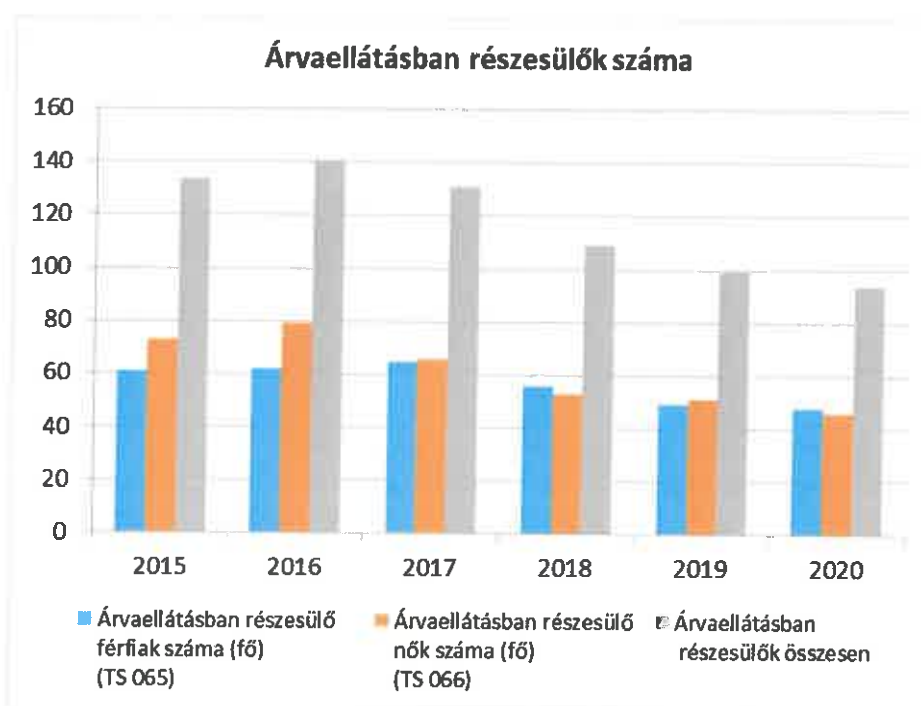
	2020	404	14 687
	2021	335	10 619
	2022	182	4 981
környezettudatos közlekedési eszköz vásárlási támogatás	2021	76	3 554
	2022	98	5 071
szociális tanulmányi ösztöndíj	2016	62	3 605
	2017	64	3 185
	2018	48	2 969
	2019	36	2 363
	2020	28	1 775
	2021	22	1 510
	2022	22	1 207
beiskolázási támogatás	2016	95	3 420
	2017	68	2 330
	2018	47	1 752
	2019	33	1 115
	2020	23	748
	2021	13	449
	2022	17	534
karácsonyi támogatás	2016	118	3 270
	2017	84	2 340
	2018	55	1 500
	2019	37	1 020
	2020	35	885
	2021	30	840
	2022	20	870
gyermek védőoltás költségeinek átvállalása	2016	514	12 515
	2017	668	24 897
	2018	700	21 701
	2019	899	16 100
	2020	807	12 194
	2021	442	10 463
	2022	628	13 188
időszaki támogatás	2016	607	25 720
	2017	521	22 290
	2018	437	18 880
	2019	372	16 380
	2020	324	14 370
	2021	258	11 487
	2022	196	8 536
fiatalok életkezdési támogatása	2016	120	13 168
	2017	125	12 089
	2018	60	10 187
	2019	106	8 886
	2020	113	7 668
	2021	118	9 159
	2022	95	5 461
babaköszöntő csomag	2017	55	1 292
	2018	68	1 598
	2019	61	1 433

	2020	49	1 151
	2021	61	1 433
	2022	29	681
belvárosi útravaló támogatás	2019	97	9 700
	2020	37	3 700
	2021	40	4 000
	2022	19	1 900
mosható nadrágpelena támogatás	2021	2	100
	2022	1	226

28. számú táblázat, forrás: önkormányzati adatbázis

4.1.3. számú táblázat - Árvaeállítás			
Év	Árvaeállításban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaeállításban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaeállításban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2015	61	73	134
2016	62	79	141
2017	65	66	131
2018	56	53	109
2019	49	51	100
2020	48	46	94

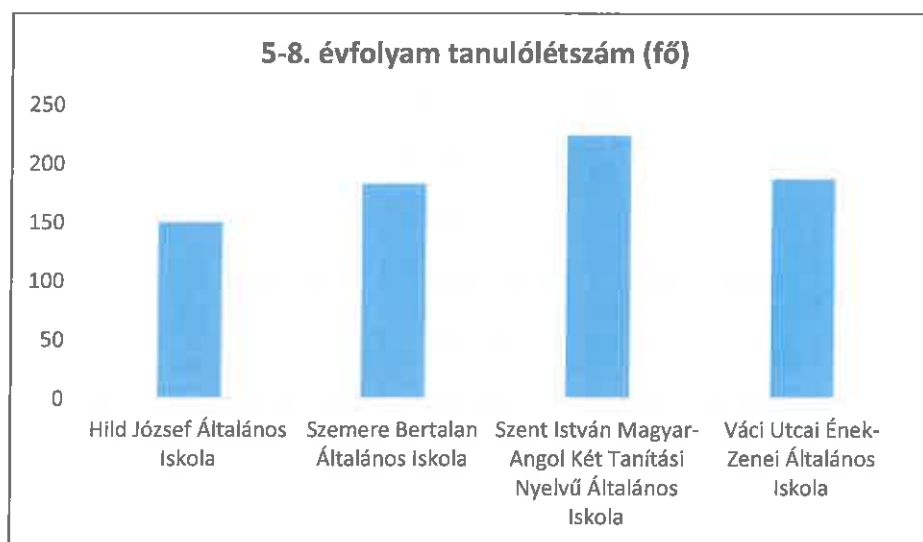
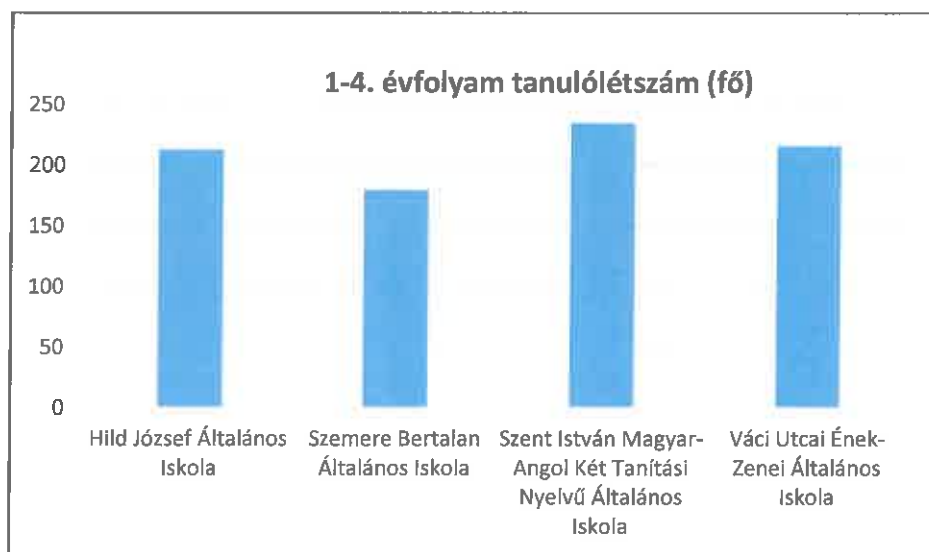
Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

d) *ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői*

Az V. kerületben négy a kerületi Önkormányzat tulajdonában, de a Belső-Pesti Tankerületi Központ fenntartásában lévő általános iskola van.

Intézmény	1-4. évfolyam tanulólétszáma (fő)	5-8. évfolyam tanulólétszáma (fő)
Hild József Általános Iskola	213	150
Szemere Bertalan Általános Iskola	180	183
Szent István Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola	235	224
Váci Utcai Ének-Zenei Általános Iskola	216	187

29-31. számú táblázat/ábra, forrás: Belső-Pesti Tankerület adatbázisa

Az intézményi gyermekétkeztetést ingyenesen kell biztosítani az 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül vagy
- nevelésbe vették,
- az 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók számára, akit fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó, az Szt. hatálya alá tartozó fogyatékosok nappali intézményében helyeztek el,
- az 1-8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanulók számára, ha
  - nevelésbe vették, vagy
  - utógondozói ellátásban részesül.

Az intézményi gyermekétkeztetést az intézményi térítési díj 50 %-os normatív kedvezményével kell biztosítani:

- az 1-8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,
- az 1-8. és az azon felüli évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek, feltéve, hogy a tanuló nem részesül ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben.
- azon bölcsődében, mini bölcsődében nyújtott bölcsődei ellátásban, óvodai nevelésben, illetve az 1-8. évfolyamon, illetve az azon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek számára, feltéve, hogy a gyermek nem részesül ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben.

Az oktatási intézmények tájékoztatása alapján, az alábbi adatok állnak rendelkezésünkre.

Intézmény	100 %	50 %	Támogatás nélküli	Összesen
Hild József Általános Iskola	4	52	189	245
Szemere Bertalan Általános Iskola	13	54	155	222
Szent István Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola	15	59	229	303
Váci Utcai Ének-Zenei Általános Iskola	7	70	206	283

32. számú táblázat, forrás: önkormányzati adatbázis

e) *magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete;*

Magyar állampolgárságú gyermekekre vonatkozóan bölcsődei és óvodai adatok állnak rendelkezésre (2022. október 31-ei állapot).

Az Egyesített Bölcsődékben 1 fő nem magyar állampolgárságú gyermek részesül ellátásban.

Az Önkormányzat fenntartásában lévő négy óvodában az alábbiak szerint alakul a nem magyar állampolgárságú gyermekek száma és aránya.

- Bástya Óvoda: 11 fő, az összlétszám (123 fő) 8,9 %-a
- Játékkal-Mesével Óvoda: 20 fő, az összlétszám (103 fő) 19,5 %-a

- Balaton Óvoda: 5 fő, az összlétszám (81 fő) 6,2 %-a
- Tesz-Vesz Óvoda: 8 fő, az összlétszám (79 fő) 10,1 %-a.

Összesítve az óvodákban jelenleg 44 fő a nem magyar állampolgárságú gyermekek száma, amely az összlétszám 11,4 %-a.

A nem magyar állampolgárságú gyermekek közül jelentős, 9 fő az ukrán állampolgárságú gyermekek száma, amelynek oka az orosz-ukrán háború.

- f) *állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői.*

Az állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért családokkal kapcsolatos adat nem áll Önkormányzatunk rendelkezésére.

4.2 Szegregált, teleszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Belváros-Lipótváros V. kerületben nem él szegregált, teleszerű lakókörnyezetben sem gyermek, sem felnőtt.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

- a) *védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)*

A Védőnői Szolgálat területi ellátásában **négy területi védőnői státusz** engedélyezett. A 2022. december 31-ei állapot alapján mind a négy védőnő határozatlan idejű kinevezéssel dolgozik. 2022. évben a Belváros-Lipótváros Védőnői Szolgálat területi ellátásánál állásfejlesztés, átszervezés nem történt.

A kerület közigazgatási területén **4 védőnői körzet** van kialakítva. A kialakított védőnői körzetek egy egészséges tanácsadó köré vannak csoportosítva.

A védőnők, illetve az általuk gondozott családok között a kapcsolattartás folyamatos. A kapcsolattartás családlátogatás, tanácsadás, fogadóóra keretében valósul meg. Sok esetben, akut probléma jelentkezésekor a szülő telefonon keresi meg a védőnőt és kéri a segítségét. A védőnő, amennyiben sikerül egyedül kezelnie az esetet azonnali problémamegoldásba kezd, amennyiben nem, a szülő előzetes tájékoztatása után és beleegyezésével más szakemberek segítségét kéri (Gyermekjóléti Központ, Családsegítő Szolgálat, Népjóléti Osztály, Házi gyermekorvos, óvoda, iskola, stb.)

Az elmúlt év folyamán nem volt olyan család, aki nem kért védőnői gondozást, illetve védőnői látogatást. Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 21. §-a értelmében a védőnői gondozás nem visszautasítható.

A kerület öt óvodájában, egy tagóvodájában és egy kerületi magánóvodában **462 óvodás korú gyermek** ellátása történik, a 2022/2023. tanév I. félévétől (2022. október 1. létszámadatok alapján). Az óvodai preventív gondozási feladatokat az óvodák vezetésével együttműködve látják el a területi védőnők. (A jelenleg hatályos jogszabályok nem írják elő kötelezően a területi védőnők részére a rendszeres óvodai gondozási munkát.)

Óvoda	Létszám
Játékkal-mesével Óvoda	45
Bástya Óvoda	123
Tesz-Vesz Óvoda	79
Evangélikus Óvoda	39
Balaton Óvoda	81
Játékkal-mesével tagóvoda	59
Négy Évszak Magánóvoda	36
Összesen	462

33. számú táblázat, forrás: BLESZ adatbázis

A Védőnői Szolgálat dolgozói nagy hangsúlyt fordítanak a kerület lakosságának, valamint az általuk gondozottak felvilágosítására, tájékoztatására, az egészségnevelésre. A szülők, illetve a leendő szülők felvilágosítása, támogatása, megerősítése és mentálhigiénés gondozása, a gyermeknevelés során a tanácsadás, a figyelem felhívása, a minták, az értékek megfelelő átadására, az egészséges családi háttér, az egészséges személyiségfejlődéshez elengedhetetlen.

Az elmúlt évben a területi védőnők több alkalommal tettek jelzést a Család- és Gyermekegészségügyi Központ felé. A jelzések oka a rossz szociális helyzetben gyermeket nevelő családok, az anya korábbi deviáns viselkedése, a rossz szülő-gyermek kapcsolat, a gyermeknél jelentkező magatartási problémák.

A kerületben a gyermekek szociális körülményei eltérőek. Néhány család esetében a napi megélhetés, a gyermekek intézményi étkezésének a befizetése, a számlák összegének kiegyenlítése, a gyermekek ruháztatása problémát okoz. Ezekben a családokban a problémamegoldás fókuszában a megélhetési gondok rendezése áll, így esetleg a gyermekek kevesebb figyelemben részesülnek. A rászoruló családokat felvilágosítják a segítségkérés, támogatás lehetőségeiről.

Tapasztalataik szerint, a két szolgálat együttműködése hatékony, melyet az is mutat, hogy a jelzést követően rövid időn belül érdemi intézkedés történik, melyről a másik fél írásban is értesül. Pozitívum, hogy a védőnő személyén túl, a családgondozó személye is állandó, ami segíti a gondozott családdal egy bizalmi kapcsolat kialakítását és fenntartását.

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma	Egy védőnőre jutó gyermekek száma
2016	10 BLESZ Védőnői Szolg.	Területi védőnő:192 Iskolavédőnő:881
2017	9 BLESZ Védőnői Szolg.	Területi védőnő: 193 Iskolavédőnő: 875
2018	9 BLESZ Védőnői Szolg	Területi védőnő: 172 Iskolavédőnő: 912
2019	9 BLESZ Védőnői Szolg	Területi védőnő: 163 Iskolavédőnő: 912
2020	9 BLESZ Védőnői Szolg	Területi védőnő: 162 Iskolavédőnő: 908
2021	9 BLESZ Védőnői Szolg	Területi védőnő: 153 Iskolavédőnő: 913
2022	9 BLESZ Védőnői Szolg	Területi védőnő: 140 Iskolavédőnő: 912

34. számú táblázat, forrás: önkormányzati adatbázis

Iskola-egészségügyi ellátás

A 2022/2023. tanévben, az V. kerület 10 oktatási intézményében, az iskola-egészségügyi feladatokat 5 iskolavédőnök látja el. Valamennyi dolgozó rendelkezik az iskola-egészségügyi munkát szabályozó 26/1997.(IX.3.) NM. rendelet (az iskola-egészségügyi ellátásról) által előírt szakképesítéssel. Két kerületi iskolában szerződéses gyermekorvos a többi oktatási intézményekben ifjúsági orvosok látják el az iskolaorvosi feladatokat.

2022. évben a Belváros-Lipótváros Védőnői Szolgálat iskolavédőnői ellátásánál **átszervezés nem történt.**

Iskola	
Belvárosi Tanoda	115
Deák téri Evangélikus Gimnázium	377
Eötvös József Gimnázium	915
Hild József Általános Iskola	357
Piarista Gimnázium	415
Szemere Bertalan Általános Iskola és Gimnázium	358
Szent István Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola	453
Váci utcai Ének-zenei Általános Iskola	401
Ward Mária Általános Iskola és Gimnázium	442
Veres Pálné Gimnázium	644
Összesen	4 477

35. számú táblázat, forrás: önkormányzati adatbázis

Az iskolák dolgozói és az iskolavédőnők között a kapcsolatrendszer kialakult, az együttműködés megfelelő. A védőnök véleményét elsősorban a tanulóknál jelentkező egészségügyi vonatkozású problémák esetén kéri az iskola.

Az iskolák vezetésével, a tantestülettel, az iskolapszichológussal, a logopédussal, a fejlesztő pedagógussal, iskolai szociális tevékenységet végző szakemberrel, a gyógy-testnevelővel az eddig kialakult kapcsolat egyre hatékonyabban működik.

Az elmúlt évekre visszatekintve elmondható, hogy a tanulók szociális környezete egyre változatosabb képet mutat. A szociális környezetbe beletartozik a szociális kapcsolatok rendszere, így a társadalmi rétegben elfoglalt hely, a családi és a társas kapcsolatok, valamint a szociális helyzet. Egyre több tanuló csonka családban él, ami szerencsés esetben (és ez a gyakoribb) nem feltétlenül jelent veszélyeztető környezetet az egyén egészséges személyiségfejlődése szempontjából. Több tanuló esetében megfigyelhetők a rendezetlen családi kapcsolatok is.

A tanulók szociális helyzetének tekintetében átlagos a megítélés, azonban majdnem minden iskolában van néhány átlagostól jóval nehezebb szociális körülmények között élő tanuló.

A szociális ok miatt veszélyeztetettként gondozott tanulók esetében előfordul, hogy az iskolavédőnőt nem tájékoztatják a tanuló életkörülményeiben beállt változásokról. A szociális veszélyeztető tényezők általános iskolás korosztálynál a gyermekek elhanyagolása, elhanyagoltsága, a kevés szülői figyelem, a kevés érzelem, a szülő(k) szenvedélybetegsége, a középiskolás korosztály esetében a dohányzás, az alkohol fogyasztása, a droghasználat, valamint a táplálkozási zavarok.

A Védőnői Szolgálat és a Család- és Gyermekjóléti Központ együttműködését továbbra is támogatni kell. Az eredményes munka elengedhetetlen feltétele a személyes jelenlét, a személyek (védőnő, családgondozó) állandósága és elérhetősége az adott eset megoldásánál, a kétirányú információáramlás (szóban és írásban is), a rendszeres kapcsolattartás, valamint az esetmegbeszélő teamek szervezése.

A kerületben élő kisgyermekes családoknak nagy segítséget nyújt, a Belvárosi Közösségi Tér, amely számtalan lehetőséget kínál a kerületi családok részére (ringató, ingyenes gyermekfelügyelet...stb).

Az iskola-egészségügyi ellátás területén az iskolák részéről a hatékony együttműködéshez szükséges nyitottság biztosított. A korábbi években a gyermekvédelmi felelősök iskolai jelenléte segítette a problémák gyors és hatékony megoldását. Az iskolaigazgató, a pedagógusok és az iskolavédőnő személyes kapcsolata, valamint rendszeres kommunikációja áthidalhatja ezt a problémát. Szükséges az oktatási intézményekben a gyermekvédelmi szakemberek szakmai és koordináló munkájára, mivel egyre több a problémával küzdő tanuló, család.

A védőnők továbbra is szeretnék elérni, hogy a tanuló osztályfőnöke minden esetben jelezze az oktatási intézményt ellátó egészségügyi szakembereknek, ha a tanulóval kapcsolatban valamilyen egészségügyi adat vagy információ áll a rendelkezésére. Pl.: pszichiátriai betegség, stb.

A Jelzőrendszeri Konferenciákon a védőnők szívesen vesznek részt.

A tanuló egészségvédelme érdekében az iskolavédőnők javaslatai:

- Az iskolák vezetésével, pedagógusaival, iskolai szociális munkással történő együttműködés erősítése;
- Az iskolapszichológussal történő együttműködés;
- A tanulók szüleivel történő személyes találkozás (pl. szülői értekezletek alkalmával);
- Együttműködés a hatóságokkal (pl.: BFKH Járványügyi Csoport – oltáshiányok pótlása), valamint az egészségügy más területén dolgozó szakemberekkel (pl.: házi gyermekorvosok, területi védőnők, szakorvosi rendelők, stb.);
- Esetmegbeszélő teamek szervezése a jelzőrendszer tagjaival;
- Az iskolai egészségnevelésnek nagyobb tér biztosítása. Az iskolavédőnők jelenleg is végeznek egészségnevelési tevékenységeket. Az egészségnevelés témaköreit a tanulók életkora, a biológiai és pszichológiai érettsége, a pedagógusok jelzései, észrevételei, kérése alapján válogatják össze az iskolavédőnők (dohányzás, alkohol, drog, barátság, szerelem, szexualitás, pubertáskor, személyi higiéné, daganatos megbetegedések, szűrések fontossága, életmód, egészséges táplálkozás, sport szerepe, szabadidős tevékenységek, stb.)
- Kiemelt figyelmet kell fordítani a családi és a szülői szerepekre történő felkészítésre, valamint a felelős gyermekvállalásra. Az egészségnevelés hatékonyságát nagyfokban növelné, ha több idő állna az iskolavédőnők rendelkezésére. Így lehetőség nyílna a tanulók problémáinak fokozottabb figyelembevételére, illetve személyre szabottabb lenne a tájékoztatás.
- Szemléltető eszközök biztosítása.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2015	12	615	51
2016	13	640	49
2017	12	631	53
2018	13	582	45
2019	12	525	42,68
2020	13	469	36,08

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

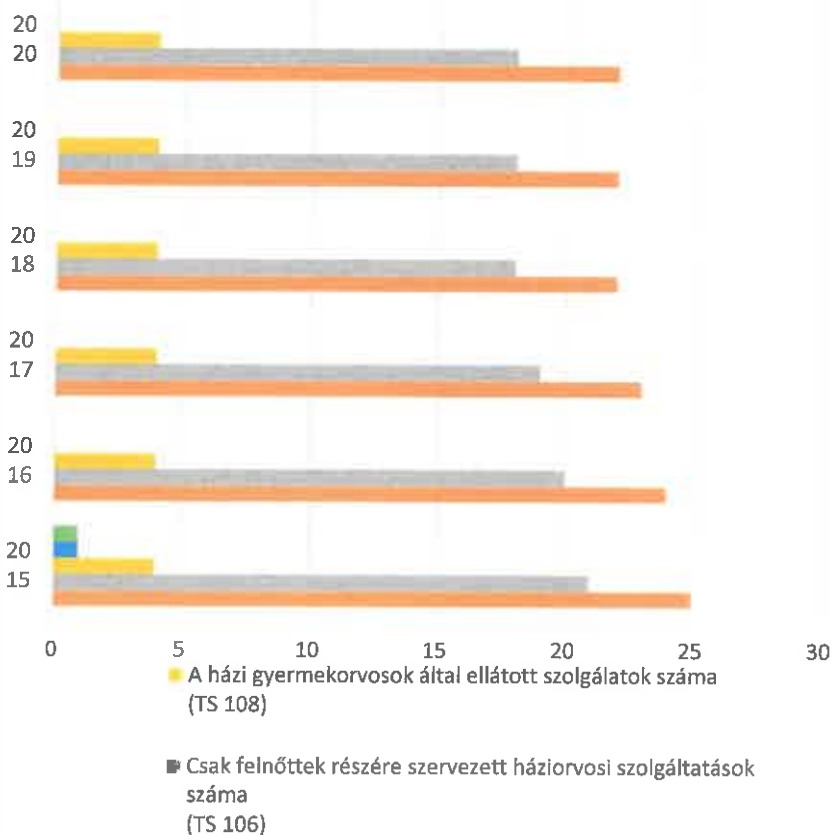
b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

A kerületben 4 gyermekorvosi praxis van kialakítva. Minden praxis betöltött. A gyermekorvosi ellátás a kerületben megoldott.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás			
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)
	db	db	db
2015	25	21	4
2016	24	20	4
2017	23	19	4
2018	22	18	4
2019	22	18	4
2020	22	18	4

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Orvosi ellátások

b) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A területi védőnőktől bekért adatok alapján elmondható, hogy 2016 óta a fejlesztésre, rehabilitációra járó gyermekek száma a kerületben szinte változatlan. Védőnőnként 10-15 főt jelent, kerületi szinten a 0-7 éves korú gyermekek közül 30-40 fő vesz részt különböző fejlesztéseken.

d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

2016. január 1-től a családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás feladatait az Egyesített Szociális Intézmény keretein belül a Belvárosi Család- és Gyermekjóléti Központ látja el.

A Gyermekjóléti Szolgálat főbb tevékenységei: a tanácsadás, az információnyújtás, a koordináció, a kríziskezelés, a különböző ellátásokhoz való hozzájutás segítése, a jelzőrendszer működtetése, a szünidei gyermekétkeztetés lebonyolítása, a törvény által előírt nyilvántartások vezetése, szabadidős programok szervezése.

Az alábbi táblázat a gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevők számának az alakulását mutatja a kerületben.

Év	Igénybe vevők száma (fő)	Ebből (család)	veszélyeztetett gyerek (fő)
2016	476	368	183
2017	402	269	141
2018	355	233	141
2019	318	220	104
2020	262	113	84
2021	402	160	152
2022	429	141	180

36. számú táblázat, forrás: ESZI adatbázis

Az alábbi táblázat a Család- és Gyermekjóléti Központ által nyújtott szolgáltatásokra vonatkozó adatok összefoglalását tartalmazza 2019-től 2022-ig.

Szolgáltatás megnevezése	Problémakör	Év	Igénybe vevők száma (fő)	Igénybevétel száma (alkalom)
Pszichológiai tanácsadás	-gyermekek magatartási, önismereti, önértékelési problémái, -gyermeknevelési kérdések, -szülők életvezetési problémái, -párkapcsolati, családi problémák	2019	23	180
		2020	29	188
		2021	16	79
		2022	20	159
Jogi tanácsadás	-lakhatás, -közüzemi díjak peres ügyei, -házassági bontóper, gyermeklákhatás, tartásdíjfizetés	2019	65	89
		2020	50	102
		2021	52	68
		2022	47	65

Kapcsolattartási ügyelet	-a gyermekkel való kapcsolattartás semleges helyszínen, felügyelettel vagy a nélkül szakember által támogatott módon	2019	4	18
		2020	7	20
		2021	1	5
		2022	2	3
Gyermekvédelmi jelzőrendszer készenléti szolgálat	-krízishelyzetben történő segítségnyújtás biztosítása	2019	6	6
		2020	4	4
		2021	93	36
		2022	48	30
Családkonzultáció, család- és párterápia	-családi problémák megoldásának támogatása	2019	24	102
		2020	17	49
		2021	93	36
		2022	48	30
Óvodai és iskolai szociális segítség	-egyéni beszélgetés, tanácsadás	2019	82	107
		2020	3 417	634
		2021	2 628	117
		2022	7 859	1 532

37. számú táblázat, forrás: ESZI adatbázis

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálatnál kezelt hangsúlyosan megjelenő problémák 2019. és 2022. év közötti időszakban:

- családi konfliktusok, válás, gyermekkel való kapcsolattartás, láthatási ügyek,
- anyagi problémák,
- a gyermek nevelése, gondozása kapcsán a szülők következetlensége, eszköztelensége, torzult minták követése, a gyermekek érzelmi elhanyagolása,
- a belvárosban élő külföldi állampolgárságú, a magyar nyelvet nem beszélő, más szociokulturális közegből érkező, más hagyományokkal, értékrenddel rendelkező családok integrálásának problémái.

e)gyermek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

Belváros-Lipótvárosban az Egyesített Bölcsődék végzi a 0-3 éves korú gyermekek napközbeni ellátását.

A kerületben 3 bölcsőde működik önkormányzati fenntartásban.

1. Balaton u. 10.	férőhelyek száma: 48 fő
2. Széchenyi rkp. 7.	férőhelyek száma: 34 fő
3. Papnövelde u. 4-6.	férőhelyek száma: 52 fő
Összesen:	férőhelyek száma: 134 fő

Az Egyesített Bölcsődék ellátási területe elsődlegesen Belváros-Lipótváros V. kerület, azonban évről-évre egyre nagyobb igény mutatkozik a kerületben dolgozó, de kerületen kívüli lakosok részéről is a bölcsődei férőhelyekre. A Képviselő-testület 1011/2006. határozata alapján a kerületi gyermekek elhelyezését követően 5 %-os mértékben voltak felvehetőek a kerületen kívüli gyermekek. Ez a szám – a megnövekedett igényekre tekintettel – 2016 márciusában megemelésre került 10 %-ra.

2018-ban a képviselő-testület rendeletmódosítással döntött a bölcsődei férőhelyek jobb kihasználtsága érdekében, amely döntés a korábbi 10 %-ról a szolgáltatói nyilvántartásban szereplő

férőhelyszám 25 %-áig emelte a nem V. kerületi lakcímmel rendelkező felvehető gyermekek számát.

Belváros-Lipótváros Önkormányzat Képviselő-testülete 2012-ben úgy döntött, hogy a bölcsődei gondozásért térítési díjat nem szed.

2020. március hónapban a Képviselő-testület rendeletmódosítással döntött a bölcsődei ellátásért fizetendő térítési díjak szabályairól. E szerint a fenntartó a bölcsődei ellátás igénybevételének gondozási térítési díját továbbra is 0.-Ft-ban állapította meg azon szülő vagy gyám részére, aki az V. kerületben lakcímmel rendelkezik és életvitelszerűen a kerületben él, illetve az V. kerületi Önkormányzat fenntartásában vagy működtetésében lévő intézményben vagy a Polgármesteri Hivatalban munkaviszonnyal rendelkezők részére.

E jogosulti körön kívüli szülő és gyám esetében 2020. június 1-től az Önkormányzat a bölcsődei gondozásért térítési díjat szed, amelynek összege 2020. és 2021. évben 1.000.-Ft/fő/nap volt, 2022. április 1-től 1.500.-Ft/fő/nap.

A 2020., 2021. és 2022. évi **kihasználtság** és a **feltöltöttség** tagintézményenként, az alábbiak szerint alakult.

2020	Bölcsődék	kihasználtság	feltöltöttség
	Balaton utca 10.	64,73%	68,75%
	Papnövelde u. 4-6.	56,89%	67,62%
	Széchenyi rakpart 7.	51,93%	63,23%
	Összesen	57,85%	66,53%

2021	Bölcsődék	kihasználtság	feltöltöttség
	Balaton utca 10.	59,97%	75%
	Papnövelde u. 4-6.	47,80%	48,07%
	Széchenyi rakpart 7.	41,76 %	52,94 %
	Összesen	49,88%	58,67%

2022	Bölcsődék	kihasználtság	feltöltöttség
	Balaton utca 10.	97 %	72,5 %
	Papnövelde u. 4-6.	93 %	59,6 %
	Széchenyi rakpart 7.	94 %	67,6 %
	Összesen	94,6%	66,56 %

38-40. számú táblázat, forrás: Egyesített Bölcsődék adatbázisa

Az Egyesített Bölcsődék saját szakmai program alapján végzik munkájukat, melyben kiemelt célként szerepel továbbra is a család-bölcsőde kapcsolatának, együttműködési formáinak a lehető legjobb kialakítása, a gyermekek boldog, kiegyensúlyozott életének biztosítása érdekében.

A bölcsődei nevelés célja a gyermekek sokoldalú harmonikus fejlődésének elősegítése, nyugodt, derűs légkörben, a fizikai és érzelmi biztonság megteremtésével, odaforduló szeretettel, elfogadással, a gyermek kompetenciájának figyelembevételével, tapasztalat szerzési lehetőség biztosításával, viselkedési minták nyújtásával, biztosítva a gyermekek fejlődéséhez szükséges sokféle, változatos tevékenységet. A kisgyermeknevelői munka az érzelmi biztonság segítségével elősegíti a gyermek testi, értelmi és szociális fejlődését.

A szakmai munka magába foglalja a családok támogatását, amely a szülőkkel való közös programokon valósul meg a hagyományos ünnepekhez kapcsolódó kézműves és egyéb foglalkozások keretén belül.

A bölcsődék az elmúlt két évben is nagy hangsúlyt fordítottak a szakemberek képzésére, továbbképzésére, valamint a tárgyi feltételek és eszközök korszerűsítésére.

Mind a három intézmény rendelkezik só szobával, mely nagymértékben hozzájárul a gyermekek egészségének megőrzéséhez, a légúti fertőzések megelőzéséhez.

2020. és 2021. évben az alábbi felújítási munkák valósultak meg.

A Papnövelde utcai bölcsődében, amely 2018-ban az Egyesített Bölcsődék székhelye lett 2020-ban – balesetvédelmi okból – mobilkerítés került felszerelésre a sószobához vezető lépcső elé. 2021-ben kisebb javítási, festési munkálatok történtek.

A Balaton utcai bölcsődében 2020-ban és 2021-ben is szükségessé vált kisebb javítási, festési munkálatokat végeztek el a Városüzemeltető munkatársai.

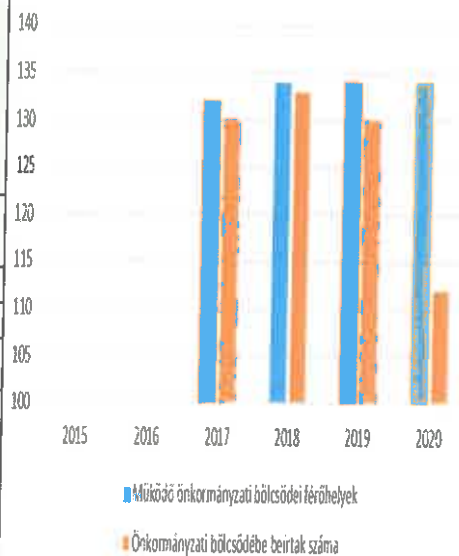
A Széchenyi rakparti bölcsődében 2020-ban javítási, festési munkák teljesültek. 2021 nyarán az elektromos hálózat került felújításra és a bölcsőde villanyóra teljesítményének bővítése valósult meg. A konyha, a tálaló és mosogató helyiség és az dolgozói ebédlő kifestése is megtörtént.

4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beiratott gyermekek száma

Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2015		
2016		
2017	132	130
2018	134	133
2019	134	130
2020	134	112

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

Bölcsődei helyek és beírt gyermekek száma

f) gyermekvédelem;

A gyermekvédelem területén Belváros-Lipótváros Önkormányzata ellátja kötelező feladatait, illetve folyamatosan bővíti önként vállalt feladatai körét.

Az Önkormányzat által kötelezően biztosítandó feladatok:

- Pénzbeli és természetbeni ellátás:
  - rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény
  - gyermekétkeztetés
- Személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:

- gyermekjóléti szolgáltatás (lakosságszámtól függetlenül kötelező gyermekjóléti szolgálatot működtetni – fővárosi kerületi önkormányzat lakosságszámtól függetlenül köteles gyermekjóléti központot működtetni)
  - gyermekek napközbeni ellátása (bölcsőde - 10 000 fő lakosságszám felett kötelező)
  - gyermekek átmeneti gondozása (GYÁO - 20 000 fő lakosságszám felett kötelező; CSÁO - 30 000 fő lakosságszám felett kötelező)
- Gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések:
- hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása

Az Önkormányzat által biztosított pénzbeli és természetbeni ellátás, valamint a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedésekkel kapcsolatos adatok a 4.1. fejezet a) pont alatt ismertetésre kerültek.

Az alábbi táblázat a Család- és Gyermekjóléti Központ 2019. évben tett hatósági intézkedéseinek adatait tartalmazza a kiskorúakra vonatkozóan korosztályi bontásban.

	0-2	3-5	6-13	14-17	18+	Összesen
Védelembe vett	-	-	5	5	1	11
Ideiglenes hatállyal elhelyezett	-	-	-	1	-	1
Nevelésbe vett	2	-	8	5	-	15

41. számú táblázat, forrás: ESZI adatbázis

2020-ban a hatósági intézkedésben érintett kiskorúak száma 41 fő volt. Ezen gyermekek és fiatalok majdnem háromnegyede a 6-17 éves korosztályból került ki. A legtöbben, 18 fő 6-13 évesek, azaz az általános iskolai korosztály tagjai, részben kamaszok. Az összes érintett kevesebb, mint 30%-a lány, a fiúk erősen felülreprezentáltak. A védelembe vett 6-13 éves fiúgyermekek kis hányán az összes hatósági intézkedésbe vontak harmadát jelentik.

A Gyermekjóléti Központ védelembe vételre 22, ideiglenes hatályú elhelyezésre 2, nevelésbe vételre 4 javaslatot tett.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

Az Önkormányzat képviselő-testülete önkormányzati rendeletében szabályozta a gyermekvédelmi ellátások körét, melyek a 4.1. fejezet c) pontjában részletesen bemutatásra kerültek. A krízishelyzetben lévők részére szintén önkormányzati rendeletben szabályozottan rendkívüli települési támogatás keretében krízistámogatás, illetve eseti támogatás nyújtható, valamint Önkormányzatunk ellátási szerződés alapján biztosítja a kerületi lakosok részére a gyermekek átmeneti otthona és a családok átmeneti otthona szolgáltatást, mely bővebben az 5.5. fejezetben kerül ismertetésre.

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés;

Az egészségfejlesztés, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés a kerületben biztosított. A gondozott parkok és a minőségi játszóterek egyaránt lehetőséget nyújtanak a mozgásra és a sportolásra. Az Önkormányzat a kerületben eddig négy parkot üzemeltetett – Honvéd tér, Károlyi kert, Olimpia park, Erzsébet tér – ezek mindegyikén található játszótér.

2022. évben az Önkormányzat által végzett beruházások kapcsán megújult a Bástya park. A projekt megvalósítása során kiemelt szempont volt a zöldfelületek lehetőség szerinti bővítése, amelynek

eredményeképpen új többszintű zöldfelületet hoztak létre: gyep, cserje, párologtató esőkert, fák, futtatott pergola, zöldhomlokzatok. Ezeken túl a park pihenő, rekreációs, játszótéri, sportpálya, kulturális, közösségi és várostörténeti funkciókat fogad be.

A 2021-ben átadott új Belvárosi Sportközpontban az iskolai tantervhez kötött úszásoktatás, illetve testnevelési óra keretében sportfoglalkozás biztosított. A tanuszoda létesítésével minden kerületi gyermek részére elérhetővé vált az úszásoktatás, illetve egyéb sportolási lehetőség.

Önkormányzatunk 2022. évben is támogatta a kerületi óvodába, illetve általános iskolába járó gyermekek úszásoktatását a Vadász utcai V30 Sportközpontban működő tanuszoda és úszómedencék használatának lehetőségével. Az iskolai szünetekben – nyári/téli szünet – a Sportközpont táborokat szervez, amelyek a kerületi gyermekek részére kedvezményes áron vehetők igénybe.

A nyári szünetben az Önkormányzat az óvodások és az iskolások részére további táboroztatási lehetőséget biztosít a hárshegyi táborban. A Belvárosi Közösségi Tér programjai szintén kínálnak szünidei időtöltésre lehetőségeket ingyenes napközis táboraik révén.

A téli időszakban az Önkormányzat hétköznaponként ingyenes korcsolyázási lehetőséget biztosított a lakosoknak, illetve a kerületi intézményekbe járó gyermekek részére is, a Szabadság téren létesített műjégpályán.

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei);

A Gyvt. 21. § (1) bekezdése alapján, természetbeni ellátásként a gyermek életkorának megfelelő gyermekétkeztetést kell biztosítani a gyermeket gondozó szülő, törvényes képviselő vagy nevelésbe vett gyermek esetén a gyermek ellátását biztosító nevelőszülő, gyermekotthon vezetője, illetve az Szt. hatálya alá tartozó ápolást, gondozást nyújtó intézmény vezetője kérelmére

- a bölcsődében, mini bölcsődében,
- az óvodában,
- a nyári napközis otthonban,
- az általános és középiskolai kollégiumban, az itt szervezett externátusi ellátásban,
- az általános iskolai, és – ha önkormányzati rendelet másként nem rendelkezik- a középfokú iskolai menzai ellátás keretében,
- a fogyatékos gyermekek, tanulók nevelését, oktatását ellátó intézményben és a fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó, az Szt. hatálya alá tartozó fogyatékosok nappali intézményében (a fentiek együttesen: intézményi gyermekétkeztetés),
- a bölcsőde, mini bölcsőde és az óvoda zárva tartása, valamint az iskolában az Nktv. szerinti nyári szünet és tanítási szüneteke időtartama alatt (szünidei gyermekétkeztetés)

A települési önkormányzat biztosítja az általa fenntartott bölcsődében, mini bölcsődében és óvodában, továbbá a közigazgatási területén a tankerületi központ, valamint az állami szakképzési és felnőttképzési szerv által fenntartott nem bentlakásos nevelési-oktatási intézményben:

- a bölcsődében, mini bölcsődében, bölcsődei ellátásban részesülő gyermekek részére a reggeli főétkezést, a déli meleg főétkezést, valamint a tízórai és uzsonna formájában két kísétkezést,
- a gyermekek és a tanulók számára az óvodai nevelési napokon, valamint az iskolai tanítási napokon az óvodában és a nem bentlakásos nevelési-oktatási intézményben a déli meleg főétkezést, valamint tízórai és uzsonna formájában két kísétkezést.

A települési önkormányzat a közigazgatási területén a köznevelési fenntartó által fenntartott kollégiumban elhelyezést nyert gyermek részére biztosítja az óvodai nevelési napokon és az iskolai tanítási napokon kívül a reggeli, ebéd és vacsora főétkezéseket, valamint a tízórai és uzsonna kíséteket.

Az intézményi gyermekétkeztetést ingyenesen kell biztosítani a bölcsődében, mini bölcsődében nyújtott bölcsődei ellátásban vagy óvodai nevelésben részesülő gyermek számára, ha

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,
- tartósan beteg vagy fogyatékos, vagy olyan családban él, amelyben tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek,
- olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek, olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkal csökkentett összegének 130%-át, vagy
- nevelésbe vették,
- azon bölcsődében, mini bölcsődében nyújtott bölcsődei ellátásban, óvodai nevelésben, akit fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó, az Szt. hatálya alá tartozó fogyatékosok nappali intézményében helyeztek el.

A kerületi bölcsődéket és óvodákat tekintve a térítésmentes étkeztetés igénybevétele 2019. és 2022. év között a következők szerint alakult

Intézmény	Év	Jövedelem miatti kedvezmény (fő)	3 vagy több gyermekes család (fő)	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény (fő)	Tartósan beteg vagy fogyatékos (fő)	Családban tartósan beteg van (fő)
Egyesített Bölcsődék	2019	8	13	0	0	2
	2020	2	8	1	1	1
	2021	6	11	0	0	1
	2022	4	7	0	0	0
Tesz. Vesz Óvoda	2019	22	9	0	2	0
	2020	24	10	0	2	0
	2021	27	9	0	0	1
	2022	30	8	0	0	0
Balaton Óvoda	2019	23	11	0	3	2
	2020	17	10	0	2	0
	2021	9	8	1	0	6
	2022	10	4	0	3	1
Bástya Óvoda	2019	31	27	2	1	0
	2020	29	27	2	1	0
	2021	35	26	2	0	0
	2022	35	22	5	1	1
Játékkal-Mesével Óvoda	2019	48	21	0	2	0
	2020	38	24	0	1	0
	2021	30	15	0	0	0
	2022	35	17	0	0	3

2019. évben a két intézménytípusba járó gyerekek közül az adott időpontban az óvodások 46 %-a (441 főből 204 fő) és a bölcsődések 22 %-a (106 főből 23 fő) részesült ingyenes étkeztetésben, mely az előző évi adatokhoz képest kismértékű csökkenést mutat.

2020. évben az az óvodások 46,7 %-a (398 főből 186 fő) és a bölcsődések 18,8 %-a (69 főből 13 fő) részesült ingyenes étkeztetésben. Az előző év adataihoz képest az óvodáknál azonos, a bölcsődéknél kismértékű csökkenés tapasztalható.

2021. évben az óvodások 44,6 %-a (379 főből 169 fő) és a bölcsődések 22,8 %-a (79 főből 18 fő) részesült az ingyenes étkeztetésben, mely az előző évi adatokhoz képest az óvodáknál gyakorlatilag azonos, a bölcsődéknél kismértékű növekedést mutat.

2022. évben az óvodások 49,7 %-a (386 főből 192 fő) és a bölcsődések 12,2 %-a (90 főből 11 fő) részesült az ingyenes étkeztetésben, mely az előző évi adatokhoz képest az óvodáknál emelkedést, a bölcsődéknél csökkenést mutat.

A Játékkal-mesével Óvoda 6 fő menedékes, menedékesként elismerését kérő vagy az Ukrajnában állandó lakóhellyel rendelkező és 2022. február 24-én vagy azt követően Ukrajnából érkező magyar állampolgár intézményi gyermekétkeztetését biztosítja.

Szünidei gyermekétkeztetés

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Gyvt.) 2016. január 1-jétől önálló gyermekvédelmi természetbeni ellátásként határozta meg a szünidei gyermekétkeztetést, és a hátrányos helyzetű, és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére történő biztosítását kötelező önkormányzati feladatként jelölte meg. A települési önkormányzat szünidei gyermekétkeztetés keretében a szülő, törvényes képviselő kérelmére a déli meleg főétkezést a hátrányos helyzetű és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére ingyenesen biztosítja, illetve ezen kívül további gyermekek, így különösen a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek részére ingyenesen biztosíthatja a jogszabályban meghatározott időtartamban (tavaszi, nyári, őszi, téli szünidei gyermekétkeztetés).

Belváros-Lipótváros Önkormányzat Képviselő-testülete 2016-tól minden évben önként vállalt feladatként támogatta a rászoruló, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek nyári szünidei étkeztetését, 2016-ban 20 fő, 2017-ben 15 fő, 2018-tól 2022-ig évente 10 fő gyermek részére.

Az Önkormányzat képviselő-testületének döntése alapján a gyermekvédelmi ellátásokról szóló 6/2023.(III.2.) önkormányzati rendeletbe ez évtől beépítésre került a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek részére biztosított nyári szünidei gyermekétkeztetésre vonatkozó szabályozás, amely szerint a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek részére – létszámtól függetlenül – a törvényes képviselő kérelmére a jogszabály által meghatározott időtartamban ingyenesen biztosítja az étkeztetést. Az igények felmérése a Család- és Gyermejköltségi Központ együttműködésével történik.

A gyermekek esélyegyenlőségének megteremtése, annak fenntartása érdekében, az Önkormányzat által kitűzött cél a szünidei étkeztetés minél több gyermek részére történő biztosítása.

Szünidei gyermekétkeztetésben részesülő gyermekek száma

	Év	Étkezési napok száma	Étkezést igénylők száma (fő)	Hátrányos helyzetű gyerekek száma (fő)	Halmazottan hátrányos helyzetű gyerekek száma (fő)
tavaszi szünet	2018	2	5	19	0
	2019	2	3	11	0
	2020	2	3	12	0
	2021	1	1	10	0
	2022	2	2	13	0
nyári szünet	2018	54	0	10	0
	2019	54	1	8	0
	2020	54	0	10	0
	2021	54	5	10	0
	2022	55	9	13	0
ősz szünet	2018	3	3	10	0
	2019	4	1	9	0
	2020	5	0	9	0
	2021	5	2	12	0
	2022*	-	-	-	-
téli szünet	2018	3	3	8	0
	2019	5	0	9	0
	2020	4	0	11	0
	2021	7	2	12	0
	2022	11	8	11	0

43. számú táblázat, forrás: önkormányzati adatbázis

* A Gyvt. 21/C. §-a szerinti, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, hátrányos vagy halmazottan hátrányos helyzetű gyermek évközi (ősz, téli, tavaszi) szünet idejére vonatkozó gyermekétkeztetése a tanév rendjéről szóló miniszteri rendeletben (22/2022.(VII.29.) számú BM rendelet) meghatározott szünet időtartamához igazodott.

A 2022/2023. tanév rendjére alkalmazandó veszélyhelyzeti szabályokról szóló 368/2022. (IX.29.) számú Korm. rendelet egyes rendelkezései a fenti számú, a tanév rendjéről szóló miniszteri rendeletben foglaltaktól eltérő szabályok alkalmazását írta elő.

A 368/2022. (IX.29.) számú Korm.rendelet 1. § (4) bekezdése alapján, a tanév rendjéről szóló miniszteri rendeletben meghatározott őszi szünet a 2022/2023. tanévben nem adható ki, így ezen rendelkezés értelmében az ezen időtartamra (2022. november 02.- és 2022. november 04. napja közötti időtartamra) eső szünidei gyermekétkeztetés okafogyottá vált.

j) *eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;*

Az Önkormányzat a sportban, tanulásban, művészeti tevékenységben tehetséges belvárosi fiatalokat Belváros Ifjú Sportolója Ösztöndíjban, Belváros Ifjú Tehetsége Ösztöndíjban, illetve Belvárosi Művészeti Ösztöndíjban részesíti, ezzel is segítve őket céljaik elérésében.

Emellett az Önkormányzat továbbra is biztosítja a hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló fiatalok felsőoktatásban való részvételének segítése érdekében a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszert.

A Fővárosi Állat- és Növénykert a 2021 és 2022-es évben a tanítási szünetekben ingyenes táborozási lehetőséget biztosított hátrányos helyzetű, általános iskolás gyermekek részére, a turnusokkal és a jelentkezésekkel kapcsolatos információkról a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményeknek közvetlenül nyújtottak tájékoztatást. Az Egyesített Szociális Intézmény Család- és Gyermejkölési Központ óvodai-iskolai szociális munkásai a kerület iskoláiban felmérték rászorultság és érdeklődési alapon az ezzel kapcsolatos igényeket, amelynek alapján 2022-ben a nyári szünetben összesen 14 fő vett részt a programon.

Az Ukrajnában zajló háború hatására jelentős létszámban indultak meg az érintett területekről menekültek Magyarországra, amely érintette a belvárost is, hiszen az Ukrajnából menekülő családok több esetben a belvárosban találták meg hosszabb távon lakhatásuk biztosítását.

A 2022. évben 24 menekült család jelent meg az Önkormányzat látókörében. Ezen családokkal jelentkezésüket követően az Egyesített Szociális Intézmény Család- és Gyermejkölési Központja vette fel a kapcsolatot, és segítséget nyújtott a családban lévő gyermekek iskolai- és óvodai elhelyezésében, illetve információkkal történő ellátásukban. A családokat a szükséges egészségügyi ellátással, védőnői gondozással, szociális ellátások igénylésével és a gyermekek után járó családi pótlék igénylésével kapcsolatban is segítették.

Emellett Önkormányzatunk együttműködött a Magyar Vöröskereszt területileg illetékes szervezetével, valamint a Magyar Ökumenikus Segélyszervezettel, akik az V. kerületben élő menekült családok részére tartós élelmiszer csomagot, ruházattal való ellátást biztosítottak. Önkormányzatunk az arra igényt tartó családok részére kisebb higiéniai csomagot biztosított, illetve segítséget nyújtott a napi étkeztetés biztosításában.

A családok megjelenését követően rövid időn belül polgármesteri döntés született arról, hogy a kerület működtetésében/fenntartásában lévő intézményekben óvodába, iskolába járó gyermekek esetében, az Önkormányzat átvállalja az intézményi étkezési térítési díj megfizetését, amelyre az erre vonatkozó kormányrendelet megjelenéséig sor került.

A kerületben életvitelszerűen tartózkodó menedékes, menedékesként elismerést kérő vagy ideiglenes védelemre jogosult, Ukrajnából érkezett gyermekek óvodáztatásának igénybevételére polgármesteri döntés alapján a Játékkal-mesével Óvoda került kijelölésre óvodakötelezettségük biztosítására.

k) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

A kerületben hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor nem történt. Erre utaló önkormányzati adat vagy civil szervezet által tett észrevétel nem volt.

l) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül.

Belváros Önkormányzata kiemelt figyelmet fordít az esélyegyenlőségi célcsoportok, így a gyermekek valós igényeire és szükségleteire, törekszik arra, hogy a hátrányos helyzetben lévő gyermekek hátrányait kompenzálja annak érdekében, hogy a gyermekek egyenlő eséllyel jussanak hozzá valamennyi szolgáltatáshoz.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékkal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

- a) *a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;*

A négy önkormányzati tulajdonú kerületi általános iskolában a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű (SNI) és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő gyermekek iskolai ellátása, az alábbiak szerint alakul.

➤ **Váci utcai Ének-Zenei Általános Iskola:**

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek száma 7 fő (4 alsó, 3 felső tagozatos tanuló). 6 fő hátrányos helyzetű, és 3 fő védelemben vett gyermek jár az intézménybe, halmozottan hátrányos helyzetű tanuló nincs.

Az SNI-s gyermekek száma 21 fő, a BTMN tanulók száma 34 fő.

➤ **Szent István Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola:**

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek száma 8 fő. Hátrányos helyzetű vagy halmozottan hátrányos helyzetű tanuló nincs az intézményben.

SNI-s gyermekek száma 7 fő, BTM tanulók száma 40 fő.

➤ **Hild József Általános Iskola:**

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek száma 4 fő (3 alsó, 1 felső tagozatos tanuló). 0 fő hátrányos helyzetű, és 1 fő védelemben vett gyermek (jelenleg felülvizsgálat alatt van) jár az intézménybe, halmozottan hátrányos helyzetű tanuló nincs.

Az SNI-s gyermekek száma 7 fő, a BTMN tanulók száma 31 fő.

➤ **Szemere Bertalan Általános Iskola:**

Az SNI-s gyermekek száma 15fő, a BTMN tanulók száma 52 fő.

Az SNI-s gyermekek folyamatosan utazó gyógypedagógusi fejlesztésben vesznek részt, szakértői vizsgálati eredményeiket az iskola figyelembe veszi az oktatás és az értékelés során. A BTMN tanulók fejlesztő pedagógusi órát kapnak egyénileg vagy kiscsoportban.

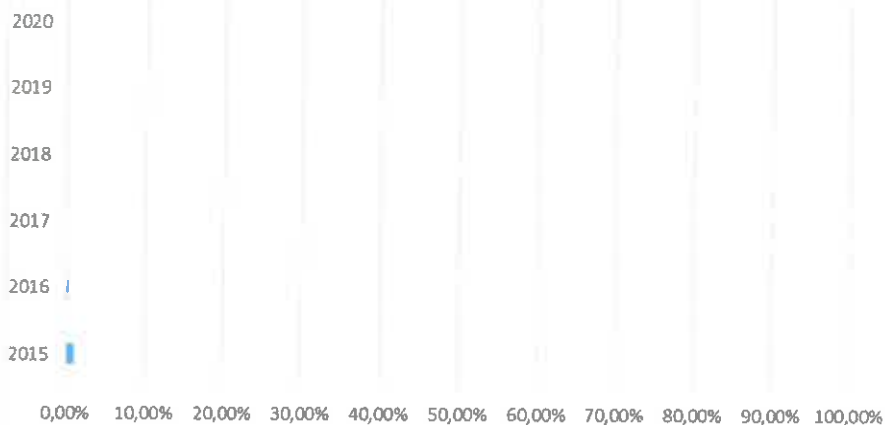
Az SNI és BTMN tanulók száma évről évre növekszik. A tendencia 6-8 éve tart, és mintegy 5-10 %-os létszámnövekedéssel kell számolni évente.

Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2015	625	6	1,00%
2016	644	1	0,20%
2017	661	0	0,00%
2018	640	0	0,00%
2019	603	0	0,00%
2020	530	0	0,00%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül

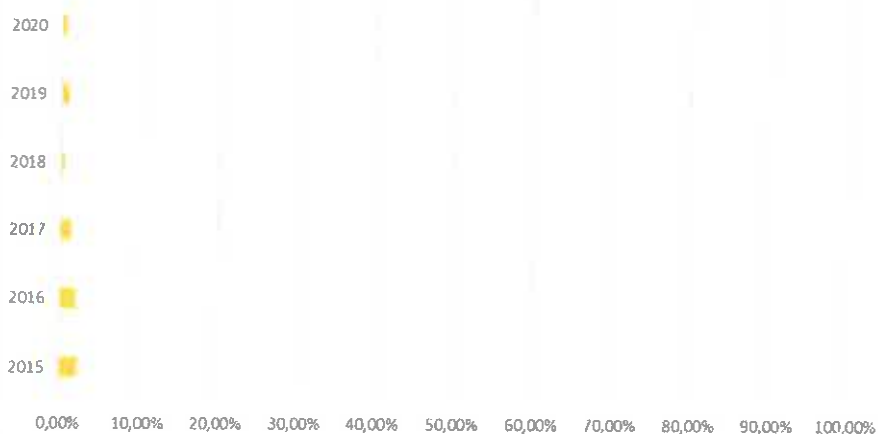

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók

Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2015	1 862	42	2,30%
2016	1 831	39	2,10%
2017	1 879	27	1,40%
2018	1 887	8	0,40%
2019	1 839	17	0,90%
2020	1 850	18	0,50%

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül

Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2015	10	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
2016	9	1,20%	0	0,00%	0	0,00%
2017	8	1,77%	0	0,00%	9	1,90%
2018	13	4,30%	0	0,00%	0	0,00%
2019	13	3,40%	0	0,00%	0	0,00%
2020	11	0,00%	0	0,00%	0	0,00%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2015	38	1
2016	35	3
2017	18	0
2018	9	0
2019	12	0
2020	10	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

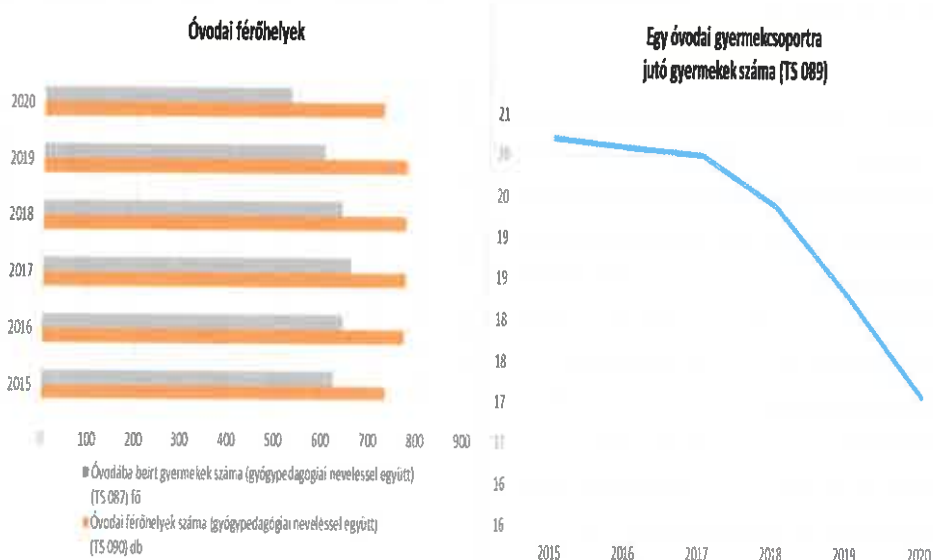
Az alábbi táblázat összefoglalóan tartalmazza a kerületi tulajdonú általános iskolákban a gyógypedagógusok, iskolapszichológusok számát.

Váci utcai Ének-Zenei Általános Iskola	Hild József Általános Iskola	Szent István Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola	Szemere Bertalan Általános Iskola
- 1 fő utazó gyógypedagógus - 1 fő iskolapszichológus - 1 fő fejlesztőpedagógus	- 1 fő fejlesztő pedagógus (jelenleg nyugdíjazás miatt felmentési idejét tölti, az állást meghirdették) - 3 fő utazó gyógypedagógus - 1 fő iskolapszichológus (közösen alkalmazva a Váci utcai iskolával)	- 1 fő fejlesztő pedagógus - 0,5 fő iskolapszichológus - 2 fő óraadó utazó gyógypedagógus	-3 fejlesztő pedagógus - 1 fő iskolapszichológus - 1 fő utazó gyógypedagógus - 1 fő utazó logopédus

44. számú táblázat, forrás: önkormányzati adatbázis

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai								
Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatótt SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2015		31	736	10	625	0	0	20
2016		32	776	11	644	0	0	20
2017		33	778	11	661	0	0	20
2018		33	778	11	640	0	0	19
2019		33	778	11	603	0	0	18
2020		31	728	9	530	0	0	17

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek					
Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2014/2015	0	77	5	24	8,50%
2015/2016	0	79	5	23	5,10%
2016/2017	0	80	5	24	9,80%
2017/2018	0	80	5	24	6,90%
2018/2019	0	79	5	23	10,50%
2019/2020	0	84	6	22	8,00%

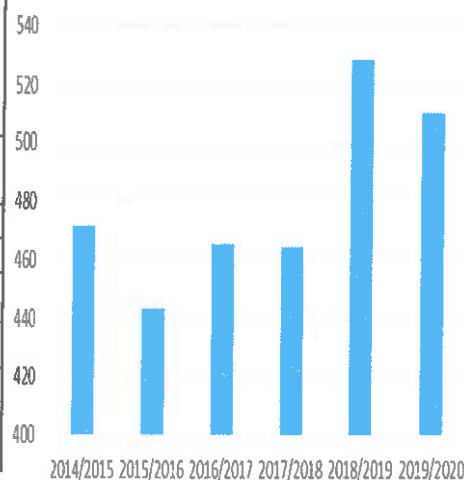
Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban	
Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2014/2015	471
2015/2016	443
2016/2017	465
2017/2018	464
2018/2019	528
2019/2020	510

Forrás: TeIR, KSH Tstar

8. évfolyamot sikeresen elvégzett tanulók száma

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek;

Hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén nem volt egyik kerületi intézményben sem. A tanulók elosztását az intézmények különféle irányultsága szabja meg.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések;

Az intézmények között az SNI, BTMN, HH és HHH létszám tekintetében érzékelhető különbség, mely kihat a tanulók iskolai eredményességére és az oktatás hatékonyságára.

Az intézmények közötti képzések is differenciálják az iskolai eredményességet, a Szent István Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskolában komplex művészei képzés, illetve magyar-angol két tanítási nyelvű képzés van, az országos kompetencia mérésen az intézmény átlag felett teljesít.

A Váci utcai Ének-Zenei Általános Iskolát az Oktatási Hivatal a kompetenciamérési adatok alapján az ország legjobb matematikai készségfejlesztő iskolái közé sorolta.

e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások.

A Váci utcai Ének-Zenei Általános Iskola tájékoztatása szerint elsősorban az erdei iskolai, táboroztatási és ökoiskolai programban jelenik meg hátránykompenzáció, oly módon, hogy a költségek egy részét az iskola alapítványa fedezi, illetve a különböző pályázatokon – többek között a kerületi Önkormányzatnál – törekszenek forrást szerezni. Fontos szempontnak tartják a hátránykompenzáció tekintetében, hogy az iskola semmilyen szülői anyagi forráshoz kötött oktatási eszközt nem tesz kötelezővé, illetve a külön költséget jelentő eszközöket pályázati úton szerzi be. A Szent István Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola intézményében nem alkalmaz pozitív diszkriminációt.

A Szemere Bertalan Általános Iskola esetében a Belső-Pesti tankerületi Központ biztosított egy fő gyógypedagógiai asszisztensi munkakört, tekintettel arra, hogy a kerületben az intézményben található a legtöbb SNI és BTMN tanuló.

A Hild József Általános Iskolában tanítási idő előtti, illetve utáni ügyelet, napközi, illetve tanulószoba, korrepetálás. Szülői kérelem alapján a Hild József Alapítványtól támogatás kérhető kirándulás, illetve erdei iskolai programban való részvételhez.

Mind a négy intézmény az Önkormányzatnál hosszú évek óta sikeresen pályázik a tanulmányi kirándulások költségeinek kompenzálására.

Az Önkormányzat Képviselő-testületének Oktatási Bizottsága a köznevelési intézmények részére minden évben támogatást nyújt az Oktatási, Ifjúsági és Sportalaphoz pályázat alapján az intézmények által szervezett

- tanulmányi kirándulások,
- erdei iskolák,
- nyári (önköltséges) táborok,
- középiskolás táborok

megszervezéséhez, lebonyolításához.

2021. és 2022. évben 7 000 000 forint támogatási összeg került szétosztásra a pályázó kerületi köznevelési intézmények részére.

Ezen kívül az Oktatási Bizottság „egyéb támogatások” keretének terhére támogatást nyújt a kerületi óvodák és iskolák részére különféle óvodai, iskolai programok szervezéséhez, eszközbeszerzésekhez.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
A kerületben csökken a gyermekszám.	Új ellátási formák és szociális és/vagy jóléti szolgáltatások bevezetése a meglévők fejlesztése mellett.
A belváros elhelyezkedéséből adódóan a zöldfelületek száma kevés.	A gyermekintézményekben „zöldfal” kialakítása a sósobák mellett, a kerületben lévő zöldterületek további fejlesztése.
A belváros elhelyezkedéséből adódóan a kerületben „lakásóvodák” találhatóak, nem rendelkeznek zöldterülettel.	Tesz-Vesz Óvoda felújítása, funkcióbővítése

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

Míg régebben a nők legfőbb feladata a háztartás vezetése és a gyereknevelés volt, addig napjainkban nekik is dolgozniuk kell, a család (gyermeknevelés, párkapcsolat) és a karrier között kell megteremteniük az egyensúlyt, ami nem könnyű feladat. Számos nemzetközi és magyarországi kutatás igazolja, hogy a munkavállaláson túl a háztartás vezetése, a gyereknevelés, az idős és beteg hozzátartozókról való gondoskodás jórészt a nőkre hárul. A gyerekvállalás a nők munkaerő-piaci helyzete szempontjából kiemelt kockázat, melynek enyhítésére több állami intézkedés is történt. A fent leírtak alapján a nők esélyegyenlőségének egyik fontos tényezője az aránytalan családi munkamegosztásból ered, ezért minden olyan szolgáltatásfejlesztés, amely az intézményes gyermek- és idősgondozás fejlesztését érinti, közvetlen hatással van a nők esélyegyenlőségére is.

Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és a férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális és kulturális jog tekintetében. Egyenlő bánásmód illeti meg őket a munkavállalás, szakképzés, előmeneteli lehetőségek, valamint a munkafeltételek terén, a szociális biztonság területén. A munkaviszonnyal, a munka díjazásával kapcsolatban is érvényesülnie kell az egyenlő bánásmódnak. A nők tekintetében figyelemmel kell lenni a védett tulajdonságokra: nem, családi állapot, anyaság és terhesség tekintetében.

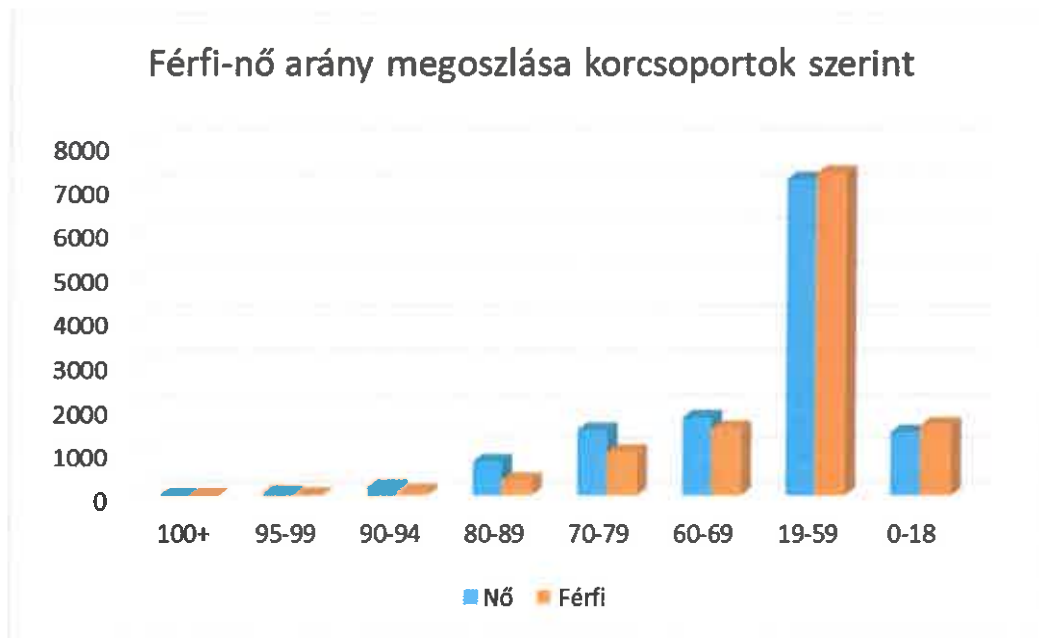
A Nők és a Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia – Irányok és Célok 2010-2021. című 1004/2010.(I.21.) Kormányhatározat az alábbi célokat fogalmazza meg:

- a nők és a férfiak egyenlő mértékű gazdasági függetlenségének megteremtése, a fizetési és foglalkoztatási aránytalanságok felszámolása a nők és a szegénység, a nők és az egészség szempontjainak figyelembevétele,
- a szakmai, a magán- és a családi élet fokozottabb összehangolásának támogatása,
- a férfi-női részvétel aránytalanságai csökkentésének támogatása a politikai és gazdasági döntéshozatalban, valamint a tudomány területén,
- az erőszak elleni hatékony fellépéshez, a megelőzéshez szükséges intézkedések megtétele,
- a nemekhez kötődő sztereotípiák visszaszorításának támogatása,
- a nők és a férfiak közötti társadalmi egyenlőség politikájának stratégiai elve célkitűzéseinek megvalósításához elengedhetetlen változások szakmai megalapozása (képzés, intézményrendszer, nemekre érzékeny költségvetés, nemekre bontott adatgyűjtés).

Az alábbi táblázat a Visual Regiszter júniusi adatai alapján, a kerületi népesség egyes korcsoportjainak nemek szerinti megoszlását mutatja 2023. évben.

Népesség életkora	Nő (fő)	Férfi (fő)	Összesen (fő)	Nő (%)	Férfi (%)
100+	12	5	17	70	30
95-99	60	27	87	69	31
90-94	167	78	245	68	32

80-89	772	370	1142	67	33
70-79	1 489	1 037	2 526	59	41
60-69	1 630	1 440	3 070	53	47
19-59	6 888	7 154	14 042	49	51
0-18	1 317	1 474	2 791	47	53
Összesen:	12 335	11 585	23 920	51	49

44-45.számú táblázat/ábra, forrás: önkormányzati adatbázis

Az adatok elemzése alapján, Belváros-Lipótváros V. kerület közigazgatási területén érvényes lakóhellyel rendelkező lakosok száma 23 920 fő, melyből a nők száma 12 335 fő, mely a kerület lakosságának 51 %-a. 2018. évben 52,47 %, 2021. évben 52,02 %-a volt a nők aránya vagyis számottevő változás nem történt.

A táblázat adatait tanulmányozva, továbbra is elmondható, hogy a kor előre haladtával egyre magasabb a nők aránya. A 0-59 éves korosztály esetében még némileg magasabb a férfiak száma, amely 60 év felett megfordul és a két nem százalékos megoszlása közötti különbség a további korcsoportokban tovább emelkedik.

A demográfiai és közszolgáltatási adatok vizsgálatából a további összefüggések állapíthatók meg:

- a női lakosok 55,8 %-a aktív korú (6 888 fő),
- 60+ életkorú nők aránya a kerület összlakosságának 17,2 %-a (4 130 fő),
- ápolási támogatásban részesülő nők aránya az összes támogatott 75 %-a (3 fő),
- jövedelempótló támogatásban részesülő nők aránya az összes támogatott 75 %-a (3 fő),
- gyógyszer-támogatásban részesülők 73,5 %-a nő (134 fő),
- egészségkárosodási- és gyermekfelügyeleti támogatásban részesülő nők aránya az összes támogatotthoz viszonyítva 21 % (4 fő).

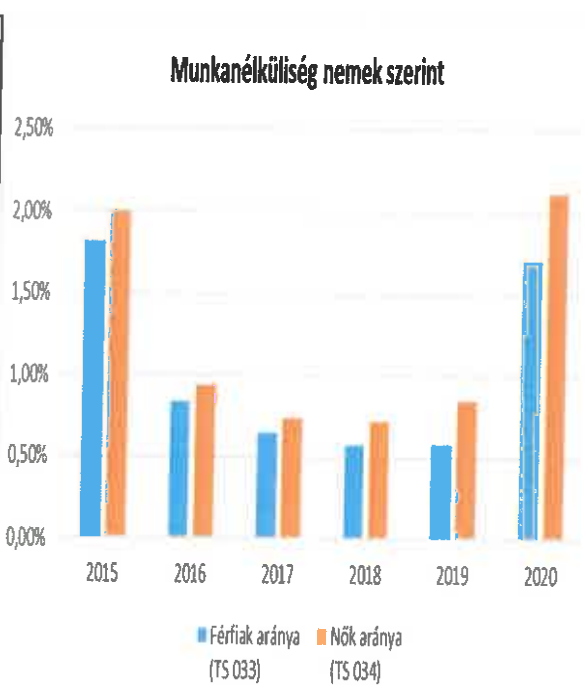
a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)

Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2015	1,81%	2,00%	1,91%
2016	0,84%	0,94%	0,89%
2017	0,65%	0,74%	0,70%
2018	0,58%	0,72%	0,65%
2019	0,58%	0,85%	0,72%
2020	1,70%	2,12%	1,91%

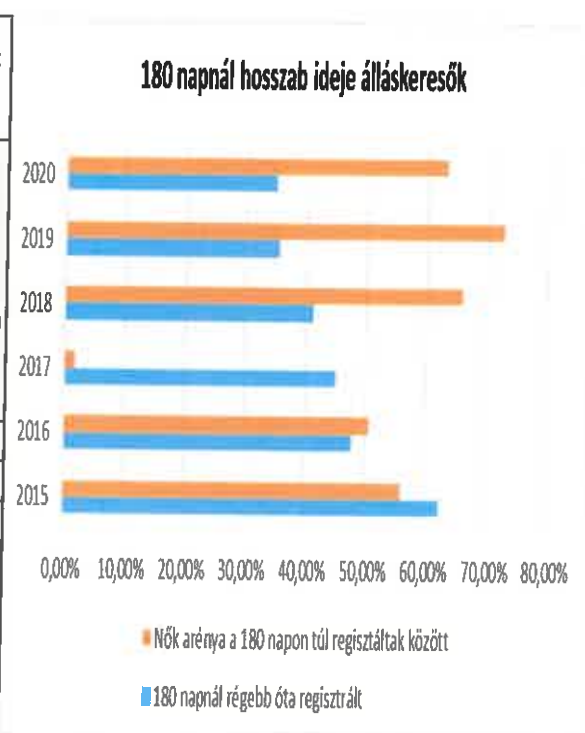
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők (a 3.2.3. táblával azonos)

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélültek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2015	62,40%	56,10%
2016	47,80%	50,70%
2017	45,10%	1,80%
2018	41,20%	66,00%
2019	35,50%	72,70%
2020	34,90%	63,20%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az adatokból megállapítható, hogy a regisztrált munkanélküli nők aránya a nyilvántartott álláskeresők között továbbra is magasabb.

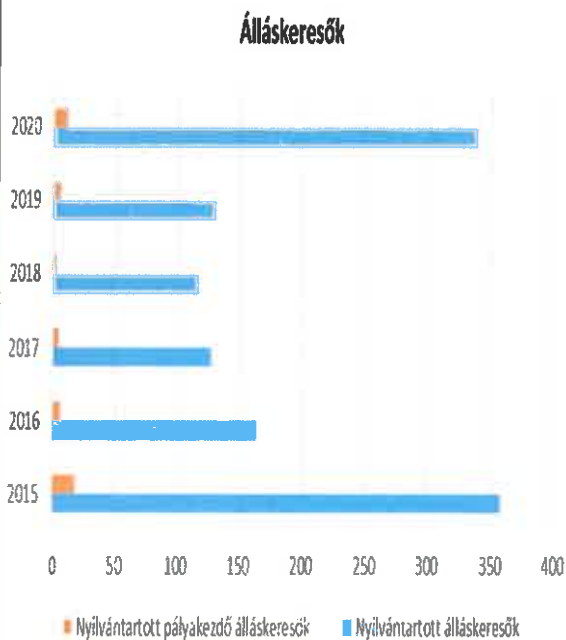
Tapasztalataink szerint a nők között továbbra is kiemelten hátrányos helyzetben vannak

- az 55 év feletti nők,
- ápolási díjban vagy ápolási támogatásban részesülők,
- fogyatékkal élő gyermeket nevelők,
- a pályakezdők a szakmai tapasztalattal nem rendelkezők,
- a geszen lévő, illetve a kisgyermekes anyukák a munkából való kiesés miatt.

A veszélyeztetett korcsoportba tartozó nők foglalkoztatása különös figyelmet és támogatást igényel. Az anyagi kiszolgáltatottságukat fokozza, hogy sokan nem tudják felmutatni a nyugdíjjogosultsághoz szükséges ledolgozott munkaidőt.

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma (a 3.2.6. táblával azonos)		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	fő	Fő
2015	358	18
2016	163	6
2017	127	5
2018	117	3
2019	130	6
2020	338	11

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

A kerületben az ESZI és a Segítő Kezek az Aktív Évekért Közhasznú Nonprofit Kft. által a 3. fejezetben ismertetett szolgáltatásokon kívül egyéb foglalkoztatást segítő támogatott képzések nincsenek. Ezeket országos és regionális szinten a Kormányhivatalok biztosítják, a képzések szervezése a Munkaügyi Központon keresztül történik. Felnőttképzésre, esti gimnázium elvégzésére és érettségi bizonyítvány megszerzésére a szomszédos kerületek gimnáziumaiban, szakképző iskoláiban a lehetőség biztosított.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Újabb statisztikai adatok nem állnak rendelkezésre, azonban általánosságban továbbra is elmondható, hogy az alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési esélyei kisebbek, mint a férfiaké. Ez főként a két nem közötti fizikai különbségekből adódik, mivel egy alacsony iskolai végzettségű férfinak nagyobb lehetősége van a kétkezi munkalehetőségek között válogatni. A nők munkaerő-piaci esélyeit jelentősen befolyásolják a családi kötöttségek is, a kisgyermeket nevelő anyák munkavállalása nehezebb a gyermekkel nem rendelkezőkénél.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

Belváros Önkormányzatának intézményeinél és cégeinél a nők szerepvállalása kiemelkedő, akár vezetői, akár dolgozói szinten. A hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás, bérezés és egyéb

juttatások területén nincs jelen. A Polgármesteri Hivatal esélyegyenlőségi programja a család és munkahelyi kötelezettségek összehangolása érdekében több kedvezményt biztosít a dolgozóinak

pl.: gyed-ről, gyes-ről visszatérést segítő intézkedések, munkaidő kedvezmények, családalapítási támogatás biztosítása. A kerületi cégeknél, intézményeknél dolgozó nők munkába való visszatérésüket segíti, hogy a kerületi bölcsődékben a kerületi gyermekekkel azonos módon, nem fizetnek gondozási térítési díjat.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A nők munkavállalását jelentősen befolyásolja a családban nevelkedő gyermekek száma, minél több gyermeke van egy nőnek, annál kevésbé tud megjelenni a munkaerő-piacon. A rugalmas, egyedi feltételek (pl.: részmunkaidős foglalkoztatás, otthoni vagy távmunka, rugalmas munkaidő biztosítása) segítség lehet a nőknek a családi életben és munkahelyi előmenetelük építésében.

Kerületünkben a gyermekek napközbeni ellátása megoldott a kerületben működő intézményekkel. A kerületi munkahelyek mindegyikében részmunkaidős foglalkoztatásra (4 illetve 6 órában) van lehetőség. Az Hivatalban és az önkormányzati intézményekben a veszélyhelyzet ideje alatt a nők online munkavégzése biztosított volt, kiemelten azokra akik gyermeket nevelnek.

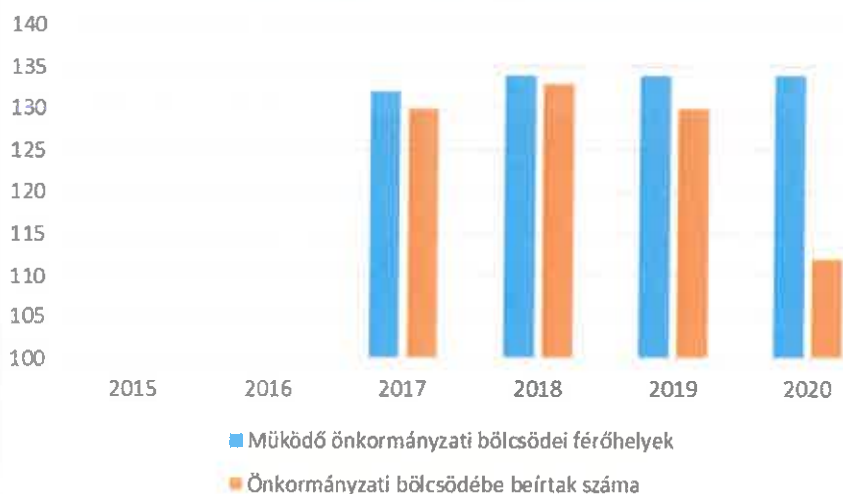
Önkormányzatunk három bölcsődét, négy óvodát egy tagóvodát működtet 134 bölcsődei és 527 óvodai férőhellyel. A kerületi bölcsődék, óvodák 6.00 órától 18.00 óráig tartanak nyitva és ügyeleti rendszert biztosítanak a szünetek idejére.

A bölcsődei kihasználtság és a feltöltöttség adatait a 4. fejezet 4.3. pont d) alpont tartalmazza.

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2015	0	0
2016	0	0
2017	132	130
2018	134	133
2019	134	130
2020	134	112

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

Bölcsődei helyek és beírt gyermekek száma

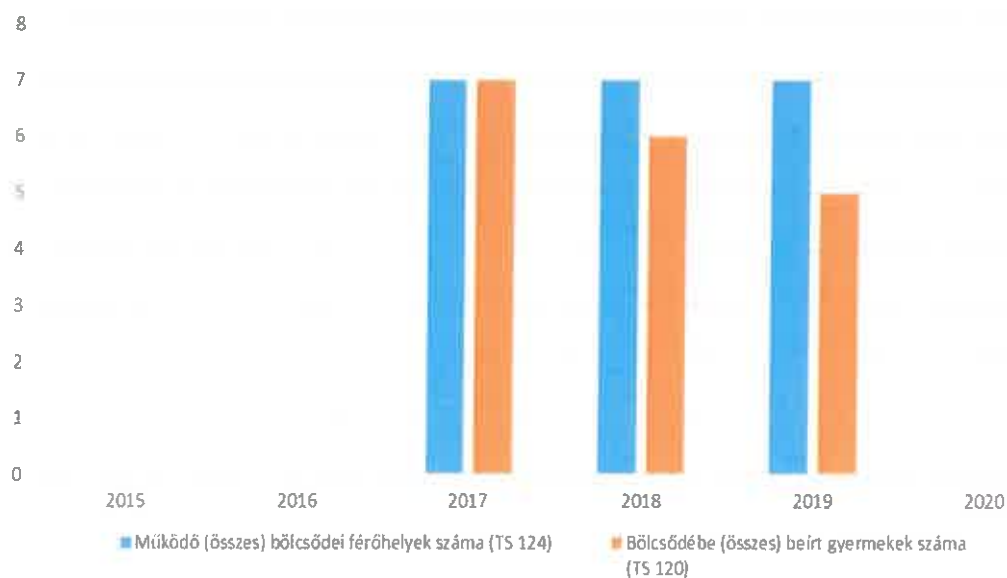

5.2.2. b) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. b.) számú táblázatból

Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2015	0	0	0	0	0	0	0	0
2016	0	0	0	0	0	0	0	0
2017	0	0	7	7	0	0	7	7
2018	0	0	7	6	0	0	7	6
2019	0	0	7	5	0	0	7	5
2020	0	0	0	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Bölcsődei férőhelyek kihasználtsága

Az Önkormányzatunk fenntartásában lévő négy (ebből egy tagintézménnyel rendelkező) óvoda a 2022. évben is elegendő férőhelyet tudott biztosítani az ellátási kötelezettségünkbe tartozó gyermekek elhelyezésére a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény előírásainak megfelelően. Az ellátás a kerületben változatlanul 22 csoportban 527 férőhelyen biztosított.

Az alábbi táblázat az óvodákra vonatkozó statisztikai adatokat tartalmazza.

Óvodák	férőhely max. létszám az Alapító okirat szerint (fő)	Létszám (fő)		
		Összesen	V. kerületi	V. kerületi %-ban
Balaton Óvoda	92	81	56	69
Bástya Óvoda	148	123	79	64
Játékkal Mesével Óvoda (két telephely)	172	103	72	70
Kossuth tér	100	58	40	69
Alkotmány utcai tagóvoda	72	45	32	71
Tesz-Vesz Óvoda	115	79	64	81
Összesen:	527	386	271	70

Óvodák	SNI férőhely max. létszám az Alapító okirat szerint (fő)	Létszám (fő) Összesen
Balaton Óvoda	4	0
Bástya Óvoda	3	0
Játékkal-Mesével Óvoda	3	1
Kossuth tér	2	1
Alkotmány utcai tagóvoda	1	0
Tesz-Vesz Óvoda	2	1
Összesen:	12	2

46-47.számú táblázat/ábra, forrás: KIR-rendszer (2022.október), óvodai nyilvántartás

A szabad férőhelyek fenntartása egyfelől az év közbeni beköltözések miatt szükséges, másrészt az ötödik életévüket betöltő gyermekek elhelyezésének kötelezettsége okán, valamint az SNI-s gyermekek alapító okiratok szerinti ellátása érdekében.

Az Önkormányzat továbbra is biztosítja az óvodák és a kerületi általános iskolák számára a nyári szünetben történő folyamatos táboroztatási lehetőséget ügyeleti rendszer keretében, mely segítséget nyújt a gyermeket nevelő családoknak.

A **Belvárosi Közösségi Tér** a kisgyermekes családok részére 2017-ben létrehozott 560 nm-es műemléképület teljes felújításával és korszerűsítésével kialakított prevenciósz központ, amely az önkormányzati tulajdonú Segítő Kezek az Aktív Évekért Közhasznú Nonprofit Kft. keretében működik.

A Belvárosi Közösségi Tér komplex, egymásra épülő, ingyenes szolgáltatáscsomagot ajánl a kerületben élő családoknak, amelynek elsődleges célja, hogy védőhálóként, támogató háttérként szolgáljon, ezáltal preventív módon jelenjen meg a családok életében már a várandósság kezdetétől a kamaszkor végéig. A Belvárosi Közösségi Tér minden hétköznap 8.00-tól 20.00 óráig várja a

látogatóit, ingyenes több mint 40 foglalkozásból álló szolgáltatáscsomagot nyújtanak az V. kerületben élőknek 0-99 éves korig. A Belvárosi Közösségi Tér családbarát nyitva tartásával lehetőséget biztosít az V. kerületben élőknek, hogy munkaidejük után is találjanak élményeket a kerületben.

A Belvárosi Közösségi Tér ingyenes gyermekfelügyeletet is biztosít a kerületi családoknak. A szolgáltatást 6 hónapos kortól 7 éves korig lehet igénybe venni, hétfőtől csütörtökig reggel 8.00-tól 19.00-ig, pénteken 8.00-tól 13.00-ig.

Várandósoknak, kismamáknak szóló programok

A Belvárosi Közösségi Tér kiemelten sok programot nyújt a szülést megelőző és az azt követő időszakban a 0-3 éves korú gyermekkel otthon tartózkodó szülők és gyermekeik számára. Ebben az életszakaszban formálódnak a családok, a szülővé válás és az újabb gyerekek érkezésével járó átstrukturálódás klasszikus normatív krízisként alapjaiban rengeti meg a családi rendszereket, ezért nagyon fontos, hogy megfelelő segítséget kapjanak ennek konstruktív megéléséhez, kiaknázásához. Az intézmény célja ebben az időszakban az ismeretátadás, pszichés támogatás, a támogató közösség kialakítása és a kockázati tényezők (kapcsolati nehézségek, gyermekágyi depresszió, elakadások a gyermek fejlődésében, elszigetelődés stb.) kiszűrése és csökkentése.

A **Hangolódó, Baba- és gyermekhordozási tanácsadás, Kismamajóga és Kismamamasszázs** szolgáltatásaik során kapcsolatba kerülnek a gyermeket vállaló családokkal. A kisbaba megszületése után **Baba-mama jogával és Szülés utáni regenerációval** támogatják a fizikai felépülést, jóllétet, a **Babamasszázs oktatással** a kisbabára való ráhangolódást, a Baba-mama csoporttal közösséget építenek, és szakmai támogatást nyújtanak, a gyermek mozgásfejlődését **Ficáncoló** csoportjaikon kísérik támogató figyelemmel. **Ringató, Apa, ma játssz te is!** és **Harangjáték** csoportjaikon a 0-3 éves korosztály korai zenei nevelése mellett a szülő-gyermek kapcsolat elmélyülését támogatják.

A **Meseerdő időszakos gyermekfelügyelettel** lehetőséget biztosítanak a gyermekkel otthon lévő szülő számára, hogy hetente háromszor a gyermek életkorától függően 3, illetve 4 órában szabadon intézhesse ügyeit, tanulhasson, képezhesse magát vagy pihenhessen. Tapasztalt csecsemő és kisgyermekgondozó, -nevelő, valamint óvodapedagógus szakembereik kiscsoportos foglalkozásokon segítik a gyermekek korai szocializációját, fejlődését.

A **Hetedhét Játsszószobában** igényesen kialakított, elsődlegesen természetes anyagokból, szakmai szempontok szerint kiválogatott játékokkal és mesekönyvek széles választékával várják a családokat, ami amellett, hogy lehetőséget ad a lakásokban élő belvárosi gyerekeknek és szüleiknek a kimozdulásra, kikapcsolódásra, szintén segíti a családok közötti kapcsolatok kiépülését, a megfelelő szocializációs minták elsajátítását.

Családoknak szóló programok

A gyerekek nevelési intézménybe kerülésével minden évvel fontosabbá válik, hogy a fejlesztéseket, támogató foglalkozásokat elérhetővé váljanak minden gyermek számára, hiszen ezzel csökkenthetők a szociális háttérből adódó különbségek. A munkával és gyermekneveléssel megterhelt családok az óvodás, majd kisiskolás évek során fokozott stressznek vannak kitéve, ami próbára teszi a párkapcsolatokat is. Az intézmény célja, hogy ebben az időszakban támogatást nyújtson a gyermekeknek preventív fejlesztések és szorongásoldó, stresszcsökkentő csoportok formájában, a szülőknek pedig tanácsadást és támogatást a hétköznapi nehézségek megoldásában. Ebben nagy segítségükre van, hogy a velük való kapcsolatot gyakran már a várandós vagy kisbabás évektől építik. A gyermekek különböző mozgásfejlesztéseken, alkotó-fejlesztő mese,

gyermekpszichodráma, és zeneterápiás csoportokon vehetnek részt, számtalan módszerrel segítik fejlődésüket, szüleik pedig felnőtteknek, illetve kiemelten szülőknek szóló csoportokban kaphatnak támogatást.

A Belvárosi Közösségi Tér a felmerülő szükségletekre reagálva nyújt preventív jellegű segítséget a család minden tagja számára, biztosítva ezáltal a családok megtartó erejének erősítését.

2022. évben – reagálva a 2020-as világjárvány okozta társadalmi és pszicho-szociális hatásaira – új programcsomagokat dolgoztak ki, amelyeknek a szülők és a kamasz korosztály a célcsoportjai: **Most én jövök!** felnőttek számára önismereti kikapcsolódás, énidő. **Könyvkuckó**, könyvklub felnőtteknek. **Mesejáró**, 6-9 éves gyermekek részére szóló nyolc alkalmas, kortárs meséket feldolgozó csoportfoglalkozás. **Napkerekítő tábor** egyedülálló kezdeményezés, amely egyszerre biztosít lehetőséget a szülők számára a kikapcsolódásra, feltöltődésre, az önismeret fejlesztésére, és a gyerekeknek az élményszerzésre és önfeledt szórakozásra. A világjárvány nehézségeivel a kamasz korosztálynak is meg kellett küzdenie, az oktatási intézmények tartós bezárása miatt egyik meghatározó szocializációs közegüket elvesztették, kortás- és társas kapcsolataik beszűkültek. Emiatt a kamasz korosztály részére is bevezettek 2022-ben egy új programot, a **Világépítő Kamaszdráma csoportot**, amely a kamaszkorral természetesen együtt járó sokféle változáson igyekszik átsegíteni a 11-14 éves, felső tagozatos diákokat.

Mindezekon felül apás egésznapos programokkal is bővültek a lehetőségek, az **Apa meg én** programokon kimondottan az édesapák tudtak minőségi időt tölteni gyermekeikkel. Nyári táboraik száma is kibővült, a **Tűzmadár Tábor** mellett még 4 másik tábor is helyet kapott a nyárban mindenféle korosztálynak.

A Belvárosi Közösségi Tér az esélyegyenlőséget elsősorban a működési elveikkel biztosítják, mivel a szolgáltatásaikon és programjaikon való részvétel egyetlen feltétele a lakcímkártya bemutatása, tehát minden V. kerületi lakos egyenlő eséllyel jelentkezhet bármelyik szolgáltatásukra. Programjaikon a résztvevők csoportjai emiatt nagyon heterogének. Résztvevőink nemcsak társadalmi szempontból mutatnak változatosságot, de csoportjaikban mindenféle beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel rendelkező, illetve speciális nevelési igényű gyermeket fogadnak, fontosnak tartva az integrációt és az elfogadást.

Az esélyek kiegyenlítéséhez azáltal is hozzájárulnak, hogy minden programjuk térítésmentes, külön kiemelve a nyári tábort, amelyek során az étkezéseket is ingyenesen biztosítják a résztvevőknek. Meseerdő ingyenes gyermekfelügyeletükkel lehetőséget adnak arra, hogy bölcsődés és óvodás korú gyermekek esetében a szülők akár magukkal foglalkozzanak, akár dolgozhassanak pár órát, ezáltal a nők munkába való visszatérését is támogatják. Mindezek mellett várandós és kisbabás programjaik is segítik csökkenteni a GYED-en és GYES-en lévő kismamák elszigetelődését.

A nem magyar anyanyelvű, de az V. kerületben élő látogatóik számára egyrészt biztosítják az angol nyelvű leírásokat az intézményben, a honlapon és a kávézóban, másfelől pedig lehetőségeikhez mérten nem magyar anyanyelvű gyermekeket is fogadnak, segítik őket az integrációban, valamint a nyelvtanulásban. Több programjuk, többek közt a Meseerdő mellé is biztosítanak angol nyelvű konzultációs lehetőséget, így nemcsak a gyermekkel tudnak foglalkozni, hanem a szüleiket is segítik.

Teljesen akadálymentes intézményt a mozgásukban korlátozottak is látogathatják, az elfogadás és az integráció a Belvárosi Közösségi Térben elérhető játékokban, könyvekben is megjelenik. A kávézóban fogyatékkal élő gyermekekről szóló könyvek, mesék is találhatóak, valamint szakmai könyvek tekintetében szintén megjelenik az integráció. Fontosnak tartják az intézményben a társadalmi érzékenyítést, a játékok kiválasztásánál figyelembe vették a társadalmi sokszínűséget és

igyekeztek reprezentálni azt, pl. különböző bőrszínű, életkorú, illetve különleges bánásmódot igénylő játékbabáik is vannak.

A Segítő Kezek az Aktív Évekért Közhasznú Nonprofit Kft. által működtetett Belvárosi Közösségi Tér az elmúlt évek alatt számos szakmai elismerésben részesült. 2018-ban az intézményben végzett magas színvonalú tevékenység elismeréseként elnyerte az **Év Közösségi Tere különdíjat**. Többek között az intézmény működtetésének köszönhetően az Önkormányzat 2018-ban elnyerte az UNICEF Gyerekbarát Település Díjat és a Nagycsaládosok Országos Egyesület Családbarát Település Díjat, amelyek elismeréseként 2019-ben csatlakozhatott az ELFAC nemzetközi szervezet körében a családbarát települések nemzetközi hálózatához.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

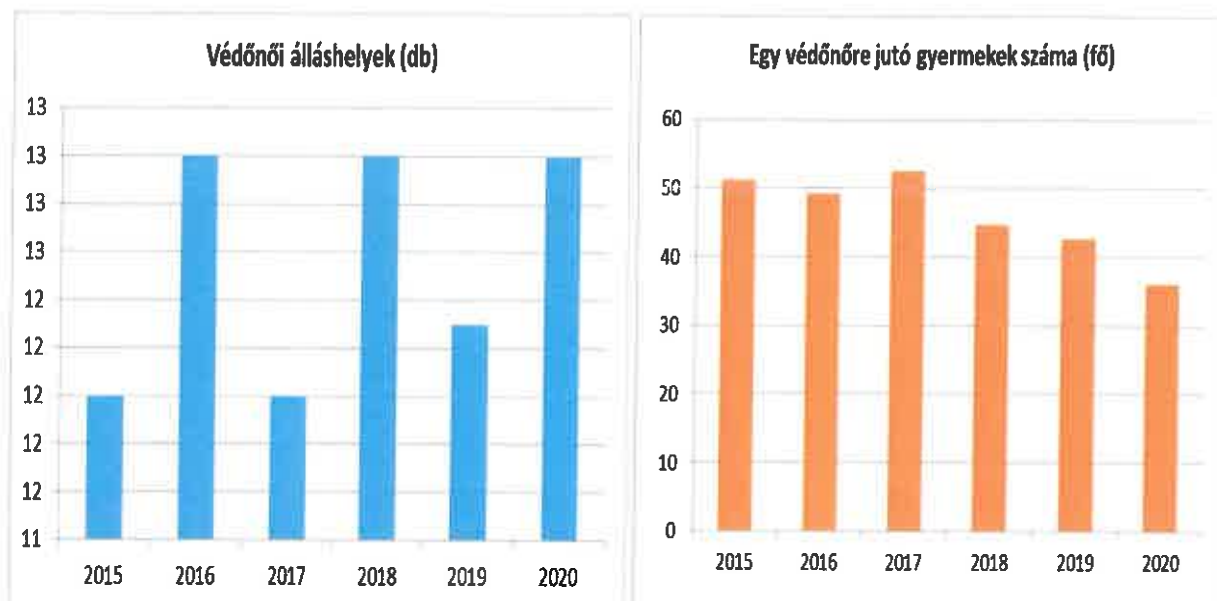
A családtervezés, az anya- és gyermekgondozás elsősorban a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg, melyek során a kerületi védőnők a szociálisan nehéz helyzetben lévő várandós anyákra és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak. A kismamák részére a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban megkezdik és ellátják a várandós anyák gondozását. A szülést követően folyamatos segítséget nyújtanak az édesanyának az újszülött kapcsán tanácsadással, pl. anyatejjel való táplálás ösztönzése, és egyéb módon. Tájékoztatást nyújtanak a szociális juttatások megismertetésében és segítséget a vonatkozó nyomtatványok kitöltésében.

A Védőnői Szolgálat által ellátott feladatok, illetve az ezzel kapcsolatos adatok (védőnői álláshelyek száma, védőnőre jutó gyermekek száma stb.) a gyermekek helyzete és esélyegyenlősége 4. fejezet 4.3. pontjában részletesen ismertetésre kerültek.

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2015	12	615	51,25
2016	13	640	49,23076923
2017	12	631	53
2018	13	582	44,76923077
2019	12,3	525	42,68292683
2020	13	469	36,07692308

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A fentiekben bemutatásra kerültek a Belvárosi Közösségi Tér által e területen biztosított szolgáltatások, programok.

Az Önkormányzat természetbeni ellátás formájában továbbra is biztosítja a „*babaköszöntő csomag*”-ot, amely a Védőnői Szolgálat közreműködésével igényelhető, továbbá pénzügyi ellátásként a *fiatalok helyi életkezdési támogatását* és a *belvárosi kismamabérlet támogatást*. Az ezzel kapcsolatos adatokat a 4. fejezet 4.1. pont tartalmazza.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

Az ENSZ 1999-ben nyilvánította a nők elleni erőszak megszüntetésének világnapjává november 25-ét. Az Európa Tanács Egyezménye a nők elleni és a családon belüli erőszak megelőzéséről és felszámolásáról 2011. május 11-én, Isztambulban nyitották meg az egyezményhez való csatlakozás lehetőségét, Magyarország 2014. március 14-én írta alá. Az egyezmény megállapít egy sor korábban a jogszabályokban nem szereplő bűncselekményi formát, köztük a nők nemi szervének megcsonkítását, a kényszerházasságot, a fenyegető zaklatást, a kényszerabortuszt és a kényszersterilizálást.

A családon belüli erőszak egyik megjelenési formája, amikor a szülők között fordul elő fizikai erőszak. A Család- és Gyermekjóléti Központ beszámolója alapján, a 2018. és 2022. év közötti időszakban hatósági jelzéssel és személyes megkereséssel egyaránt találkoztak. Elsősorban az anyák fizikai bántalmazása, de a kölcsönös fizikai agresszió esete is előfordult. Ilyenkor információ nyújtásával, tanácsadással, gondozással, szülői kompetenciák erősítésével, pszichológiai ellátás, családterápia, jogi tanácsadás biztosításával segítenek, illetve hatósági intézkedés kezdeményezésében működnek közre.

A nőket érő erőszak túlnyomó többsége jellemzően a családban marad, ezért ezen cselekmények nagy része felderítetlen. A gyermekvédelmi és szociális munka, a védőnői hálózat és a rendőri tevékenység eredményeként azonban ma már egyre többen tudják, hogy problémáikkal hová fordulhatnak segítségért.

A kerületben a Család- és Gyermekjóléti Központ nyitvatartási idején túl felmerülő krízishelyzetekben azonnali segítséget, tanácsadást vagy tájékoztatást nyújt. A központ a készenléti szolgálatot egy állandóan hívható közismert telefonszám biztosításával szervezte meg úgy, hogy a

készenlétben lévő munkatárs szakszerű segítséget tudjon nyújtani, vagy ilyen segítséget tudjon mozgósítani.

A speciális szolgáltatást a szakmai egység kijelölt munkatársai időszakos váltásban biztosítják. A készenléti szolgálat működését a központ a következőképpen dokumentálja: az aktuálisan kijelölt munkatárs egy erre kialakított naplóban vezeti a készenlét időtartamát, a hívó személy és az érintett gyermek azonosításához szükséges adatokat és a krízishelyzet okát. Ezt követően rögzíti a segítségnyújtás módját, a megtett intézkedéseket, a segítségnyújtásba bevont szakembereket, szervezeteket.

A Család- és Gyermejjóléti Központ a +36/30/476-3015 **krízis telefonszámon** 2018-ban 15, 2019-ben 6, 2020-ban 4 alkalommal nyújtott segítséget munkaidőn kívül. 2022. évben a szolgálatot 3 alkalommal hívták. Ezeknek a hívásoknak a zöme a már gondozott klienseinktől érkeztek.

Fontos prevenció feladat a lakosság médián keresztül történő rendszeres tájékoztatása, a szolgáltatás igénybevételeinek lehetőségéről, céljáról, feladatáról (TV, helyi újság, szórólap, stb.).

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona)

A kerület lakosság száma alapján, kötelezően ellátandó feladatként gyermekek átmeneti otthonát, önként vállalt feladatként családok átmeneti otthonát ellátási szerződés keretében lát el Önkormányzatunk.

A **Gyermekek Átmeneti Otthonában (GYÁO)** az a családban élő gyermek helyezhető el, aki átmenetileg ellátás és felügyelet nélkül marad, vagy elhelyezés hiányában ezek nélkül maradna, valamint akinek ellátása veszélyeztetett a család életvezetési nehézségei miatt.

Önkormányzatunk 2012. május 1-jétől ellátási szerződést kötött a **Józsefvárosi Önkormányzattal** a feladatellátásra. A szerződés határozott időre 5 évre szólt, amely annak lejártakor újabb 5 évre, 2022. december 31-ig meghosszabbításra került. A sikeres együttműködésre tekintettel a Képviselő-testület a szerződés ismételt lejártakor határozatlan időre szóló szerződéskötésről döntött.

Az alábbi táblázat a gyermekek átmeneti otthona szolgáltatási adatait foglalja össze.

Év	Gyermekek száma (fő)	Igénybe vett gondozási napok száma
2018	3	360
2019	-	-
2020	1	292
2021	2	251
2022	2	180

48. számú táblázat, forrás: önkormányzati adatbázis

Az otthontalanná vált szülő kérelmére a **Családok Átmeneti Otthonában (CSÁO)** együttesen helyezhető el a gyermek és szülője, valamint legfeljebb 21. életévének betöltéséig vagy – ha köznevelési, felsőoktatási vagy felnőttképzési intézménnyel, szolgáltatóval tanulói, hallgatói vagy felnőttképzési jogviszonyban áll –, legfeljebb 24. életévének betöltéséig a gyermek nagykorú

testvére, feltéve, hogy elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított, és a gyermeket emiatt el kellene választani szülőjétől, családjától.

Az Önkormányzat önként vállalt feladatként biztosítja a családok átmeneti otthonát a 2018. október 1-től az **S.O.S. Krízis Alapítvánnyal** kötött ellátási szerződés keretében, akik a fővárosban négy telephelyen működtetnek családok átmeneti otthonát.

2019-ben két család került elhelyezésre az S.O.S. Krízis Alapítvány telephelyein. Az egyik család (egy felnőtt, egy gyermek) 30 napos krízisellátásban részesült, azt követően kigondozásra kerültek. A másik család (szintén egy felnőtt, egy gyermek) elhelyezése hosszabbításra került, de 2020. június 30. napjával ők is kigondozásra kerültek.

2020-ban egy családot, két főt érintően került sor átmeneti elhelyezésre. 2021-ben egy négy fős család elhelyezését biztosította ez az ellátási forma, a család gondozása 2022. február hónap során lezárult az intézményben, ahonnan önkormányzati bérleménybe költöztek.

Önkormányzatunk rendkívüli települési támogatás keretében *krízistámogatást* nyújt, többek között a válsághelyzetben lévő várandós anya gyermekének megtartása, a gyermek fogadásának előkészítése, a nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartás biztosítása, a gyermek családba való visszakerülésének elősegítése érdekében.

A krízishelyzetben lévő várandós anyák esetében az Egyesített Szociális Intézmény Család- és Gyermekjóléti Szolgálatának munkatársai nyújtanak tájékoztatást az őket segítő szociális és gyermekvédelmi ellátásokról, a várandós anyákat segítő civil szervezetek elérhetőségéről, az egészségügyi intézményekben kihelyezett inkubátorprogramról, valamint az örökbefogadás lehetőségéről.

Magyar Lelki Elsősegély Telefonszolgálatok Szövetsége (LESZ)

Az Egyesített Szociális Intézmény 2022-ben kötött együttműködési megállapodást a Magyar Lelki Elsősegély Telefonszolgálatok Szövetségével, melynek 2. számú szolgálata az intézmény Falk Miksa utcai telephelyének egyik irodájában működik lelkes önkéntes csapatával. Telefonszolgálatuk a „Rád Figyelek” nevet viseli.

Magyarországon az első lelki elsősegély telefonszolgálat 1970-ben Debrecenben alakult. 2022. évben 26 tag- és társszolgálat szövetsége a LESZ, amely – hűen az alapítókhoz – az önkéntesség, titoktartás, anonimitás jegyében végzik tevékenységüket.

Az önkéntesek száma közel 500 fő a Kárpát-medencében, akik magyar nyelven fogadják a hívásokat, hiszen az érzelmeket, a fájdalmakat az anyanyelvén tudja leginkább megfogalmazni a hívó. A heti 1700-1800 óra közötti ügyeleti időben évente közel 200 000 hívás fogadása során a segítő beszélgetések célja a krízisek kezelése, az öngyilkosság megelőzése, a mentálhigiénés prevenció.

A mentálhigiénés prevenció során a szövetség célja a magányérzés, az izoláció enyhítése, a különböző konfliktushelyzetek megoldási alternatívának közös megtalálása, a generációs és kapcsolati problémák feloldásának elősegítése a speciális kommunikációs technikák és terápiás alapelemek segítségével. A beszélgetések során az önkéntesek a segítő területekhez kapcsolódó információkkal is ellátják a segítséget kérőket, szükség esetén személyes kapcsolatba, adekvát intézményes ellátó rendszerbe irányítják a rászorulókat.

A telefonhívásokat jelenleg heti 24 órában szakképzett önkéntes ügyelők fogadják. A 2023-ban induló képzések elvégzése után a szakképzett ügyelők száma bővülni fog. Az önkéntes segítők

minden hónapban szupervízió és esetkonzultáción vesznek részt. Ezek a csoportfoglalkozások szakmai munkájukat segítik.

A hívástartalmak közül a magány-izoláció, a kapcsolati-érzelmi és az egészségi állapothoz kapcsolódó problémák emelkednek ki.

Az elmúlt évet sikeresnek könyvelhette el a 2. számú szolgálat, hiszen közel 800 hívást tudtak fogadni, ennyi embernek tudtak segítséget adni, beszélgetni, meghallgatni, bátorítani. Az idei év tervei között szerepel újabb ügyelők képzése, ezzel bővítve a segítségnyújtás óraszámait.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Az Önkormányzat számára a nők társadalmi szerepvállalása mindig nagy jelentőséggel bír. A kerület vezetésében a három alpolgármester közül mind a három nő. A képviselők 43 %-a nő (14 főből 6 nő), az önkormányzati intézmények vezetői 86 %-a nő (7 főből 6 nő) önkormányzati cégek vezetői 50 %-a nő (8 főből 4 nő). Az Önkormányzat 12 osztályából 9 fő női osztályvezető dolgozik (75 %). A hivatal munkavállalók közül 134 fő nő dolgozik, ami az összlétszám 83,7 %-a.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A nőket az V. kerületben is hasonló társadalmi problémák érintik, mint országos szinten: munkanélküliség, anyagi problémák, elhelyezkedési nehézségek a gyest követően stb.

Belváros Önkormányzata igyekszik mindig hatékonyan reagálni a kerületi problémákra, és mindent megtesz annak érdekében, hogy a nőknek és családtagjaiknak olyan körülményeket biztosítson, hogy bátran merjenek gyermeket vállalni, gyarapítva ezzel a kerület fiatal nemzedékét.

Ennek érdekében döntött 2019. évben úgy a képviselő-testület, hogy hozzájárul a kerületi kismamák részére a helyi tömegközlekedési eszközök igénybevételéhez a **belvárosi kismamabérlet támogatás** pénzbeli ellátás bevezetésével.

A V30 Sportközpont megnyitásával a kerületi lakosok számára könnyen megközelíthető helyen nyílt lehetőség az aktív sportolásra, szabadidős tevékenységre. a fővárosban először itt került létrehozásra **Prama terem**, melynek sokoldalúsága elsősorban a nők igényeit szolgálja. A Prama csoportos óra egy egyedülálló edzésmódszer, ahol az interaktív burkolat, a fények, a mozgás és az illat együttesen szolgálja az aktív kikapcsolódást, feltöltődést.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A kerületben a születésszám csökken.	Gyermekvállalást ösztönző szolgáltatások fejlesztése, pl. babaúszás
A kerületből a családok elvándorlása az agglomerációba.	Családalapítást ösztönző további támogatások biztosítása.
A gyés-en, gyed-en lévő kismamák elszigetelődése.	A Belvárosi Közösségi Tér programjainak további fejlesztése.

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

Az alábbi táblázat a Visual Regiszter júniusi adatai alapján, a kerületi időskorú népesség egyes korcsoportjainak nemek szerinti megoszlását mutatja 2023. évben.

Népesség életkora	Nő (fő)	Férfi (fő)	Összesen (fő)
100+	12	5	17
95-99	60	27	87
90-94	167	78	245
80-89	772	370	1 142
70-79	1 489	1 037	2 526
60-69	1 630	1 440	3 070
Összesen:	4 130	2 957	7 087

49. számú táblázat, forrás: Népesség-nyilvántartó adatbázisa

Az adatok szerint, Belváros-Lipótváros V. kerület közigazgatási területén érvényes lakóhellyel rendelkező lakosok száma 2023. évben 23 920 fő, amelyből az időskorú népesség (60 év feletti) száma 7 087 fő, mely a kerület lakosságának 29,6 %-a.

A jelen kor egyik jelentős eredménye a születéskor várható élettartam meghosszabbodása, amely egyben a legnagyobb kihívást is jelenti a társadalom számára. A demográfiai előrejelzések szerint valamennyi időskorú csoport aránya növekedni fog, de ezen belül is a 80 évesnél idősebbek aránya emelkedik majd a legintenzívebben. Kerületünkben 1 491 fő 80 év feletti idős él, mely az időskorúak 21 %-a, összlakossághoz viszonyított arányuk 6,2 %.

A mai Magyarországon általános, hogy a férfiak alacsonyabb kort élnek meg, mint a nők, a férfi-nő arány alakulása az országos adatokhoz hasonló képet mutat.

A 60 évnél idősebb népesség 58,3 %-a, a 70 évnél idősebbek 62,2 %-a nő. A 80 évet betöltötték között a nők aránya 67,8 %. Az adatokból kitűnik, hogy a férfiak száma a nőkhöz képest 80 év felett jelentősen csökken, jellemző az idősödés feminizációja. Egyre többen élnek meg a századik életévüket, kerületünkben 2023. évben 17 fő száz év feletti szép korú él, melyből 12 fő nő.

Az időskorúak között a korban előre haladva egyre növekszik az egyszemélyes háztartások száma. Minél idősebb személyről van szó, annál nagyobb az esélye, hogy az illető egyszemélyes háztartást tart fenn.

Egyszemélyes háztartások száma	Nő	Férfi	Összesen
65-70	367	327	694
71-75	296	205	501
76-80	293	153	446
80 felett	511	146	657

50. számú táblázat, forrás: önkormányzati adatbázis

Az idősödés tekintetében elmondhatjuk, hogy kerületünkben az átlagéletkor továbbra is folyamatosan növekszik. A nők hosszabb élettartama miatt egyre több az egyedül élő nők aránya, mely 80 év felett meghaladja a 77 %-ot.

2021. évben a kerület lakosságának 24 %-a részesült nyugdíjban, illetve nyugdíjszerű ellátásban, ami alapján várható, hogy az ő ellátásuk továbbra is meghatározó szerepet kap a szolgáltatások körében.

Az alábbi táblák mutatják az V. kerületben nyugdíjban és nyugdíjszerű ellátásban részesülők számának alakulását 2018., 2019., 2020. és 2021. évben.

	2018.01.			2019.01.		
	Összes	Férfi	Nő	Összes	Férfi	Nő
1. Öregségi nyugdíjban részesülő	5 583	1 968	3 615	5 411	1 914	3 497
- ebből korbetöltött rokkantsági nyugdíjából átsorolt öregségi nyugdíjak (fő)	618	220	398	565	196	369
2. Korhatár alattiak ellátásai	58	46	12	52	42	10
3. Rokkantsági és rehabilitációs ellátások	559	265	294	517	245	272
Saját jogon járó nyugdíjak és ellátások száma mindösszesen (1+2+3)	6 200	2 279	3 921	5 980	2 201	3 779
4. Özvegyi és szülői nyugdíj	84	10	74	72	11	61
5. Árvaellátás	131	65	66	109	56	53

	2020.01.			2021.01.		
	Összes	Férfi	Nő	Összes	Férfi	Nő
1. Öregségi nyugdíjban részesülő	5 328	1 875	3 453	5 186	1 829	3 355
- ebből korbetöltött rokkantsági nyugdíjából átsorolt öregségi nyugdíjak (fő)	515	169	346	493	162	331
2. Korhatár alattiak ellátásai	39	33	6	41	36	5
4. Rokkantsági és rehabilitációs ellátások	488	241	247	499	243	256
Saját jogon járó nyugdíjak és ellátások száma mindösszesen (1+2+3)	5 855	2 149	3 706	5 724	2 108	3 616
4. Özvegyi és szülői nyugdíj	61	5	56	54	9	45
5. Árvaellátás	100	49	51	94	48	46

51-52. számú táblázat, forrás: Magyar Államkincstár

Az öregségi nyugdíjban részesülők jövedelmi helyzetének bemutatásához a Magyar Államkincstár adatszolgáltatása alapján 2018., 2019., 2020. és 2021. évi adatokkal rendelkezünk.

Budapest V. kerület		Időszak: 2018. év január				
Ft kategóriák	férfi		nő		összesen	
	fő	teljes ellátás átlaga (Ft)	fő	teljes ellátás átlaga (Ft)	fő	teljes ellátás átlaga (Ft)
10 000 Ft alatt	...	...	...	...	10	5 374
10 000 - 49 999	...	...	...	...	259	37 786
50 000 - 99 999	506	77 117	844	78 981	1 350	78 282
100 000 - 149 999	516	124 799	1 281	125 012	1 797	124 951
150 000 - 199 999	505	174 054	930	173 128	1 435	173 454
200 000 felett	626	267 090	723	250 306	1 349	258 095
saját jogon járó nyugdíjak és ellátások összesen	2 279	159 340	3 921	146 391	6200	151 151

Budapest V. kerület		Időszak: 2018. év január				
Ft kategóriák	férfi		nő		összesen	
	fő	teljes ellátás átlaga (Ft)	fő	teljes ellátás átlaga (Ft)	fő	teljes ellátás átlaga (Ft)
10 000 Ft alatt	...	...	...	...	10	5 374
10 000 - 49 999	...	...	...	...	138	36 294
50 000 - 99 999	355	78 784	680	80 234	1 035	79 737
100 000 - 149 999	465	124 696	1 232	125 274	1 697	125 115
150 000 - 199 999	479	174 367	912	173 056	1 391	173 507
200 000 felett	602	267 361	710	250 439	1 312	258 204
öregségi nyugdíjban részesülők összesen	1 968	169 046	3 615	151 408	5 583	157 625

Budapest V. kerület		Időszak: 2019. év január				
Ft kategóriák	férfi		nő		összesen	
	fő	teljes ellátás átlaga (Ft)	fő	teljes ellátás átlaga (Ft)	fő	teljes ellátás átlaga (Ft)
10 000 Ft alatt	...	...	...	...	13	5 912
10 000 - 49 999	...	...	...	...	214	37 650
50 000 - 99 999	463	77 920	771	79 314	1 234	78 791
100 000 - 149 999	474	123 750	1 168	125 773	1 642	125 189
150 000 - 199 999	485	173 788	931	173 817	1 416	173 807
200 000 felett	673	274 262	788	258 888	1 461	265 970
saját jogon járó nyugdíjak és ellátások összesen	2 201	166 900	3 779	153 021	5 980	158 130

Budapest V. kerület		Időszak: 2019. év január				
Ft kategóriák	férfi		nő		összesen	
	fő	teljes ellátás átlaga (Ft)	fő	teljes ellátás átlaga (Ft)	fő	teljes ellátás átlaga (Ft)
10 000 Ft alatt	...	...	...	...	13	5 912
10 000 - 49 999	...	...	...	...	117	35 628
50 000 - 99 999	321	79 387	612	80 736	933	80 272
100 000 - 149 999	437	123 914	1 124	125 994	1 561	125 411
150 000 - 199 999	446	174 682	914	173 864	1 360	174 132
200 000 felett	650	274 603	777	258 921	1 427	266 064
öregségi nyugdíjban részesülők összesen	1 914	176 540	3 497	258 921	5 411	164 739

A saját jogon járó nyugellátásban részesülők átlagjövedelme 2018. évben 151 151.-Ft volt, 10 000.-Ft alatti ellátásban 10 fő részesült, az ellátás átlagösszege 5 374.-Ft volt. 200 000.-Ft felett 1 349 fő kapott ellátást, melynek átlaga 258 095.-Ft volt.

2019. évben a saját jogon járó nyugellátásban részesülők átlagjövedelme 158 130.-Ft volt, 10 000.-Ft alatti ellátásban 13 fő részesült, az ellátás átlagösszege 5 912.-Ft volt. 200 000.-Ft felett 1 461 fő kapott ellátást, melynek átlaga 265 970.-Ft volt.

Budapest V. kerület		Időszak: 2020. év január				
Ft kategóriák	férfi		nő		összesen	
	fő	teljes ellátás átlaga (Ft)	fő	teljes ellátás átlaga (Ft)	fő	teljes ellátás átlaga (Ft)
10 000 Ft alatt	...	...	...	...	12	5 662
10 000 - 49 999	...	...	...	...	204	37 875
50 000 - 99 999	421	78 394	680	79 932	1 101	79 344
100 000 - 149 999	461	124 104	1 066	125 970	1 527	125 406
150 000 - 199 999	427	173 434	925	174 481	1 352	174 150
200 000 felett	736	283 278	923	266 382	1 659	273 877
saját jogon járó nyugdíjak és ellátások összesen	2 149	175 198	3 706	161 889	5 855	166 774

Budapest V. kerület		Időszak: 2020. év január				
Ft kategóriák	férfi		nő		összesen	
	fő	teljes ellátás átlaga (Ft)	fő	teljes ellátás átlaga (Ft)	fő	teljes ellátás átlaga (Ft)
10 000 Ft alatt	...	...	...	...	12	5 662
10 000 - 49 999	...	...	...	...	114	34 914
50 000 - 99 999	287	80 178	543	81 501	830	81 043
100 000 - 149 999	427	124 473	1 020	126 254	1 447	125 728
150 000 - 199 999	393	174 062	908	174 567	1 301	174 415
200 000 felett	712	283 302	912	266 883	1 624	274 082
öregségi nyugdíjban részesülők összesen	1 875	185 594	3 453	167 181	5 328	173 661

Budapest V. kerület		Időszak: 2021 év január				
Ft kategóriák	férfi		nő		összesen	
	fő	teljes ellátás átlaga (Ft)	fő	teljes ellátás átlaga (Ft)	fő	teljes ellátás átlaga (Ft)
10 000 Ft alatt	7	5 821	5	4 957	12	5 461
10 000 - 49 999	87	38 24	103	36 425	190	37 256
50 000 - 99 999	378	79 048	607	79 679	985	79 436
100 000 - 149 999	442	123 000	966	126 095	1 408	125 123
150 000 - 199 999	406	173 409	884	174 250	1 290	173 985
200 000 felett	788	297 960	1 051	275 409	1 839	285 072
saját jogon járó nyugdíjak és ellátások összesen	2 108	186 343	3 616	170 752	5 724	176 494

Budapest V. kerület		Időszak: 2021. év január				
Ft kategóriák	férfi		nő		összesen	
	fő	teljes ellátás átlaga (Ft)	fő	teljes ellátás átlaga (Ft)	fő	teljes ellátás átlaga (Ft)
10 000 Ft alatt	7	5 821	5	4 957	12	5 461
10 000 - 49 999	47	35 080	60	32 683	107	33 736
50 000 - 99 999	249	81 211	468	81 219	717	81 216
100 000 - 149 999	395	123 800	918	126 335	1 313	125 572
150 000 - 199 999	368	173 735	862	174 283	1 230	174 119
200 000 felett	763	297 915	1 042	275 765	1 805	285 128
öregségi nyugdíjban részesülők összesen	1 829	197 953	3 355	176 915	5 184	184 338

53-60. számú táblázat, forrás: Magyar Államkincstár Közgazdasági és Elemzési Főosztály adatbázisa (A „...” jellel jelölt adatok adatvédelmi okok miatt nem közölhetők.)

A saját jogon járó nyugellátásban részesülők átlagjövedelme 2020. évben 166 774.-Ft volt, 10 000.-Ft alatti ellátásban 12 fő részesült, az ellátás átlagösszege 5 662.-Ft volt. 200 000.-Ft felett 1 659 fő kapott ellátást, melynek átlaga 273 877.-Ft volt.

2021. évben a saját jogon járó nyugellátásban részesülők átlagjövedelme 176 494.-Ft volt, 10 000.-Ft alatti ellátásban 12 fő részesült, az ellátás átlagösszege 5 461.-Ft volt. 200 000.-Ft felett 1 839 fő kapott ellátást, melynek átlaga 285 072.-Ft volt.

A nyugellátás összegének nemek szerinti vizsgálata során megállapítható, hogy a férfiaknál a saját jogú átlagnyugdíj összege magasabb a nők átlagnyugdíjánál.

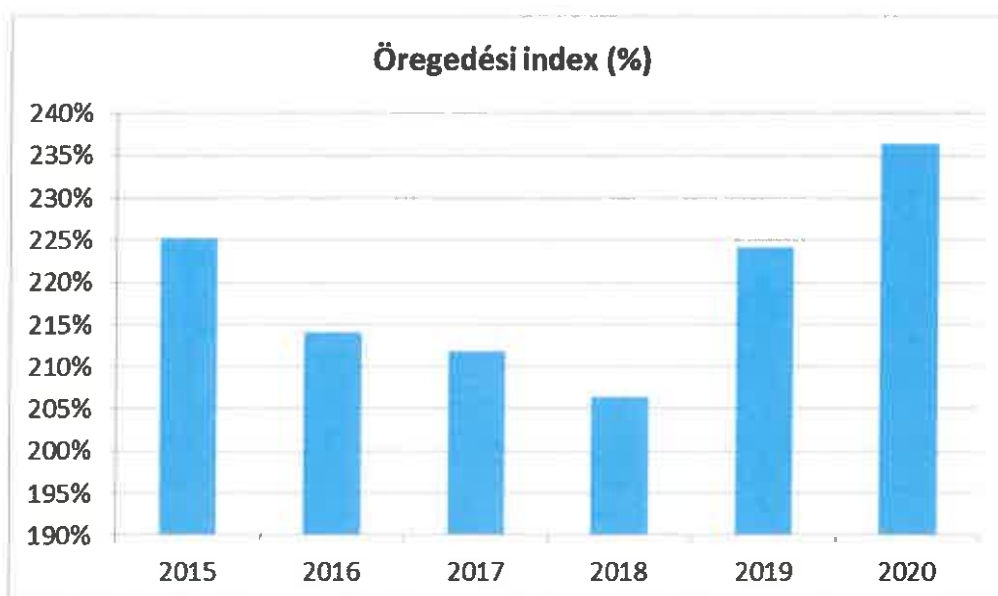
A Magyar Államkincstár tájékoztatása alapján, az alacsony ellátással rendelkező öregségi nyugdíjasok nagy része külföldről is kap ellátást. Az erről szóló V. kerületi adatokat, a következő táblázat foglalja össze.

Külföldről ellátásban részesülő öregségi nyugdíjasok	2021. év január			
	Ft kategóriák	férfi	nő	összesen
		fő	fő	fő
10 000 Ft alatt	7	5	12	
10 000 - 49 999	29	38	67	
50 000 - 99 999	19	31	50	
100 000 - 149 999	12	23	35	
150 000 - 199 999	5	18	23	
200 000 felett	17	14	31	
Összesen	89	129	218	

61. számú táblázat, forrás: Magyar Államkincstár Közgazdasági és Elemzési Főosztály adatbázisa

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2015	5 770	2 562	225,21%
2016	5 649	2 639	214,06%
2017	5 678	2 680	211,87%
2018	5 759	2 789	206,49%
2019	5 890	2 627	224,21%
2020	5 946	2 515	236,42%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

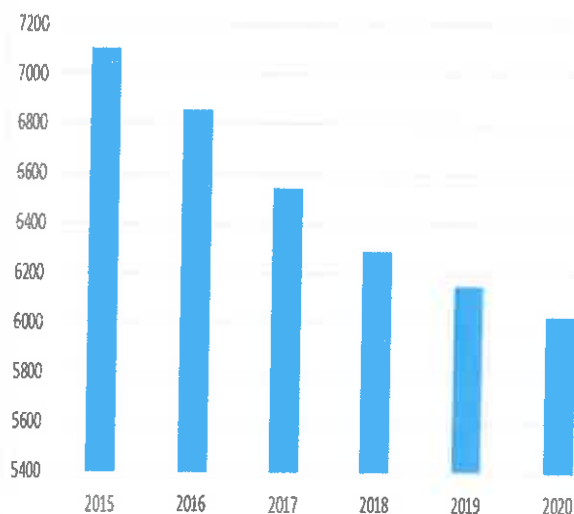

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

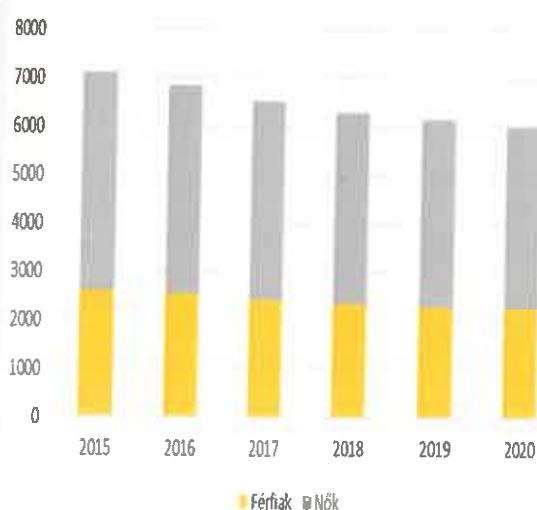
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2015	2614	4485	7099
2016	2545	4308	6853
2017	2429	4112	6541
2018	2345	3943	6288
2019	2289	3866	6155
2020	2257	3769	6026

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Nyugdíjasok száma

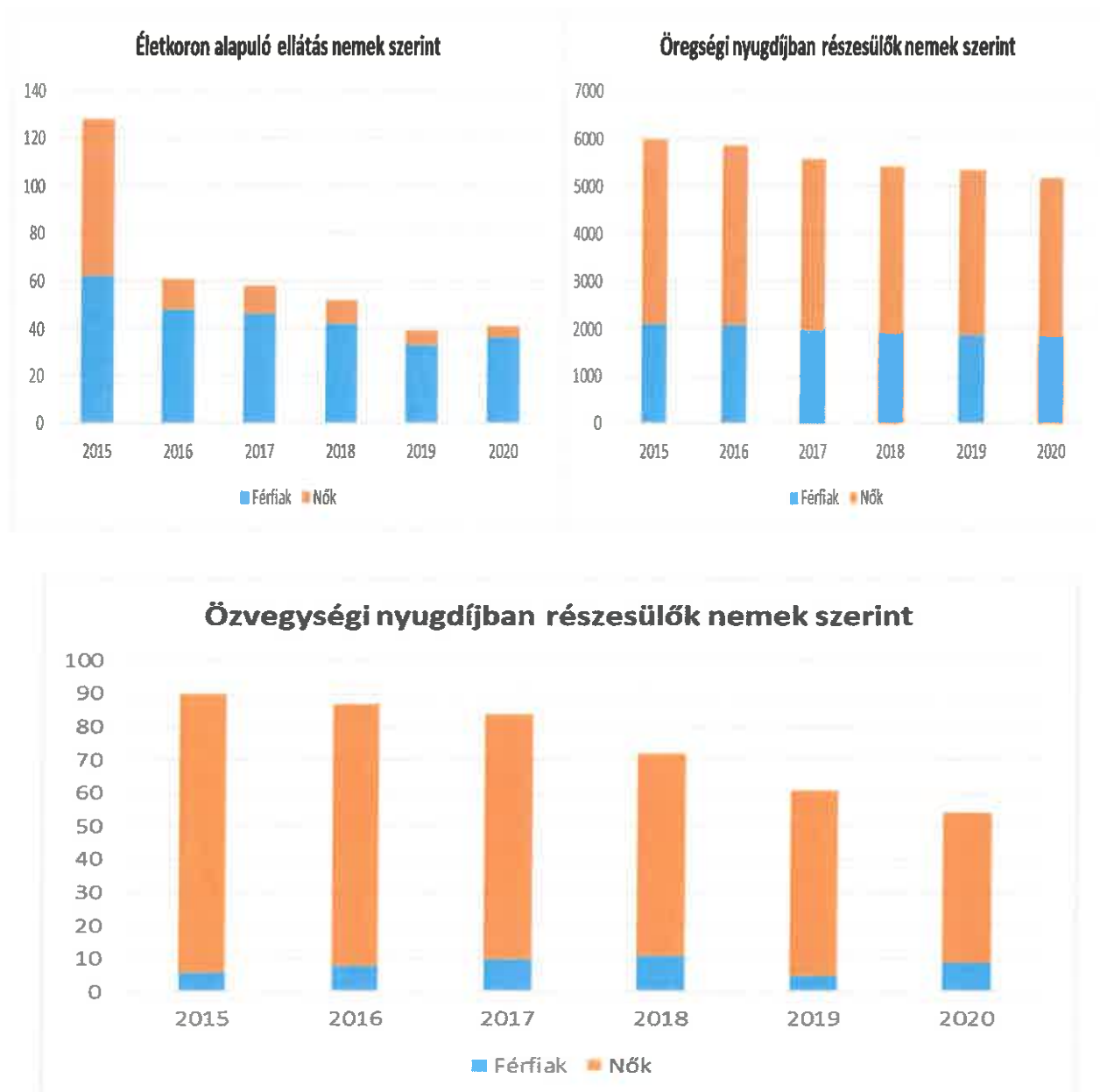
Nyugdíjasok nemek szerinti megoszlása

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások

Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2015	62	66	2104	3863	6	84	0
2016	48	13	2076	3772	8	79	0
2017	46	12	1968	3615	10	74	11
2018	42	10	1914	3497	11	61	15
2019	33	6	1875	3453	5	56	16
2020	36	5	1829	3355	9	45	15

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az Önkormányzat szociális ellátórendszerének köszönhetően továbbra is széles körű támogatásban tudja részesíteni az alacsony jövedelemmel rendelkező nehéz élethelyzetben lévő időseket.

A rászorulóknak kérelmükre **létfenntartási támogatásban** vagy alkalmanként rendkívüli települési támogatás keretében **eseti támogatásban** részesülhetnek.

Önkormányzatunk három **szociális boltot** üzemeltet a kerületben, melyekben az idősek a részükre biztosított **kedvezményes élelmiszervásárlási jogosultsággal** kedvezményesen vásárolhatnak.

2021. évben a Hold utcai szociális bolt új helyre költözött a Vadász utca 22-24. szám alatt kialakított tágasabb új helyiségbe.

2019. évben az Önkormányzat által nyújtott **fűtési szezonban történő időszakos támogatás** jogosultsági feltételeiben több változás történt. Júniusban a jogosult kör kibővítéséről döntött a képviselő-testület, a fogyatékosági támogatásban, ápolási díjban, ápolási támogatásban, egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban, jövedelempótló támogatásban részesülők, valamint a három vagy több gyermeket nevelő családok részére. Továbbá a támogatás összege is megemelésre került 20 %-kal, egyszemélyes háztartás esetén, havi 14.000.-Ft-ról 16.800.-Ft-ra,

több személyes háztartás esetén 8.400.-Ft-ról 10.080.-Ft-ra. A decemberi rendeletmódosítás méltányossági lehetőséget épített be a rendeletbe, azon kérelmezők részére, akiknek az egy főre eső jövedelme a rendeletben meghatározott jövedelmi értékhatárt meghaladta, feltéve, hogy az általuk lakott V. kerületi lakás fenntartásának elismert havi költsége a háztartás összjövedelmének 15 %-át eléri vagy meghaladja.

A lakásfenntartáshoz és a lakásminőség megőrzéséhez kapcsolódó támogatási forma a települési támogatás keretében nyújtott *lakhatási támogatás* és a *hátralékkészlet támogatás*, az önkormányzati tulajdonú lakások bérlői számára biztosított *lakbértámogatás*, valamint a *lakás-
karbantartási támogatás*.

A lakhatási támogatás tekintetében 2021. évben indokoltá vált a támogatás jogosultsági feltételeinek módosítása figyelemmel arra, hogy a jövedelmek, illetve a nyugellátás összegének évről-évre történő emelkedése miatt e támogatási formát egyre kevesebben tudták igénybe venni, jellemzően jövedelemhatár túllépés miatt. A képviselő-testület döntése alapján megemelésre került egyrészt a támogatás igénybevételének jövedelmi értékhatára: az egy háztartásban élők esetén az egy főre eső jövedelem az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének (jelenleg szociális vetítési alap) 250 %-ról (71.250.-Ft/fő) 350 %-ra (99.750.-Ft/fő), egyedül élő esetén 300 %-ról (85.500.-Ft) 400 %-ra (114.000.-Ft) nőtt, másrészt a támogatás összege, amely 3 000.-Ft-ról 6 000.-Ft-ra emelkedett.

A lakástulajdonnal rendelkező nyugdíjasok részére az Önkormányzat tovább működteti az *életjáradéki szerződési rendszert*.

Az *idősek világnapjára nyújtott támogatás* biztosításával, valamint a *szép korúak köszöntésével* az Önkormányzat kifejezi megbecsülését az időskorú lakosság felé.

2016. évben Belváros-Lipótváros Önkormányzat komplex időspolitikájáért **Idősbarát Önkormányzat Díjban** részesült.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) *idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;*

Az idősek, nyugdíjasok többsége – amennyiben ezt egészségi állapotuk lehetővé teszi – szívesen vállal továbbra is munkát jövedelme kiegészítése érdekében. Az aktív-inaktív keresők arányainak kedvezőtlen eltolódása miatt az állam is egyre inkább munkaerő-piaci potenciált lát a nyugdíjasokban.

A nyugdíjasok munkaerő-piaci részvételének növelése érdekében 2017 nyaratól az állam rendkívül kedvező feltételek mellett támogatja a közérdekű nyugdíjas szervezetek közvetítésével a nyugdíjasok visszafoglalkoztatását.

2019. január 1-től újabb változások történtek a nyugdíjasok munkaviszonyban történő foglalkoztatásában. A munka törvénykönyve alapján foglalkoztatott nyugdíjas munkavállalók munkabéréből csak 15 % személyi jövedelemadó kerül levonásra, ez 14 % jövedelemnövekedést jelent a 2018. évi munkabérhez képest, amikor 10 % nyugdíjjárulék és 4 % egészségbiztosítási járulék terhelte a munkabért. Fontos változás, hogy a nyugdíj mellett munkaviszonyban foglalkoztatott munkavállalók munkabére után a munkáltatót sem terheli 2019. január 1-től 19,5 % szociális hozzájárulási adó és 1,5 % szakképzési hozzájárulás fizetési kötelezettség.

A nyugdíjasok foglalkoztatása tekintetében fenti intézkedések ösztönzően hatnak a munkáltatókra és kedvezőek a munkát vállalni kívánó nyugdíjasoknak is.

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)

Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Fő összesen		340	157	122	114	124
41-45 év (TS 042)	Fő	40	19	17	14	19	47
	%	11,76%	12,10%	13,93%	12,28%	15,32%	14,37%
46-50 év (TS 043)	Fő	31	19	9	11	11	30
	%	9,12%	12,10%	7,38%	9,65%	8,87%	9,17%
51-55 év (TS 044)	Fő	32	10	13	17	10	38
	%	9,41%	6,37%	10,66%	14,91%	8,06%	11,62%
56-60 év (TS 045)	Fő	58	15	11	12	18	37
	%	17,06%	9,55%	9,02%	10,53%	14,52%	11,31%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	70	45	35	27	22	34
	%	20,59%	28,66%	28,69%	23,68%	17,74%	10,40%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen;

Az életkor meghosszabbodásával a 60 év feletti idősek a népesség jelentős és egyre aktívabb csoportját képezik. Ma már nem állja meg a helyét az a szemlélet, mely az idősek elesettségéről szól. Az idősek nem terhet jelentenek a társadalom számára, hanem kiaknázható tudást, tapasztalatot, melyet átadhatnak a fiatalabb generáció számára.

Belvárosban számos kezdeményezés irányul arra, hogy az idősek hasznosan, tevékenyen töltsék el szabad idejüket, az Idős klubok és a Segítő Kezek az Aktív Évekért Kft. programjainak célja az időskori aktivitás minél további megőrzése.

Az Önkormányzat támogatja az idősek részére a digitális esélyegyenlőséget célzó számítógépes tanfolyamokat, az ott elsajátított tudással a nyugdíjasok akár otthonról végezhető online munkát is vállalhatnak.

Az Önkormányzat Polgármesteri Hivatalában, valamint intézményeiben lehetőség van nyugdíjas munkavállalók alkalmazására. Számos esetben foglalkoztatnak vissza intézmények nyugdíjba vonult kollegát, a megszerzett tudása és tapasztalata okán.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.

A kerületben az idősekkel szembeni hátrányos megkülönböztetést nem tapasztaltunk.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

A helyi közszolgáltatások terén az idősekkel való foglalkozás magas színvonalú. Az egészségügyi, szociális, közművelődési és egyéb szolgáltatások a kerület minden állampolgára részére biztosítottak, egy része kor alapján az időskorúak részére szerveződik. Belváros-Lipótvárosban a szolgáltatások köre rendkívül színes képet mutat. Az Önkormányzat eleget tesz minden kötelező feladatának és emellett önként vállalt intézkedéseket is biztosít.

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;

A kerületi időskorú lakosság arányára tekintettel kiemelt figyelmet érdemel az egészséggel való törődés: a helyi szükségletekhez igazodó egészségügyi szolgáltatások széleskörű hozzáférhetővé tétele, az egészséges életmódról való tájékoztatás, amelyre az Önkormányzat és intézményei is nagy hangsúlyt helyeznek.

Továbbra is évente több alkalommal kerül sor ingyenes **egészségügyi szűrővizsgálatokra és tanácsadásokra**. Lehetőség szerint minden évben megrendezésre kerül a népszerű **Egészségziget Program**, melynek során többek között az időskori étellel, az azzal kapcsolatos változásokról tartanak előadásokat az idősek részére.

Az Önkormányzat ellátórendszerén keresztül továbbra is támogatja betegségből, orvosi ellátásból adódó költségekhez történő önkormányzati hozzájárulást. 2018-ban rendeleti szinten szabályozta az **időskori tüdőgyulladás elleni védőoltás költségeinek átvállalását**, amelyet képviselő-testületi határozat alapján már 2007-től biztosított a kerületi idősek részére. A testületi döntés alapján a védőoltás költségének 50 %-át, a rendeleti szabályozást követően a védőoltás teljes költségét átvállalja az Önkormányzat.

Az Önkormányzat az egészségügyi kiadások kompenzálására települési támogatás keretében **gyógyszertámogatást** nyújt a gyógyszerköltségekhez való hozzájárulásként. A gyógyszer-támogatás mértéke a gyógyszer-tár által beárazott gyógyszerköltség, de legfeljebb 6.000.-Ft/hó.

A gyógyszer-támogatás az egyik legnagyobb számban igénybe vett támogatási forma. A jövedelmek, illetve főként a nyugellátás összegének emelkedése miatt – mivel ezt az ellátási formát elsősorban az idősebb korosztály veszi igénybe – jelentős számú kérelmező esett ki a támogatotti körből jövedelem-túllépés miatt. 2021. évben a képviselő-testület döntése alapján, ezért ezen támogatási forma esetében is indokoltá vált a jövedelmi értékhatárok megemelése.

Gyógyszertámogatás formájában települési támogatásban részesülők száma az V. kerületben

Év	Ellátásban részesülők száma (fő)	Esetszám	Az ellátásra fordított összeg (E forint)
2018	356	3 582	21 133
2019	315	3 144	18 545
2020	273	2 638	15 598
2021	215	2 192	12 966
2022	252	2 414	14 252

62. számú táblázat, forrás: önkormányzati adatbázis

A kerület idős, szépkorú polgárainak egészségmegőrzése érdekében a jól működő jelzőrendszeres házi segítségnyújtás mellé további lehetőségként az Önkormányzat egy ún. **WIWE szívdiaosztikai eszközzel** szerelte fel az intézményhálózatot, mellyel az idősek biztonságérzetét kívánta növelni.

Az egészségügyi kiadásokhoz nyújtott legújabb hozzájárulás a **CT és MR diagnosztikai szolgáltatás** kerületben történő biztosítása, melynek költségeit – évente egy CT és egy MR vizsgálat esetén – szintén átvállalta az Önkormányzat.

A kerületben élő idősek otthonukban történő ápolására települési támogatás keretében **ápolási támogatást** biztosítunk.

Az Önkormányzat az idősök részére a szociális törvényben meghatározott alapszolgáltatások valamennyi formáját biztosítja. Ezeket a törvényi feladatokat az Egyesített Szociális Intézményen keresztül, **5 telephelyen** látja el.

2019. évben a képviselő-testület döntése alapján az Egyesített Szociális Intézmény **új telephellyel bővült**. A Balassi Bálint utca 9-11. szám alatti 441 m² helyiségcsoportba kerül áthelyezésre a Falk Miksa utcai Idősök Klubja, amely az évek során korszerűtlenné vált. Az új klub mind a klubtagok igényeinek megfelel, mind pedig a jogszabályi előírásoknak eleget tesz.

Kossuth Lajos utcai Szolgáltató Központ (1053 Budapest, Kossuth Lajos u. 3.)

- étkeztetés házhoz szállítással
- házi segítségnyújtás
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

Balassi Bálint utcai Idősök Klubja (1055 Budapest, Balassi Bálint u. 9-11.)

- étkeztetés helyben és elvitellel
- nappali ellátás – idősök klubja (120 férőhellyel)

Belgrád rakparti Idősök Klubja (1056 Budapest, Belgrád rkp. 27.)

- étkeztetés helyben és elvitellel
- nappali ellátás – idősök klubja (160 férőhellyel)

Vadász utcai Idősök Klubja (1054 Budapest, Vadász u. 11-13.)

- étkeztetés helyben és elvitellel
- házi segítségnyújtás
- 24 órás ügyelet- önként vállalt feladat
- nappali ellátás – idősök klubja (100 férőhellyel)

Falk Miksa utcai telephely (1055 Budapest, Falk Miksa u. 28.)

- közösségi pszichiátriai ellátás

Szociális alapszolgáltatások

Az Szt. 62. § értelmében, **étkeztetés** keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguk, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, különösen koruk, egészségi állapotuk, fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségük, szenvedélybetegségük vagy hajléktalanságuk miatt.

A kerületben az étkeztetés 1986. óta az év minden napján meleg étel biztosításával történik. Az étkeztetés igénybe vehető:

- házhoz szállítással az év minden napján
- hetente 5x (hétfőtől-péntekig), vagy hetente 7x (hétfőtől-vasárnapig)

Az étkeztetés keretében a klubok biztosítják egységesen a helyben étkezés, illetve az elvitel lehetőségét is.

Az étkeztetést helyben fogyasztással és kiszállítást igénybe vevők száma a kerületben

Év	Helyben fogyasztás	Kiszállítás	Összesen
2020	376	143	519
2021	255	151	406
2022	247	151	398

Az étkezést kiszállítással igénybe vevők korcsoport szerinti megoszlása a kerületben

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Életkor	fő	fő	fő	fő	fő	fő	fő
18-39	3	3	3	2	0	1	0
40-59	14	14	13	14	10	23	14
60-64	12	7	7	9	9	7	7
65-69	10	11	12	17	7	18	13
70-74	13	12	18	12	13	16	18
75-79	9	11	14	16	17	16	22
80-89	38	34	35	40	48	47	50
90-x	26	21	19	24	29	33	28
Összesen	125	113	121	134	143	151	151

63-64. számú táblázat, forrás: ESZI adatbázisa

Az Szt. 63. § alapján, a **házi segítségnyújtás** célja, hogy az igénybe vevő önálló életvitelének fenntartását – szükségleteinek megfelelően – lakásán, saját lakókörnyezetében biztosítsa. A fő ellátotti csoport a kerület időskorú lakossága, de a szolgáltatást biztosítani kell azoknak a pszichiátriai betegeknek, fogyatékos személyeknek, valamint szenvedélybetegeknek is, akik állapotukból adódóan az önálló életvitellel kapcsolatos feladataik ellátásában segítséget igényelnek, de egyébként önmaguk ellátására képesek.

A kerületi lakosok házi segítségnyújtás iránti igényét a Kossuth Lajos utcai Szolgáltató Központ látja el, 2019. évben 17 fő gondozó, 1 fő vezető gondozó, 2020-2022. évben 16 gondozó, 1 fő vezető gondozó, az ellátás szakmai vezetőjének felügyeletével.

A házi segítségnyújtást igénybe vevők korcsoport szerinti megoszlása a kerületben

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Életkor	fő	fő	fő	fő	fő	fő	fő
18-39	0	0	0	0	0	0	0
40-59	4	5	3	3	1	2	2
60-64	4	2	2	3	1	1	0
65-69	7	8	7	7	5	5	4
70-74	8	11	14	11	8	12	10
75-79	5	4	4	10	9	10	13
80-89	53	51	47	56	47	44	47
90-x	36	31	31	37	32	31	33
Összesen	117	112	108	127	103	105	109

65. számú táblázat, forrás: ESZI adatbázisa

A táblázat adataiból kitűnik, hogy a házi segítségnyújtást leginkább a 80-89 éves korosztály veszi igénybe. 2019. évben a szolgáltatást igénybe vevőinek 44 %-a, 2020-ban 46 %-a, 2021-ben 42 %-a, 2022-ben 44 %-a tartozott ebbe a korosztályba. A 90 év feletti ellátottak száma is magas, 2019. évben 29 %, 2020. évben 31%, 2021. évben 30 %, 2022. évben 31 % feletti.

Az Szt. 65. § alapján, a **jelzőrendszeres házi segítségnyújtás** a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időskorú vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújtott ellátás.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtást a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatósággal kötött szerződésben meghatározott feltételek alapján kerül biztosításra.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtást igénybe vevők korcsoport szerinti megoszlása a kerületben

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Életkor	fő	fő	fő	fő	fő	fő	fő
18-39	0	0	0	0	0	0	0
40-59	0	1	1	0	0	0	0
60-64	2	2	3	4	1	1	0
65-69	2	3	4	3	4	3	4
70-74	2	2	7	7	7	7	8
75-79	4	3	11	12	13	12	12
80-89	27	37	51	49	50	53	48
90-x	24	22	23	25	24	24	28
Összesen	61	70	100	100	99	100	100

66. számú táblázat, forrás: ESZI adatbázisa

2019-ben a Segítő Kezek az Aktív Évekért Kft. által indított „Okos otthon” pilot programba bevonásra került jelzőrendszeres készülékkel rendelkező 15 fő ellátott, akik részére további digitális eszközök kerültek kihelyezésre: okos gyógyszeradagoló, szénmonoxid érzékelő, tűz-füstjelző, hőmérséklet érzékelő, hűtőszekrény nyitó érzékelő és ajtó, ablak nyitását érzékelő berendezés. Az „Okos Otthon” programban résztvevők számára tablet is biztosításra került, amelyen keresztül videó-vizitet kezdeményezhettek egy kerületi belgyógyász szakorvos bevonásával, illetve skype kapcsolatot létesíthettek a kerületi rendőrkapitányság munkatársával és a diszpécserekkel.

A program 2020-ban és 2021-ben és 2022-ben is folytatódott, melyben az ESZI Kossuth Lajos utcai Szolgáltató Központjának dolgozói a Segítő Kezek az Aktív Évekért Kft. munkatársaival együttműködve dolgoznak.

Az Szt. 65/F. § alapján, a **nappali ellátás** keretében működő Idősek Klubjai elsősorban a saját otthonukban élő, tizennyolcadik életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek ellátását biztosítja. A nappali ellátás célja a társas kapcsolatok kezdeményezése, fenntartása, a tétlenséggel

járó kóros folyamatok kivédése, az egészségi állapot figyelemmel kísérése, az idős ember szociális helyzetének javítása, az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésének biztosítása.

Az Egyesített Szociális Intézmény az idősek nappali ellátását **három telephelyen** biztosítja.

- 1056 Bp. Belgrád rkp. 27., a klub engedélyezett férőhelye: 160 fő
- 1054 Bp. Vadász u. 11-13., a klub engedélyezett férőhelye: 100 fő
- 1055 Bp. Balassi B. u. 9-11., a klub engedélyezett férőhelye: 120 fő

2019-ben a Bp. V., Falk M. u. 28. szám alatt működő Idősek Klubja új telephelyet kapott a Bp. V., Balassi B. u. 9-11. szám alatt, ahol az Önkormányzat egy modern, minden igényt kiszolgáló klubhelyiséget hozott létre. A klub létszáma is megemelésre került 80-ról 120 főre.

Az Idős klubok programjaikon belül egyéni tanácsadás és csoportos foglalkoztatási lehetőséget kínálnak. A csoportos foglalkozások célja a szabadidő aktív és hasznos eltöltése, az időskorral járó szellemi és fizikai hanyatlás késleltetése. A programok összeállításánál a klubtagok mentális és fizikai szükségleteit, igényeit, érdeklődési körét veszik alapul. Az állandó szolgáltatások térítésmentesen biztosítottak az ellátottak részére.

Az Idős klubok alapelve, hogy a rendszeres napi tevékenységekkel és programokkal – azokon belül is a foglalkozások rendjével – kiszámíthatóan strukturálják az idős emberek napját, értelmes tartalommal töltsék meg a szabad idejüket. A nappali ellátás keretében az intézményen belüli szolgáltatási elemeken túl, intézményen kívüli programokat is biztosítanak, melyek konkrét kulturális tartalmuk mellett, indirekt módon megvalósítják a tágabb környezettel való kapcsolatot is.

Az Idősek klubjai a tárgyi feltételek tekintetében a nappali ellátást nyújtó intézményekre vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelnek. Az időskornak megfelelő kényelmes, ízléses bútorok, hangulatos közösségi helyiségek várják az ellátást igénybe vevőket. Az egyes telephelyeken elkülönített klubszoba és rendezvények befogadására is alkalmas, hangulatosan, ízlésesen berendezett társalgó helyiség szolgálja a mindennapi klubéletet. A színvonalas programok biztosításához a klubok rendelkeznek megfelelő technikai felszereltséggel. A nappali tereket minden helyszínen gazdag és ápoltszobanövényzet teszi barátságossá, otthonossá.

Nappali ellátás keretében az alábbi szolgáltatási elemeket biztosítja mindhárom klub:

- tanácsadás
- készségfejlesztés
- háztartási vagy háztartást pótló segítségnyújtás
- esetkezelés
- gondozás
- közösségi fejlesztés
- kézműves foglalkozások
- mozgásprogram
- gyógytorna, fodrász, pedikűr, varrás, ruhajavítás
- segítő beszélgetés
- intézményen kívüli programok: (színház, múzeum, kirándulás)

A koronavírus okozta járványhelyzet új kihívások elé állította a szociális ellátórendszerben dolgozókat is. A nappali ellátásban a klubok bezárása miatt a korábban megszokott, és jól működő

gyakorlatokat át kellett alakítani. A járvány leginkább veszélyeztetett csoportja éppen az időskorosztály volt, ezért minden új intézkedés az ő érdekében történt. Normál időszakban a szociális étkeztést igénylőknek lehetősége van a klubokban meleg ebéd elfogyasztására. Ez a pandémiás időszakban házhoz szállítással került megoldásra. Az ellátottakkal infokommunikációs eszközökkel (telefon, internet) tartottak kapcsolatot.

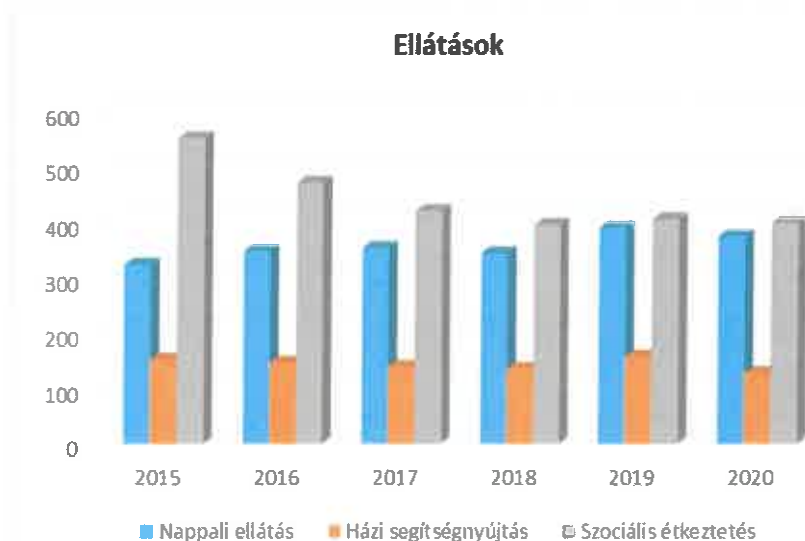
A járványhelyzet alatt az alábbi szolgáltatások kerültek biztosításra az igénybe vevők részére:

- a 65 év felettek részére igénylés alapján élelmiszer házhozszállítás, amelyet igény esetén az ESZI munkatársai házhoz vittek,
- a gyógyszerkiváltásban segítséget kérők részére a Segítő Kezek az Aktív Évekért Kft. munkatársai szervezték a gyógyszer kiváltását és házhozszállítását,
- az Önkormányzat a 60 év felettek ebéd házhozszállítását szervezte, amelynek logisztikai részét a Belváros-Lipótváros Városüzemeltető Kft. bonyolította,
- az ESZI a szociális étkeztetést házhozszállítással biztosította,
- az ESZI munkatársai segítséget nyújtottak az oltásra való regisztrációban is,
- a pandémia alatt a házi segítségnyújtásra fokozott terhet rótt a megnövekedett igény.

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2015	5 770	324	153	552
2016	5 649	349	147	472
2017	5 678	354	140	421
2018	5 759	345	136	396
2019	5 890	391	158	406
2020	5 946	376	129	399

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Jelenleg a Falk Miksai utcai Klub ad helyt a **közösségi pszichiátriai ellátásnak**. A klub új épületbe költözése lehetőséget adhat a kerületben 2006 óta működő közösségi pszichiátriai ellátás bővítésére, a meglévő szolgáltatás kiterjesztésével egy integrált nappali ellátás felé, a kifejezetten a pszichiátria betegek számára létrehozott klub által.

2020 januárjában az ellátottak száma 54 fő (29 fő férfi, 28 fő nő), az év végére számuk 47 főre csökkent (24 fő férfi, 23 fő nő). Közülük 15 fő (5 fő férfi, 10 fő nő) áll gondnokság alatt. Az ellátásban legnagyobb létszámban a 40-59 éves korosztály van jelen.

A 47 fő ellátott kor megoszlása a következő

Korcsoport	Ellátottak száma összesen (fő)	Férfi (fő)	Nő (fő)
18-39 év	4	2	2
40-59 év	18	12	6
60-64 év	6	5	1
65 év felett	19	5	14

67. számú táblázat, forrás: ESZI adatbázisa

2021 januárjában az ellátottak száma 47 fő (26 fő férfi, 21 fő nő). Közülük 13 fő (4 fő férfi, 9 fő nő) áll gondnokság alatt. Az ellátásban legnagyobb létszámban a 40-59 éves korosztály van jelen.

A 47 fő ellátott kor megoszlása a következő

Korcsoport	Ellátottak száma összesen (fő)	Férfi (fő)	Nő (fő)
18-39 év	4	2	2
40-59 év	20	14	6
60-64 év	5	4	1
65 év felett	18	6	12

68. számú táblázat, forrás: ESZI adatbázisa

2022 januárjában az ellátottak száma 48 fő (27 fő férfi, 21 fő nő). Közülük 12 fő (6 fő férfi, 6 fő nő) áll gondnokság alatt. Az ellátásban legnagyobb létszámban a 40-59 éves korosztály van jelen.

A 48 fő ellátott kor megoszlása a következő

Korcsoport	Ellátottak száma összesen (fő)	Férfi (fő)	Nő (fő)
18-39 év	3	3	0
40-59 év	23	16	7
60-64 év	5	3	2
65 év felett	17	5	12

69. számú táblázat, forrás: ESZI adatbázisa

Az intézmény folyamatos kapcsolatot tart az V. kerületi Pszichiátriai Gondozóval, az V. kerületi Kormányhivatal Gyámügyi Osztályával, a kirendelt ügygondnokokkal, a Nyírő Gyula Kórház szociális munkásaival, az ellátottak házi orvosaival és egyéb kerületi társintézményekkel, valamint az ellátottak hozzátartozóival.

Az Szt. 82. § alapján, az Önkormányzat 1992 óta önként vállalt feladatként biztosítja a **szakosított idősellátást** a kerület idősei számára bentlakásos formában, az **Időskorúak Gondozóházában** (Bp. V., Nádor u. 6.). Az ellátás átmeneti jelleggel, egy évig vehető igénybe, mely szükség esetén további egy évvel meghosszabbítható. A gondozóházi ellátást elsősorban azok az egyedülálló kerületi nyugdíjasok veszik igénybe, akiknek az egészségi állapotában hirtelen következik be változás, és nincs családjuk vagy családjuk sem gondozásukat, sem felügyeletüket átmenetileg nem tudja vállalni.

2015. évben Önkormányzatunk a Gondozóház melletti önkormányzati lakás bérleti szerződését a bérlő felajánlása alapján pénzbeli térítés ellenében megszüntette. Ezáltal lehetőség nyílhat a gondozóház férőhelybővítésére, amely pályázati lehetőséget bevonásával valósulhatna meg.

Az Időskorúak Gondozóháza 15 fő engedélyezett férőhellyel, folyamatos kihasználtság mellett üzemel.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

Kerületünkben nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy az idős emberek ne szigetelődjenek el a közélettől, a mindennapoktól, a kerület problémáitól. Belváros-Lipótváros Önkormányzat fő törekvése, hogy a kerület idősei otthonosan érezzék magukat lakókörnyezetükben, hogy részesei legyenek a kerület életének, történéseinek, aktívan közreműködjenek a helyi problémák megoldásában és adják át évtizedes tapasztalataikat a jövő nemzedékének.

Az Önkormányzat igyekszik bevonni az időseket a kerület életének, lakóhelyük eseményeinek formálásába is: lakossági fórumok útján vagy kerületi rendezvények, átadó ünnepségekre történő meghívással.

A kerület idősei részére az év minden napján több klub áll rendelkezésre, ahol élénk társasági élet folyik. Az **Idősek Klubja** a közösségszervezés fontos helyszíne, mely lehetőséget biztosít a hiányzó családi gondoskodás pótlására, napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére, továbbá megszervezi az ellátottak napközbeni étkeztetését.

Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk a rekreációs-, szabadidős programoknak (színházi előadások, zenés táncos rendezvények, hajókirándulások, ünnepségek, nyaralások, külföldi utazások testvérvárosainkba), mert felbecsülhetetlen mentális támogatást jelentenek a klubtagok mindennapi életéhez.

A Segítő Kezek az Aktív Évekért Közhasznú Nonprofit Kft. is számos programlehetőséget biztosít a kerületi idősek része. Ilyen a **Szenior Mesemondó Program**, melynek célja egyrészt, hogy mesélni szeretők, illetve mesékkal foglalkozni vágyó időseket hozzon össze, másrészt, hogy alkalmat teremtsen az idősek és fiatalok találkozására családi mesemondó délutánok keretében.

Másik népszerű programjuk a **szenior tánc**, mely zenére történő, az idős ember szervezetéhez illeszkedő kíméletes sporttevékenység. A tánc pozitívan hat a testre és a lélekre egyaránt, a mozgás segíti az idősek egészségének megőrzését, hasznosak az izmoknak és az ízületeknek, az új tánclépések megtanulása pedig intenzív agytornát kíván, ezáltal fejlesztve a memóriát, a

koncentrációt. A táncolás oldja a feszültséget, sikerélményt, szellemi feltöltődést nyújt az idősök számára, valamint közösségteremtő szerepe is van.

A rendszeres és időszakos programok segítenek kimozdítani az időseket a korukra jellemző visszavonultságból, ezzel is segítve a társas kapcsolatok minőségének javulását. A programok célja, hogy az idősök a passzív időtöltést olyan aktívra cseréeljék fel, mely örömet, kikapcsolódást jelent számukra.

A V30 Belvárosi Sportközpont uszoda részlege igen kedvelt az idős korosztály körében. A nyugdíjas kedvezményen felül, kerületi kedvezményt is igénybe vehetnek. A Sportközpont szolgáltatásaival hozzájárul az idős lakosság egészségének megőrzéséhez, életminőségük szinten tartásához, valamint a wellness részlegen működő termálmedencével mozgásszervi rehabilitációjukhoz. Jelenleg folyamatban van a Sportközpont termálvizének gyógyvízzé történő minősítése.

Az élhetőbb Belváros jegyében Önkormányzatunk sétálóutkákat, parkokat alakít ki, mely ugyancsak hozzájárul az időskorú lakosság közérzetének és megelégedettség érzetének javításához. A jó közérzet jelentősen befolyásolja az időskorúak egészségi állapotát és optimista jövőképét.

A közbiztonság elősegítése érdekében az idősök részére bűnmegelőzési előadások kerülnek megszervezésre. Civil szervezetekkel karöltve folyamatosan tájékoztatjuk az idős lakosságot az igénybe vehető szociális ellátások köréről (tájékoztató kiadványok, helyi újság és tévé).

c) idősök informatikai jártassága;

A kerület időseire nem jellemző az informatikai jártasság, de azok, akik már ráéreztek az informatikai nyújtotta lehetőségekre, kitárult előttük a világ, azok rendszeresen használják. A tapasztalatok alapján a számítógép ismerete oldja az izoláció érzését, kapcsolatot teremt távol élő családtagokkal, és összeköttetést biztosít az idős ember és az őt forrásokkal, szolgáltatásokkal, lehetőségekkel ellátó rendszerek között.

Belváros Önkormányzata 65 év feletti lakosok számára lehetővé tette a kezdő és haladó szintű számítógépes foglalkozássorozaton való részvételt, amelynek célja, hogy az itt élő idős lakosság megismerkedjen a számítógép és az internet használatával a modern technika adta lehetőségekkel, az online kommunikációval.

A Segítő Kezek az Aktív Évekért Közhasznú Nonprofit Kft. szervezésében indult Infokommunikációs Program a következő fejezetben kerül ismertetésre.

d) a generációk közötti programok.

A Segítő Kezek az Aktív Évekért Közhasznú Nonprofit Kft. által működtetett Belvárosi Közösségi Tér számos programot biztosít az idős korosztály számára. A programok egy részének nem titkolt célja, hogy hidat építsen a generációk közé, vagyis az időseket bevonja a gyermekek közösségi életébe. Ilyen program a korábban már említettem *Senior Mesemondó program*, amelynek keretében havonta egyszer a senior mesemondók mesét mondanak a gyermekeknek, valamint együtt játszanak, énekelnek, kézműveskednek velük. Ezeken a családi hangulatú mesedélutánokon a gyerekek és felnőttek is megtapasztalhatják a régimódi, élősavas mesemondás szívderítő élményét.

A generációk közötti kapcsolatok fenntartásának elősegítése érdekében Önkormányzatunk, illetve intézményei *közösségi szolgálatra* több kerületi középiskolával kötött együttműködési

megállapodást. A közösségi szolgálat során a diákoknak alkalmuk nyílik megismerni a kerület időseit, egyes esetekben mintegy nagyszülő-unoka viszonyt kialakítva. Ezzel az időseknek lehetőségük nyílik tapasztalataik, tudásuk átadására, de a fiatalokat is közelebb hozza az idősekhez, segít életfelfogásuk, problémáik megértésében.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Belváros-Lipótváros Önkormányzat Képviselő-testülete 2012. december 5-én 293/2012.(XII.05.) számú határozatával döntött az **idősügyi jelzőrendszer** kiépítéséről a kerületben.

Az **Időslátogató Program** 2013-ban a Segítő Kezek az Aktív Évekért Közhasznú Nonprofit Kft. irányításában indult el. A projekt önkéntes hálózaton, közösségi szolgálaton és közfoglalkoztatáson alapuló észlelő- és jelzőrendszer kialakítását foglalta magába, annak érdekében, hogy segítségével elérhető legyenek azok az idős emberek, akik nincsenek gondozásban (az időskorú lakosság egy jelentős része szociálisan nem szorul rá, hogy mindennapos támogatást kapjon az önkormányzattól), de akiknek előrehaladott életkoruk (80 év feletti), egészségi állapotuk, családi körülményeik miatt eseti jelleggel szükségük lehet az Önkormányzat segítségére.

A programmal az Önkormányzat azt kívánta elősegíteni, hogy az idősek önálló életvitelüket saját otthonukban a lehető leghosszabb ideig fenn tudják tartani. A konkrét segítségnyújtás mellett az Önkormányzat célja egy olyan támogató környezet biztosítása volt, amely aktív életvitelt tesz lehetővé az idősek számára. Az időslátogató program egyénre szabottan, az egyén szükségleihez igazodva próbálja kompenzálni az idős korral együtt járó csökkent aktivitást, a szociális elszigetelődést, elmagányosodást.

A programban résztvevők a következők tevékenységeihez kérhetik az időslátogató munkatársak segítségét:

- társalgás, felolvasás
- közös vásárlás
- közös séta
- orvosi vizsgálatokra, gyógyszertárba, fodráshoz, klub programokra, stb. kísérés
- gyógyszerkiváltás és házhozszállítás
- WIWE szív diagnosztikai eszköz használat
- memória torna
- gyógyszerkiváltás és házhozszállítás.

A programban részt vevő idősek 92 %-a egyedül él, nem véletlen, hogy a legnépszerűbb igényelt szolgáltatás a társalgás.

A program további célja, hogy a szolgáltatásokat jelenleg igénylőkön túl, még több kerületi időshöz eljusson a magyar fejlesztésű **WIWE diagnosztikai eszköz**, mely algoritmus segítségével mutatja ki a szív működésének rendellenességeit, a stroke és a hirtelen szívmegállás kockázatát. A készülék klinikai szintű EKG-t mér, amit orvosi segítség nélkül azonnal kiértékel.

Minezeken túl a program kiemelt figyelmet fordít a **bűnmegelőzésre** is, hiszen az idős emberek az átlagosnál kiszolgáltatottabbak, ezáltal fokozottabban veszélyeztetettek bizonyos bűncselekményekkel szemben (csalás, trükkös lopás). Az Önkormányzat és az V. kerületi Rendőrkapitányság együttműködési megállapodást kötött az időskorúak sérelmére elkövetett bűncselekmények megelőzése és felderítése érdekében. A rendőrség rendszeresen tart bűnmegelőzési előadásokat a kerületi idősek részére. Az időslátogató munkatársak rendszeresen felhívják az idősek figyelmét azokra a jellemző bűncselekményekre és elkövetési módszerekre, amelyeknek esetleg áldozatul eshetnének koruk és kiszolgáltatottságukból adódóan.

2015. évben indult el kerületünkben a *Segítő Kezek Infokommunikációs Idősügyi Program*, amely többek között az idős emberek elszigetelődését hivatott megakadályozni.

Az Infokommunikációs Program azzal a céllal jött létre, hogy feltárja a modern technológiai eszközök (számítógép, okostelefon, vészjelző karperec, hordozható vérnyomásmérő) alkalmazhatóságát a 75 év feletti idősök körében

A program keretében résztvevő idősök számítógépet, okostelefont, vérnyomásmérőt és egy speciális karperecet kaptak. A számítógép használatát önkéntes diákok tanították meg az idősöknek, így akár skype-on is tudják tartani a kapcsolatot távol élő családjukkal, barátaikkal. A speciális karperec jelzi viselőjének, ha egészségi állapotában (vérnyomás csökkenés, emelkedés) változás áll be, akár a stroke bekövetkezését is előre tudja mutatni, így a prevencióban jelentős szerepet játszik.

A program elsődleges törekvései:

- az idős korosztály magányának enyhítése,
- a biztonságérzetük megnövelése,
- az egészségi állapotok romlásának csökkentése,
- az egészségügyi beavatkozások hatékonyságának javítása.
- a balesetek megelőzését szolgáló intézkedések foganatosítása,
- valamint az idősök sérelmére elkövetett bűncselekmények, bűnalkalmak visszaszorítása.

Az Időslátogató Program és az Infokommunikációs Idősügyi Program tapasztalatai és eredményei alapján Belváros-Lipótváros Önkormányzata indokoltnak látta az idősök otthonainak további digitális fejlesztését, úgynevezett „okosotthon” kialakítását.

A 2019-es esztendő második felében elindult a *Digitális Okosotthon Pilot Program*. A program keretében 15 fő V. kerületi idős otthona lett felszerelve modern digitális eszközökkel. A program keretében kitelepített táblagépek (és az arról is irányítható okos rendszer) használatának elsajátításában a Segítő Kezek Kft. diszpécserközpont munkatársai nyújtanak támogatást az igénylők számára. A program a modern eszközök jelzéseivel segíti az egyedül élő idősök magányának enyhítését, egészségmegőrzését, biztonságuk növelését. Minden programban részt vevő pozitívan nyilatkozott az eszközökről és magáról a programról is. Megerősítették, hogy a programban résztvevők biztonságérzete növekszik magányuk társadalmi elszigetelődésük pedig csökken.

A koronavírus okozta világjárvány az idősügyi program működésére is hatással volt. Az ennek okán elrendelt veszélyhelyzet időszakában Belváros-Lipótváros Önkormányzata mindent megtett azért, hogy a vírus által leginkább veszélyeztetett idős korosztályt segítse a fertőzés elkerülésében.

A 65 év feletti belvárosiak részére az Önkormányzat vényköteles gyógyszereik kiváltásában és tartós ételkészítéssel való ellátásukban igény esetén gondoskodott. A vényköteles gyógyszerkiváltás és házhozszállítás segítségét az Önkormányzat a Segítő Kezek Kft. keretein belül szervezte meg.

A Segítő Kezek Kft. idősügyi csoportja egyeztetett a kerületben található gyógyszertárakkal, házi orvosokkal, amellyel egy jól működő rendszert hozott létre annak érdekében, hogy minden igénylő a lehető leghamarabb a vényköteles gyógyszereihez jusson. A szolgáltatás nagy segítséget jelentett az idősök számára, ezért továbbra is biztosítják a kerület időseinek.

A pandémia ellenére minden idősügyi program tudott folytatódni. Az idős kerületi lakosok többször jelezték a veszélyhelyzet alatt, hogy infokommunikációs szolgáltatások milyen hasznosak voltak ebben az időszakban. A járvány kapcsán növekedő lakossági megkeresések két fő területre irányultak, egyrészt személyes segítség kérésre, másrészt, mint jelzőrendszer hívták fel a figyelmet a környezetükben élő idősök kiszolgáltatott helyzetére.

Az idősügyi programok tekintetében a pandémia miatt a kerületi időseknek nyújtott szolgáltatásokat át kellett strukturálni. A személyes találkozások számát csökkenteni kellett úgy, hogy az idősek az addig megszokott segítséget továbbra is megkapják. Ebben az időszakban a koronavírus negatív hatásai, mint például a bezárkózottság, elszigetelődés ellenére több új belépő is igényelte a szolgáltatásokat, így a programban résztvevők létszáma emelkedett. Ennek oka, hogy a korukból és egészségügyi állapotukból adódóan kiszolgáltatott, sérülékeny csoport, mint az idős emberek egy ilyen veszélyhelyzetben több fizikális és mentális támogatást és figyelmet igényelnek. Erre a megnövekedett igényre az intézmény jól reagált, a munkatársakat felkészítették és a munkát ennek megfelelően szervezték át. Ezen kívül nagy figyelmet fordítottak a lakosság megfelelő tájékoztatására a programjaikról és a szolgáltatásaikról.

A Segítő Kezek Kft. 2020 nyarán új szolgáltatásként bevezette a *memória tornát*, melyet a pandémiára való tekintettel először online formában biztosítottak az azt igénybe vevő lakosoknak. A torna segítségével az idősek kognitív képességeinek „frissen” tartásában segítettek. A nagy érdeklődésre tekintettel a program tovább folytatódott, amelynek során törekedtek az orvosi diagnosztikában használt demencia tesztek elemeinek az átmenésére is.

2021-ben a kerületi idősek számára az *okostelefon használatát támogató foglalkozássorozat*ot indítottak. A cél, hogy a legidősebb korosztálya is tudja használni a mai okostelefonokat, szükség esetén segítséget hívhasson.

A 2022-ben indult a „*Szenior Akadémia*” *előadássorozat*ot, amely program keretében a kerületben élő idősek gerontológiai témákat szakszerűen kifejtő előadásokat hallhatnak. Az előadások nem csak szórakoztató hasznos időtöltést jelentenek, hanem segítik a hallgatóságot felkészülni az időskor kihívásaira értékes tudást adnak át számukra. Az *Alzheimer Café programsorozat* keretében a betegségben érintett embereknek, családtagjaiknak és közvetlen környezetüknek olyan lehetőséget biztosítottak, amelynek keretében tapasztalatot cserélhettek az idősgondozás és a demencia témakörében.

2022-től a Segítő Kezek Kft. szervezi a fővárosban elsőként a *Demencia Információs Órák (DIÓ) interaktív előadássorozat*ot. A DIÓ egy olyan segítő, közösségi forma, amely az érintettek tájékoztatását, ismereteinek bővítését szolgálja a betegséggel és idősgondozással kapcsolatosan.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A kerület elöregedése.	Az idősek számára nyújtott szolgáltatások bővítése
A kerületben nő az egyszemélyes háztartások száma.	Prevenációs szolgáltatások fejlesztése az egészségmegőrzés és a bűnmegelőzés érdekében
A demens vagy egyéb mentális problémákkal küzdő családtagok mindennapi, 0-24 órás ellátása a családok, a gondozó családtagok számára megterhelő.	A családok tehermentesítése azáltal, hogy a kerületben a nappali ellátás feltételeinek megteremtése a demens, illetve a mentális problémákkal küzdők számára.

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

A fogyatékos fogalmára nincs átfogó, a világ minden országában elfogadott definíció, meghatározásukat és a társadalomban betöltött szerepüket a nemzetközi jogszabályok és ajánlások, valamint az adott ország jogszabályai együttesen alkotják és alakítják.

A fogyatékossgal kapcsolatos jogszabályok jellemzően két területre fókuszálnak. Egyrészt meghatározzák, hogy kiket tekintenek fogyatékosnak, másrészt a fogyatékossgal élő személyek jogaira vonatkoznak.

A legelterjedtebb definíció szerint **fogyatékos személy**, aki

- érzékszervi, így különösen látásszervi, hallásszervi és/vagy
- mozgásszervi és/vagy
- testi teljességét és/vagy
- értelmi képességeit

jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során.

Az alábbiak szerint határozzák meg a fogyatékkal élőket *társadalmi* értelemben:

A beszéd fogyatékossg: a gyogyopedagógia központi fogalma

Olyan sérülés, károsodás következtében létrejövő beszédzavar következménye, amely akadályozza az egyén saját magához, személyi és tárgyi világához való viszonyulását, meglevő egyéni értékei és normái mellett is, így ezzel állandóan szembesülnie kell különféle tevékenységei végrehajtása során (Hansen-Welling, 1993).

A hangadásban, a beszéd- és a nyelv használatában (értés, feldolgozás, tervezés és produkció területén egyaránt) megjelenő tünetek és a háttérben meghúzódó okok alapján a logopédia különféle hang-beszéd és nyelvi zavarokat, úgynevezett logopédiai kórképeket ír le, amelyeket az okok és a tünetek hasonlósága alapján kategóriákba lehet sorolni. A logopédia több ilyen felosztási kísérletet ismer. Európában használatosak közül a legismertebb R. Luchsinger nevéhez fűződik (1963).

- Beszédfejlődési elmaradások: (ide tartoznak, mai szóhasználattal, a specifikus beszéd-és nyelvfjlődési zavarok: a megkésett beszédfejlődés, fejlődési diszfázia, SLI).
- Artikulációs zavarok (pöszeség, orrhangzós beszéd).
- Parciális teljesítményzavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia).
- Beszédritmuszavarok (hadarás, dadogás).
- Centrális zavarok (disztria, afázia).
- Hangképzési zavarok.

Az **értelmi fogyatékossg** vagy más kifejezéssel az intellektuális képességzavar „az intellektuális-kognitív működések, valamint a kortárs csoportokhoz viszonyított adaptív magatartás jelentős akadályozottságával jellemezhető”. Az intellektuális képességzavar különböző súlyosságú megnyilvánulása mellett képesek a fejlődésre, a tanulásra, a társadalmi integrációra, melyhez a társadalom segítségét igénylik (Lányiné Engelmayer, 2009, 2012; Csákvári, Mészáros, 2012). A környezet érzékelése, a tájékozódás, az ingerek értékelése, a kommunikáció, az önálló döntéshozatal egyénenként eltérő.

Az értelmi fogyatékoság esetén az egyén döntéshozatali lehetősége a belátási képességének függvényében változik, így lehet cselekvőképes, korlátozottan cselekvőképes vagy cselekvőképtelen. A támogatott döntéshozatal rendszere lehetővé teszi, hogy az érintett személy az életét érintő lehető legtöbb területen segítséggel maga dönthessen.

Két nagy csoportba sorolják a **hallássérült** embereket, **siketek** és **nagyothallók**. Az információszerzés terén és a kommunikációban akadályozottak. Mozgás- és látószerveik épek. Gyalogosan és a tömegközlekedési eszközzel korlátozás nélkül tudnak közlekedni. A látható információk fokozottan szükségesek számukra. A hallássérültek számára a hangos információkat szöveggel, képekkel, fényjelzésekkel kell helyettesíteni, kiegészíteni. A kommunikációhoz gyakran segédeszközt, vagy személyi segítőt, jelnyelvi tolmácsot vesznek igénybe.

Látássérültnek számít az az egyén, akinek a jobbik szemén maximális korrekcióval mért látásteljesítménye az ép látás 0-30 %-a, és/vagy látótérszűkülete 20°-os, vagy annál nagyobb (WHO, 1992).

A látássérült embereket meglévő látásuk szerint három csoportba szokás osztani: **vakok**, **aliglátók** és **gyengénlátók**. A klasszikus kategorizálás szerint a vakok azok, akiknek nincs látásmaradványa, az aliglátók a fényt érzékelik, foltokat és esetleg nagy tárgyakat látnak, de vízusuk nem éri el a 0,1-et, a gyengénlátók pedig azok, akiknek vízusa 0,1 és 0,3 között van. Mivel a látási funkció vízus értéken alapuló megítélését ma már nem tartjuk mérvadónak, ezért szalmailag ez a felosztás is sok tekintetben problémás. Mivel azonban maguk a látássérült emberek is sok esetben használják ezeket az elnevezéseket, ezért mindenképp célszerű pontosan ismerni ezeket a kategóriákat.

Funkcionális megközelítésben az a személy számít látássérültnek, aki szembetegség vagy a központi idegrendszer látásfunkciókat érintő betegsége miatt akadályozott az alábbi területek bármelyikén:

- Közlekedés-tájékozódás.
- Mindennapi élet (önellátás, házi munka, ügyintézés, stb.).
- Információ és kommunikáció (számítógép, írás-olvasás, stb.).
- Pszicho-szociális működés (látássérülésből fakadó krízis, kapcsolatteremtési nehézségek, izoláció, szociális kompetenciában való hiányosságok, stb.).
- Tanulmányok végzése.
- Pályaválasztás, munkavállalás.
- Látás használata és/vagy látásjavító eszközök használata (Kovács, 2008).

„A **mozgáskorlátozottságnál** a mozgásszervrendszer **veleszületett vagy szerzett károsodása** a szervezet funkcionális képességeit, az egyén aktivitását maradandóan akadályozza; az egyén részére hátrányos helyzetet, korlátozott életvitelt okozhat. Gyógypedagógiai értelemben azokat a személyeket tartják mozgáskorlátozottoknak, akiknél a mozgásszervrendszer (tartó-, csont-, ízületrendszer és/vagy mozgatóizom-idegrendszer) veleszületett, vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara következtében olyan jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság van, amelynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés, és a szocializáció csak nehezített körülmények között lehetséges.” (Mesterházy, 2000). Az egyik legheterogénebb fogyatékosági kategória, csoportosítása sokféle szempont alapján történhet.

A halmozott fogyatékoság többféle fogyatékoság egyidejű jelenléte.

A társadalom mintegy 10 %-a olyan fogyatékos személy, akiknek a fogyatékosága állandó. Hátrányos helyzetű embernek azonban a társadalom mintegy 40 %-a tekinthető. Hátrányos helyzetű emberek lehetnek az életkoruk, pillanatnyi helyzetük, betegség, baleset miatt csökkent mozgásszervi, érzékszervi, és értelmi képességgel rendelkező egyének: gyermekek, idősek, kisgyermekkel közlekedő szülők, átmenetileg egészségkárosodott emberek.

Az alábbiak szerint határozzák meg a fogyatékkal élőket *jogszabályok* által:

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény szabályozza a súlyos fogyatékoság fogalmát az alábbiak szerint:

- a) súlyosan fogyatékos személy az, akinek
  - aa) segédeszközzel vagy műtéti úton nem korrigálható módon látóképessége teljesen hiányzik, vagy aliglátóként minimális látásmaradvánnyal rendelkezik, és ezért kizárólag tapintó - halló - életmód folytatására képes,
  - ab) hallásvesztése olyan mértékű, hogy a beszédnek hallás útján történő megértésére és spontán elsajátítására segédeszközzel sem képes és halláskárosodása miatt a hangzó beszéd érthető ejtése elmarad,
  - ac) értelmi akadályozottsága genetikai, illetőleg magzati károsodás vagy szülési trauma következtében, továbbá tizennegyedik életévét megelőzően bekövetkező súlyos betegség miatt középsúlyos vagy annál nagyobb mértékű, továbbá aki IQ értékétől függetlenül a személyiség egészét érintő (pervazív) fejlődési zavarban szenved, és az autonómiai tesztek alapján állapota súlyosnak vagy középsúlyosnak minősíthető (BNO szerinti besorolása: F84.0-F84.9),
  - ad) mozgásszervi károsodása, illetőleg funkciózavara olyan mértékű, hogy helyváltoztatása a külön jogszabályban meghatározott segédeszköz állandó és szükségszerű használatát igényli, vagy állapota miatt helyváltoztatásra még segédeszközzel sem képes, vagy végtaghiánya miatt önmaga ellátására nem képes.

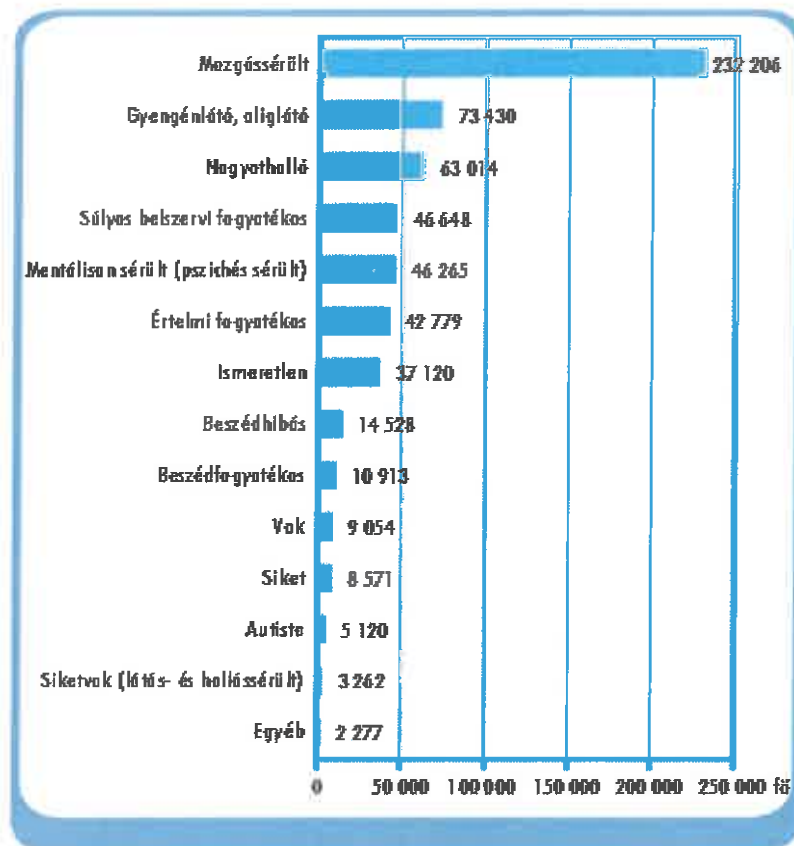
7.1 A településen fogyatékosággal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A fogyatékos emberek a magyar társadalom leghátrányosabb helyzetű csoportjai közé tartoznak. A 2011-es népszámlálás során 490 578 fő, a teljes népesség 4,9 százaléka azonosította magát fogyatékosággal élőként.

A leggyakoribb fogyatékoság a mozgássérültség, ezzel jellemezhető a fogyatékosággal élők csaknem fele. A második népesebb csoportot az időskorban gyakoribb fogyatékoságok: a gyengénlátás, az aliglátás és a nagyothallás alkotja. Majd a mentálisan sérült, értelmi fogyatékos és a súlyos belszervi fogyatékos személyek következnek.

A férfiak és nők aránya megegyezik a fogyatékosággal élők és a teljes népesség körében: mindkét csoportban ugyanolyan arányú nőtöbbség mutatkozik (férfiak 47 %, nők 53 %). A fogyatékosággal élő férfiak ötöde, a nők valamivel kisebb aránya születésétől fogva fogyatékos. Az idősebbek körében megfordul ez az arány: a fogyatékosággal élő nők – a hosszabb élettartam miatt is – negyede 60 éves kora után vált fogyatékosá, míg a férfiaknak csupán 15 %-ra jellemző ez.

Az alábbi táblázat a 2011-es népszámlálási adatok alapján a fogyatékosággal élők számát mutatja a fogyatékoság típusa szerint.

70. számú táblázat, forrás: KSH 2011. évi népszámlálási adatok

A fogyatékossgal élő embereknek és családtagjaiknak fogyatékossgukból adódóan mindennapi életük során számos akadállyal kell megküzdeniük, a közlekedési eszközök használata, az iskolai végzettség megszerzése, a munka világában történő elhelyezkedés, a kulturális, a társadalmi élet, a párkapcsolat, a sport és egyéb szórakozási tevékenységek végzése kapcsán.

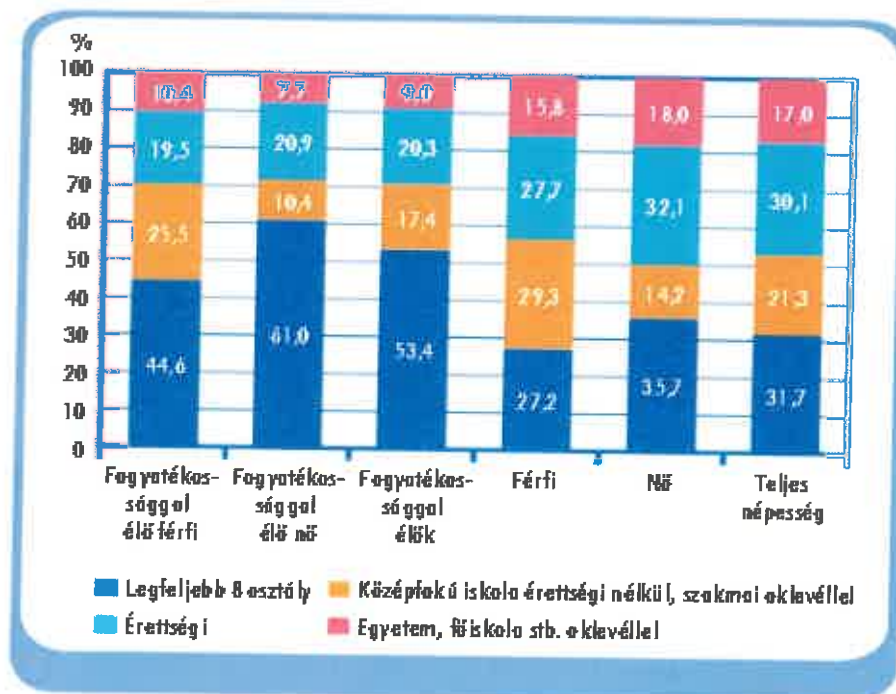
A fogyatékkal élő személyek elszigeteltek a társadalomban, így családtagjaik is jobban elkülönülnek a környezetüktől, ami értelmi fogyatékossg esetén még jelentősebb.

A fogyatékossgal élők 92 %-a magánháztartásban él, a maradék 8 %, közel 39 ezer ember intézeti háztartás tagja, bentlakásos intézmény (ápoló-gondozó otthon, idősök otthona) lakója.

A fogyatékossgban élők háztartásaira is igaz, hogy többségük (68 %) családon alapul. A magyar családok 2,3 %-ában van fogyatékossgal élő gyermek. A 66 ezer fogyatékossgal élő gyermek közül több mint 10 ezer olyan, akinek egyik vagy mindkét szülője maga is fogyatékossgal élő. Gyakoribb a fogyatékossgal élő gyermek nevelése a házasságban, élettársi kapcsolatban élő családokban akkor, ha mindkét vagy legalább az egyik szülő maga is fogyatékos, mint amikor a szülőknek nincs fogyatékossguk. A fogyatékossgal élő emberek helyzetével foglalkozó kutatások egyik megállapítása, hogy a veleszületetten fogyatékos vagy fogyatékosvá vált gyermek pszichológiai terhei, a gondozásuk okozta nehézségek gyakorta vezetnek a házasság felbomlásához.

A fogyatékossgal élők iskolai végzettsége sokkal alacsonyabb a népesség egészénél. Az egyes fogyatékossgai csoportokat tekintve az elmaradás mértéke különböző, de mindenhol fennáll. Csupán az érettségi nélküli középfokú szakképzés szintjén közelítenek valamelyest az értékek egymáshoz. A fogyatékossgal élők nagyjából fele még mindig csupán alacsony fokú iskolai végzettséggel rendelkezik, ötödük érettségizett, és közülük kevesebben jutnak el a felsőoktatásba.

Az alábbi táblázat a 2011-es népszámlálási adatok alapján a 15 éves és idősebb fogyatékosokkal élők és a teljes népesség megoszlását mutatja a legmagasabb befejezett iskolai végzettség és nemek szerint.

71. számú táblázat, forrás: KSH 2011. évi népszámlálási adatok

A fogyatékkal élők létszámára vonatkozóan aktuális adat a Magyar Államkincstár adatszolgáltatása alapján áll rendelkezésünkre, amely az V. kerületben rokkantsági és rehabilitációs ellátásban részesülők számát mutatja.

Rokkantsági és rehabilitációs ellátásban részesülők az V. kerületben

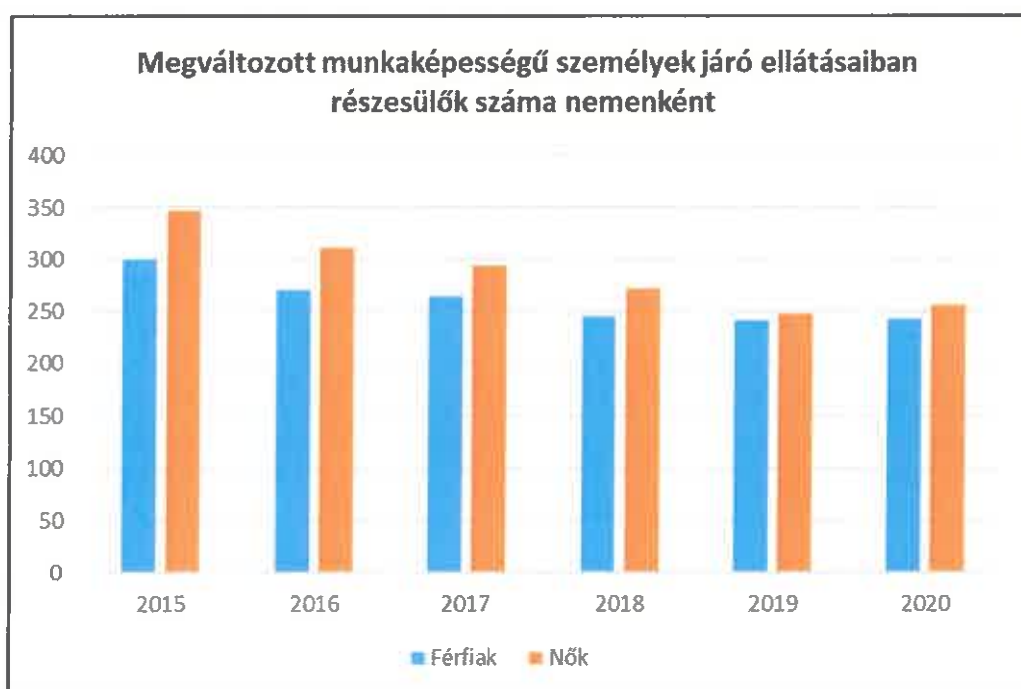
Év	Összesen	Férfi	Nő
2016	646	300	346
2017	587	276	311
2018	559	265	294
2019	517	245	272
2020	488	241	247
2021	499	243	256

73. számú táblázat, forrás: Magyar Államkincstár

Az adatok elemzése kapcsán megállapítható, hogy a rokkantsági és rehabilitációs ellátásban részesülők száma csökkenő tendenciát mutat. Az ellátásban részesülők többsége nő, de nincs számottevő különbség a férfiak és a nők száma között, 2019-ben 52,6 %, 2020-ban 50,6 %, 2021-ben 51,3 % a nők aránya.

Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2015	300	346	646
2016	271	311	582
2017	265	294	559
2018	245	272	517
2019	241	247	488
2020	243	256	499

Forrás: TeIR, KSH Tstar

a) *fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;*

A fogyatékkal élő emberek munkaerő-piaci lehetőségei erősen behatároltak, iskolai végzettségük is elmarad a társadalom egészséges tagjaitól, ami tovább rontja elhelyezkedési esélyeiket. A fogyatékossg típusa is meghatározza a fogyatékkal élők gazdasági aktivitását. Legnehezebb helyzetben az értelmileg akadályozottak, a vakok és a mozgássérültek vannak. A fogyatékkal élőknek tapasztalataink szerint elhelyezkedésük során számos akadállyal kell megküzdeni. A munkáltató előítélete mellett a közlekedési eszközök használata is nehezíti helyzetüket.

A fogyatékkal élők legnagyobb részének az egyetlen megélhetési forrása az alacsony összegű nyugdíj, járadék vagy segély. Ezen ellátások szűkös megélhetést biztosítanak számukra.

Önkormányzat az alacsony jövedelemmel rendelkezők részére számos pénzübeli- és természetbeni ellátást biztosít, mely a megélhetéshez nyújt jelentős segítséget.

b) munkavállalást segítő lehetőségek;

A foglalkoztatás területén a fogyatékkal élő személy megnevezésére a „megváltozott munkaképességű személy” meghatározást alkalmazzák. A megváltozott munkaképességű személy fogalomkörében foglalja az egészségkárosodott és a fogyatékkal élő személyeket is. Az Önkormányzat hivatalában és intézményeiben is vannak alkalmazásban megváltozott munkaképességű személyek.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Nincs erre vonatkozó nyilvántartása az önkormányzatnak, de a tapasztalatok szerint a munkaerő-piacon nehezebben helyezkednek el a fogyatékkal élők.

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok.

A szociális törvény többféle személyes gondoskodást nyújtó ellátást, intézményes segítséget biztosít a rászoruló fogyatékos személyek számára. Ezek a szociális szolgáltatások egy egymásra épülő rendszert alkotnak, ahol a legelső szintet az alapszolgáltatások – a támogató szolgáltatás és a napközbeni ellátást nyújtó nappali otthonok – képviselik. Az otthonközeli ellátások alapvető célja, hogy a fogyatékkal élő emberek ne szakadjanak ki eredeti környezetükből, tovább maradhassanak lakásukban, családjukban, és minél később vagy egyáltalán ne kelljen elhagyni otthonukat. Amennyiben egészségi állapotukban, életkörülményeikben olyan mértékű romlás következik be, hogy rendszeres gondozásra, állandó felügyeletre szorulnak, bentlakásos otthonokban juthatnak hozzá a megfelelő ellátáshoz.

A **támogató szolgáltatás** alapvető célja a fogyatékos személyek saját környezetükön belüli segítése, ennek keretében lakásukon kapnak szükség szerinti támogatást, elősegítve, hogy önálló életvitelüket minél hosszabb ideig megtarthassák.

A **nappali ellátás** leggyakrabban a családban élő, már nem iskoláztható, de a munkaerő-piacról kiszorult fogyatékos embereknek nyújt gondozási lehetőséget. Feladatai közé tartozik közösségi és szabadidős programok szervezése, napközbeni étkezés biztosítása és foglalkoztatási programok megvalósítása.

A támogató szolgálat fenntartása 2009-től nem kötelező önkormányzati feladat, de Belváros-Lipótváros Önkormányzat önként vállalt feladatként továbbra is biztosítja a kerületi rászorulóknak részére a szolgáltatást.

A kerületben fogyatékosok részére bentlakásos (rehabilitációs és lakóotthonok) intézmények nincsenek. Az szakosított ellátás keretében ápolást-gondozást nyújtó Gondozóház akadálymentes, hogy az ellátást igénybe vevő szükségleteit kielégítse.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzübeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A fogyatékoság komoly kockázati tényező az érintett egyén, illetve család jövedelmi és szociális helyzetére nézve. Egyrészt plusz kiadásokat jelent (gyógyszer, gyógyászati segédeszközök,

speciális fejlesztések költsége...stb.), másrészt a jövedelemszerző tevékenység nehezítettsége folytán nehéz helyzetbe hozza a fogyatékossgal érintett egyént és családot egyaránt.

A szociális ellátórendszer különböző pénzbeli és természetbeni ellátással igyekszik megakadályozni a fogyatékkal élők egzisztenciális leszakadását, elszegényedését. Az ellátások nagy része az igénylő jövedelmi helyzetétől függetlenül, fogyatékossga okán jár (pl.: fogyatékossgai támogatás, vakok személyi járadéka, magasabb összegű családi pótlék, stb.). Ezekon kívül a különösen nehéz anyagi helyzetben lévő családok további, szociális rászorultsági alapon járó ellátásokban is részesülhetnek.

A fogyatékossgai támogatás a súlyosan fogyatékos személy részére havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatás, amelynek a célja, hogy anyagi segítséggel járuljon hozzá a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez. A támogatásra az a 18. évet betöltött súlyosan fogyatékos személy jogosult, aki látási, hallási vagy értelmi fogyatékos, vagy autista, vagy mozgásszervi fogyatékos, vagy halmozottan fogyatékos és állapota tartósan vagy véglegesen fennáll, továbbá önálló életvitelre nem képes, vagy mások állandó segítségére szorul, vagy állapota kromoszómarendellenesség miatt súlyosnak vagy középsúlyosnak minősíthető és állapota tartósan vagy véglegesen fennáll, továbbá önálló életvitelre nem képes, vagy mások állandó segítségére szorul.

A magasabb összegű családi pótlék a tartósan beteg, illetőleg súlyosan fogyatékos kiskorú, valamint a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos nagykorú személy részére megállapított ellátás. **A rokkantsági járadék** a 18. életévét betöltött személy részére megállapított ellátás, ha 25. életévének betöltése előtt teljesen munkaképtelenné vált, illetve 80 %-os vagy azt meghaladó mértékű egészségkárosodást szenvedett. A járadékot a fiatal egészségkárosodott személyek részére állapítják meg, a járadék megállapításához nem kell szolgálati idővel rendelkezni.

A vakok személyi járadékát 2001. június 30-ig a 18. életévét betöltött erősen látáscsökkenő vagy vak személy részére állapították meg. 2001. július 1-jétől új jogosult részére a vakok személyi járadékát nem lehet megállapítani. A vakok személyi járadékában részesülő személy a járadék helyett kérheti a fogyatékossgai támogatás megállapítását.

A gyógygyógyellátás szociális juttatás, amely a gyógyszerek, gyógyászati segédeszközök és az orvosi rehabilitáció céljából tb támogatással igénybe vehető gyógyászati ellátások beteg által fizetendő térítési díjához nyújt hozzájárulást, megállapítása történhet alanyi, illetve normatív alapon.

A vissza nem térítendő állami támogatás a mozgáskorlátozott személyek részére akadálymentes lakás építéséhez vagy vásárlásához, valamint az akadálymentesítés többletköltségeire igényelhető.

A közlekedési kedvezmény alapján a súlyos mozgáskorlátozott, vagy egyéb fogyatékossgal élő személyek részére személygépkocsi szerzési és átalakítási támogatás állapítható meg.

A személyi jövedelemadó kedvezmény a krónikus betegség, illetve a súlyos fogyatékossga után járó adókedvezmény.

Parkolási igazolvány, amely a mozgásában korlátozott személyek részére igényelhető.

A súlyos mozgáskorlátozott személyek gépjárműadó mentessége a súlyos mozgáskorlátozott személyt, a súlyos mozgáskorlátozott kiskorút, a cselekvőképességet korlátozó (kizáró) gondokság alatt álló súlyos mozgáskorlátozott nagykorú személyt rendszeresen szállító, vele közös háztartásban élő szülőt egy db 100 kW teljesítményt el nem érő, nem személy taxiként üzemelő személygépkocsija után legfeljebb 13.000.-Ft erejéig illeti meg.

Utazási költségtérítés vehető igénybe a fogyatékos gyermek korai fejlesztését és gondozását, fejlesztő felkészítését nyújtó intézmény igénybevételeivel kapcsolatban felmerült utazási költségekhez.

Fogyatékos személyek utazási kedvezményei a helyi, helyközi közlekedésben a közforgalmú személyszállítási utazási kedvezményekről szóló 85/2007.(VI.25.) Korm. rendelet alapján. Az **aktív korúak ellátása** a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korú személyek és családjuk részére nyújtott pénzügyi ellátás, amely alapján, foglalkoztatást helyettesítő támogatás vagy egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás biztosítható a munkavégzésre valamilyen okból nem alkalmas személyek részére.

Belváros Önkormányzata önként vállalt feladatai között is számos olyan szociális intézkedés, ellátás szerepel, mely a fogyatékkal élők mindennapjait igyekszik megkönnyíteni.

A képviselő-testület által önként vállalt egyéb ellátási forma egyike a **kedvezményes élelmiszervásárlási jogosultság**. A kedvezményes lehetőség a nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők részére, gyermeküket egyedül nevelő szülők, tartós beteg vagy fogyatékkal élő gyermekeket nevelő szülők, nagycsaládosok és a fentiekben túl a szociális vetítési alap összegének 450 %-át el nem érő egy főre eső jövedelemmel rendelkezőknek nyújt segítséget.

A kerületben három helyen található szociális boltokban a nagycsaládosok mellett a 0-18 éves korú súlyosan fogyatékos gyermeket – aki után emelt szintű családi pótlékot folyósítanak – nevelők részére 15.000.-Ft havi keretösszegre 100 % kedvezményt, a többi jogosult részére havi 10.000.-Ft vásárlás esetében 30 %-os kedvezményt biztosít a jogosultsággal együtt járó „élelmiszervásárlási kiskönyv”. Szintén önként vállalt ellátási forma a **nevelési támogatás**, mely gyermekeként havi 5.000.-Ft támogatást biztosít többek között a fogyatékkal élő gyermeket nevelő családok számára.

A felnőttek részére 2015. évben a szociális ellátórendszer átalakításával bevezetésre került a **jövedelempótló támogatás**. A támogatásra jogosult az V. kerületben lakcímmel rendelkező aktív korú személy, aki munkaképességét legalább 30 %-ban elvesztette vagy egészségkárosodása legalább 30 %-os és az egy főre eső havi jövedelem nem haladja meg családban élő személy esetében a szociális vetítési alap összegének 80 %-át, egyedül élő esetében a 100 %-át, és vagyona nincs. A kerületi lakosok körében nagyszámban igénybe vett **fűtési idényben nyújtott időszaki támogatás** is számos nyugdíjszerű ellátást sorol fel, mint jogosultsági feltétel, amely ellátást a fogyatékosokkal élők igényelhetnek pl, fogyatékosági támogatás, vakszemélyi járadék.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése;

Kerületünkben működik a Belváros-Lipótváros Egészségügyi Szolgálat, egy központi nagy intézménnyel, ami három felnőtt háziorvosi rendelőintézettel, két gyermekfogászzal, a gyermek háziorvosi szolgálattal, valamint a kerületi védőnői szolgálattal egészül ki. Az egészségügyi intézmények, a szakrendelő, illetve az alapellátást biztosító háziorvosi rendelők akadálymentesek, fogyatékkal élő és mozgáskorlátozott személyek számára is biztosított az elérhetőségük.

A V30 Sportközpontban minden szolgáltatói szinten defibrillátor készülék van kihelyezve, melynek használatára a személyzet ki lett oktatva, illetve részükre időszakosan ismétlődő oktatás biztosított. Az intézmény egészségügyi szakszeméllyel is rendelkezik, ezzel is hozzájárulva a látogatók biztonságos sporttevékenységéhez.

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége;

Az önkormányzati tulajdonú intézmények a kerületben akadálymentesek. A földszinti intézményeknél az akadálymentes megközelítés érdekében rámpa került kialakításra, a lakóépületek emeleti szintjén lévő intézmények (bölcsődék, óvodák és tagintézményeik) esetén a lakóházak liftje biztosítja az elérhetőséget.

A prevenció központként működő, 2017-ben átadott Belvárosi Közösségi Tér mozgássérültek számára teljes mértékben akadálymentesített.

A Vadász utcában működő V30 Belvárosi Sportközpont akadálymentesítése az épület kivitelezése során teljes körűen megvalósult. A mozgásukban korlátozott látogatók a sportközpont szolgáltatásait akadály nélkül, illetve dolgozói közreműködéssel tudják igénybe venni, rendelkezésre áll:

- kerekesszék, amellyel a szolgáltatóhelyek higiéniai előírásának biztosítása mellett tudnak közlekedni az épületen belül,
- mobil beemelők szerkezet, amely a medencékbe történő bejutásukat, illetve kiemelésüket biztosítja,
- szükség esetén lépcsőjáró berendezést is tudnak biztosítani.

A Sportközpont valamennyi szintje lifttel megközelíthető, a liftekben a szintekre vonatkozó információ auditív formában is megjelenik. Az ingyenes WIFI hálózat a Sportközpont területén biztosított.

A kerületben minden új beruházás akadálymentesített környezettel kialakításával történik.

A Vadász utcai Nyugdíjsház 142 lakásából a két földszinti lakás kifejezetten mozgáskorlátozottak részére került kialakításra, a lakások teljesen akadálymentesek, kerekesszékekkel is használhatók.

- c) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége;*

Belváros-Lipótváros Önkormányzata a kerületben történő fejlesztések során előtérbe helyezi az esélyegyenlőség szempontjainak érvényesülését, minden új beruházás akadálymentesített környezettel kialakításával történik, annak érdekében, hogy a fejlesztés mindenki számára használható legyen.

A 2021. és 2022. évben végzett önkormányzati beruházások (Arany J. utca megújítása I. és II. ütem, Bástya park, Déli Váci utca megújítása...stb.) is az esélyegyenlőség szempontjainak figyelembevételével valósultak meg. A közterületi fejlesztések során a mozgáskorlátozottak részére akadálymentes, egyszintbe emelt út és járda kapcsolatok kerültek kialakításra, a vakok és gyengén látók közlekedésének segítése érdekében taktilis sávokat helyeztek el. Annak ellenére, hogy a nyilvános illemhelyek kialakítása és üzemeltetése nem az V. kerület feladata, minden közterületi fejlesztés során kialakításra került egy-egy pelenkázóval is felszerelt, akadálymentes, nyilvános illemhely.

A kerületi fejlesztések során kiépült az ingyenes vezeték nélküli internethálózathoz szükséges műszaki infrastruktúra, összhangban a kerületi Integrált Településfejlesztési Stratégiában megfogalmazott célokkal. A kerületi közterületi beruházások kiviteli tervezése során kiemelt figyelmet fordítanak arra, hogy a mai kor elvárásainak megfelelően, lehetőség szerint okos eszközök is integrálhatók legyenek a tervek műszaki tartalmába.

Az utóbbi években a kerület több beruházása is kapcsolódott a kisgyermek életminőségének, valamint fizikai és szellemi fejlődésének magasabb szintű kiszolgálásának javításához. Ennek

szellemében újjult meg a Bástya park, amelynek kivitelezése során kiemelt figyelmet fordítottak arra, hogy a fogyatékkal élő gyermekek számára is megközelíthető legyen, olyan eszközök kerültek telepítésre, amelyekkel ők is játszani tudnak.

A Belvárosi Sportközpont és a Belvárosi Közösségi Tér programjai és szolgáltatásai minden belvárosi lakos részére akadálymentesen elérhetők. A prevenciós központként működő Belvárosi Közösségi Tér kávézója kizárólag egészséges termékeket árusít. A kínálat kialakítása során nem feledkeztek el a laktóz-, glutén-, és cukormentes termékekről sem, így a legtöbb ételérzékeny is talál magának harapnivalót. A kávék és italok növényi tejjel, illetve alternatív édesítőszerrel is kérhetők.

d) munkahelyek akadálymentesítettsége;

A kerületi munkahelyeken az akadálymentes közlekedés többnyire biztosított. Új beruházás, felújítás, akadálymentesített környezet biztosításával történik a hatályos jogszabályoknak megfelelően.

e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége;

Önkormányzatunk az általa végrehajtott fejlesztések során a lehető legnagyobb mértékű forgalomcsillapítást próbálja elérni a kerületi utcák vonatkozásában, ezáltal is csökkentve a városi élet egyik legnagyobb egészségügyi veszélyforrását, a járműforgalom okozta légszennyezést. Ennek érdekében kidolgozásra került az ún. áthajtási pont jogi és szakmai megvalósításának lehetősége, amelynek eredményeként a kerületben áthajtási pont került kialakításra a Szabadság tér és a Honvéd utca csomópontjában. Az északról déli irányba történő áthaladást biztosító ponton csak és kizárólag a kerületi várakozási engedéllyel rendelkező gépjárművek haladhatnak át, ezáltal a kerületet terhelő tranzitforgalom a fő-közlekedési útvonalakra terelődik.

A Belváros-Lipótváros Városfejlesztő Kft. kidolgozta a helyi kizárólagos lakossági parkolás rendszerét, ami alapján az Önkormányzat a kerület északi részén kizárólagos parkolóhelyeket jelölt ki a lakosság részére, ezzel előnyhöz juttatva a helyi lakókat az idelátogatókkal szemben. A kerületi parkolóhelyek arányait tekintve az összes parkolóhely mintegy 30 %-át alakítják át kizárólagos lakossági parkolóvá. A kijelölt lakossági parkolóhelyeket este 18.00 és másnap reggel 7.00. óra között kizárólag az érvényes lakossági várakozási engedéllyel rendelkező helyi lakosok használhatják, a nap többi részében bárki igénybe veheti a parkolóhelyet. Ezzel a kialakítással a napközben felmerülő, nem lakossági célú, rövidtávú megállási lehetőséget is kiszolgálják, este pedig a lakosság számára nyújtanak biztos várakozási lehetőséget.

Önkormányzatunk a közterületi felújításai során törekszik arra, hogy lehetőség szerint egy szintben alakítsa ki a területén található utcákat, így ezen esetekben a parkolók is szintben, és így akadálymentesen kerülnek kialakításra. Emellett több olyan, kifejezett parkoláskönnyítő intézkedést is hozott az Önkormányzat, mely az építkezések és felújítások miatt ideiglenes parkolási lehetőséget biztosít az azt igénylő helyi lakosoknak. Ezen kérelmek elbírálása során természetesen kiemelt figyelmet fordítanak a családosok igényeire.

Az Önkormányzat az általa végrehajtott fejlesztések során ügyel arra, hogy akadálymentesen építkezzen: egyrészt vallja a „Ne építs új akadályt!” elvét, így legalábbis a projektarányos akadálymentesítésre, mint az elérhető mozgáskorlátozott mosdók kialakítására, a taktilis sávok, illetve süllyesztett szegélyek beépítésére, magas kontrasztú jelölések és braille ábécével írott tájékoztató táblák kihelyezésére mindenképpen sor kerül. Ezen túl természetesen törekszik a

pillanatnyi lehetőségekhez képesti legteljesebb körű akadálymentesítés végrehajtására is. Az úttest és a járda-keresztezéseknél süllyesztett szegélyekkel hozza a járdákat egy szintbe az úttesttel, valamint ahol lehetőség nyílt rá a gyalogos felületek és az útpálya egy szintben kerültek kiépítésre. A kerület parkjaiban, az infrastrukturális lehetőségek függvényében, az Önkormányzat folyamatos parkőri jelenlétet biztosít, garantálva ezáltal a parkok szabályainak – kiemelten ideértve, de nem kizárólagosan a dohányzási tilalom – betartását, és akik rendelkezésre állnak az esetleges balesetek esetén is. Az Önkormányzat az V. kerületben eddig 5 db parkot üzemeltet – Honvéd tér, Károlyi kert, Olimpia park, Erzsébet tér, Bástya park – ezek mindegyikén található játszótér, amelyek 14 éves korig kínál szórakozási lehetőséget. Minden játszóeszköz biztonságát ellenőrzési jegyzőkönyv tartalmazza.

A parkok kialakítása során a kisgyermekes családok igényeire külön figyelmet szentelve, innovatív kezdeményezésként a Honvéd-téren kisgyermekes pelenkázására alkalmas pad került elhelyezésre, egy speciális megoldással az Olimpia parkban szülő és kisgyermek közös hintázására nyílik lehetőség, kisgyermekesek részére külön pelenkázóval felszerelt mosdó került kialakításra, a Károlyi-kertben a gyermekirodalom népszerűsítése érdekében szabad könyvespolc található, a mozgáskorlátozott gyermekek számára magasított homokozók biztosítják az önfeledt játékot.

Belváros-Lipótváros Önkormányzata által megvalósult beruházások minden esetben az esélyegyenlőség szempontjait tartják szem előtt, akadálymentes kapcsolatok kerülnek kialakításra, amellyel segítik a vakok és gyengén látók közlekedését. A gyalogosok közlekedését elősegítendő, új helyeken is kialakításra kerültek gyalogátkelőhelyek, ahol erre lakossági igény felmerült és a forgalomtechnikai engedélyező hatóság a jóváhagyást megadta.

Az Önkormányzat az által végzett beruházások során biztosítja a projektek előzetes véleményezésének lehetőségét a lakosság számára, hogy minden érdeklődő elmondhassa a véleményét.

f) fogyatékossgal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossgal élő személyek nappali intézménye, stb.);

Az V. kerületben minden park akadálymentes, a Károlyi kertben 2 db kifejezetten mozgáskorlátozott gyerekeknek készült játszóeszköz is rendelkezésre áll. A Déli-Belváros megújítása projekt keretében a középkori pesti városfalat bemutató látogató központban szervezett tematikus programok úgy kerülnek megszervezésre, hogy a létesítmény bemutatható legyen vakok és gyengén látók részére is. Emellett a játszótérek homokozóinak megfelelő tisztántartása érdekében a kerület beszerzett egy homoktisztító gépet, jelentősen hozzájárulva az egészséges játéktér megteremtéséhez.

Önkormányzatunk az évszakos kihívások során is családbarát módon jár el: a téli időszakban a csúszásmentesítés során kiemelten figyelnek az iskolák, óvodák és bölcsődék környékére, míg nyáron az utcák frissítő locsolásakor az idősek igényeire és így a kerületben található idősek klubjainak környékére.

g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások).

Hátránykompenzáló önkormányzati juttatások a kifejezetten a fogyatékkal élők, illetve a fogyatékos gyermeket nevelő családok részére nyújtott ellátások, melyek a 7.2. fejezetben részletesen ismertetésre kerültek.

7.4. Fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

Belváros-Lipótváros Önkormányzat az alábbi szervezetekkel alakított ki és működtet szakmai együttműködést.

A **Motiváció Mozgássérülteket Segítő Alapítvánnyal** Önkormányzatunk együttműködési megállapodást kötött. A Motiváció Alapítvány 1991. évi megalakulása óta kiemelt céljának tekinti a szemléletformálást mind a fogyatékos emberek, mind a társadalom körében. Küldetésüknek tekintik, hogy szolgáltatásaikkal elősegítsék a speciális szükségletű emberek társadalmi beilleszkedését és hozzájáruljanak az egyenrangú állampolgári élet megvalósításához. Alapításuk évében az akadálymentes környezet, az Önálló Életvitel Központok és a támogató szolgálatok fogalma még szinte ismeretlen volt hazánkban. Azóta ezeket az eszméket – részben az alapítvány erőfeszítéseinknek is köszönhetően – számos civil szervezet és végül az állami irányítás is elismerte és használja, ebben nem kis szerepet játszott az alapítvány szervező, lobbizó tevékenysége, a hasonló civil szervezetekkel együtt folytatott közvélemény-formáló és politikai nyomásgyakorló akciók, amelyekre a szolgáltatásaik nyújtása mellett mindig nagy súlyt fektettek.

Működésük alatt számos alapvető szolgáltatást építettek ki a fogyatékkal élő és megváltozott munkaképességű emberek önálló életvitelének segítésére.

➤ **Támogató Szolgálat (korábban Személyi Segítő Szolgálat)**

Budapest egész területén segítik otthonukban vagy ügyeik intézésében a fogyatékos személyeket, információt adnak a segédeszközök beszerzéséről, speciálisan átalakított gépjárműveken szállítják az ügyfeleket.

➤ **Foglalkozási Rehabilitációs Szolgáltatás (korábban Munkaerő-piaci Szolgáltatás)**

A megváltozott munkaképességű, illetve fogyatékos személyek nyílt munkaerő-piacon történő elhelyezkedését segíti elő a munkavállaló és a munkaadói oldal számára nyújtott szolgáltatásain (tréningek, személyes tanácsadás) keresztül.

➤ **Egyenlő Esélyű Hozzáférést Biztosító Akadálymentes Környezeti Tanácsadás**

A program keretében felméri az akadálymentességnek való megfelelés szempontjából a fogyatékos emberek számára fontos közintézményeket, közterületeket.

➤ **Fogyatékos Fiatalok Re/integrációját Segítő Szolgálat (FFRISS)**

A szervezet látás-, hallás-, és mozgássérült tagjai közoktatási intézményekbe látogatnak, ahol ún. esélyórákon bemutatják a felnövekvő generációnak a fogyatékos emberek világát.

➤ **Jogsegély Szolgálat**

Ingyenes jogi tanácsadást nyújtanak a megváltozott munkaképességű, egészségkárosodással élő, valamint fogyatékos emberek részére valamennyi jogterületen.

➤ **Fejlesztési Csoport**

Feladata a pályázatfigyelés és írás, az állandó innováció biztosítása.

A **Belváros-Lipótvárosi Mozgássérültek Egyesülete** 2001 augusztusától működik önálló civil szervezetként. Hónapról hónapra élvezetes klubdelutánokon és hasznos foglalkozásokon vehetnek részt a tagok, ahol többféle egészség megőrzési program, illetve művelődési lehetőség várja őket. Más érdeklődők részére is szerveznek rendszeres programokat, előadásokat, például spirituális témában, természetgyógyászatban, kineziológiában, bio-energetikában, értékes művészeti foglalkozásokkal, és jogi tanácsadással is.

Egy-egy megoldandó eset kapcsán Önkormányzatunk együttműködést folytat a **Siketek és Nagyothallók Országos Szövetségével**, valamint az **Értelmi Fogyatékosok és Segítők Országos Szervezetével** is.

Az Önkormányzat pályázati úton is támogatja az V. kerületi civil szervezeteket, melyek a fogyatékos személyek érdekképviselésével, illetve a mozgásszervi megbetegedésben szenvedők gyógyításával foglalkoznak. Ilyen pl. a **Dévény Anna Alapítvány**, mely az ún. Dévény-módszert alkalmazza a szülési oxigénhiányos agykárosodásban szenvedő csecsemők és egyéb mozgássérülések területén.

7.5 A fogyatékossgal élők helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A V. kerületben élő pszichiátriai és szenvedélybetegek vonatkozásában fontos cél, hogy minél több ellátásra szoruló személyt sikerüljön integrálni a szociális ellátórendszer keretein belül működtetett intézményekbe. További fontos cél, hogy az Önkormányzat intézményei útján lehetőségeihez képest elősegítse a fogyatékkal élő vagy egészségi okok miatt akadályozott személyek számára munkaerő-piaci, lakhatási, közlekedési nehézségeik megoldását.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Az közterületek nem teljesen akadálymentesek.	A kerületben található parkok további akadálymentesítése, új akadálymentes játszótér kialakítása.
A BLESZ területe részben akadálymentes	A vakok és gyengén látók részére braille írással kommunikációs táblák kihelyezése
A kerület intézményei, társasházai nem teljes egészében akadálymentesek.	Akadálymentesítés támogatása a társasházi pályázatok kapcsán.

Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Zöld területek számának növelése	A zöld területek növelése, a „Zöld buszváró” program folytatása
A kerületben indokolt a prevenciók szolgáltatásba bevonhatók körének további fejlesztése, az együttműködés javítása.	Közösségi és prevenciók szolgáltatások biztosítása a kerületi lakosok és gyermekeik, illetve az észlelő- és jelzőrendszer tagjai számára.
A Belvárosi Család- és Gyermejjóléti Központ infrastrukturális kialakítása nem optimális az intézmény által nyújtott szolgáltatások igénybevétele során.	A Belvárosi Család- és Gyermejjóléti Központ infrastrukturális átalakítása a jobb munka- és szolgáltatási körülmények megteremtése, a szolgáltatási minőség javítása érdekében.
A belváros közlekedése az elhelyezkedéséből adódóan légszennyezettégnek kitett.	A kerületben a környezetbarát megoldások fejlesztése, pl. Belvárosi Zöld buszvonallal kialakítása.

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

Kerületünkben a civil szervezetek aktív tevékenységet folytatnak. A helyi lakosság nagy számban vesz részt a civil szervezetek programjain. Az Önkormányzat helyi rendeletben meghatározottak szerint pályázati úton támogatja a szervezeteket, azok rendezvényeit.

- a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma);

Az V. kerületben sokrétű a civil társadalom, a közfeladatok ellátásában sok civil szervezet vesz részt, az alábbi területeken:

- az oktatás-nevelés terén a közfeladatot ellátó szervezetek,
- a közrendet, közbiztonságot támogató szervezetek,
- az örökségvédelem, kulturális hagyományok ápolása, kultúra közvetítése terén tevékenykedő szervezetek,
- a célcsoportok életfeltételeinek jobbítása érdekében humán, mentálhigiénés, szociális, rehabilitációs jellegű szolgáltatásokat nyújtó szervezetek,
- az egészségügyi szolgáltatásokban, főként az egészséges életmódot, sportolást támogató közszolgáltató szervezetek.

Jelentős civil szervezetek a kerületben:

- Egyesület a Belvárosi Nyugdíjasokért
- Tere-Fere Kulturális Egyesület,
- Fiatalok az Összefogásért Egyesület
- Összefogással a Belvárosért Polgári Egyesület
- Élő Belváros Polgári Egyesület
- Belvárosi Szabadidő Sportegyesület
- Belvárosi Szabadegyetem Egyesület
- Magyar Vöröskereszt V. Kerületi Szervezete,
- Belvárosi Mozgássérültek Egyesülete V. kerületi Szervezete
- Motiváció Mozgássérülteket Segítő Alapítvány,
- Dévény Anna Alapítvány
- Bazilika Caritas,
- Belvárosi Arany-Kereszt Egyesület
- Háló Közösségfejlesztő Katolikus Egyesület
- Kincses Belváros Egyesület
- Közéleti Roma Nők Egyesülete
- Nyugdíjas Pedagógusok Szakszervezete

Az alábbi civil szervezetekkel ellátási szerződést kötött Önkormányzatunk:

- Motiváció Mozgássérülteket Segítő Alapítvány
- Oltalom Egyesület
- S.O.S Krízis Alapítvány

Az Önkormányzat a civil szervezetekkel partneri viszonyt alakított ki, amelynek eredményeképpen az önkormányzati döntések előkészítésébe bevonásra kerülnek. Az együttműködésnek köszönhetően a civil szervezetek az V. kerületben megrendezésre kerülő számos programon részt vesznek, ezzel is teret kapnak a bemutatkozásra pl: a Zrínyi utcai utcafesztivál, Belvárosi Napok, az Aranytíz Művelődési Központ és az Egyesített Szociális Intézmény rendezvényei.

Az Önkormányzat évről évre meghirdeti a civil pályázatát, amellyel az V. kerületben működő, a kerületi lakosság érdekeit szolgáló egyházak, társadalmi és civil szervezetek munkáját támogatja. Ezen kívül a szervezetek tagjait az ünnepkörökhöz kötődően (húsvét, karácsony) csomagokkal támogatja.

b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;

Az V. kerületben 10 nemzetiségi önkormányzat működik (roma, bolgár, görög, horvát, lengyel, német, örmény, román, szlovák, szerb).

A nemzetiségi önkormányzatokról a 3.7. pont d) alpont alatt részletesen írtunk.

Önkormányzatunk a nemzetiségi önkormányzatokkal együttműködési megállapodást kötött, mely megállapodás tartalmazza a közös vállalásokat. A nemzetiségi önkormányzatoknak szinte kivétel nélkül együttműködési megállapodása van az egyéb kerületi, illetve kerületen kívüli kulturális-, hagyományőrző és társszervezetekkel.

Minden nemzetiségi önkormányzat évente meghatározott összegben részesül Önkormányzatunktól. A helyi nemzetiségek programfinanszírozása céltartalékból történik, amelyre pályázatot kell benyújtani az Önkormányzathoz az adott programokra. A programok támogatásáról a Kulturális, Emberi Jogi és Kisebbségi Bizottság dönt.

Önkormányzatunk a fővárosban elsőként nyerte el ebben az évben a **Humanitárius Település** címet, amely pályázatot a **Magyar Vöröskereszt** írt ki.

Belváros-Lipótváros V. Kerület Önkormányzata és a Magyar Vöröskereszt között élő és rendszeres együttműködés áll fenn. Az együttműködés kölcsönös, az Önkormányzat a kerületi események, rendezvények kapcsán részvételi, megjelenési lehetőséget biztosít a Magyar Vöröskereszt V. kerületi Területi Szervezete számára és lehetőségei alapján támogatja törekvéseiket az Önkormányzat felé benyújtott pályázatok elbírálásánál, amelynek keretében rendszeresen nyújt pénzügyi támogatást a Magyar Vöröskereszt Budapest Fővárosi Szervezet, V. Kerületi Területi Szervezete tevékenységéhez. Az együttműködés kölcsönös, a Magyar Vöröskereszt Önkormányzatunk megkeresése alapján mindig hathatós és gyors segítséget ad, legyen szó adatszolgáltatásról vagy egyes esetek kapcsán történő közreműködésről. Ez utóbbi különösen megmutatkozott az **oroszukrán háború miatt kialakult humanitárius** válság során. A Magyar Vöröskereszt V. kerületi Területi Szervezete megkeresésünk alapján több alkalommal nyújtott segítséget tartós élelmiszer és ruhaadomány biztosításával a kerületbe érkező ukrán menekültek részére.

A menekültválságon túl az Önkormányzat és a Magyar Vöröskereszt számos területen összekapcsolódik, messze nyúló hagyománya, múltja van az együttműködésnek. Az egyik ilyen tevékenység a **véradásszervezés**. Az Önkormányzat polgármestere és képviselői is rendszeres résztvevői a véradásoknak, amelyek fontosságát közösségi oldalaikon is hirdetik. Továbbá Önkormányzatunk rendszeresen népszerűsíti, kifüggeszti a tájékoztatókat a kerületi vérado eseményekről. A kiváló kapcsolatnak köszönhetően a Belvárosi Közösségi Térben is több

alkalommal szerveztek véradást, ahová a kerületben élőkön kívül a főváros más részeiből is érkeztek véradók.

2022. szeptember 10-én a Magyar Vöröskereszt 50. alkalommal szervezte meg az **Országos Elsősegélynyújtó Versenyt**. A rendezvény egyik legfontosabb célja a társadalom figyelmének felhívása volt az elsősegélynyújtó ismeretek fontosságára. Az elsősegélynyújtás világnapján 60 csapat, mintegy 300 versenyző mérte össze tudását az országos döntőben, amelynek részben a Belváros adott otthont. A verseny belvárosi állomásának helyszínei a Vörösmarty, a Vigadó, a Petőfi, a Szent István és a József nádor tér voltak.

Önkormányzatunk a Magyar Vöröskereszt tevékenységét egyéb módon is elismerte, 2022. évben egyik önkéntes belvárosi segítőjüket **Pro Civibus díjjal** tüntette ki..

Az Önkormányzat által 2022. május 8-án az Olimpia parkban megrendezésre került, közel 7500 fő részvételével zajló „**Belvárosi Családi Piknik**” elnevezésű programra a Magyar Vöröskereszt is meghívásra került. Az eseményen külön sátorral vettek részt, ahol **egészséggel kapcsolatos tanácsadással, egészségügyi szűrésekkel** (vérnyomás-, vércukor-, koleszterin- és testzsírszázalék mérés) várták az érdeklődőket. Korábban a Belvárosi Fesztivál részeként működő „**Civil Utca**” elnevezésű programnak is részesei voltak.

A Magyar Vöröskereszt az V. kerületi Idősek Klubjai részére számos alkalommal tartott **egészségmegőrző és betegség megelőző prevenciós témájú előadásokat**. Továbbá több alkalommal **élelmiszercsomagot** is osztottak az arra rászoruló nyugdíjas klub tagjai részére.

A szervezet a köznevelési intézmények közül az V. kerületi Szemere Bertalan Általános Iskola tanulói részére a Margit-szigeten megrendezett **sportnapon újraélesztés és elsősegélynyújtási ismeretekről tartott előadást**.

Az Önkormányzati fenntartású Egyesített Szociális Intézmény Belvárosi Család- és Gyermekejélési Központja is kölcsönös együttműködésen alapuló kiváló kapcsolatot ápol a Magyar Vöröskereszt V. kerületi Területi Szervezetével. A járványügyi időszakban a veszélyhelyzet alatt, együtt gondoskodtak a kerület rászoruló részére történő adománycsomagok kiosztásáról. A Központ rászoruló ügyfelei számára havonta tartanak élelmiszer- és ruhaosztást, esetenként tisztítószerrel is adományoznak, átlagosan 40 belvárosi, rászoruló családnak nyújtanak támogatást. Rendszeresen részt vesznek a Központ által szervezett on-line jelzőrendszeri egyeztetéseken, és krízises ügyekben is tudnak azonnali segítséget nyújtani. A karácsonyi ünnepek alkalmával bővített csomagot biztosítottak a rászoruló ügyfelek részére. 2022-ben közös „**Tűzoltós családi napot**” tartottak a Budapest Gardenben, amelyen kerületi nagycsaládosok és rászoruló gyermekes családok vettek részt. A rendezvény megszervezését a Magyar Vöröskereszt pályázata alapján az V. kerületi Önkormányzat anyagi támogatást biztosított.

Együttműködési megállapodás alapján, amely a Magyar Vöröskereszt V. kerületi Területi Szervezete és az Egyesített Szociális Intézmény Vadász utcai Idősek Klubja között jött létre 2022 júniusa óta rendszeresen, heti két alkalommal részt veszünk a LIDL **élelmiszermentésben**, amelynek keretében a rászoruló nyugdíjasok kapnak támogatást, főként pékárú, péksütemény formájában.

A **Belváros-Lipótváros Egészségügyi Szolgálat** több szálon futó, aktív kapcsolata van a kerületi Vöröskeresztnel. Az egészségügyi veszélyhelyzet alatt több alkalommal adományok szervezésében (maszkok, fertőtlenítőszer) működtek együtt. Az ifjúsági védőnőknek rendszeres segítséget nyújtanak az oktatási intézményekben felvilágosító előadások tartásában, egészségnapokon való megjelenésben, elsősegély tanfolyamok szervezésében. A pszichiátriai betegekkel kapcsolatban segítséget nyújtottak problémamegoldó beszélgetésekkel, fejlesztő foglalkozásokkal, önszorgató csoportokba való bekapcsolódással.

- c) *önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása;*

A fővárosi és a kerületi Önkormányzatokkal az V. kerület kapcsolata partneri. Határon túl az alábbi testvérvárosaink vannak: Gyergyószentmiklós, Rahó, Topolya, Torockó, Rozsnyó, Berlin (I. kerület Charlottenburg), Énlaka, Krakkó (I. kerület), Jereván, Mondragone.

A testvérvárosi kapcsolatok kiválóak, több gyermeket nyaraltat az Önkormányzat saját fenntartású táboraiban. Cipősdoboz akció keretében a testvérvárosok településeit karácsonykor támogatják a kerületi óvodák, iskolák.

- d) *a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége*

A nemzetiségi önkormányzatok aktívan kapcsolódnak a kerület kulturális életéhez. A nemzetiségi művészek a kerület kulturális tanácsnokától jelentős támogatást kapnak. A nemzetiségek a saját kultúrkörükhöz, vallásukhoz kapcsolódóan szerveznek a tagjaiknak programokat, gyermekek részére játszóházat, kézműves foglalkozásokat. A Roma Nemzetiségi Önkormányzat a családokat támogatva, minden évben táboroztatási lehetőséget biztosít a gyermekek részére. Az Önkormányzat által alapított ösztöndíj programokban is részt vesznek.

- e) *civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;*

A civil szervezetek adományokat gyűjtenek és osztanak szét a célcsoport rászorulóit között, igény szerint önkéntes munkával segítik a mindennapjaikat. Ismeretterjesztő, kulturális és az ünnepkörökhöz kötött programokat szerveznek.

- f) *for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.*

Az Önkormányzat a célcsoportok részére szervezett programjaihoz anyagi és tárgyi segítséget (adomány) nyújt.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

- a) *a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;*

- b) *az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.*

A helyzetelemzés előkészítésben részt vettek a kerületben dolgozó szociális, egészségügyi, gyermekjóléti, köznevelési, közművelődési szakemberek. Módszere az online kapcsolattartás az egyes esélyegyenlőségi csoportokkal kapcsolatos problémák feltárására érdekében.

- c) *A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települései önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenteti.*

Az Önkormányzat honlapján www.belvaros-lipotvaros.hu az elfogadott dokumentum hozzáférhető lesz, amely alapján az esélyegyenlőség folyamatokat, intézkedéseket megismerik és így biztosított lesz a nyilvánosság és a megvalósítás folyamatos ellenőrzés.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Digitális írástudás hiánya akadályozza a munkanélküliek munkaerő-piacon történő elhelyezkedését.	Egyéb képzési lehetőségek feltérképezése a kerületi álláskeresőkre.
	A helyi lakosság mentálhigiénés ellátása fejlesztésre szorul a kerületben tekintettel az ellátási igény növekedésére.	Mentálhigiénés, pszichológiai és pszichiátriai szolgáltatások bővítése, szélesebb körű elérésének biztosítása a kerületben élő gyermekek és felnőttek számára az Egyesített Szociális Intézmény, és a Belváros-Lipótváros Egészségügyi Szolgálat ellátási portfóliójában.
	Hátrányok a különböző szolgáltatások igénybevétele kapcsán a szolgáltatások láthatósága, illetve a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésben.	Az Egyesített Szociális Intézmény honlapjának fejlesztése, új informatív, frissített tartalmakkal ellátott, akadálymentesített weboldal létrehozása az információáramlás és a szociális szolgáltatások láthatóságának javítása érdekében.
Gyermekek	A kerületben csökken a gyermekszám.	Új ellátási formák és szociális és/vagy jóléti szolgáltatások bevezetése a meglévők fejlesztése mellett.
	A belváros elhelyezkedéséből adódóan a zöldfelületek száma kevés.	A gyermekintézményekben „zöldfal” kialakítása a sósobák mellett, a kerületben lévő zöldterületek további fejlesztése.
	A belváros elhelyezkedéséből adódóan a kerületben „lakásóvodák” találhatóak, nem rendelkeznek zöldterülettel.	Tesz-Vesz Óvoda felújítása, funkcióbővítése (sószoba, játszótér kialakítása).
Nők	A kerületben a születésszám csökken.	Gyermekvállalást ösztönző szolgáltatások fejlesztése, pl. babaúszás
	A kerületből a családok elvándorlása az agglomerációba.	Családalapítást ösztönző további támogatások biztosítása.
	A gy-es-en, gyed-en lévő kismamák elszigetelődése.	A Belvárosi Közösségi Tér programjainak további fejlesztése.
Idősek	A kerület előregedése.	Az idősek számára nyújtott támogatások, szolgáltatások bővítése.

	A kerületben nő az egyszemélyes háztartások száma.	Prevenációs szolgáltatások fejlesztése az egészségmegőrzés és a bűnmegelőzés érdekében.
	A demens vagy egyéb mentális problémákkal küzdő családtagok mindennapi, 0-24 órás ellátása a családok, a gondozó családtagok számára megterhelő.	A családok tehermentesítése azáltal, hogy a kerületben a nappali ellátás feltételeinek megteremtése a demens, illetve a mentális problémákkal küzdők számára.
Fogyatékkal élők	Az közterületek nem teljesen akadálymentesek.	A kerületben található parkok további akadálymentesítése, új akadálymentes játszótér kialakítása.
	A BLESZ területe részben akadálymentes	A vakok és gyengén látók részére braille írással kommunikációs táblák kihelyezése
	A kerület intézményei, társasházai nem teljes egészében akadálymentesek.	Akadálymentesítés támogatása a társasházi pályázatok kapcsán.
<i>Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás</i>	Zöld területek hiánya	A zöld területek növelése, a „Zöld buszváró” program folytatása
	A kerületben indokolt a prevenációs szolgáltatásba bevonhatók körének további fejlesztése, az együttműködés javítása.	Közösségi és prevenációs szolgáltatások biztosítása a kerületi lakosok és gyermekeik, illetve az észlelő- és jelzőrendszer tagjai számára.
	A Belvárosi Család- és Gyermekegészségügyi Központ infrastrukturális kialakítása nem optimális az intézmény által nyújtott szolgáltatások igénybevétele során.	A Belvárosi Család- és Gyermekegészségügyi Központ infrastrukturális átalakítása a jobb munka- és szolgáltatási körülmények megteremtése, a szolgáltatási minőség javítása érdekében.
	A belváros közlekedése elhelyezkedéséből adódóan légszennyezettségnek kitett.	A kerületben a környezetbarát megoldások fejlesztése, pl. Belvárosi Zöld buszvonal kialakítása.

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák életminősége folyamatosan javuló tendenciát mutat.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők megléte továbbra sem legyen jellemző a kerületre.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek jogainak érvényesítését a kerület életében.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek véleményére, visszajelzéseikre, melyek a szociális ellátórendszerbe beépítésre kerülnek.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén az Alaptörvényben megfogalmazott egyenjogúság biztosítását a polgári, politikai, gazdasági, szociális és kulturális jogok tekintetében.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők sajátosságából adódó problémáinak felismerésére és megoldására.

Az intézkedési területek részletes kifejtése (intézkedésenként, kitöltése javasolt, opcionális)

A	Intézkedés címe:	
B	Feltárt probléma megnevezése	
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	
G	Az intézkedés felelőse	
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés és eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés és bemutatása

0. Településszintű probléma

1	A zöld területek növelése, a „Zöld buszváró” program folytatása.	A zöld területek hiánya.	A kerületben a zöld területek növelése.	B-L. Integrált Településfejlesztési Stratégia	Integrált nem releváns	A kerületi zöld területek, parkok növelése, fejlesztése, a „Zöld buszváró” program folytatása.	B-L. Városfejlesztő Kft.	középtávú		önkormányzati költségvetés	folyamatos	
2	Közösségi és szolgálatok biztosítása a kerületi lakosok és gyermekeik, illetve az észlelt- és jelzőrendszer együttműködés tagjai számára. javítása.	A kerületben indokolt a szolgálatok biztosítása a kerületi lakosok bevonhatók és gyermekeik, körének további fejlesztése, az észlelt- és jelzőrendszer együttműködés tagjai számára. javítása.	Prevenációs szolgálatok biztosítása a kerületi lakosok számára.	B-L. Önkormányzat Szolgáltatástervezési Konceptió	„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2023)	A Kerületi Zöld és Közösségi és Szociális Intézmény	Egyesített Szociális Intézmény	középtávú		önkormányzati költségvetés	folyamatos	
3	A Család- és Gyermekjóléti Központ infrastrukturális átalaktása a jobb	A Család- és Gyermekjóléti Központ infrastrukturális átalaktása nem	A Család- és Gyermekjóléti Központban jobb munka- és szolgálati	B-L. Önkormányzat Szolgáltatástervezési Konceptió	nem releváns	A Család- és Gyermekjóléti Központnak helyet adó Bp. V., Havas u. 2.	Egyesített Szociális Intézmény	középtávú		önkormányzati költségvetés	folyamatos	

munka- szolgáltatási környezetben, a szolgáltatások minőség javítása érdekében.	és optimális intézmény által nyújtott szolgáltatások igénybevétele során.	az körülmények megteremtése.	telephely infrastrukturális átalakítása.	
4	A kerületben a közlekedés elhelyezkedése bőli adóiban légszennyezett égnak kitett.	Környezetbarát megoldások biztosítása.	A kerületben B-L. környezetbarát megoldások pl. Belvárosi Zöld buszvonál kialakítása.	önkormányzati költéségvetés folyamatos
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége				
1	Egyéb képzési lehetőségek felkésztésére a kerületi álláskereső részére.	Az álláskereső részére széles körű képzési lehetőségek megteremtése.	Magyar Nemzeti Képzési Lehetőségek felkutatása alkalmazása	Egysített Szociális Intézmény humán erőforrás folyamatos
2	Mentálhigiénés pszichológiai és pszichiátriai szolgáltatások bővítése, szélesebb körű elérésének biztosítása az Egysített Szociális Intézmény, és a Belváros- Lipótváros Egészségügyi Szolgálat ellátási portfóliójában.	Mentálhigiénés, pszichológiai és pszichiátriai szolgáltatások bővítése, szélesebb körű elérésének biztosítása	Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 Országos Fogyatékoságüg yi Program: (2015-2025)	Egysített Szociális Intézmény, B-L. Egészségügyi Szolgálat humán erőforrás folyamatos
3	Az Egysített Szociális Intézmény	Az Egysített Szociális Intézmény	Az Egysített Szociális Intézmény	Egysített Szociális Intézmény önkormányzati költéségvetés folyamatos

honlapjának fejlesztése, akadálymentesített weboldal létrehozása a szociális szolgáltatások látthatóságának javítása érdekében.	igénybevétele kapcsolatban a szolgáltatások látthatósága, a szociális szolgáltatásokhoz történő hozzáférése.	szolgáltatásaihoz történő hozzáférés javítása.	ezési koncepció	honlapjának fejlesztése, akadálymentesített weboldal létrehozásával.				
II. A gyermekek esélyegyenlősége								
1	Új ellátási formák és szociális és/vagy jóléti szolgáltatások bevezetése a meglévők fejlesztése mellett.	A kerületben csökken a gyermekek számának növelése.	B-L. „Kormányzat Szolgáltatástervezési Koncepció	„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-és/vagy jóléti szolgáltatások bevezetése.	Új ellátási és Osztály Képviselet-testület	középtávú	önkormányzati költségvetés	folyamatos
2	A gyermekintézményekben „zöldfal” kialakítása a szobák mellett, a kerületben lévő zöldterületek további fejlesztése.	A belvárosi gyermekintézményekben a zöldterületek növelése.	B-L. Integrált Településfejlesztési Stratégia	„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-és/vagy jóléti szolgáltatások bevezetése.	B-L. Várostervezési Kft.	középtávú	önkormányzati költségvetés	folyamatos
3	A Tesz-Vesz Óvoda felújítása, funkcióbővítése	A belvárosi óvoda funkcióbővítése (szóba, játszóház kialakítása).	B-L. Integrált Településfejlesztési Stratégia	„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-és/vagy jóléti szolgáltatások bevezetése.	B-L. Tesz-Vesz Óvoda felújítása, funkcióbővítése	középtávú	önkormányzati költségvetés	folyamatos

III. A nők esélyegyenlősége

1	Gyermekvállalást ösztönző támogatások, szolgáltatások fejlesztése.	A kerületben a születésszám csökken.	Gyermekvállalást ösztönző támogatások, szolgáltatások fejlesztése a gyermekek számának növelése érdekében.	B-L. Önkormányzat Szolgáltatástervezi Koncepció	„nem releváns”	Gyermekvállalást ösztönző támogatások, szolgáltatások fejlesztése, pl. babautasítás	Segítő Kezek az Aktív Évekért Kft. B-L. Sportközpont Kft. Népjóléti Osztály	önkormányzati költségvetés humán erőforrás	folyamatos
2	Családalapítást ösztönző további támogatások biztosítása.	A kerületből a családok elvándorlása az agglomerációba	Családalapítást ösztönző további támogatások biztosítása.	B-L. Önkormányzat Szolgáltatástervezi Koncepció	Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)	Családalapítást ösztönző további támogatások biztosítása.	Népjóléti Osztály	önkormányzati költségvetés	folyamatos
3	A Belvárosi Közösségi Tér programjainak további fejlesztése.	A egyes-en, a kismamák részére programok biztosítása.	A kismamák részére programok biztosítása.	B-L. Önkormányzat Szolgáltatástervezi Koncepció	Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)	Belvárosi Közösségi Tér programjainak további fejlesztése.	Segítő Kezek az Aktív Évekért Kft.	önkormányzati költségvetés humán erőforrás	folyamatos

IV. Az idősek esélyegyenlősége

1	Az idősek számára nyújtott támogatások, szolgáltatások bővítése.	A kerület előregedése.	Az idősek részére körü támogatások, szolgáltatások biztosítása.	B-L. Önkormányzat Szolgáltatástervezi Koncepció	Időügyi Nemzetiségi Stratégia (2010-2022),(2023-2024)	Az idősek számára nyújtott szolgáltatások bővítése.	Egyesített Szociális Intézmény Népjóléti Osztály	önkormányzati költségvetés	folyamatos
2	Prevenációs szolgáltatások fejlesztése egészségmegőrzés és bűnmegelőzés érdekében.	A kerületben nő az egyszemélyes háztartások száma.	Prevenációs szolgáltatások az idősek egészségmegőrzése és a bűnmegelőzés érdekében.	B-L. Önkormányzat Szolgáltatástervezi Koncepció	Időügyi Nemzetiségi Stratégia (2010-2022),(2023-2024)	Prevenációs szolgáltatások fejlesztése.	Egyesített Szociális Intézmény	önkormányzati költségvetés	folyamatos

3	<p>A családok tehermentesítése azáltal, hogy a kerületben a küzdő nappali ellátás feltételeinek megteremtése demens, illetve a mentális problémákkal küzdők számára megterhelő.</p>	<p>A demens vagy egyéb mentális problémákkal küzdők részére nappali ellátás biztosítása.</p>	<p>A demens vagy egyéb mentális problémákkal küzdők részére nappali ellátás biztosítása.</p>	<p>A demens vagy egyéb mentális problémákkal küzdők részére nappali ellátás biztosítása.</p>	<p>Egyesített Szociális Intézmény</p>	<p>középtávú</p>	<p>önkormányzati költségvetés humánforrás</p>	<p>folyamatos</p>
<p>V. A fogyatékossgal élő személyek esélyegyenlősége</p>								
1	<p>A kerületben található parkok további akadálymentesítése, új akadálymentes játszótér kialakítása.</p>	<p>Az közterületek nem teljesen akadálymentesek.</p>	<p>A kerületben található parkok akadálymentesítése k legyenek.</p>	<p>A kerületben található parkok akadálymentesítése.</p>	<p>B-L. Integrált Településfejlesztési Stratégia (2015-2025)</p>	<p>középtávú</p>	<p>önkormányzati költségvetés</p>	<p>folyamatos</p>
2	<p>A vakok és látók részére braille írással kommunikációs táblák kihelyezése.</p>	<p>A BLESZ területe részben akadálymentes.</p>	<p>A vakok és látók részére braille írással kommunikációs táblák kihelyezése</p>	<p>A vakok és látók részére braille írással kommunikációs táblák kihelyezése</p>	<p>B-L. Egészségügyi Szolgálat</p>	<p>középtávú</p>	<p>önkormányzati költségvetés</p>	<p>folyamatos</p>
3	<p>Akadálymentesítés és támogatása a társasházi pályázatok kapcsán.</p>	<p>A kerület társasházai nem teljes egészében akadálymentesek.</p>	<p>A kerületi intézmények, társasházak teljes akadálymenteségének elérése.</p>	<p>Folyamatos akadálymentesítési Program tés</p>	<p>B-L. Városfejlesztő Kft. Vagyonnyilvántartási és Hasznosítási Osztály</p>	<p>középtávú</p>	<p>önkormányzati költségvetés</p>	<p>folyamatos</p>

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására **Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot** hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

3.2 A megvalósítás folyamata

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása

- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthatunk 2 ezer fő feletti településeken (opcionális) az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább két évente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok

- a település polgármestere,
- a település/közös önkormányzatok jegyzője,
- helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetői,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői,
- helyi/térségi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- meghatározó helyi/térségi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,
- 2 000 fő lakosság szám feletti települések esetében a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

Állandó meghívottak

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
  - Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
  - Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
  - Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
  - Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a **kétévente előírt** – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - **felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a **HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. A Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerületi Önkormányzat város/község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitátást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerületi Önkormányzat város/község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és 123/2023. (VI.29.) számú határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

Budapest, 2023. június 29.

Szentgyörgyvölgyi Péter
polgármester

Handwritten signature

**Belváros-Lipótváros, Budapest Főváros V. kerület
Önkormányzatának Képviselő-testülete**

HATÁROZAT-KIVONAT

a 2023. június 29-ei rendes Képviselő-testületi ülés nyílt jegyzőkönyvéből

123/2023. (VI.29.) B-L.Ö.h.

**Belváros-Lipótváros Önkormányzat
Képviselő-testülete**

14 igen szavazattal, egyhangúlag

- **elfogadja** a T-95/2023. számú előterjesztés 1. számú melléklete szerinti tartalommal Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerületi Önkormányzat 2023-2028. évekre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Programját és ezzel egyidőben hatályon kívül helyezi a 2019-2024. évekre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Programot.

- **elfogadja** továbbá az előterjesztés 2. számú mellékletét képező 2019-2024. évekre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervének végrehajtásáról szóló 2023. évben elvégzett felülvizsgálatot.

A szavazásban részt vett: 14 fő

dr. Sélley Zoltán sk.
jegyző

Szentgyörgyvölgyi Péter sk.
polgármester

A másolat hitelül:

Budapest, 2023. 07. 04.

